A. lat. a. 2617 g
~~B Hög. B~~ 3.

Digitized by Google

<36642222560019

<36642222560019

Bayer. Staatsbibliothek

Digitized by Google

D. MAGNI AVSONII BVRDIGALENSIS OPERA

EX EDITIONE
IN VSVM
DELPHINI

E. Verhelst fe.

MANNHEMII,
Cura & Sumptibus Societatis literatae
MDCCLXXXII.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

VITA AVSONII

EX

AVSONIANIS LECTIONIBVS

IOS. SCALIGERI.

IVLIVS Auſonius, patria Coſſione Vaſatum, domo Burdigala, arte medicus, uxorem duxit Aemiliam Aeoniam, natam Aquis Tarbellicis, patre Caecilio Argicio Arborio Aeduo, primarii generis viro in Sequanis, qui temporibus tyrannicis, cum ſumma rerum recidiſſet in Tetricos, proſcriptus, omnibuſque facultatibus lapſus venit in Aquitaniam, ad civitatem Tarbellorum Aquas, quod eſt oppidum ad aeſtuaria Aturri fluminis ſitum. Ibi uſus conditione honeſtae mulieris, ſed in tenui re, Aemiliae Corinthiae Maurae, ex ea ſuſcepit liberos Aemilium Magnum

Arborium, & Aemiliam Aeoniam, quae nupta fuit Iulio Auſonio Vaſatenſi. Ex hoc matrimonio quatuor liberi ſuſcepti, Aemilia Melania, Decius Magnus Auſonius, Iulia Dryadia, Avitianus. In his Aemilia Melania lactens obiit. Avitianus vixdum pubertatem egreſſus, magnae ſpei adoleſcens, magniſque tum in arte medicina progreſſibus, in mediis parentum votis, acerba morte interceptus eſt: duobus ſuperſtitibus, ſorore Dryadia, ac D. Magno Auſonio. Dryadia Pomp. Maximo rhetori nupſit, quo adhuc juvenis viduata permanſit in coelibatu ad ſexageſimum uſque annum, quo ultimam diem obiit.

Fuit Iulius homo ſane domi nobilis, & apud ſuos maximus tum arte, quam profitebatur, in qua tum primas obtinebant ho-

mines in palatio noti Siburrus, vir praefectorius, Eutropius ac Iulius Auſonius ipſe; tum etiam praefectura Illyrici, quam ei detulit Valentinianus ſenior, a quo artis medicinae cauſa in palatium arceſſitus fuerat: fratribus ſuis longe felicior. (Quorum alter CL. Contentus ingentem pecuniam, in Britanniis fenori occupatam ac immanibus mercedibus multiplicatam, morte praeventus externis hominibus diripiendam reliquit: ita ut nihil ex ea ſorte ad fratrem Iulium perveniret. Alter autem Iulius Callipio, homo prodigo ingenio, & infreni ac effuſiſſima liberalitate, quam homines ſcurrae & urbani comitatem ſolent appellare, patrimonio exhauſto, nepotes ex fratre & ſorore nomine tenus heredes habuit.)

Vxorem Iulius eam, quam diximus, uni-

cam habuit, cum qua triginta ſex annos ſine ulla animi laeſione vixit. Obiit nonagenarius, omnibus & membris & ſenſibus integer: tam ſecundae apud Aquitanos famae, ut ab illis cum aliquo ſeptem ſapientum contenderetur. Atque ſcitum ejus in ore omnium verſabatur: *Beatum eſſe, non qui habet, quae cupit, ſed qui non cupit, quae non habet.* Atque de eo jactabant Aquitani: *Quemadmodum Auſonius neminem ſibi propoſuit imitandum: ita Auſonium nemo nunc poteſt imitari.* Reliquit libros de re medicina, quibus Vindicianus plurimum ſe adjutum fuiſſe teſtatur. Eloquentiae non ita ſtuduit; cum hoc ſaepius diceret: *Satius eſſe, ſi moribus antiquorum prudentum viveremus, quam ſi eorum tantum lingua & arte loqueremur.* Hoc itaque tanto viro naſcitur Burdigalae D. Magnus Auſonius nomine avi

materni, cognomine patris. Cujus futurae indolis ea ſigna ſtatim data ſunt: quod cum ejus formam ac thema Caecilius Argicius Arborius, avus maternus, vir Matheſeos ſtudiis inſtructiſſimus, perſcripſiſſet, opinione hominum majus neſcio quid de puero ſtatim concipere viſus eſt. Quod alta mente repoſtum ita penitus inſedit curioſo ſeni, ut etiam amiſſo filio majore triginta annorum, unicum Auſonium nepotulum in amiſſi ſolatium ſibi relictum eſſe ſaepe praedicaret, & hanc cauſam eſſe, quare patienter filio careret. Quare ab ipſis primum lucis rudimentis cura Aemiliae Corinthiae Maurae, aviae ſuae, diligentiſſime educatus, ac duarum materterarum, Hilariae & Iuliae Cataphroniae, devotae virginitatis feminarum, mollibus imperiis ſubactus, jam diſciplinae

maturus; Caecilio Argicio Magno avunculo traditur, Toloſae & Narbonis rhetori, cauſarumque apud Hiſpaniae tribunalia diſertiſſimo actori. Qui & ipſe quoque mira de indole Auſonii quotidie praedicare ſolitus, ſecum bene agi dicebat, quod Auſonius nepos natus eſſet: eamque ſuam felicitatem ducere maximam. Hoc igitur in bonis diſciplinis, ac utraque lingua uſus praeceptore, eos in illis progreſſus fecit, ut in tantum & talem poëtam, quantum & qualem videmus hodie, evaſerit. Annos triginta natus primum grammaticus ad docendum Burdigalae lectus: deinde, cum rhetore Burdigalenſibus opus eſſet, paulo poſt ad rhetoricae cathedram promotus eſt, Acilio Glabrione grammatico in ejus locum ſuffecto. In quo munere docendi permanſit, donec a

Valentiniano ſeniore, cum Iulius Auſonius pater in Palatio eſſet, ad docendos liberos, Gratianum ac Valentinianum, acciretur. Quorum ſigna ſaepe comitatus eſt, ita tamen, ut militans aliquid ſemper ſcriberet, quidquid temporis videlicet ceſſaretur a bello. Maxime, cum de praeda ei puella, ſcita forma, nomine Sulpitilla Biſſula, obveniſſet, in eam delicatiſſimis epigrammatis, in ipſa expeditione, luſit. Quod accidit, quo tempore ad Lupodunum & Nicri fluvii caput in finibus Suevorum magna Alemanorum & aliorum barbarorum ſtrages a Valentiniano patre & Gratiano Auguſtis data eſſet. Quaeſtor ab Augg. patre & filio factus, mox duplici praefectura praecinctus, prima Italiae, altera Galliarnm, cum adhuc eſſet Treveris, abſens conſul a Gratiano Sirmii

deſignatus, declaratus ac prior renunciatus eſt: eique in Gallias ab eodem Aug. miſſa palmata, in qua D. Conſtantius intextus erat. Collegam in conſulatu ſuffectum habuit Olybrium Hermogenianum V. C. ac diu poſt in Palatio manſit: & proconſul Aſiae, mox & vicarius dioeceſeos Africanae fuit. Paulo ante tempora tyrannica, hoc eſt, quam Clemens Maximus, in Britanniis Imperator a militibus ſalutatus, Treveros veniſſet, adhuc vivente Gratiano, palam beatus, ac omnibus honoribus perfunctus, Treveris agens coepit amoenitatem ejus tractus & fluminis Moſellae delitias admirari. Quo argumento mirum in modum oblectans, coepit illud poëtica ſcriptione periclitari; id quod ei, ut alia omnia, feliciter ceſſit. Exſtat ejus ea de re eruditiſſimus ac venuſtiſſi-

mus Panegyricus. Gratiano de vivis ſublato fraude Maximi tyranni, coactus adhuc in Palatio manere, poſtea tamen Maximo ad Aquilejam caeſo, miſſione a Theodoſio impetrata, in patriam, hoc eſt, in nidum ſenectae ſe contulit. Ibi reliquum aetatis quod fuit, in paternis praediis cum amicis molliter ac tranquille ſenex traduxit. Matrimonium unum ſancte coluit, ducta Attuſia Lucana Sabina, Attuſii Lucani Taliſii, ſplendidi civis Burdigalenſis, filia: quam minorem XXVIII annorum amiſit. Eam uſque adeo dilexit, ut ſecundi matrimonii fortunam tentare noluerit: quippe qui amplius XLV annos poſt ejus mortem coelebs vixerit. Liberos ex ea ſuſtulit Auſonium patri & avo cognominem, quem infantem amiſit, item Heſperium Aquilium, quem

proconſulem ipſe praefectus praetorio, & praefectum praetorio conſul vidit. Item & filiam, quae nupta fuit Val. Latino Euronio Thalaſſio, juveni domi nobiliſſimo: qui & praefectus, & praeſes Illyrici, & Rationalis fuit. Plurimum affectus ſuos amavit, praeſertim nepotem ex filia Auſonium, ad quem protrepticon carmen mittit. Herculano tamen, ex ſorore Dryadia nepote, a ſe primum inſtituto, deinde ſucceſſore ſibi in cathedra relicto, offendebatur, luxum ejus, diſſolutos mores ac praeceps ingenium plurimum gravatus. In praecipuis amicis coluit Syagrium Gregorium, Tetradium Satyrarum ſcriptorem, Clementinum Theonem poëtam Medulum, Axium Paulum rhetorem ac poëtam, Bigerritanum; Q. Symmachum V. C. praefectum urbi, quem, ut & Gregorium,

filium vocat: ſed praeter alios Pontium Paulinum, qui primum inter amicos locum apud illum obtinuit, dum in Aquitania manſit. At poſtquam tranquillioris vitae ac ſolitudinis Chriſtianae deſiderio in Hiſpaniam ſeceſſiſſet, immane quantum iniquo animo id factum tulit Auſonius, adeo ut in exprobrationem uſque beneficiorum ita provectus penè paternae illius in eum caritatis oblitus fuerit. Nam Paulinus multum infra aetatem Auſonii olim ab eo iuſtitutus fuerat: ab eodem in Palatium promotus, nec negabat Paulinus. Nam manifeſto teſtatur ſe ei omnia accepta referre, diſciplinam, dignitatem, literas, linguam, togam & famam. Quare & eo nomine patronum, patrem, praeceptorem vocat. Tamen tanquam ingratum ſugillat Auſonius: quod obnixo &

obſtinato ad taciturnitatem animo ſibi toties ſcribenti non reſponderet. Coluit & Latinum Drepanium Pacatum Aginnatem proconſulari dignitate: cujus nobiliſſima eſt oratio Theodoſio dicta. Tres fundos magnificis praetoriis inſtructos habuit, Lucaniacum, Noverogum, Marojaliam. Scripſit multa, quorum major pars ad nos pervenit. Faſti, quos ab urbe condita ad ſuum conſulatum ſcripſerat, item chronica Cor. Nepotis, & apologi Aeſopi, quos pedeſtre ſtilo conſcripſit, perierunt.

D. MAGNI

D. MAGNI
AVSONII
BVRDIGALENSIS
EPIGRAMMATA

De Auguſto. Epigramma I.

PHOEBE potens numeris, praeſes Tritonia bellis,
Tu quoque ab aërio praepes Victoria lapſu,
Come ſerenatam duplici diademate frontem;
Serta ferens, quae dona togae, quae praemia pugnae.
Bellandi fandique potens Auguſtus, honorem
Bis meret: ut geminet titulos, qui proelia Muſis
Temperat, & Geticum moderatur Apolline Martem.
Arma inter Chunoſque truces, furtoque nocentes
Sauromatas, quantum ceſſat de tempore belli,
Indulget Clariis tantum inter caſtra Camoenis.
Vix poſuit volucres ſtridentia tela ſagittas:
Muſarum ad calamos fertur manus, otia neſcit:
Et commutata meditatur arundine carmen.

Sed carmen non molle modis; bella horrida Martis
Odryſii, Threſſaeque viraginis arma retractat.
Exſulta Aeacide, celebraris vate ſuperbo
Rurſum: Romanuſque tibi contingit Homerus.

De fera a Caeſare interfecta. II.

Cedere quae lato neſcit fera ſaucia ferro,
Armatique urget tela cruenta viri:
Quam grandes parvo patitur ſub vulnere mortes,
Et ſolam leti vim probat eſſe manum!
Mirantur caſuſque novos, ſubitaſque ruinas:
Quaeritur, & fallit lumina plaga recens.
Nec contenta ictos letaliter ire per artus,
Conjungit mortes una ſagitta duas.
Plurima communi pereunt ſi fulminis ictu:
Haec quoque de caelo vulnera miſſa putes.

Danubius Augg. alloquitur. III.

Illyricis regnator aquis, tibi, Nile, ſecundus
Danubius laetum profero fonte caput.
Salvere Auguſtos jubeo, natumque, patremque,
Armiferis alui quos ego Pannoniis.

Nuncius Euxino jam nunc volo currere ponto:
Vt ſciat hoc Superûm cura ſecunda Valens;
Caede, fuga, flammis ſtratos periiſſe Suevos;
Nec Rhenum Gallis limitis eſſe loco.
Quod ſi lege maris refluus mihi curreret amnis;
Huc poſſem victos inde referre Gothos.

Idem eoſdem alloquitur. IV.

Danubius penitis caput occultatus in oris,
Totus ſub veſtra jam ditione fluo:
Qua gelidum fontem mediis effundo Suevis,
Imperiis gravidas qua ſeco Pannonias:
Et qua dives aquis Scythico ſolvo oſtia ponto.
Omnia ſub veſtrum flumina mitto jugum.
Auguſto dabitur ſed proxima palma Valenti.
Inveniet fontes hic quoque, Nile, tuos.

Sub Valentiniani Iunioris ſigno marmoreo. V.

Nunc te marmoreum pro ſumptu fecimus: at cum
Auguſtus frater remeaverit, aureus eſto.

Picturae ſubditi, ubi Leo una a Gratiano ſagitta occiſus eſt. VI.

Quod leo tam tenui patitur ſub arundine letum,
Non vires ferri, ſed ferientis agunt.

De matre Auguſti. VII

Ante omnes alias felix tamen hoc ego dicar:
Sive deum peperi femina, ſive virum.

Exhortatio ad modeſtiam. VIII.

Fama eſt fictilibus coenaſſe Agathoclea regem,
Atque abacum Samio ſaepe oneraſſe luto.
Fercula gemmatis quum poneret horrida vaſis;
Et miſceret opes, pauperiemque ſimul:
Quaerenti cauſam, reſpondit: Rex ego, qui ſum
Sicaniae, figulo ſum genitore ſatus.
Fortunam reverenter habe, quicunque repente
Dives ab exili progrediere loco.

De ſuis poëmatis. IX.

Eſt jocus in noſtris, ſunt ſeria multa libellis:
Stoicus has partes, has Epicurus agit.

Salva mihi veterum maneat dum regula morum;
Ludat permiſſis ſobria Muſa jocis.

In Eumpinam adulteram. x.

Toxica zelotypo dedit uxor moecha marito:
Nec ſatis ad mortem credidit eſſe datum.
Miſcuit argenti letalia pondera vivi:
Cogeret ut celerem vis geminata necem.
Dividat haec ſi quis, faciunt diſcreta venenum.
Antidotum ſumet, qui ſociata bibet.
Ergo inter ſeſe dum noxia pocula certant,
Ceſſit letalis noxa ſalutiferae.
Protinus & vacuos alvi petiere receſſus,
Lubrica dejectis qua via nota cibis.
Quam pia cura deûm! prodeſt crudelior uxor.
Et, quum fata volunt, bina venena juvant.

Echo ad pictorem. xi.

Vane, quid affectas faciem mihi ponere, pictor,
Ignotamque oculis ſollicitare deam?
Aëris & linguae ſum filia, mater inanis
Indicii, vocem quae ſine mente gero.

Extremos pereunte modos a fine reducens,
Ludificata ſequor verba aliena meis.
Auribus in veſtris habito penetrabilis Echo:
Et, ſi vis ſimilem pingere, pingue ſonum.

In ſimulachrum Occaſionis & Poenitentiae. XII.

Cujus opus? Phidiae, qui ſignum Pallados, ejus
Quique Jovem fecit, tertia palma ego ſum.
Sum dea, quae rara, & paucis OCCASIO nota.
Quid rotulae inſiſtis? Stare loco nequeo.
Quid talaria habes? Volucris ſum. Mercurius quae
Fortunare ſolet, tardo ego, quum volui.
Crine tegis faciem. Cognoſci nolo. Sed heus tu
Occipiti calvo es. Ne tenear fugiens.
Quae tibi juncta comes? Dicat tibi. Dic rogo, quae ſis.
Sum dea, cui nomen nec Cicero ipſe dedit.
Sum dea, quae facti, non factique exigo poenas,
Nempe ut poeniteat. Sic METANOEA vocor.
Tu modo dic, quid agat tecum? Si quando volavi,
Haec manet. Hanc retinent, quos ego praeterii.
Tu quoque, dum rogitas, dum percontando moraris;
Elapſam dices me tibi de manibus.

Ad Gallam puellam jam ſeneſcentem. XIII.

Dicebam tibi: Galla, ſeneſcimus. Effugit aetas.
Vtere vere tuo; caſta puella, anus eſt.
Spreviſti. Obrepſit non intellecta ſenectus.
Nec revocare potes, qui periere, dies.
Nunc piget: & quereris, quod non aut iſta voluntas
Tunc fuit: aut non eſt nunc ea forma tibi.
Da tamen amplexus: oblitaque gaudia junge.
Da, fruar, &, ſi non quod volo, quod volui.

De lepore capto a cane marino. XIV.

Trinacrii quondam currentem in littoris ora
Ante canes leporem caeruleus rapuit.
At lepus: In me omnis terrae, pelagique rapina eſt,
Forſitan & caeli; ſi canis aſtra tenet.

De Pergamo ſcriptore fugitivo, qui captus fuerat. XV.

Tam ſegnis ſcriptor, quam lentus, Pergame, curſor,
Fugiſti: & primo captus es in ſtadio.
Ergo notas ſcripto toleraſti, Pergame, vultu:
Et quas neglexit dextera, frons patitur.

In eundem Pergamum. XVI.

Pergame, non recte punitus. Fronte ſubiſti
Supplicium, lentae quod meruere manus.
At tu, qui dominus, peccantia membra coërce.
Injuſtum, ſalſos excruciare reos.
Aut inſcribe iſtam, quae non vult ſcribere, dextram:
Aut profugos ferri pondere necte pedes.

De Myrone & Laïde. XVII.

Canus rogabat Laïdis noctem Myron:
Tulit repulſam protinus.
Cauſamque ſenſit: & caput fuligine
Fucavit atra candidum.
Idemque vultu, crine non idem Myron,
Orabat oratum prius.
Sed illa, formam cum capillo comparans,
Similemque, non ipſum rata,
Fortaſſe & ipſum, ſed volens ludo frui,
Sic eſt adorta callidum:
Inepte, quid me, quod recuſavi, rogas?
Patri negavi jam tuo.

De ſe & uxore. XVIII.

Laïdas, & Glyceras, laſcivae nomina famae,
Conjux in noſtro carmine quum legeret;
Ludere me dixit, falſoque in amore jocari.
Tanta illi noſtra eſt de probitate fides.

Ad uxorem ſuam. XIX.

Vxor, vivamus, quod viximus: & teneamus
Nomina, quae primo ſumpſimus in thalamo,
Nec ferat ulla dies, ut commutemur in aevo:
Quin tibi ſim juvenis, tuque puella mihi:
Neſtore ſim quamvis provectior, aemulaque annis
Vincas Cumanam tu quoque Deiphoben:
Nos ignoremus, quid ſit matura ſenectus.
Scire aevi incertum, non numerare decet.

In Meroën anum ebrioſam. XX.

Qui primus MEROE nomen tibi condidit, ille
Theſidae nomen condidit Hippolyto.
Nam divinare eſt, nomen componere, quod ſit
Fortunae, morum, vel necis indicium.

Proteſilae, tibi nomen ſic fata dederunt:
  Victima quod Trojae prima futurus eras.
Idmona quod vatem, medicum quod Iapida dicunt:
  Diſcendas artes nomina praeveniunt.
Et tu ſic, Meroë: non quod ſis atra colore,
  Vt quae Niliaca naſcitur in Meroë:
Infuſum ſed quod vinum non diluis undis,
  Potare immixtum ſueta, merumque merum.

Nemeſis, e Graeco. XXI.

Me lapidem quondam Perſae advexere, tropaeum
  Vt fierem bello: nunc ego ſum NEMESIS.
At ſicut Graecis victoribus adſto tropaeum:
  Punio ſic Perſas vaniloquos Nemeſis.

De varietate fortunae, e Graeco. XXII.

Theſauro invento, qui limina mortis inibat,
  Liquit ovans laqueum, quo periturus erat.
At qui, quod terrae abdiderat, non repperit aurum,
  Quem laqueum invenit, nexuit: & periit.

Idem aliter. XXIII.

Qui laqueum collo nectebat, repperit aurum:
Theſaurique loco depoſuit laqueum.
At qui condiderat, poſtquam non repperit aurum,
Aptavit collo, quem reperit laqueum.

De Thraſybulo Lacedaemonio. XXIV.

Excipis adverſo quod pectore vulnera ſeptem:
Arma ſuperveheris quod, Thraſybule, tua;
Non dolor hic patris: Pitanae ſed gloria major.
Rarum, tam pulchro funere poſſe frui.
Quem poſtquam moeſto ſocii poſuere feretro,
Talia magnanimus edidit orſa pater:
Flete alios. Natus lacrymis non indiget ullis,
Et meus, & talis, & Lacedaemonius.

De Lacaena matre. XXV.

Mater Lacaena clipeo obarmans filium,
Cum hoc, inquit, aut in hoc redi.

In divitem quendam. XXVI.

Quidam ſuperbus opibus, & faſtu tumens,
Tantumque verbis nobilis,
Spernit vigentis clara ſaecli nomina,
Antiqua captans ſtemmata,
Martem, Remumque, & conditorem Romulum,
Primos parentes nuncupans.
Hos ille Serum veſte contexi jubet,
Hos caelat argento gravi,
Ceris inurens januarum limina,
Et atriorum pegmata.
Credo, quod illi nec pater certus fuit:
Et mater eſt vere lupa.

Antiſthenes Cynicus Philoſophus. XXVII.

Inventor primus Cynices ego. Quae ratio iſtaec?
Alcides multo dicitur eſſe prior:
Alcida quondam fueram doctore ſecundus:
Nunc ego ſum Cynices primus, & ille deus.

Idem. XXVIII.

Diſcipulus melior nulli, meliorve magiſter,
  Εἰς ἀρετὴν συνέβη, καὶ Κυνικὴν σοφίην.
Dicere me novit verum, qui novit utrumque,
  Καὶ θεὸν Ἀλκείδην, καὶ κύνα Διογένην.

Libero patri. XXIX.

Ἀιγύπτῳ μὲν Ὄσιρις ἐγὼ, Μυσῶν δὲ Φανάκης,
Βάκχος ἐνὶ ζωοῖσιν, ἐνὶ φθιμένοις Ἀϊδωνεὺς,
Πυρογενὴς, δίκερως, τιτανολέτης, Διόνυσσος.

Myobarbum Liberi patris, ſigno marmoreo in villa noſtra omnium deorum argumenta habentis. XXX.

Ogygia me Bacchum vocat.
Oſirin Aegyptus putat.
Myſi Phanacen nominant.
Dionyſon Indi exiſtimant.
Romana ſacra Liberum.
Arabica gens Adoneum.
Lucaniacus Pantheum.

In Corydonem marmoreum. XXXI.

Αἴξ, χίμαρος, πήρη, ποιμὴν, ῥαβδοῦχος, ἐλαίη,
Εἷς λίθος. Ἐκ πάντων λιτὸς ἐγὼ Κορύδων.

In ſimulachrum Sapphus. XXXII.

Lesbia Pieriis Sappho ſoror addita Muſis,
Εἰμ' ἐνάτη Λυρικῶν, Ἀονίδων δεκάτη.

Deae Veneris. XXXIII.

Orta ſalo, ſuſcepta ſolo, patre edita Coelo,
Aeneadum genetrix, hic habito alma Venus.

Ad libellum ſuum de Proculo. XXXIV.

Si tineas, cariemque pati te, charta, neceſſe eſt,
Incipe verſiculis anteperire meis.
Malo, inquis, tineis. Sapis, aerumnoſe libellè,
Perfungi mavis qui leviore malo.
Aſt ego damnoſae nolo otia perdere Muſae,
Iacturam ſomni quae parit, atque olei.
Vtilius dormire fuit, quam perdere ſomnum,
Atque oleum. Bene ais: cauſa ſed iſta mihi eſt;

Iraſcor Proculo, cujus facundia tanta eſt,
Quantus honor. Scripſit plurima, quae cohibet.
Hunc ſtudeo ulciſci: & prompta eſt haec ultio vati:
Qui ſua non edit carmina, noſtra legat.
Hujus in arbitrio eſt, ſeu te juveneſcere cedro,
Seu jubeat duris vermibus eſſe cibum.
Huic ego, quod nobis ſupereſt ignobilis otî,
Deputo: ſive legat, quae dabo, ſive tegat.

De nomine cujuſdam Lucii, ſculpto in marmore. XXXV.

Lucius una quidem, geminis ſed diſſita punctis
Littera: praenomen ſic L.. nota ſola facit.
Poſt M. inciſum eſt; puto ſic M, non tota videtur.
Diſſiluit ſaxi fragmine laeſus apex.
Nec quiſquam, Marius, ſeu Marcius, anne Metellus
Hic jaceat, certis noverit indiciis.
Truncatis convulſa jacent elementa figuris,
Omnia confuſis interiere notis.
Miremur periiſſe homines? monumenta fatiſcunt,
Mors etiam ſaxis, nominibuſque venit.

De Sabina uxore. XXXVI.

Sive probas Tyrio textam ſubtegmine veſtem:
Seu placet inſcripti commoditas tituli:
Ipſius hoc dominae concinnat utrumque venuſtas,
Has geminas artes una Sabina colit.

De eadem Sabina. XXXVII.

Laudet Achaemenias Orientis gloria telas:
Molle aurum pallis, Graecia, texe tuis;
Non minus Auſoniam celebret dum fama Sabinam,
Parcentem magnis ſumptibus, arte parem.

De eadem Sabina. XXXVIII.

Licia qui texunt & carmina; carmina Muſis,
Licia contribuunt, caſta Minerva, tibi.
Aſt ego rem ſociam diſſociabo, Sabina:
Verſibus inſcripſi, quae mea texta meis.

Qualem velit amicam. XXXIX.

Hanc volo, quae non volt: illam, quae volt, ego nolo.
Vincere volt animos, non ſatiare Venus.

Obla-

Oblatas ſperno illecebras, detrecto negatas.
Nec ſatiare animum, nec cruciare volo.
Nec bis cincta Diana placet, nec nuda Cythere;
Illa voluptatis nil habet, haec nimium.
Callida ſed mediae Veneris mihi venditet artem
Femina, cui jungar; quod volo, nolo vocet.

De Chreſto & Acyndino fratribus. XL.

Χρῆςος, Ακίνδυνος, εἰσὶν ἀδελφεοὶ οἰκτρὰ δέ τέκνα,
Moribus ambo malis, nomina falſa gerunt.
'Ουδ' ἅτος χρεςὸς, ἀδ' ἅτος ἀκίνδυνός ἐςιν.
Vna poteſt ambos littera corrigere.
'Αίκεν Χρῆςος ἕλῃ, καὶ Ακίνδυνος ἄλφ' ἀπολέσσῃ:
Κίνδυνος hic fiet: frater Ἄχρηςος erit.

De iiſdem. XLI.

Germani fratres ſunt, Chreſtos, Acindynos alter.
Falſum nomen utrique: ſed ut verum ſit utrique,
Alpha ſuum Chreſto det Acindynos: ipſe ſine alpha
Permaneat; verum nomen uterque geret.

De Pallade, & Venere armata. XLII.

Armatam vidit Venerem Lacedaemone Pallas.
Nunc certemus, ait, judice vel Paride.
Cui Venus: Armatam tu me, temeraria, temnis,
Quae, quo te vici tempore, nuda fui?

Idem aliter. XLIII.

Armatam Pallas Venerem Lacedaemone viſens,
Viſne, ut judicium ſic ineamus? ait.
Cui Venus arridens: quid me galeata laceſſis?
Vincere ſi poſſum nuda, quid arma gerens?

Ad Philomuſum grammaticum. XLIV.

Emptis quod libris tibi bibliotheca referta eſt;
Doctum, & grammaticum te, Philomuſe, putas?
Hoc genere & chordas, & plectra, & barbita conde.
Omnia mercatus, cras citharoedus eris.

In ſtatuam Rufi rhetoris ſemiviri & elinguis. XLV.

Rhetoris haec Rufi ſtatua eſt: nil verius; ipſa eſt.
Ipſa adeo linguam non habet, & cerebrum.
Et riget, & ſurda eſt, & non videt. Omnia Rufi.
Vnum diſſimile eſt: mollior ille fuit.

In tabulam, ubi erat picta imago Rufi rhetoris. XLVI.

Elinguem quis te dicentis imagine pinxit?
Dic mihi, Rufe: taces. Nil tibi tam ſimile eſt.

De eadem tabula. XLVII.

Haec Rufi tabula eſt: nil verius. Ipſe ubi Rufus?
In cathedra. Quid agit? Hoc, quod & in tabula.

De eodem Rufo. XLVIII.

Reminisco Rufus dixit in verſu ſuo.
cor ergo verſus, immo Rufus non habet.

Idem. XLIX.

Qui REMINISCO putat ſe dicere poſſe Latine;
Hic, ubi CO ſcriptum eſt, legeret COR; ſi cor haberet.

De eodem Rufo. L.

Rufus vocatus Rhetor olim ad nuptias,
Celebri (ſit ut) convivio,
Grammaticae ut artis ſe peritum oſtenderet,
Haec vota dixit nuptiis:
Et maſculini, & feminini gignite,
Generiſque neutri filios.

Imago Rufi rhetoris. LI.

Ore pulchro, & ore muto, ſcire vis quae ſim? Volo.
Imago Rufi rhetoris Pictavici.
Diceret ſed ipſe, vellem, rhetor hoc mi. Non poteſt.
Cur? Ipſe rhetor eſt imago imaginis.

De eadem Rufi ſtatua. LII.

Rhetoris haec Rufi ſtatua eſt. Si ſaxea, Rufi.
Cur id ais? Semper ſaxeus ipſe fuit.

De Diogene Cynico philoſopho. LIII.

Pera, polenta, tribon, baculus, ſcyphus, arcta ſupellex
Iſta fuit Cynici: ſed putat hanc nimiam.
Namque cavis manibus cernens potare bubulcum,
Cur, ſcyphe, te (dixit) geſto ſupervacuum?

De Croeſo & eodem Diogene. LIV.

Effigiem, rex Croeſe, tuam, ditiſſime regum,
Vidit apud manes Diogenes Cynicus.
Conſtitit utque procul, ſolito majore cachinno
Concuſſus, dixit: Quid tibi divitiae
Nunc proſunt, regum rex ô ditiſſime, quum ſis
Sicut ego ſolus, me quoque pauperior?
Nam quaecunque habui, mecum fero: quum nihil ipſe
Ex tantis tecum, Croeſe, feras opibus.

Laïs dicans Veneri ſpeculum ſuum. LV.

Laïs anus Veneri ſpeculum dico: dignum habeat ſe
Aeterna aeternum forma miniſterium.
At mihi nullus in hoc uſus; quia cernere talem,
Qualis ſum, nolo: qualis eram, nequeo.

De Caſtore, Polluce & Helena. LVI.

Iſtos, tergemino naſci quos cernis ab ovo,
Patribus ambiguis & matribus aſſere natos.
Hos genuit Nemeſis: ſed Leda puerpera fovit.
Tyndareus pater his, & Iupiter. Hic putat; hic ſcit.

De imagine Veneris ſculpta a Praxitele. LVII.

Vera Venus Gnidiam quum vidit Cyprida, dixit:
Vidiſti nudam me, puto, Praxitele.
Non vidi, nec fas: ſed ferro opus omne polimus.
Ferrum Gradivi Martis in arbitrio.
Qualem igitur domino ſcierant placuiſſe Cytheren,
Talem fecerunt ferrea caela deam.

In buculam aeream Myronis. LVIII.

Bucula ſum, caelo genitoris facta Myronis
Aerea: nec factam me puto, ſed genitam.
Sic me taurus init: ſic proxima bucula mugit:
Sic vitulus ſitiens ubera noſtra petit.
Miraris, quod fallo gregem? Gregis ipſe magiſter
Inter paſcentes me numerare ſolet.

De eadem bucula. LIX.

Vbera quid pulſas frigentia matris ahenae,
O vitule, & ſuccum lactis ab aere petis?
Hunc quoque praeſtarem: ſi me pro parte paraſſet
Exteriore Myron, interiore Deus.

Ad Daedalum de eadem bucula. LX.

Daedale, cum vana conſumis in arte laborem?
Me potius clauſae ſubjice Paſiphaae.
Illecebras verae ſi vis dare, Daedale, vaccae;
Viva tibi ſpecies vacca Myronis erit.

Eadem de ſe. LXI.

Erraſti, attendens haec ilia noſtra, juvence.
Non manus artificis lac dedit uberius.

Eadem. LXII.

Paſce greges procul hinc, ne, quaeſo bubulce, Myronis
Aes, veluti ſpirans, cum bubus exagites.

Eadem. LXIII.

Me vitulus cernens, immugiet. Irruet in me
Taurus amans. Paſtor cum grege mittet agens.

De eadem Myronis bucula. LXIV.

Aerea mugitum poterat dare vacca Myronis:
Sed timet artificis deterere ingenium.
Fingere nam ſimilem vivae, quam vivere, plus eſt;
Nec ſunt facta dei mira, ſed artificis.

Eadem bucula de ſe. LXV.

Aerea bos ſteteram, mactata eſt vacca Minervae:
Sed Dea proflatam tranſtulit huc animam.
Et modo ſum duplex: pars aerea, pars animata.
Haec manus artificis dicitur, illa Deae.

Ad taurum eadem bucula. LXVI.

Quid me, taure, paras, ſpecie deceptus, inire?
Non ſum ego Minoae machina Paſiphaae.

De eadem Myronis bucula. LXVII.

Necdum caduco ſole, jam ſub veſpere,
Ageret juvencas quum domum paſtor ſuas,
Suam relinquens, me minabat, ut ſuam.

De eadem bucula. LXVIII.

Vnam juvencam paſtor forte amiſerat;
Numerumque juſſus reddere,
Me defuiſſe conquerebatur; ſequi
Quae noluiſſem caeteras.

Quae ſexum mutarint. LXIX.

Vallebanae (nova res & vix credenda poëtis:
Sed quae de vera promitur hiſtoria)
Femineam in ſpeciem convertit maſculus ales;
Pavaque de pavo conſtitit ante oculos.
Cuncti admirantur monſtrum: ſed mollior agna
Aſtitit in tenerum de grege verſa marem.
Quod ſtolidi ad ſpeciem notae novitatis hebetis?
An vos Naſonis carmina non legitis?
Caenida convertit proles Saturnia Conſus:
Ambiguoque fuit corpore Tireſias.

Vidit ſemivirum fons Salmacis Hermaphroditum:
Vidit nubentem Plinius Androginum.
Nec ſatis antiquum, quod Campana in Benevento
Vnus epheborum virgo repente fuit.
Nolo tamen veteris documenta arceſſere famae.
Ecce ego ſum factus femina de puero.

Ad Pythagoram de Marco. LXX.

* * * * * * * * * * * * *

Subſcriptum picturae Criſpae mulieris impudicae. LXXI.

* * * * * * * * * * * * *

De Achilla, qui diſſecuit calvariam. LXXII.

Abjecta in triviis inhumati glabra jacebat
Teſta hominis, nudum jam cute calvitium.
Fleverunt alii: fletu non motus Achillas,
Inſuper & ſilicis verbere diſſecuit.
Eminus ergo icto rediit lapis ultor ab oſſe;
Auctoriſque ſui frontem oculoſque petit.

Sic utinam certos manus impia dirigat ictus,
Auctorem ut feriant tela retorta ſuum.

De Alcone medico, & Diodoro haruſpice.

LXXIII.

Languenti Marco dixit Diodorus haruſpex,
Ad vitam non plus ſex ſupereſſe dies.
Sed medicus divis fatiſque potentior Alcon,
Falſum convicit illico haruſpicium.
Tractavitqe manum victuri, ni tetigiſſet.
Illico nam Marco ſex periêre dies.

De ſigno Iovis, & Alcone medico.

LXXIV.

Alcon heſterno ſignum Iovis attigit. Ille,
Quamvis marmoreus, vim patitur medici.
Ecce hodie juſſus transferri ex aede vetuſta,
Effertur: quamvis ſit Deus, atque lapis.

In Eunomum medicum. LXXV.

Languentem Cajum moriturum dixerat olim
Eunomus. Evaſit fati ope, non medici.

Paulo poſt ipſum videt, aut vidiſſe putavit
Pallentem, & multa mortis in effigie.
Quis tu Cajus? ait. Viviſne? Hic abnuit. At quid
Nunc agis hic? Iuſſu Ditis, ait, venio;
Vt, quia notitiam rerumque hominumque tenerem,
Accirem medicos. Eunomus obriguit.
TumCajus: Metuas nihil,Eunome. Dixi ego & omnes,
Nullum, qui ſaperet, dicere te medicum.

In hominem vocis abſonae. LXXVI.

Latratus catulorum, hinnitus fingis equorum,
Caprigenumque pecus, lanigeroſque greges
Balatu adſimilas: aſinos quoque rudere dicas,
Quum vis Arcadicum fingere, Marce, pecus.
Gallorum cantus, & ovantes gutture corvos,
Et quidquid vocum bellua & ales habet.
Omnia quum ſimules ita verè, ut ficta negentur:
Non potes humanae vocis habere ſonum.

Ad Criſpam. LXXVII.

Deformem quidam te dicunt, Criſpa: at ego iſtud
Neſcio. Mî pulchra es; judice me ſatis eſt.

Quin etiam cupio, junctus quia zelus amori eſt,
Vt videare aliis foeda, decora mihi.

Qualem velit habere amicam. LXXVIII.

Sit mihi talis amica, velim:
Iurgia quae temerè incipiat:
Nec ſtudeat quaſi caſta loqui:
Pulchra, procax, petulante manu:
Verbera quae ferat, & regerat;
Caeſaque ad oſcula confugiat.
Nam niſi moribus his fuerit:
Caſta, modeſta, pudenter agens;
(Dicere abominor) uxor erit.

Ad Cupidinem, ex Graeco. LXXIX.

Hoc quod amare vocant, miſce, aut diſſolve, Cupido;
Aut neutrum flammis ure, vel ure duos.

Ad Dionem de amore ſuo. LXXX.

Aut reſtingue ignem, quo terreor, alma Dione:
Aut tranſire jube: vel face utrimque parem.

Ex Graeco, ἀρχὴ τὸ ἥμισυ παντός. LXXXI.

Incipe. Dimidium facti eſt, coepiſſe. Superſit
Dimidium. Rurſum hoc incipe; & efficies.

Ex Graeco, ἁ χάρις ἁ βραδύπυς ἄχαρις χάρις. LXXXII.

Gratia quae tarda eſt, ingrata eſt. Gratia namque
Cum fieri properat, gratia grata magis.

Idem. LXXXIII.

Si bene quid facias, facias cito. Nam cito factum
Gratum erit. Ingratum gratia tarda facit.

In ſaltatorem ineptum. LXXXIV.

Deceptae felix caſus ſe miſcuit arti.
Hiſtrio, ſaltavit qui Capanea, ruit.
Idem qui Nioben ſaltavit ſaxeus, ut tum
Spectator veram crediderit Nioben.
In Canace, viſus multo felicior ipſa:
Quod non hic gladio viſcera diſſecuit.

De eodem. LXXXV.

Daphnen & Nioben ſaltavit ſimius idem,
Ligneus ut Daphne, ſaxeus ut Niobe.

Dodralis potio. LXXXVI.

Dodra ex dodrante eſt; ſic collige: jus, aqua, vinum,
Sal, oleum, panis, mel, piper, herba, novem.

De eadem. LXXXVII.

Dodra vocor. Quae cauſa? Novem ſpecies gero.
Quae ſunt?
Ius, aqua, mel, vinum, panis, piper, herba, oleum, ſal.

De eadem dodra potione. LXXXVIII.

Δόδρα πότος καὶ ἀριθμὸς, ἔχω μέλι, οἶνον, ἔλαιον,
Ἄρτον, ἅλας, βοτάνην, ζωμόν, ὕδωρ, πέπερι.

De Iuriſconſulto, qui uxorem habebat adulteram. LXXXIX.

Iuriſconſulto, cui vivit adultera conjux,
Papia lex placuit: Iulia diſplicuit.

Quaeritis, unde haec ſit diſtantia? Semivir ipſe
Scatiniam metuens, non metuit Titiam.

Ad Zoilum, qui uxorem moecham duxerat. xc.

* * * * * * * * * * * * *

Ad Venerem δύσερως. xci.

Hanc amo, quae me odit: contra, hanc, quoniam me amat, odi.
Compone inter nos, ſi potes, alma Venus.
Perfacile id faciam: mores mutabo, & amores.
Oderit haec, amet haec. Rurſus idem patiar.
Vis ambas ut ames? Si diligat utraque, vellem.
Hoc tibi tu praeſta, Marce; ut ameris, ama.

Item. xcii.

Suaſiſti, Venus ecce, duas dyſeros ut amarem.
Odit utraque: aliud da modo conſilium.
Vince datis ambas. Cupio: verum arcta domi res.
Pellice promiſſis. Nulla fides inopi.
Atteſtare deos. Nec fas mihi fallere divos.
Pervigila ante fores. Nocte capi metuo.

Scribe

Scribe elegos. Nequeo, Muſarum & Apollonis expers.
Frange fores. Poenas judicii metuo.
Stulte ab amore mori pateris, non vis ob amorem;
Malo miſer dici, quam miſer atque reus.
Suaſi quod potui: tu alios modo conſule. Dic quos?
Quod ſibi ſuaſerunt, Phaedra & Eliſſa, dabunt.
Quod Canace, Phylliſque, & faſtidita Phaoni.
Hoc das conſilium? Tale datur miſeris.

Pulchrum dei reſponſum. XCIII.

Doctus Hylas caeſtu, Phegeus catus arte palaeſtrae,
Clarus Olympiacis & Lycus in ſtadiis,
An poſſent omnes venturo vincere agone,
Hammonem Libyae conſuluere deum.
Sed deus, ut ſapiens: Dabitur victoria vobis
Indubitata quidem, ſi caveatis, ait,
Ne quis Hylam caeſtu, ne quis certamine luctae
Phegea, ne curſu te, Lyce, praetereat.

De Hermiones zona. XCIV.

Punica turgentes redimibat zona papillas
Hermiones: zonae textum elegeion erat.

Qui legis hunc titulum, Paphie tibi mandat, ames me;
Exemploque tuo neminem amare vetes.

De Hyla, quem Najades rapuerunt. XCV.

Aſpice quam blandae necis ambitione fruatur,
Letifera experiens gaudia, pulcher Hylas!
Oſcula & infeſtos inter moriturus amores,
Ancipites patitur Najadas Eumenidas.

Ad Nymphas, Narciſſum perſequentes. XCVI.

Furitis procaces Najades
Amore ſaevo & irrito.
Ephebus iſte flos erit.

De Narciſſo, qui ſui ipſius amore captus erat. XCVII.

Si cuperes alium, poſſes, Narciſſe, potiri.
Nunc tibi amoris adeſt copia: fructus abeſt.

De eodem. XCVIII.

Quid non ex hujus forma pateretur amator,
Ipſe ſuam qui ſic deperit effigiem?

In Echo dolentem propter mortem Narciſſi. XCIX.

Commoritur, Narciſſe, tibi reſonabilis Echo,
Vocis ad extremos exanimata modos.
Et pereuntis adhuc gemitum reſecuta querelis,
Vltima nunc etiam verba loquentis amat.

De Hermaphrodito. C.

Mercurio genitore ſatus, genitrice Cythere,
Nominis ut mixti, ſic corporis Hermaphroditus,
Concretus ſexu, ſed non perfectus, utroque:
Ambiguae Veneris, neutro potiundus amori.

De conjunctione Salmacis cum Hermaphrodito. CI.

Salmacis optato concreta eſt nympha marito.
Felix virgo, ſibi ſi ſcit ineſſe virum.

Et tu formoſae juvenis permixte puellae,
Bis felix, unum ſi licet eſſe duos.

Ad Apollinem, de Daphne puella fugiente. CII.

Pone arcum Paean, celereſque reconde ſagittas:
Non te virgo fugit, ſed tua tela timet.

Ad corticem, quo Daphne tegebatur. CIII.

Invide cur properas cortex operire puellam?
Laurea debetur Phoebo, ſi virgo negatur.

In duas ſorores diverſorum morum. CIV.

Delia, vos miramur: & eſt mirabile, quod tam
Diſſimiles eſtis, tuque ſororque tua.
Haec habitu caſto, quum non ſit, caſta videtur;
Tu praeter cultum nil meretricis habes.
Quum caſti mores tibi ſint, huic cultus honeſtus:
Te tamen & cultus damnat, & actus eam.

Ad Gallam. CV.

Vado, ſed ſine me, quia te ſine: nec, niſi tecum,
Totus ero; pars quum ſim altera, Galla, tui.
Vado tamen, ſed dimidius. Vado minor ipſo
Dimidio: nec me jam locus unus habet.
Nam tecum fere totus ero, quocumque recedam.
Pars veniet mecum quantulacumque mei.
Separor unus ego: ſed partem ſumo minorem.
Ipſe mei; tecum pars mea major abit.
Si redeam, tibi totus ero: pars nulla vacabit,
Quae mox non redeat in tua jura. Vale.

In Venerem Anadyomenen. CVI.

Emerſam pelagi nuper genitalibus undis
Cyprin Apellei cerne laboris opus:
Vt complexa manu madidos ſalis aequore crines
Humidulis ſpumas ſtringit utraque comis.
Iam tibi nos, Cypri, Iuno inquit, & innuba Pallas,
Cedimus: & formae praemia deferimus.

In puerum formoſum. CVII.

Dum dubitat natura, marem, faceretne puellam.
Factus es, ô pulcher penè puella puer.

In ſcabioſum Polygitonem. CVIII.

* * * * * * * * * * * * *

De quodam Silvio Bono, qui erat Brito. CIX.

Silvius ille Bonus, qui carmina noſtra laceſſit,
Noſtra magis meruit diſticha Brito Bonus.

Item. CX.

Silvius hic Bonus eſt. Quis Silvius? iſte Britannus.
Aut Brito hic non eſt Silvius, aut malus eſt.

Item. CXI.

Silvius iſte Bonus fertur, ferturque Britannus:
Quis credat civem degeneraſſe bonum?

Item. CXII.

Nemo bonus Brito eſt. Si ſimplex Silvius eſſe
Incipiat, ſimplex deſinet eſſe Bonus.

Item. CXIII.

Silvius hic Bonus eſt. Sed Brito eſt Silvius idem.
Simplicior res eſt, credite, Brito malus.

Item. CXIV.

Silvi, Brito, Bonus: quamvis homo non bonus eſſe
Ferris; nec ſe quit jungere Brito Bono.

In Furipum. CXV.

Pars te Furippum vocitat, pars vero Furippum,
Altera producens, altera corripiens.
Elige utrum malis: aut tende, aut corripe nomen.
Conveniet quodvis, fur, furioſe, tibi.

Epicuri opinio. CXVI.

Quod eſt beatum, morte & aeternum carens,
Nec ſibi parit negocium, nec alteri.

De homine pigro. CXVII.

Sanus piger febriente multo eſt nequior.
Potat duplum, dapeſque duplices devorat.

In Didûs imaginem. CXVIII.

Illa ego ſum Dido vultu quem conſpicis, hoſpes,
Aſſimilata modis pulchraque mirificis.
Talis eram: ſed non, Maro quam mihi finxit, erat mens;
Vita nec inceſtis laeta cupidinibus.
Namque nec Aeneas vidit me Troïus unquam,
Nec Libyam advenit claſſibus Iliacis.
Sed furias fugiens atque arma procacis Iarbae,
Servavi, fateor, morte pudicitiam
Pectore transfixo: caſtus quod perculit enſis,
Non furor, aut laeſo crudus amore dolor.
Sic cecidiſſe juvat. Vixi ſine vulnere famae.
Ulta virum, poſitis moenibus, oppetii.
Invida cur in me ſtimulaſti Muſa Maronem,
Fingeret ut noſtrae damna pudicitiae?
Vos magis hiſtoricis, lectores, credite de me,
Quam qui furta deûm concubituſque canunt
Falſidici vates; temerant qui carmine verum;
Humaniſque deos aſſimilant vitiis.

De tribus inceſtis. CXIX.

* * * * * * * * * * * * *

In Caſtorem. CXX.

* * * * * * * * * * * * *

De amiſſa puella. CXXI.

Tres fuerant Charites: ſed dum mea Lesbia vixit,
Quattuor. Ut periit, tres numerantur item.

In Fauſtulum ſtaturae brevis Anicii Probini. CXXII.

Fauſtulus inſidens formicae, ut magno elephanto,
Decidit, & terrae terga ſupina dedit.
Moxque idem ad mortem eſt multatus calcibus ejus,
Perditus ut poſſet vix retinere animam.
Vix tamen eſt fatus: quid rides, improbe Livor,
Quod cecidi? Cecidit non aliter Phaëthon.

In Eunum liguritorem. CXXIII.

* * * * * * * * * * * * *

In eundem Eunum. CXXIV.

* * * * * * * * * * * * *

In eundem Eunum. CXXV.

* * * * * * * * * * * * *

In eundem. CXXVI.

* * * * * * * * * * * * *

In eundem Eunum. CXXVII.

* * * * * * * * * * * * *

Ad eundem paedagogum liguritorem. CXXVIII.

* * * * * * * * * * * * *

In Medeae imaginem. CXXIX.

Medeam vellet quum pingere Timomachi mens,
Volventem in natos crudum animo facinus;
Immanem exhauſit rerum in diverſa laborem,
Fingeret affectum matris ut ambiguum.
Ira ſubeſt lacrymis, miſeratio non caret ira.
Alterutrum videas, ut ſit in alterutro.
Cunctantem ſatis eſt. Nam digna eſt ſanguine mater
Natorum; tua non dextera, Timomache.

In eandem. CXXX.

Quis te pictorum ſimulavit, peſſima Colchis,
 In natos crudum volvere mente nefas?
Vſque adeone ſitis puerorum haurire cruorem,
 Vt ne picta quidem parcere caede velis?
Numnam te pellex ſtimulat? numne alter Iaſon,
 Altera vel Glauce ſunt tibi cauſa necis?
Quin ne picta quidem ſis barbara. Namque tui vim
 Cera tenax zeli concipit immodicam.
Laudo Timomachum: matrem quod pinxit in enſe
 Cunctantem, prolis ſanguine ne maculet.

In quendam qui levia ſibi inguina faciebat. CXXXI.

* * * * * * * * * * * * *

In caecum & claudum. CXXXII.

Inſidens caeco graditur pede claudus utroque.
 Quo caret alteruter, ſumit ab alterutro.
Caecus namque pedes claudo greſſumque miniſtrat:
 At claudus caeco lumina pro pedibus.

Idem. CXXXIII.

Ambulat inſidens caeco, pede captus utroque:
Atque alterna ſubit munia debilitas.
Nam caecus claudo, pede commodat: ille viciſſim
Mutua dat caeco lumina pro pedibus.

De divite & paupere. CXXXIV.

Non eſt dives opum dives: nec pauper inopſque
Infelix: alio nec magis alter eget.
Dives eget gemmis, Cereali munere pauper.
Sed quum egeant ambo, pauper egens minus eſt.

De Penelope. CXXXV.

Intemerata procis, & tot ſervata per annos
Oſcula, vix ipſi cognita Telemacho.
Hinc mea virginitas facibus tibi luxit adultis:
Arſit & invidia principe verus amor.
Saepe ego mentitis tremui nova femina ſomnis;
Lapſaque non merito ſunt mihi verba ſono.
Et tamen ignotos ſenſi experrecta dolores,
Strataque tentavi ſicca pavente manu.

Nam tibi anhelanti, ſupremaque bella moventi,
Paruit indulgens & ſine voce dolor;
Dente nihil violare fero, nihil unguibus auſae:
Foedera nam tacita pace peregit amor.
Denique non aviam tremulo clamore vocavi:
Nec prior obſequio ſerva cucurrit anus.
Ipſa verecundo tetigi pallore puellas,
Impoſitum teneri faſſa pudoris opus.

In grammaticum. CXXXVI.

Felix grammaticus non eſt: ſed nec fuit unquam;
Nec quiſquam eſt felix nomine grammaticus.
At ſi quis felix praeter fatum extitit unquam:
Is demum exceſſit grammaticos canonas.

De infauſto matrimonio grammatici. CXXXVII.

Arma virumque docens, atque arma virumque peritus
Non duxi uxorem, ſed magis arma, domum.
Namque dies totos, totaſque ex ordine noctes
Litibus oppugnat meque, meumque larem;
Atque ut perpetuis dotata a Marte duellis,
Arma in me tollit, nec datur ulla quies.

Iamque repugnanti dedam me: ut denique victum
Iurget ob hoc ſolum, jurgia quod fugiam.

De Auxilio grammatico. CXXXVIII.

Emendata poteſt quaenam vox eſſe magiſtri,
Nomen qui proprium cum vitio loquitur?
Auxilium te nempe vocas. Inſcite magiſter,
Da rectum caſum: jam Soliciſmus eris.

De fratribus Thebanis. CXXXIX.

Nec Stygiis lucis ineunt ſua foedera fratres
Oedipodionidae, de miſero ah miſeri!
Namque etiam ex uno ſurgentes aggere flammae
In diverſa ſui diſſiliunt cineris.
Infandos juvenes! quos nec diſcordia caſſos
Luce, nec in ſemet linquit atrox animus.
Atque utinam & Thebas quiſſent partirier ipſas,
Regnorum & metas, ut cinerum nebulas!

De ingratis, ex Menandro. CXL.

Nil homine terra pejus ingrato creat.
Vicinus, hoſpes, notus, ignotus, cliens,
Et ſi qua genera civium ſunt id genus;

Si quid petenti promptus opis impertias,
Vt miſereare, gratia actutum perit.

De Demoſthene. CXLI.

Diſcere ſi cupis, a doctis quam multa licebit.
Quae noſti, meditando velis inoleſcere menti.
Quae didiciſti, haud dum dicendo abſumere tendas.

De uxore deformi. CXLII.

* * * * * * * * * * * * *

De fortunae varietate. CXLIII.

Fortuna nunquam ſiſtit in eodem ſtatu.
Semper movetur: variat & mutat vices.
Et ſumma in imum vertit, ac verſa erigit.

In Stellam. CXLIV.

Stella prius ſuperis fulgebas Lucifer: at nunc
Extinctus, caſſis lumine Veſper eris.

Ex Menandro. CXLV.

Re fruere, ut natus mortalis: dilige ſed rem,
Tanquam immortalis. Sors eſt in utroque verenda.

Ad notarium velociſſime excipientem.

CXLVI.

Puer notarum praepetum
Sollers miniſter, advola.
Bipatens pugillar expedi,
Cui multa fandi copia,
Punctis peracta ſingulis,
Vt una vox abſolvitur.
Evolvo libros uberes,
Inſtarque denſae grandinis
Torrente lingua perſtrepo.
Tibi nec aures ambigunt,
Nec occupatur pagina.
Et mota parce dextera
Volat per aequor cereum.
Quum maxime nunc proloquor
Circumloquentis ambitu,
Tu ſenſa noſtri pectoris,
Vt dicta jam ceris tenes.
Sentire tam velox mihi
Vellem dediſſet mens mea,
Quam praepetis dextrae fuga

Tu

Tu me loquentem praevenis.
Quis, quaeſo, quis me prodidit?
Quis iſta jam dixit tibi,
Quae cogitabam dicere?
Quae furta corde in intimo
Exercet ales dextera?
Quis ordo rerum tam novus,
Veniat in aures ut tuas,
Quod lingua nondum abſolverit?
Doctrina non haec praeſtitit:
Nec ulla tam velox manus
Celeripedis compendii.
Natura munus hoc tibi,
Deuſque donum tradidit:
Quae loquerer, ut ſcires prius:
Idemque velles, quod volo.

AVSONII
EPIGRAMMATA IV.
QVIBVS FASTORVM A SE DIGESTORVM MEMINIT

Auſonius Heſperio filio ſalutem. I.

IGNOTA aeternae ne ſint tibi tempora Romae,
Regibus, & Patrum ducta ſub imperiis,
Digeſſi Faſtos, & nomina perpetis aevi
Sparſa jacent Latiam ſi qua per hiſtoriam.
Sit tuus hic fructus, vigilatas accipe noctes.
Obſequitur ſtudio noſtra lucerna tuo.
Tu quoque venturos per longum confere Ianos,
Vt mea congeſſit pagina praeteritos.
Exemplum jam patris habes: ut protinus & te
Aggreget Auſoniis purpura conſulibus.

Supputatio ab urbe condita in conſulatum noſtrum. II.

Annis undecies centum conjunge quaternos,
Vndecies unumque ſuper, trieterida necte.
Haec erit aeternae ſeries ab origine Romae.

De eodem ad Proculum. III.

Vrbis ab aeternae deductam rege Quirino
Annorum ſeriem quum, Procule, accipies;
Mille annos, centumque, & bis fluxiſſe novenos
Conſulis Auſonii nomen aduſque leges.
Fors erit, ut, luſtrum quum ſe cumulaverit iſtis,
Confectam Proculus ſignet Olympiadem.

In fine ejuſdem libri additi. IV.

Hactenus adſcripſi Faſtos. Si ſors volet, ultra
Adjiciam: ſi non, qui legis, adjicies.
Scire cupis, qui ſim? titulum, qui quartus ab imo eſt,
Quaere; leges nomen Conſulis Auſonii.

AVSONII

BVRDIGALENSIS

EPHEMERIS,

ID EST,

Totius diei negotium.

Mane jam clarum reſerat feneſtras.
Iam ſtrepit nidis vigilax hirundo.
Tu velut primam, mediamque noctem,
Parmeno, dormis.
Dormiunt glires hyemem perennem:
Sed cibo parcunt; tibi cauſa ſomni
Multa quod potas, nimiaque tendis
Mole ſaginam.
Inde nec flexas ſonus intrat aures:
Et locum mentis ſopor altus urget,
Nec coruſcantis oculos laceſſunt
Fulgura lucis.

Annuam quondam juveni quietem,
Noctis & lucis vicibus manentem,
Fabulae fingunt, cui Luna ſomnos
Continuarit.

Surge, nugator, lacerande virgis:
Surge; ne longus tibi ſomnus, unde
Non times, detur. Rape membra molli,
Parmeno, lecto.

Fors & haec ſomnum tibi cantilena
Sapphico ſuadet modulata verſu:
Lesbiae depelle modum quietis
Acer Iambe.

Item Parecbaſis.

Puer eja ſurge: & calceos,
Et linteam da ſindonem.
Da, quidquid eſt, amictui
Quod jam paraſti, ut prodeam.
Da rore fontano abluam
Manus, & os, & lumina.
Pateatque, fac, ſacrarium
Nullo paratu extrinſecus.

Pia verba, vota innoxia,
Rei divinae copia eſt.
Nec tus cremandum poſtulo,
Nec liba cruſti mellei:
Foculumque vivi ceſpitis
Vanis relinquo altaribus.
Deus precandus eſt mihi,
Ac filius ſummi Dei,
Majeſtas uniuſmodi,
Sociata ſacro Spiritu.
Et ecce jam vota ordior:
Et cogitatio, numinis
Praeſentiam ſentit pavens.
Pavetne quidquam ſpes, fides?

Oratio.

Omnipotans, ſolo mentis mihi cognite cultu,
Ignorate malis, & nulli ignote piorum:
Principio, extremoque carens: antiquior aevo,
Quod fuit, aut veniet, cujus formamque modumque
Nec mens complecti poterit, nec lingua profari:
Cernere quem ſolus, coramque audire jubentem

Fas habet, & patriam propter conſidere dextram:
Ipſe opifex rerum, rebus cauſa ipſe creandis,
Ipſe Dei Verbum, Verbum Deus, anticipator
Mundi, quem facturus erat: generatus in illo
Tempore, quo tempus nondum fuit: editus ante
Quam jubar, & rutilus caelum illuſtraret Eous:
Quo ſine nil actum; per quem facta omnia: cujus
In caelo ſolium: cui ſubdita terra ſedenti,
Et mare, & obſcurae Chaos inſuperabile noctis:
Irrequies, cuncta ipſe movens, vegetator inertum:
Non genito genitore Deus, qui fraude ſuperbi
Offenſus populi, gentes in regna vocavit,
Stirpis adoptivae meliore propage colendus:
Cernere quem licuit proavis: quo numine viſo,
Et patrem vidiſſe datum: contagia noſtra
Qui tulit, & diri paſſus ludibria leti,
Eſſe iter aeternae docuit remeabile vitae:
Nec ſolam remeare animam, ſed corpore toto
Caeleſtes intrare plagas, & inane ſepulchri
Arcanum vacuis adopertum linquere terris.

Nate patris ſummi, noſtroque ſalutifer aevo,
Virtutes patrias genitor cui tradidit omnes,

Nil ex invidia retinens, plenuſque datorum;
Pande viam precibus, patriaſque haec perfer ad aures.

Da Pater invictam contra omnia crimina mentem,
Vipereumque nefas nocituri averte veneni.
Sit ſatis, antiquam ſerpens quod perdidit Evam,
Deceptumque adjunxit Adam: nos ſera nepotum
Semina, veridicis aetas praedicta prophetis,
Vitemus laqueos, quos letifer implicat anguis.
Pande viam, quae me poſt vincla corporis aegri
In ſublime ferat: puri qua lactea caeli
Semita ventoſae ſuperat vaga lumina Lunae.
Qua proceres abiere pii, quaque integer olim
Raptus quadrijugo penetrat ſuper aethera curru
Helias, & ſolido cum corpore praevius Enoch.

Da Pater aeterni ſperatam luminis auram:
Si lapides non juro Deos, unumque verendi
Suſcipiens altare ſacri, libamina vitae
Intemerata fero: ſi te Dominique, Deique
Vnigenae cognoſco patrem, miſſumque duobus,
Qui ſuper aequoreas volitabat ſpiritus undas.
Da, genitor, veniam, cruciataque pectora purga;
Si te non pecudum fibris, non ſanguine fuſo

Quaero: nec arcanis numen conjecto ſub extis:
Si ſcelere abſtineo, errori obnoxius, & ſi
Opto magis, quam fido, bonus purusque probari.
Confeſſam dignare animam: ſi membra caduca
Execror, & tacitum ſi poenitet: altaque ſenſus
Formido excruciat, tormentaque ſera gehennae
Anticipat, patiturque ſuos mens ſaucia manes.
Da, Pater, haec noſtro fieri rata vota precatu.
Nil metuam, cupiamque nihil: ſatis hoc rear eſſe,
Quod ſatis eſt. Nil turpe velim: nec cauſa pudoris
Sim mihi. Non faciam cuiquam, quae tempore eodem
Nolim facta mihi. Nec vero crimine laedar,
Nec maculer dubio: paullum diſtare videtur
Suſpectus vereque reus. Male poſſe facultas
Nulla ſit: at bene poſſe adſit tranquilla poteſtas.
Sim tenui victu, atque habitu. Sim carus amicis.
Et ſemper genitor, ſine vulnere nominis hujus.
Non animo doleam, non corpore: cuncta quietis
Fungantur membra officiis: nec ſaucius ullis
Partibus amiſſum quicquam deſideret uſus.
Pace fruar. Securus agam. Miracula terrae
Nulla putem. Suprema mihi quum venerit hora,

Nec timeat mortem bene conſcia vita, nec optet.
Purus ab occultis quum te indulgente videbor,
Omnia deſpiciam: fuerit quum ſola voluptas
Iudicium ſperare tuum; quod dum ſua differt
Tempora, cunctaturque dies, procul exige ſaevum
Inſidiatorem blandis erroribus anguem.
Haec pia, ſed moeſto trepidantia vota reatu,
Chriſte, apud aeternum placabilis affere patrem,
Salvator, Deus, ac Domnius, mens, gloria, Verbum,
Filius, ex vero verus, de lumine lumen,
Aeterno cum Patre manens, in ſaecula regnans.
Conſona quem celebrant modulati carmina David:
Et reſponſuris ferit aëra vocibus, Amen.

Egreſſio.

Satis precum datum Deo.
Quamvis ſatis nunquam rei
Fiat precatu Numini.
Habitum forenſem da puer.
Dicendum amicis eſt Ave,
Valeque; quod ſit mutuum.
Quod quum per horas quattuor

Inclinet ad meridiem;
Monendus eſt jam Soſias.

Locus invitationis.

Tempus vocandis namque amicis appetit;
Ne nos, vel illi, demoremur prandium:
Propere per aedes curre vicinas puer.
Scis ipſe, qui ſint: jamque dum loquor, redi.
Quinque advocavi. Sex enim convivium
Cum rege juſtum: ſi ſuper, convicium eſt.
Abiit; relicti nos ſumus cum Soſia.

Locus ordinandi coqui.

Soſia prandendum eſt. Quartam jam totus in horam
Sol calet: ad quintam flectitur umbra notam.
An vegeto madeant condita obſonia guſtu,
(Fallere namque ſolent) experiundo proba.
Concute ferventes palmis volventibus ollas,
Tinge celer digitos jure calente tuos:
Vibranti lambat quos humida lingua recurſu.

* * * * * * * * * * * * *

Deſunt multa.

* * * * * * * * * * * * *

Quadrupedum & volucrum, vel cum terrena marinis
Monſtra admiſcentur: donec purgantibus Euris
Difflatae liquidum tenuentur in aëra nubes.
Nunc fora, nunc lites, lati modo pompa theatri
Viſitur: & turmas equitum, caedeſque latronum
Perpetior: lacerat noſtros fera belhua vultus;
Aut in ſanguinea gladio graſſamur harena.
Per mare navifragum gradior pedes: & freta curſu
Tranſilio, & ſubitis volito ſuper aëra pennis.
Infandas etiam veneres, inceſtaque noctis
Dedecora, & tragicos patimur per ſomnia coetus.
Perfugium tamen eſt, quotiens portenta ſoporum
Solvit rupta pudore quies, & imagine foeda
Libera mens vigilat: totum bene conſcia lectum
Pertractat ſecura manus: probroſa recedit
Culpa tori, & profugi minuiſcunt crimina ſomnî.
Cerno, triumphantes inter, me plaudere; rurſum
Inter captivos trahor exarmatus Alanos.
Templa Deûm, ſanctaſque fores, palatiaque aurea
Specto, & Sarrano videor diſcumbere in oſtro:
Et mox fumoſis conviva accumbo popinis.

Divinum perhibent vatem, ſub frondibus ulmi
Vana ignavorum ſimulachra locaſſe ſoporum,
Et geminas numero portas: quae fornice eburno
Semper fallaces glomerat ſuper aëra formas:
Altera, quae veros emittit cornea viſus.
Quod ſi de dubiis conceditur optio nobis:
Deeſſe fidem laetis melius, quam vana timeri.
Ecce ego jam malim falli. Nam, dum modo ſemper
Triſtia vaneſcant, potius caruiſſe fruendis,
Quam trepidare malis. Satis eſt bene, ſi metus abſit.
Sunt & qui fletus, & gaudia controverſa
Conjectent: varioque trahant eventa relatu.
Ite per obliquos caeli, mala ſomnia, mundos;
Irrequieta vagi qua difflant nubila nimbi:
Lunares habitate polos; quid noſtra ſubitis
Limina, & anguſti tenebroſa cubilia tecti?
Me ſinite ignavas placidum traducere noctes,
Dum redeat roſeo mihi Lucifer aureus ortu.
Quod ſi me nullis vexatum nocte figuris
Mollis tranquillo permulſerit aëre ſomnus;
Hunc lucum, noſtro viridis qui frondet in agro
Ylmeus, excubiis habitandum dedico veſtris.

AVSONII
BVRDIGALENSIS
PARENTALIA

Praefatio.

SCIO verſiculis meis evenire, ut faſtidioſe legantur: quippe ſic meritum eſt eorum. Sed quoſdam ſolet commendare materia; & aliquotiens fortaſſe lectorem ſolum lemma ſollicitat tituli, ut feſtivitate perſuaſus, & ineptiam ferre contentus ſit. Hoc opuſculum nec materia amoenum eſt, nec appellatione jucundum. Habet moeſtam religionem, qua carorum meorum obitus triſti affectione commemoro. Titulus libelli eſt, PARENTALIA. Antiquae appellationis hic dies, & jam inde ab Numa cognatorum inferiis inſtitutus: nec quicquam ſanctius habet reverentia ſuperſtitum, quam ut amiſſos venerabiliter recordetur.

Item praefatio verſibus adnotata.

Nomina carorum jam condita funere juſto,
  Fleta prius lacrymis, nunc memorabo modis,
Nuda, ſine ornatu, fandique carentia cultu.
  Sufficit inferiis exſequialis honos.
Naenia funereis ſatis officioſa querelis,
  Annua ne tacitus munera praetereas:
Quae Numa cognatis ſolemnia dedicat umbris;
  Vt gradus aut mortis poſtulat, aut generis.
Hoc ſatis & tumulis, ſatis & telluris egenis;
  Voce ciere animas funeris inſtar habet.
Gaudent compoſiti cineres ſua nomina dici:
  Frontibus hoc ſcriptis & monumenta jubent.
Ille etiam, moeſti cui defuit urna ſepulchri,
  Nomine ter dicto penè ſepultus erit.
At tu quicunque es lector, qui fata meorum
  Dignaris moeſtis commemorare Elegis,
Inconcuſſa tuae percurras tempora vitae:
  Et praeter juſtum funera nulla fleas.

Iulius Auſonius, pater. I.

Primus in his pater Auſonius; quem ponere primum,
Etſi cunctetur filius, ordo jubet.
Cura Dei, placidae functus quod honore ſenectae,
Vndecies binas vixit Olympiadas.
Omnia quae voluit, qui proſpera vidit: & idem
Optavit quicquid, contigit, ut voluit.
Non quia fatorum nimia indulgentia: ſed quod
Tam moderata illi vota fuere viro.
Quem ſua contendit ſeptem Sapientibus aetas:
Quorum doctrinam moribus excoluit:
Viveret ut potius, quam diceret arte ſophorum,
Quamquam & facundo non rudis ingenio.
Praeditus & vitas hominum ratione medendi
Porrigere, & fatis amplificare moras.
Inde & perfunctae manet haec reverentia vitae;
Aetas noſtra illi quod dedit hunc titulum:
Vt nullum Auſonius, quem ſectaretur, habebat:
Sic nullum, qui ſe nunc imitetur, habet.

Aemilia

Aemilia Aeonia, mater. II.

Proxima tu genitrix Aeonia, ſanguine mixto
Tarbellae matris, patris & Aeduici.
Morigerae uxoris virtus cui contigit omnis;
Fama pudicitiae, lanificaeque manus,
Conjugiique fides, & natos cura regendi,
Et gravitas comis, laetaque ſerietas.
Aeternum placidos Manes complexa mariti,
Viva thorum quondam, functa fove tumulum.

Aemilius Magnus Arborius, avunculus. III.

Culta mihi eſt pietas, patre primum & matre vocatis.
Dicere ſed rea fit, tertius Arborius;
Quem primum memorare nefas mihi, patre ſecundo:
Rurſum non primum ponere, penè nefas.
Temperies adhibenda * * * * * *
Ante alios: quamquam patre ſecundus erit.
Tu frater genitricis, & unanimis genitoris:
Et mihi qui fueris, quod pater, & genitrix.
Qui me lactantem, puerum, juvenemque, virumque
Artibus ornaſti, quas didiciſſe juvat.

Te ſibi Palladiae antetulit toga docta Toloſae:
Te Narbonenſis Gallia praepoſuit,
Ornaſti cujus Latio ſermone tribunal,
Et fora Hiberorum, quaeque Novempopulis.
Hinc, tenus Europam fama creſcente, perito
Conſtantinopolis rhetore te viguit.
Tu per mille modos, per mille oracula fandi
Doctus, facundus, tum celer, atque memor.
Tu, poſtquam primis placui tibi traditus annis,
Dixiſti, nato me, ſatis eſſe tibi.
Me tibi, me patribus clarum decus eſſe profeſſus,
Dictaſti fatis verba notanda meis.
Ergo vale, Elyſiam ſortitus avuncule ſedem.
Haec tibi de Muſis carmina libo tuis.

Caecilius Argicius Arborius, avus. IV.

Officioſa pium ne deſere, pagina, munus.
Maternum poſt hos commemoremus avum
Arborium, Aeduico ductum de ſtemmate nomen,
Complexum multas nobilitate domus:
Qua Lugdunenſis provincia, quaque potentes
Aedues, Alpino quaque Vienna jugo.

Invida ſed nimium, generique opibuſque ſuperbis,
 Aerumna incubuit. Namque avus & genitor
Proſcripti, regnum quum Victorinus haberet
 Victor; & in Tetricos recidit imperium.
Tum profugum in terris, per quas erumpit Aturrus,
 Tarbellique furor perſtrepit Oceani;
Graſſantis dudum fortunae tela paventem
 Pauperis Aemiliae conditio implicuit.
Mox tenuis multo quaeſita pecunia niſu,
 Solamen feſſo, non & opes tribuit.
Tu caeli numeros, & conſcia ſidera fati
 Callebas, ſtudium diſſimulanter agens.
Non ignota tibi noſtrae quoque formula vitae,
 Signatis quam tu condideras tabulis;
Prodita non unquam: ſed matris cura retexit,
 Sedula quam timidi cura tegebat avi.
Tu novies denos vitam quum duxeris annos,
 Expertus Fortis tela cavenda deae,
Amiſſum flesti poſt trina decennia natum.
 Saucius, atque uno lumine caſſus eras.
Dicebas ſed te ſolatia longa fovere;
 Quod mea praecipuus fata maneret honos.

Et modo conciliis animarum mixte piorum
Fata tui certe nota nepotis habes.
Sentis quod quaeſtor, quod te praefectus, & idem
Conſul, honorifico munere commemoro.

Aemilia Corinthia Maura, avia. V.

Aemiliam nunc fare aviam, pia cura nepotis;
Conjux praedicto quae fuit Arborio.
Nomen huic joculare datum: cute fuſca quod, olim
Aequales inter Maura vocata fuit.
Sed non atra animo; qui clarior eſſet olore,
Et non calcata qui nive candidior.
Haec non deliciis ignoſcere prompta pudendis,
Ad perpendiculum ſeque ſuoſque habuit.
Haec me praereptum cunis, & ab ubere matris,
Blanda ſub auſteris imbuit imperiis.
Tranquillos aviae cineres praeſtate quieti
Aeternum Manes, ſi pia verba loquor.

Aemilia Hilaria, matertera, virgo devota. VI.

Tuque gradu generis matertera, ſed vice matris,
Affectu nati commemoranda pio,

Aemilia in cunis Hilarî cognomen adepta,
Quod laeta, & pueri comis ad effigiem,
Reddebas verum non diſſimulantur ephebum,
More virûm medicis artibus experiens.
Feminei ſexus odium tibi ſemper: & inde
Crevit devotae virginitatis amor;
Quae tibi ſeptenos novies eſt culta per annos.
Quique aevi finis, ipſe pudicitiae.
Haec, quia uti mater monitis & amore fovebas,
Supremis reddo filius exſequiis.

Cl. Contentus, & Iulius Calippio, patrui. VII.

Et patruos Elegéa meos reminiſcere cantu;
Contentum, tellus quem Rutupina tegit;
Magna cui & variae quaeſita pecunia ſortis,
Haeredis nullo nomine tuta perit.
Raptus enim laetis, & adhuc florentibus annis,
Trans mare, & ignaris fratribus oppetiit.
Iulius in longam produxit fata ſenectam,
Affectus damnis innumerabilibus;
Qui comis, blanduſque, & menſa commodus uncta,
Haeredes ſolo nomine nos habuit.

Ambo pii, vultu ſimiles, joca ſeria mixti,
  Aevi fortunam non habuere parem.
Diſcreti quamquam tumulis, & honore jacetis:
  Commune hoc verbi munus habete, Vale.

Attuſius Lucanus Taliſius, ſocer. VIII.

Qui proceres, veteremque volet celebrare Senatum,
  Claraque ab exortu ſtemmata Burdigalae:
Teque, tuumque genus memoret, Lucane Taliſi:
  Moribus ornaſti qui veteres proavos.
Pulcher honore oris, tranquillo pectore, comis,
  Facundo civis major ab ingenio.
Venatu, & ruris cultu, victuſque nitore,
  Omne aevum peragens; publica deſpiciens.
Noſci inter primos cupiens, prior eſſe recuſans.
  Ipſe tuo vivens ſegregus arbitrio.
Optabas tu me generum florente juventa:
  Optare hoc tantum, non & habere datum.
Vota probant Superi, meritiſque faventia ſanctis
  Implent fata, viri quod voluere boni.
Et nunc perpetui ſentis ſub honore ſepulchri,
  Quam reverens natae, quamque tui maneam.

Coelebs namque gener nunc haec pia munera ſolvo:
Nam & coelebs nunquam deſinet eſſe gener.

Attuſia Lucana Sabina, uxor. IX.

Hactenus ut caros, ita juſto funere fletos
Functa piis cecinit naenia noſtra modis.
Nunc dolor, atque cruces, nec contrectabile fulmen,
Conjugis ereptae mors memoranda mihi.
Nobilis a proavis, & origine clara Senatus;
Moribus uſque bonis clara Sabina magis.
Te juvenis primis luxi deceptus in annis,
Perque novem coelebs te fleo Olympiadas.
Nec licet obductum ſenio ſopire dolorem:
Semper crudeſcit nam mihi poena recens.
Admittunt alii ſolatia temporis aegri:
Haec graviora facit vulnera longa dies.
Torqueo deceptos ego vita coelibe canos;
Quoque magis ſolus, hoc mage moeſtus ago.
Vulnus alit, quod muta domus ſilet, & thorus alget;
Quod mala non cuiquam, non bona participo.
Moereo, ſi conjux alii bona: moereo contra,
Si mala: ad exemplum tu mihi ſemper ades.

Tu mihi crux ab utraque venis: ſive eſt mala, quod tu
Diſſimilis fueris: ſeu bona, quod ſimilis.
Non ego opes caſſas, & inania gaudia plango:
Sed juvenis juveni quod mihi rapta viro.
Laeta, pudica, gravis, genus inclyta, & inclyta forma,
Et dolor, atque decus conjugis Auſonii.
Quae modo ſeptenos quater impletura Decembres,
Liquiſti natos, pignora noſtra, duos.
Illa favore Dei, ſicut tua vota fuerunt,
Florent, optatis accumulata bonis.
Et precor, ut vigeant: tandemque, ſuperſtite utroque,
Nunciet hoc cineri noſtra favilla tuo.

Auſonius parvulus, filius. x.

Non ego te infletum memori fraudabo querela,
Primus nate meo nomine dicte puer:
Murmura quem primis meditantem abſolvere verbis,
Indolis ut plenae planximus exſequiis.
Tu gremio in proavi funus commune locatus,
Invidiam tumuli ne paterere tui.

Paſtor, nepos ex filio. XI.

Tu quoque maturos, puer immature, dolores
  Irrumpis moeſti luctus acerbus avi.
Paſtor chare nepos, ſpes cujus certa fuit res,
  Heſperii patris tertia progenies.
Nomine quod caſus dederat: quia fiſtula primum
  Paſtorale melos concinuit genito.
Sero intellectum vitae brevis argumentum:
  Spiritus afflatis quod fugit e calamis
Occidis emiſſae percuſſus pondere teſtae:
  Abjecit tecto quam manus artificis.
Non fuit artificis manus haec; manus illa cruenti
  Certa fuit fati, ſuppoſitura reum.
Heu quae vota mihi! quae rumpis gaudia, Paſtor!
  Illa meum petiit tegula miſſa caput.
Dignior ô! noſtrae gemeres qui fata ſenectae;
  Et quererêre meas moeſtus ad exſequias.

Iulia Dryadia, ſoror. XII.

Si qua fuit virtus, cuperet quam femina prudens
  Eſſe ſuam, ſoror hac Dryadia enituit.

Quin etiam multas habuit, quas ſexus habere
Fortior optaret, nobilitaſque virûm.
Docta ſatis vitamque colo, famamque tueri;
Docta bonos mores ipſa, ſuoſque docens.
Et verum vita cui carius, unaque cura,
Noſſe Deum, & fratrem diligere ante alios.
Conjuge adhuc juvenis caruit: ſed ſeria vitam
Moribus auſteras aequiparavit anus.
Produxit celerem per ſena decennia vitam:
Inque domo, ac tecto, quo pater, oppetiït.

Avitianus, frater. XIII.

Avitianum, Muſa, germanum meum
Dona querela funebri:
Minor iſte natu me, ſed ingenio prior
Artes paternas imbibit.
Verum juventae flore laeto perfrui,
Aevique ſupra puberis
Exire metas, vetuit infeſta Atropos.
Heu quem dolorem ſauciis!
Heu quanta vitae decora, quem cultum ſpei
Germane pubes deſeris!

Germane carnis lege, & ortu ſanguinis;
Amore penè filius.

Val. Latinus Euronius, gener. XIV.

O generis clari decus, ô mihi funus acerbum,
Euroni, è juvenum lecte cohorte gener;
Occidis in primae raptus mihi flore juventae,
Lactentis nati vix bene note pater.
Tu procerum de ſtirpe ſatus, praegreſſus & ipſos,
Vnde genus clarae nobilitatis erat.
Ore decens, bonus ingenio, facundus, & omni
Dexteritate vigens, praecipuuſque fide.
Hoc praefecturae ſedes, hoc Illyris ora
Praeſide te experta eſt, fiſcus & ipſe cliens.
Nil aevi brevitate tamen tibi laudis ademptum:
Indole maturus, funere acerbus obis.

Pomponius Maximus, adfinis. XV.

Et te germanum, non ſanguine, ſed vice fratris,
Maxime, devinctum naenia noſtra canet.
Conjux namque meae tu conſociate ſorori
Aevi fruge tui deſtituis viduam.

Non domus hoc tantum ſenſit tua: ſenſit acerbum
Saucia proh! caſum curia Burdigalae;
Te primore vigens, te deficiente relabens,
Inque Valentinum te moriente cadens.
Heu! quare nato, cur fruge & flore nepotum
Ereptus nobis, Maxime, non frueris?
Sed frueris: divina habitat ſi portio Manes;
Quaeque futura olim gaudia, noſſe datur.
Longior hic etiam laetorum fructus habetur,
Anticipaſſe diu, quae modo participas.

Veria Liceria, uxor Arborii ſororis filii. XVI.

Tu quoque vel nuruis mihi nomine, vel vice natae
Veria, ſupremi carmen honoris habe.
Cujus ſi probitas, ſi forma & fama, fideſque
Morigerae uxoris, lanificaeque manus,
Nunc laudanda forent: procul & de Manibus imis
Arceſſenda eſſet vox proavi Euſebii:
Qui quoniam functo jam pridem conditus aevo,
Tranſcripſit partes in mea verba ſuas;
Accipe funereas neptis defleta querelas,
Conjux Arborii commemoranda mei.

Cui parva ingentis luctus ſolatia linquens
  Deſtituis natum, quo magis excrucias.
At tibi dilecti ne deſit cura mariti,
  Iuncta colis thalamo nunc monumenta tuo.
Hic ubi primus hymen, ſedes ibi moeſta ſepulchri:
  Nupta magis dici, quam tumulata potes.

Pomponius Maximus Herculanus, ſororis filius. XVII.

Nec Herculanum genitum germana mea,
Modulamine naenia triſti
Tacitum ſine honore relinquat:
Super indole cujus adulti
Magnae bona copia laudis.
Verum memorare magis, quam
Functum laudare decebit.
Decus hoc matriſque, meumque,
In tempore puberis aevi
Vis perculit invida fati.
Eheu! quem, Maxime, fructum?
Facunde, & muſice, & acer,
Mente bonus, ingenio ingens,

Volucer pede, corpore pulcher,
Lingua catus, ore canorus,
Cape munus triſte parentum,
Lacrimabilis orſa querelae;
Quae funereum modulatus
Tibi moeſtus avunculus offert.

Fl. Sanctus, Maritus Pudentillae, quae ſoror Sabinae meae. XVIII.

Qui joca laetitiamque colis, qui triſtia damnas,
Nec metuis quenquam, nec metuendus agis;
Qui nullum inſidiis captas, nec lite laceſſis,
Sed juſtam & clemens vitam agis, & ſapiens;
Tranquillos Manes, ſupremaque mitia Sancti
Ore pio, & verbis advenerare bonis:
Militiam nullo qui turbine ſedulus egit;
Praeſide laetatus quo Rutupinus ager.
Octoginta annos cujus tranquilla ſenectus
Nullo mutavit deteriore die.
Ergo precare favens: ut, qualia tempora vitae,
Talia & ad Manes otia Sanctus agat.

Namia Pudentilla, adfinis. XIX.

Tuque Pudentillam verbis adfare ſupremis,
Quae famae curam, quae probitatis habes.
Nobilis haec, frugi, proba, laeta, pudica, decora,
Conjugium Sancti jugiter haec habuit.
Inviolata tuens caſtae praeconia vitae,
Rexit opes proprias, otia agente viro.
Non ideo exprobrans, aut fronte obducta, marito,
Quod gereret totam femina ſola domum.
Heu! nimium juvenis, ſed laeta ſuperſtite nato,
Atque viro, patiens fata ſuprema obiit.
Vnanimis noſtrae & quondam germana Sabinae,
Et mihi inoffenſo nomine dicta ſoror.
Nunc etiam Manes placidos pia cura retractat;
Atque Pudentillam ſantis honore colit.

Lucanus Taliſius curam* filii. XX.

Nec jam tu metris, ſpes unica, ephebe Taliſi,
Conſobrine, meis immemoratus eris.
Ereptus primis aevi florentis in annis:
Iam tamen & conjux, jam properate pater.

Feſtinaſſe putes fatum; ne funus acerbum
Duceret hoc genitor, tam cito factus avus.

Attuſia Lucana Taliſia. Erminiſcius Regulus, adfinis. XXI.

Notitia exilis nobis, Attuſia, tecum,
Cumque tuo plane conjuge nulla fuit.
Verum tu noſtrae ſoror es germana Sabinae;
Adfinis quoque tu, Regule, nomen habes.
Sortitos igitur tam cara vocabula nobis,
Stringamus moeſti carminis obſequio.
Quamvis Santonica procul in tellure jacentes
Pervenit ad Manes exſequialis honos.

Severus Cenſor Iulianus, conſocer. XXII.

Definite, ô veteres, Calpurnia nomina, Frugi,
Vt proprium hoc veſtrae gentis habere decus.
Nec ſolus ſemper Cenſor Cato, nec ſibi ſolus
Iuſtus Ariſtides his placeant titulis.
Nam ſapiens quicunque fuit, verumque fidemque
Qui coluit, comitem ſe tibi Cenſor agat.

Tu

Tu gravis, & comis, cum juſtitiaque remiſſus,
  Auſteris doctus jungere temperiem.
Tu non adſcito tibi me, nec ſanguine juncto,
  Optaſti noſtras conſociare domos.
Nempe aliqua in nobis morum ſimulachra tuorum
  Effigies noſtri praebuit ingenii:
Aut jam fortunae ſic ſe vertigo rotabat,
  Vt pondus fatis tam bona vota darent.
Si quid apud Manes ſentis, fovet hoc tibi mentem;
  Quod fieri optaras, id voluiſſe Deum.

Paulinus & Dryadia, filii Paulini & Megentirae, ſororis filiae. XXIII.

Qui nomen vultumque patris, Pauline, gerebas,
  Amiſſi ſpecimen qui genitoris eras:
Propter quem luctus miſerae decedere matris
  Coeperat; offerret quum tua forma patrem;
Redderet & mores, & moribus adderet illud,
  Paulinus caruit quo pater, eloquium:
Eriperis laetis & pubeſcentibus annis;
  Crudaque adhuc matris pectora ſollicitas.

Flemus enim raptam thalami de ſede ſororem,
  Heu! non maturo funere, Dryadiam.
Flemus: ego in primis, qui matris avunculus, & vos
  Natorum tanquam diligo progeniem.
Illa manus inter genitricis, & oſcula patris
  Occidit, Hiſpana tum regione procul.
Quam tener, & primo, nove flos, decerperis aevo,
  Nondum purpureas cinctus, ephebe, genas!
Quattuor ediderat nunc facta puerpera partus:
  Funera ſed tumulis jam geminata dedit.
Sit ſatis hoc, Pauline pater. Diviſio facta eſt:
  Debetur matri caetera progenies.

Paulinus, ſororis gener. XXIV.

Qui laetum ingenium, mores qui diligit aequos,
  Quique fidem ſancta cum pietate colit;
Paulini manes mecum veneratus, amicis
  Inroret lacrymis, annua liba ferens.
Aequaevus, Pauline, mihi; natamque ſororis
  Indeptus thalamo: ſi mihi penè gener.
Stirpis Aquitanae mater tibi. Nam genitori
  Coſſio Vaſatum, municipale genus.

Scrinia praefecti meritus, rationibus inde
  Praepoſitus Lybicis, praemia opima capis.
Nam Correcturae tibi Tarraco Hibera tribunal
  Praebuit, affectans eſſe clienta tibi.
Tu ſocrum pro matre colens, adfinis haberi
  Non poteras; nati cum fruerêre loco.
Inter concordes vixiſti fidus amicos,
  Duodeviginti functus Olympiadas.

Aemilia Dryadia, matertera. XXV.

Te quoque Dryadiam materteram,
  Flebilibus modulis,
Germana genitus, prope filius,
  Ore pio veneror.
Quam thalamo, taediſque jugalibus
  Invida mors rapuit:
Mutavitque torum feretri vice
  Exequialis honor.
Diſcebas in me, matertera,
  Mater uti fieres.
Vnde modo hoc moeſtum tibi defero
  Filius officium.

Iulia Cataphronia, amita. XXVI.

Quin & funereis amitam impartire querelis,
Muſa, Cataphroniam.
Innuba devotae quae virginitatis amorem,
Parcaque anus coluit.
Et mihi quod potuit, quamvis de paupere ſumma,
Mater uti, attribuit.
Ergo commemorata, Ave; moeſtumque vocata
Pro genitrice, Vale.

Iulia Veneria, amita. XXVII.

Et amita Veneria properiter obiit:
Cui brevia mela modifica recino.
Cinis uti placidula ſupera vigeat,
Loca tacita celeripes adeat Erebi.

Iulia Idalia, conſobrina. XXVIII.

Parva etiam fuit Idalia;
Nomine praedita quae Paphiae,
Et ſpeciem meruit Veneris;

Quae genita eſt mihi penè ſoror.
Filia nam fuit haec amitae,
Quam celebrat ſub honore pio
Naenia, carmine funereo.

Aemilia Melania, ſoror. XXIX.

Aemilia hos, vix nota mihi ſoror, accipe queſtus:
Debent quos cineri moeſta Elegéa tuo.
Conjunxit noſtras aequaeva infantia cunas:
Vno quamvis tu conſule major eras.
Invida ſed nimium Lacheſis properata peregit
Tempora; & ad Manes funera acerba dedit.
Praemiſſa ergo vale; Maneſque verêre parentum;
Qui majore aevo, quique minore venit.

Pomponia Vrbica Conſocrus, uxor Iuliani Cenſoris. XXX.

Vt generis clari, veterum ſic femina morum
Vrbica, Cenſoris nobilitata toro;
Ingenitis pollens virtutibus, auctaque & illis
Quas docuit conjux, quas pater, & genitrix:

Quas habuit Tanaquil, quas Pythagorea Theano,
Quaeque ſine exemplo eſt in nece functa viri.
Et tibi ſi fatum ſic permutare dediſſet,
Viveret hoc noſtro tempore Cenſor adhuc.
Sed neque tu viduo longum cruciata ſub aevo,
Protinus optato fine ſecuta virum.
Annua nunc moeſtis ferimus tibi juſta querelis,
Cum genero & natis conſocer Auſonius.

COMMEMORATIO PROFESSORVM BVRDIGALENSIVM

Praefatio.

Vos etiam, quos nulla mihi cognatio junxit,
Sed fama, & carae relligio patriae,
Et ſtudium in libris, & ſedula cura docendi,
Commemorabo, viros morte obita celebres.
Fors erit, ut noſtros Manes ſic adſerat olim,
Exemplo cupiet qui pius eſſe meo.

Tiberius Victor Minervius, orator. I.

Primus Burdigalae columen dicêre, Minervi,
Alter rhetoricae Quintiliane togae.
Illuſtres quondam quo praeceptore fuerunt
Conſtantinopolis, Roma, dehinc patria,
Non equidem certans cum majeſtate duarum;
Solo ſed potior nomine, quod patria.

Adſerat uſque licet Fabium Calagurris alumnum:
Non ſit Burdigalae dum cathedra inferior.
Mille foro dedit haec juvenes; bis mille ſenatus
Adjecit numero, purpureiſque togis;
Me quoque: ſed quoniam multa eſt praetexta, ſilebo;
Teque canam de te, non ab honore meo.
Sive Panegyricos placeat contendere libros,
In Panathenaîcis tu numerandus eris.
Seu libeat fictas ludorum evolvere lites,
Ancipitem palmam Quintilianus habet.
Dicendi torrens tibi copia: quae tamen aurum,
Non etiam luteam volveret illuviem.
Et Demoſthenicum, quod ter primum ille vocavit,
In te ſic viguit, cedat ut ipſe tibi.
Anne & divini bona naturalia doni
Adjiciam? memori quam fueris animo?
Audita ut, vel lecta ſemel, ceu fixa teneres;
Auribus & libris eſſet ut una fides?
Vidimus & quondam tabulae certamine longo,
Omnes qui fuerant, enumeraſſe bolos;
Alternis vicibus quos praecipitante rotatu
Fundunt exciſi per cava buxa gradus:

Narrantem fido per ſingula puncta recurſu,
Quae data, per longas quae revocata moras.
Nullo felle tibi mens livida, tum ſale multo
Lingua dicax, blandis & ſine lite jocis.
Menſa nitens, quam non cenſoria regula culpet:
Nec nolit Frugi Piſo vocare ſuam.
Nonnunquam pollens natalibus, & dape feſta:
Non tamen anguſtas ut tenuaret opes.
Quanquam haeredis egens, bis ſex quinquennia functus,
Fletus es a nobis, ut pater, & juvenis.
Et nunc, ſive aliquid poſt fata extrema ſuperſit,
Vivis adhuc; aevi, quod periit, meminens.
Sive nihil ſupereſt, nec habent longa otia ſenſus,
Tu tibi vixiſti: nos tua fama juvat.

Latinus Alcimus Alethius, rhetor. II.

Nec me nepotes impii ſilentii
Reum ciebunt, Alcime:
Minuſque dignum, non & oblitum ferent
Tuae miniſtrum memoriae;

Opponit unum quem viris prioribus
  Aetas recentis temporis.
Palmae forenſis, & Camoenarum decus,
  Exemplar unum in litteris;
Quas aut Athenis docta coluit Graecia,
  Aut Roma per Latium colit.
Moreſne fabor, & tenorem regulae,
  Ad uſque vitae terminum?
Quod laude clarus, quod paratus litteris,
  Omnem refugiſti ambitum?
Te nemo gravior, vel fuit comis magis,
  Aut liberalis indigis:
Danda ſalute, ſi forum res poſceret;
  Studio docendi, ſi ſcholam.
Vivent per omnem poſterorum memoriam,
  Quos tu ſacrae famae dabas.
Et Iulianum tu magis famae dabis,
  Quam ſceptra, quae tenuit brevi.
Salluſtio plus conferent libri tui,
  Quam conſulatus addidit.
Morum tuorum, decoris, & facundiae
  Formam dediſti filiis.

Ignoſce, noſtri laeſus obſequio ſtili:
  Amoris hoc crimen tui eſt;
Quod digna nequiens promere, officium colo,
  Injurioſe ſedulus.
Quieſce placidus, & caduci corporis
  Damnum repende gloria.

Luciolus, rhetor. III.

Rhetora Luciolum condiſcipulum, atque magiſtrum,
  Collegamque dehinc, naenia moeſta refer;
Facundum, doctumque virum, ſeu lege metrorum
  Condita, ſeu proſis ſolveret orſa modis:
Eripuit patri Lacheſis quem funere acerbo,
  Linquentem natos ſexui utroque duos:
Nequaquam meritis cujus reſponderit haeres,
  Obſcuros quamvis nunc tua fama juvet.
Mitis amice, bonus frater, fidiſſime conjux,
  Nate pius: genitor, poenitet, ut fueris.
Comis convivis, nunquam inclamare clientes,
  Ad famulos nunquam triſtia verba loqui.
Vt placidos mores, tranquillos ſic cole Manes;
  Et cape ab Auſonio munus, amice, Vale.

Attius Patera pater, rhetor. IV.

Aetate quamquam viceris dictos prius,
Patera, fandi nobilis:
Tamen, quod aevo floruiſti proximo,
Iuveniſque te vidi ſenem,
Honore moeſtae non carebis naeniae,
Doctor potentum rhetorum.
Tu Bajocaſſis ſtirpe Druidarum ſatus,
Si fama non fallit fidem,
Beleni ſacratum ducis e templo genus:
Et inde vobis nomina:
Tibi Paterae: ſic miniſtros nuncupant
Apollinaris myſtici.
Fratri, patrique nomen a Phoebo datum:
Natoque de Delphis tuo.
Doctrina nulli tanta in illo tempore,
Curſuſque tot fandi & rotae.
Memor, diſertus, lucida facundia
Canore, cultu praeditus;
Salibus modeſtus, felle nullo perlitus,
Vini, cibique abſtemius,

Laetus, pudicus, pulcher: in ſenio quoque, ut
Aquilae ſeneſtus, aut equi.

Attius Tiro Delphidius, rhetor. V.

Facunde, docte, lingua & ingenio celer,
Iocis amoene, Delphidi,
Sebtextus eſto flebili threno patris,
Laudi ut ſubibas aemulus.
Tu penè ab ipſis orſus incunabulis
Dei poëta nobilis,
Sertum coronae praeferens Olympiae,
Puer celebraſti Iovem.
Mox inde curſim more torrentis freti,
Epos ligaſti metricum:
Vt nullus aequa lege liber carminum
Orationem texeret.
Celebrata varie cujus eloquentia
Domi foriſque claruit:
Seu tu cohortis Praeſulem praetoriae,
Provinciarum aut judices
Coleres, tuendis additus clientibus,
Famae & ſalutis ſauciis.

Felix, quietis ſi maneres litteris,
  Opus Camoenarum colens:
Nec odia magnis concitata litibus
  Armaret ultor impetus:
Nec inquieto temporis tyrannici
  Palatio te attolleres.
Dum ſpem remotam ſemper accerſis tibi,
  Faſtidioſus obviae,
Tuumque mavis eſſe, quam fati, bonum;
  Deſideraſti plurima;
Vagus per omnes dignitatum formulas,
  Meritusque plura, quam gerens.
Vnde inſecuto criminum motu gravi,
  Donatus aerumnis patris:
Mox inde rhetor, nec docendi pertinax,
  Curam fefelliſti patrum;
Minus malorum munere expertus Dei,
  Medio quod aevi raptus es:
Errore quod non deviantis filiae,
  Poenaque laeſus conjugis.

Alethio Minervio, filio, rhetori. VI.

O flos juvenum,
Spes laeta patris,
Nec certa tuae
Data res patriae,
Rhetor Alethi.
Tu primaevis
Doctor in annis,
Et praeceptor
Tempore, quo te
Diſcere adultum
Non turpe foret.
Praetextate
Iam genitori
Conlatus eras.
Ille ſuperbae
Moenia Romae
Fama & meritis
Inclytus auxit.
Tu Burdigalae
Laetus patriae,
Clara cohortis
Vexilla regens,
Poſt Nazarium,
Poſtque Pateram;
Major utroque,
Non ſine morſu
Gravis invidiae,
Cuncta habuiſti
Commoda fati.
Non manſuris
Ornate bonis;
Omnia praecox
Fortuna tibi
Dedit, & rapuit.
Solſtitialis
Velut herba ſolet,
Oſtentatus
Raptuſque ſimul,
Pubere in aevo
Deſeruiſti

Vota tuorum,
Et rhetoricam
Floris adulti
Fruge carentem,
Et connubium
Nobile ſoceri,
Sine pace patris;
Et divitias
Vtriuſque domus
Sine herede tuo.
Quam fatiloquo
Dicte profatu
Verſus Horatî!
Nihil eſt ab omni
Parte beatum.

Leontius, grammaticus, cognomento *Laſcivus*. VII.

Qui colis laetos, hilaroſque mores,
Qui dies feſtos, joca, vota, ludum,
Annuum functi memora Leontî
Nomine threnum.
Iſte LASCIVVS patiens vocari,
Nomen indignum probitate vitae
Abnuit nunquam: quia gratum ad aures
Eſſet amicas.
Litteris tantum titulum aſſecutus,
Quantus exili ſatis eſt cathedrae;
Poſſet inſertus numero ut videri
Grammaticorum.

Tu

Tu meae ſemper ſocius juventae,
Pluribus quamvis cumulatus annis,
Nunc quoque in noſtris recales medullis,
Blande Leonti:
Et juvat triſti celebrare cura
Flebilem cantum memoris querelae:
Munus ingratum, tibi debitumque
Carmine noſtro.

Grammaticis Graecis Burdigalenſibus. VIII.

Romulum poſt hos prius, an Corinthi,
Anne Sperchei, pariterque nati
Atticas Muſas memorem Meneſthei
Grammaticorum?
Sedulum cunctis ſtudium docendi;
Fructus exilis, tenuiſque ſermo:
Sed, quia noſtro docuêre in aevo,
Commemorandi.
Tertius horum mihi non magiſter;
Caeteri primis docuêre in annis,
Ne forem vocum rudis, aut loquendi;
Sed ſine cultu.

Bayerische Staatsbibliothek München

Obſtitit noſtrae quia, credo, mentis
Tardior ſenſus: neque diſciplinis
Appulit Graecis puerilis aevi
Noxius error.
Vos levis ceſpes tegat, & ſepulchri
Tecta defendant cineres opertos:
At meae vocis titulus ſupremum
Reddat honorem.

Iucundo, grammatico Burdigalenſi, fratri Leontii. IX.

Et te, quem cathedram temere uſurpaſſe loquuntur,
Nomen grammatici nec meruiſſe putant;
Voce ciebo tamen, ſimplex, bone, amice, ſodalis;
Iucunde, hoc ipſo care magis ſtudio,
Quod quamvis impar nomen tam nobile amaſti,
Es meritos inter commemorande viros.

Grammaticis Latinis Burdigalenſibus philologis, Macrino, Phoebicio, Concordio, Sucuroni, Ammonio, Anaſtaſio grammatico Pictaviorum. x.

Nunc, ut quemque mihi
Flebilis officii
Relligioſus honor
Surgeret, expediam.
Qui, quamvis humili
Stirpe, loco, ac merito,
Introtulêre tamen
Grammaticae ſtudium
Ingeniis hominum
Burdigalae rudibus.
Permaneat ſeries;
Sit Macrinus in his,
Sobrius & puerorum
Vtilis ingeniis.
Huic mea principio
Credita pueritiës.
Nec reticebo ſenem

Nomine Phoebicium;
Qui Beleni aedituus,
Nil opis inde tulit.
Sed tamen, ut placitum,
Stirpe ſatus Druidum,
Gentis Aremoricae,
Burdigalae cathedram
Nati opera obtinuit.
Et tu, Concordi,
Qui profugus patria,
Mutaſti ſterilem
Vrbe alia cathedram.
Et libertina
Sucuro progenies;
Qui rudibus pueris
Prima elementa dabas.
Pange & Anaſtaſio
Flebile, Muſa, melum;
Et memora tenuem
Naenia grammaticum:
Burdigalae hunc genitum,
Tranſtulit ambitio,
Pictonicaeque dedit;

Pauper ubi, & tenuem
Victum habitumqne colens,
Gloriolam exilem
Et patriae, & cathedrae
Perdidit in ſenio:
Doctrina exiguus,
Moribus implacidis,
Proinde, ut erat meritum,
Famam habuit tenuem:
Sed tamen hunc noſter
Commemoravit honos.
Relligioſum etenim
Commemorare meae
Grammaticum patriae;
Ne pariter tumulus
Nomen & oſſa tegat.

Herculano,, ſororis filio, grammatico Burdigalenſi. XI.

Herculane, qui profectus gremio de noſtro & ſchola
Spem magis, quam rem fruendam praebuiſti avunculo,
Particeps ſcholae, & cathedrae penè ſucceſſor meae;

Lubricae niſi te juventae praecipitem flexus daret,
Pythagorei non tenentem tramitis rectam viam:
Eſto placidus, & quietis Manibus ſedem fove,
Iam mihi cognata dudum inter memoratus nomina.

Thalaſſo, grammatico Latino, Burdigalenſi. XII.

Officium, nomenque tuum, primaeve Thalaſſe,
Parvulus audivi: vix etiam memini,
Qua forma, aut merito fueris, qua ſtirpe parentum.
Aetas nil de te poſterior celebrat.
Grammaticum juvenem te tantum fama ferebat,
Tum quoque tam tenuis, quam modo nulla manet.
Sed quicunque tamen, noſtro quia doctor in aevo
Vixiſti, hoc noſtrum munus habeto, Vale.

Citario, Siculo Syracuſano, grammatico Burdigalenſi, Graeco. XIII.

Et Citari dilecte, mihi memorabere, dignus
Grammaticos inter qui celebrere bonos.
Eſſet Ariſtarchi tibi gloria, Zenodotique
Grajorum, antiquus ſi ſequeretur honos.

Carminibus, quae prima tuis ſunt condita in annis,
Concedit Cei Muſa Simonidei.
Vrbe ſatus Sicula, noſtram peregrinus adiſti:
Excultam ſtudiis quam prope reddideras.
Conjugium nactus cito nobilis, & locupletis
Invidia fati non genitor moreris.
At nos defunctum memori celebramus honore:
Fovimus ut vivum munere amicitiae.

Cenſorio Attico Agricio, rhetori. XIV.

Eloquii merito primis aequande, fuiſti
Agrici hic poſitus poſteriore loco:
Aevo qui quoniam genitus functuſque recenti,
Dilatus nobis, non & omiſſus eras.
Quocunque in numero, triſti memorabere threno:
Vnus honos tumuli ſerus, & ante datus.
Tam generis tibi celſus apex, quam gloria fandi.
Gloria Athenaei cognita ſede loci;
Nazario, & claro quondam delata Paterae,
Egregie multos excoluit juvenes.
Conjuge nunc, natiſque ſuperſtitibus, generoque,
Majorum Manes, & monumenta foves.

Nepotiano, grammatico, eidem rhetori.

XV.

Facete, comis, animo juvenali ſenex,
Cui felle nullo, melle multo mens madens,
Aevum per omne nil amarum miſcuit:
Noſtri medela, Nepotiane, pectoris;
Tam ſeriorum quam jocorum particeps,
Taciturne, Amyclas qui ſilendo viceris.
Te fabulantem non Vlyxes linqueret,
Liquit canentes qui melodas virgines.
Probe, & pudice, parce, frugi, abſtemie,
Facunde, nulli rhetorum cedens ſtylo,
Et diſputator ad Cleanthen Stoïcon:
Scaurum, Probumque corde callens intimo:
Et Epirote Cinea memor magis.
Sodalis, & convictor, hoſpes jugiter:
Parum quod hoſpes; mentis agitator meae,
Conſilia nullus mente tam pura dedit,
Vel altiore conditu texit data.
Honore geſti praeſidatus inclytus,
Decies novenas functus annorum vices,
Duos relinquens liberos, mortem oppetis;
Dolore multo, tam tuorum, quam meo.

Aemilius Magnus Arborius, rhetor Toloſae.

XVI.

Inter cognatos jam fletus, avuncule, Manes:
Inter rhetoricos nunc memorandus eris.
Illud opus pietas, iſtud reverenda virorum
Nomina, pro patriae relligione habeant.
Bis meritum duplici celebremus honore parentem
Arborium; Arborio patre, & avo Argicio.
Stemma tibi patris Aeduici; Tarbellica Maurae
Matris origo fuit: ambo genus procerum.
Nobilis & dotata uxor, domus, & ſchola, cultae
Principum amicitiae contigerunt juveni.
Dum Conſtantini fratres opulenta Toloſa
Exilii ſpecie ſepoſitos cohibet.
Byzantî inde arcem, Threſſaeque Propontidis urbem
Conſtantinopolim fama tui pepulit.
Illic dives opum, doctoque ibi Caeſare honorus
Occumbis patribus, Magne, ſuperſtitibus.
In patriam ſed te ſedem, ac monumenta tuorum
Principis Auguſti reſtituit pietas.
Hinc renovat cauſam lacrymis, & flebile munus,
Annuus ingrata relligione dies.

Exuperius, rhetor Toloſae. XVII.

Exuperi memorande mihi, facunde ſine arte,
Inceſſu gravis & verbis ingentibus, ore
Pulcher, & ad ſummam, motuque habituque venuſto.
Copia cui fandi longe pulcherrima; quam ſi
Auditu tenus acciperes, deflata placeret:
Diſcuſſam ſcires ſolidi nihil edere ſenſus.
Palladiae primum toga te venerata Toloſae,
Mox pepulit levitate pari. Narbo inde recepit.
Illic Dalmatio genitos, fatalia regum
Nomina, tum pueros grandi mercede docendi
Formaſti, rhetor, metam prope puberis aevi.
Caeſareum qui mox indepti nomen, honorem
Praeſidis, Hiſpanumque tibi tribuêre tribunal.
Decedens, placidos mores, tranquillaque vitae
Tempora praedives finiſti ſede Cadurca.
Sed patriae te jura vocant, & origo parentum,
Burdigalae ut rurſum nomen de rhetore reddas.

Marcello, Marcelli filio, grammatico Narbonenſi. XVIII.

Nec te Marcello genitum, Marcelle, ſilebo;
Aſpera quem genitrix urbe, domo, pepulit:
Sed fortuna potens cito reddidit omnia, & auxit.
Amiſſam primum Narbo dedit patriam.
Nobilis hic hoſpes Clarentius indole motus,
Egregiam natam conjugio attribuit.
Mox ſchola, & auditor multus praetextaque pubes,
Grammatici nomen, divitiaſque dedit.
Sed nunquam jugem curſum fortuna ſecundat,
Praeſertim pravi nacta virum ingenii.
Verum oneranda mihi non ſunt: memoranda recepi
Fata. Sat eſt dictum, cuncta periſſe ſimul:
Non tamen & nomen, quo te non fraudo, receptum
Inter grammaticos praetenuis meriti.

Sedatus, rhetor Toloſanus. XIX.

Relligio eſt, tacitum ſi te, Sedate, relinquam:
Quamvis docendi munus indepte es foris.
Communis patria eſt tecum mihi: forte potentis
Fati Toloſam nactus es ſedem ſcholae.

Illic conjugium, natique, opulenſque ſenectus,
Et fama, magno qualis eſt par rhetori.
Quamvis externa tamen a regione reducit
Te patria, & civem morte obita repetit:
Quumque vagantem operam diviſae impenderis urbi,
Arbitrium de te ſumit origo ſuum.
Eſt tua nunc ſoboles, moremque ſecuta parentis,
Narbonem, ac Romam nobilitat ſtudiis.
* * * * * * * * * * * ſed
Fama, velit nolit, Burdigalam referet.

Staphylius rhetor, civis Auſcius. XX.

Hactenus obſervata mihi lex commemorandi
Cives, ſive domi, ſeu docuêre foris.
Externum ſed fas conjungere civibus unum
Te, Staphyli, genitum ſtirpe Novempopulis.
Tu mihi quod genitor, quod avunculus; unus utrumque:
Alter ut Auſonius, alter ut Arborius.
Grammatice ad Scaurum, atque Probum, promptiſſime rhetor,
Hiſtoriam callens Livii & Herodoti.

Omnis doctrinae ratio tibi cognita; quantam
 Condit ſexcentis Varro voluminibus.
Aurea mens, vox ſuada tibi, tum ſermo quietus,
 Nec cunctator eras, nec properante ſono.
Pulchra ſenecta, nitens habitus, procul ira, doluſque;
 Et placidae vitae congrua meta fuit.

Criſpus & Vrbicus, grammatici Latini & Graeci. XXI.

Tu quoque in aevum, Criſpe, futurum
 Moeſti venies commemoratus
  Munere threni.
Qui primaevos, fandique rudes
 Elementorum prima docebas
  Signa novorum.
Creditus olim fervere mero,
 Vt Virgilii Flaccique locis
  Aemula ferres.
Et tibi Latiis poſthabite orſis
 Vrbice, Grajis celebris, carmen
  Sic ἐλελίσω.

Nam tu Criſpo conjuncte tuo
Proſa ſolebas, & verſu loqui
Impete eodem.
Priſcos ut & Heroes olim
Carmine Homeri commemoratos
Fando referres:
Dulcem in paucis ut Pliſtheniden,
Et torrentis ceu Dulichii
Ninguida dicta,
Et mellitae nectare vocis
Dulcia fatu verba canentem
Neſtora regem.
Ambo loqui faciles, ambo omnia carmina docti,
Callentes mythων plaſmata, & hiſtoriam.
Liberi & ambo genus: ſed quos meruiſſe deceret
Nanciſci, ut cluerent patribus ingenuis.

Victorio ſubdoctori, ſive proſcholo. XXII.

Victori ſtudioſe, memor, celer, ignoratis
Aſſidue in libris, nec niſi operta legens;
Exeſas tineis, opicaſque evolvere chartas,
Major quam promptis cura tibi in ſtudiis.

Quod jus Pontificum, quae foedera, ſtemma quod olim
Ante Numam fuerat ſacrificis Curibus:
Quod Caſtor cunctis de regibus ambiguis, quod
Conjugis e libris ediderat Rhodope:
Quod jus Pontificum, veterum quae ſcita Quiritum;
Quae conſulta patrum; quid Draco, quidve Solon
Sanxerit; & Locris dederit quae jura Zaleucus.
Sub Iove quae Minos, quid Themis ante Iovem;
Nota tibi potius, quam Tullius & Maro noſtri,
Et quidquid Latia conditur hiſtoria.
Fors iſtos etiam tibi lectio longa dediſſet:
Supremum Lacheſis ni celeraſſet iter.
Exili noſtrae fucatus honore cathedrae,
Libato tenuis nomine Grammatici:
Longinquis poſthac Romae defunctus in oris:
Ad quas de Siculo littore tranſieras.
Sed modo nobilium memoratus in agmine, gaude:
Pervenit ad Manes ſi pia cura tuos.

Dynamio Burdigalenſi, qui in Hiſpania docuit & obiit. XXIII.

Sed neque te moeſta, Dynami, fraudabo querela,
Municipem patriae cauſidicumque meae.

Crimine adulterii quem ſaucia fama fugavit;
Parvula quem latebris fovit Ilerda ſuis.
Quem locupletavit conjux Hiſpana latentem;
Namque ibi mutato nomine rhetor eras.
Rhetor Flavinii cognomine diſſimulatus,
Ne poſſet profugum prodere culpa ſuum.
Reddiderat quamvis patriae te ſera voluptas,
Mox reſidem rurſum traxit Ilerda domus.
Qualiſcumque tuae fuerit fuga, famaque vitae;
Iungeris antiqua tu mihi amicitia.
Officiumque meum, ſenſus ſi Manibus ullus,
Accipe jam verus morte obita Dynami.
Diverſis quamvis jaceas defunctus in oris,
Commemorat moeſtis te pia cura elegis.

Acilio Glabrioni, grammatico jun. Burdigalenſi. XXIV.

Doctrinae vitaeque pari brevitate caducum,
Glabrio, te moeſtis commemorabo elegis.
Stemmate nobilium deductum nomen avorum,
Glabrio Aquilini Dardana progenies.
Tu quondam puero compar mihi diſcipulo: mox
Me dehinc facto rhetore, grammaticus.

Inque foro tutela reis, & cultor in agris,
Digne, diu partis qui fruerêre bonis.
Commode, laete, benigne, abſtemie, tam bone dandis
Semper conſiliis, quam taciturne datis.
Tam decus omne tuis, quam mox dolor, omnia acerbo
Funere praereptus, Glabrio, deſtituis:
Vxore & natis, genitore & matre relictis,
Eheu quam multis perdite nominibus!
Fletê diu nobis, nunquam ſatis, accipe acerbum,
Glabrio in aeternum commemorate, VALE.

Coronis. XXV.

Quos legis a prima deductos menide libri,
Doctores patriae ſcito fuiſſe meae.
Grammatici in ſtudio, vel rhetoris, aut in utroque;
Quos memoraſſe mihi, morte obita, ſatis eſt.
Viventum inlecebra eſt laudatio. Nomina tantum
Voce ciere, ſuis ſufficiet tumulis.
Ergo qui noſtrae legis otia triſtia chartae,
Eloquium tu ne quaere, ſed officium,
Quo claris doctiſque viris pia cura parentat:
Dum decora egregiae commeminit patriae.

Poëta. XXVI.

Valete manes inclytorum rhetorum:
  Valete doctores probi:
Hiſtoria ſi quos, vel poëticus ſtilus,
  Forumve fecit nobiles:
Medicae vel artis, dogma vel Platonicum,
  Dedit perenni gloriae:
Et ſi qua cunctis cura viventum placet,
  Iuvatque honor ſuperſtitum:
Accipite moeſtum carminis cultum mei,
  Textum querela flebili.
Sedem ſepulchris ſervet immotus cinis.
  Memoria vivat nominum:
Dum remeat illud, judicis dono Dei,
  Commune cum Dis ſaeculum.

EPITAPHIA
HEROVM,
QVI
BELLO TROICO
INTERFVERVNT

Auſonius lectori ſuo S.

AD rem pertinere exiſtimavi, ut vel vanum opuſculum materiae congruentis abſolverem, & libello, qui commemorationem habet eorum, qui vel peregrini Burdigalae, vel qui Burdigalenſes peregre docuerunt, epitaphia ſubnecterem, ſcilicet titulos ſepulchrales HEROVM, qui bello Troïco interfuerunt. Quae antiqua quum apud philologum quendam reperiſſem, Latino ſermone converti, non ut inſervirent ordini perſequendi, ſed ut cohaererent libere, nec aberrarent.

Agamemnoni. I.

Rex regum Atrides, fraternae conjugis ultor,
Oppetii manibus conjugis ipſe meae.
Quid prodeſt Helenes raptum puniſſe dolentem,
Vindicem adulterii quum Clytemneſtra necet?

Menelao. II.

Felix ô Menelae, Deûm cui debita ſedes,
Decretumque piis Manibus Elyſium.
Tyndareo dilecte gener, dilecte Tonanti:
Conjugii vindex, ultor adulterii:
Aeterno pollens aevo, aeternaque juventa,
Nec leti paſſus tempora, nec ſenii.

Ajaci. III.

Ajacis tumulo pariter tegor obruta Virtus,
Inlacrymans buſtis funeris ipſa mei:
Incomptas lacerata comas, quod pravus Atrides
Cedere me ſtructis compulit inſidiis.
Iam dabo purpureum claro de ſanguine florem,
Teſtantem gemitu crimina judicii.

Achilli. IV.

Non una Aeaciden tellus habet, oſſa teguntur
Littore Sigeo, crinem Lariſſa cremavit.
Pars tumuli * * * * * * *
Orbe ſed in toto * * * Homer * * *

Vlixi. V.

Conditus hoc tumulo Laërta natus Vlixes.
Perlege Odyſſean, omnia noſſe volens.

Diomedi. VI.

Conditur hic, genitore bono melior, Diomedes;
Crimen ob uxoris pulſus dotalibus Argis,
Argyripam, claroſque viris qui condidit Arpos:
Clarior urbe nova, patriae quam ſede vetuſta.

Antilocho. VII.

Conſiliis, belloque bonus, quae copula rara eſt,
Carus & Atridis, carus & Aeacidis:
Praemia virtutis ſimul & pietatis adeptus,
Servato Antilochus Neſtore patre, obii.

Non hic ordo fuit: ſed juſtius ille ſuperſtes,
Troja capi ſine quo perfida non poterat.

Neſtori. VIII.

Hoc tegor in tumulo, quarti jam prodigus aevi
Neſtor, conſilio clarus, & eloquio.
Objecit ſeſe cujus pro morte peremptus
Filius: & nati vulnere vivo pater.
Eheu! cur fatis diſponere ſic placet aevum,
Tam longum, ut nobis; tam breve, ut Antilocho.

Pyrrho. IX.

Orbe tegor medio, major virtute paterna,
Quod puer & regis Pyrrhus opima tuli.
Impius ante aras quem fraude peremit Oreſtes:
Quid mirum, caeſa jam genitrice furens?

Euryalo. X.

Nec me non dignum titulo Pleuronia credit:
Cui communis erat cum Diomede domus,
Euryalo, & Sthenelo. Nam tertius hoc ego regnum
Poſſedi: de quo nunc ſatis eſt tumulus.

Guneo. XI.

Gunea pontus habet, tumulus ſine corpore nomen.
Fama homines inter; caelum animus repetit.
Cuncta elementa duci tanto commune ſepulchrum.
Quae? caelum, & tellus, & mare, & ora virûm.

Proteſilao. XII.

Fatale adſcriptum nomen mihi Proteſilao.
Nam primus Danaûm bello obii Phrygio,
Audaci ingreſſus Sigeïa littora ſaltu,
Captus pellacis Laërtiadae inſidiis.
Qui, ne Trojanae premeret pede littora terrae,
Ipſe ſuper proprium deſiliit clypeum.
Quid queror? hoc letum jam tum mea fata canebant,
Tale mihi nomen quum pater impoſuit.

Deiphobo. XIII.

Proditus ad poenam, ſceleratae fraude Lacenae,
Et deformato corpore Deiphobus,
Non habeo tumulum, niſi quem mihi voce vocantis
Et pius Aeneas, & Maro compoſuit.

Hectori. XIV.

Hectoris hic tumulus: cum quo ſua Troja ſepulta eſt.
Conduntur pariter, qui periere ſimul.

Aſtyanacti. XV.

Flos Aſiae, tantaque unus de gente ſuperſtes,
Parvulus, Argivis ſed jam de patre timendus,
Hic jaceo Aſtyanax, Scaeis dejectus ab altis.
Pro dolor! Iliaci Neptunia moenia muri
Viderunt aliquid crudelius Hectore tracto.

Sarpedoni. XVI.

Sarpedon Lycius, genitus Iove, numine patris
Sperabam caelum; ſed tegor hoc tumulo,
Sanguineis fletus lacrymis: prô ferrea fata!
Et patitur luctum, qui prohibere poteſt?

Naſti & Amphimacho. XVII.

Naſtes, Amphimachuſque, Nomionis inclyta proles,
Ductores quondam, pulvis & umbra ſumus.

Troilo. XVIII.

Hectore proſtrato, nec dis, nec viribus aequis
Congreſſus ſaevo Troïlus Aeacidae,
Raptatus bigis, fratris conjungor honori.
Cujus ob exemplum nec mihi poena gravis.

Polydoro. XIX.

Cede procul, myrtumque iſtam fuge neſcius hoſpes,
Telorum ſeges eſt ſanguine adulta meo.
Confixus jaculis, & ab ipſa caede ſepultus,
Condor in hoc tumulo bis Polydorus ego.
Scit pius Aeneas, & tu, rex impie: quod me
Thracia poena premit, Troïa cura tegit.

Euphemo. XX.

Euphemum Ciconum ductorem Troïa tellus
Condidit haſtati Martis ad effigiem.
Nec ſatis eſt, titulum ſaxo incidiſſe ſepulchri:
Inſuper & frontem mole onerant ſtatuae.
Ocyus iſta ruunt, quae ſic cumulata locantur;
Major ubi eſt cultus, magna ruina ſubeſt.

Hippothoo & Pyleo, in horto ſepultis. XXI.

Hippothoum, Pyleumque tenet gremio infima tellus;
Caulibus & malvis terga ſuperna virent.
Nec vexat cineres horti cultura quietos:
Dum parcente manu molle holus excolitur.

Ennomo & Chromio. XXII.

Ennomus hic, Chromiuſque jacent; queis Myſiæ regnum,
Queis pater Alcinus, Oceanuſque atavus.
Nobilitas quid tanta juvat? quo clarius iſtis
Eſt genus, hoc mortis conditio gravior.

Priamo. XXIII.

Hic Priami non eſt tumulus: nec condor in iſta
Sede: caput Danai diripuêre meum.
Aſt ego quum lacerum ſine nomine funus haberem,
Confugi ad cineres Hectoreos genitor.
Illic & natos, Trojamque, Aſiamque ſepultam
Inveni, & noſtrum quicquid ubique jacet.

Item Priamo. XXIV.

Qui tumulum Priami quaerit, legat Hectoris ante.
Ille meus, nato quem prius ipſe dedi.
Hectoris, & patris ſimul eſt commune ſepulchrum,
Amborum quoniam juncta ruina fuit.

Hecubae. XXV.

Quae regina fui, quae claro nata Dymante,
Quae Priami conjunx, Hectora quae genui;
Hic Hecuba injectis perii ſuperobruta ſaxis.
Sed rabie linguae me tamen ulta prius.
Fidite ne regnis, & prole, & ſtirpe parentum:
Quicunque hoc noſtrum σῆμα κυνὸς, legitis.

Polyxenae. XXVI.

Troas Achilleo conjuncta Polyxena buſto,
Malueram nullo ceſpite functa tegi.
Non bene diſcordes tumulos miſcetis, Achivi.
Hoc violare magis, quam ſepelire fuit.

ALIQVOT ALIORVM EPITAPHIA

Niobae, in Sipylo monte juxta fontem ſepultae. XXVII.

Thebarum regina fui, Sipyleia cautes
  Quae modo ſum; laeſi numina Latoidum.
Bis ſeptem natis genitrix laeta atque ſuperba,
  Tot duxi mater funera, quot genui,
Nec ſatis hoc divis: duro circundata ſaxo
  Amiſi humani corporis effigiem.
Sed dolor, obſtructis quamquam vitalibus, haeret:
  Perpetuaſque rigat fonte pio lacrymas.
Pro facinus! tantaene animis coeleſtibus irae?
  Durat adhuc luctus, matris imago perit.

Eidem. XXVIII.

Vivebam: ſum facta ſilex; quae deinde polita
  Praxitelis manibus, vivo iterum Niobe.
Reddidit artificis manus omnia, ſed ſine ſenſu.
  Hunc ego, quum laeſi numina, non habui.

Eidem. XXIX.

Habet ſepulchrum non id intus mortuum.
Habet nec ipſe mortuus buſtum ſuper.
Sibi ſed eſt ipſe hic ſepulchrum, & mortuus.

Didoni. XXX.

Infelix Dido, nulli bene nupta marito:
Hoc pereunte fugis, hoc fugiente peris.

Diogeni Cynico, in cujus ſepulchro, pro titulo, canis ſignum eſt. XXXI.

Dic, canis, hic cujus tumulus? Canis. At canis hic quis?
Diogenes. Obiit? Non obiit, ſed abît.
Diogenes, cui pera penus, cui dolia ſedes,
Ad Manes abiit? Cerberus ire vetat.
Quonam igitur? Clari flagrat qua ſtella Leonis,
Additus eſt juſtae nunc canis Erigonae.

Sedecenni matronae. XXXII.

Omnia quae longo vitae cupiuntur in aevo,
Ante quater plenum conſumpſit Anicia luſtrum.

Infans lactavit. Pubes & virgo adolevit.
Nupſit, concepit, peperit, jam mater obivit.
Quis mortem accuſet? Quis non accuſet in iſta?
Aetatis meritis anus eſt, aetate puella.

Glauciae, immatura morte praevento. XXXIII.

Laeta bis octono tibi jam ſub conſule pubes
Cingebat teneras, Glaucia adulte, genas.
Et jam deſieras puer, anne puella, videri:
Quum properata dies abſtulit omne decus.
Sed neque functorum ſocius miſcebere vulgo:
Nec metues Stygios flebilis umbra lacus.
Verum aut Perſephonae Cinyreïus ibis Adonis:
Aut Iovis Elyſii tu catamitus eris.

Callicrateae. XXXIV.

Viginti atque novem genitrici Callicrateae
Nullius ſexus mors mihi viſa fuit.
Sed centum & quinque explevi bene meſſibus annos,
Intremulam baculo non ſubeunte manum.

Equo admirabili, juſſu Auguſti. xxxv.

Phoſphore, clamoſi ſpacioſa per aequora Circi
Septenas ſolitus victor obire vias:
Improperanter agens primos a carcere curſus,
Fortis praegreſſis ut poterêris equis.
Promptum & veloces erat anticipare quadrigas:
Victores etiam vincere, laus potior.
Hunc titulum vani ſolatia ſume ſepulchri,
Et gradere Elyſios praepes ad alipedes.
Pegaſus hic dexter currat tibi. Laevus Arion
Funalis. Quartum det tibi Caſtor equum.

In tumulo hominis felicis. xxxvi.

Sparge mero cineres, bene olentis & unguine nardi,
Hoſpes, & adde roſis balſama puniceis.
Perpetuum mihi ver agit illacrymabilis urna.
Et commutavi ſaecula, non obii.
Nulla mihi veteris perierunt gaudia vitae:
Seu meminiſſe putes omnia, ſive nihil.

Sepulchrum Cari vacuum. XXXVII.

Me ſibi, & uxori, & natis commune ſepulchrum
Conſtituit ſeras Carus ad exſequias.
Iamque diu monumenta vacant, ſitque iſta querela
Longior: & veniat ordine quiſque ſuo,
Naſcendi qui lege datus: placidumque per aevum
Condatur, natu qui prior, ille prior.

Ex ſepulchro Latinae viae. XXXVIII.

Non nomen, non quo genitus, non unde, quid egi.
Mutus in aeternum ſum, cinis, oſſa, nihil.
Non ſum, nec fueram: genitus tamen e nihilo ſum.
Mitte, nec exprobres ſingula, talis eris.

AVSO-

AVSONII
DE
XII CAESARIBVS,
PER
SVETONIVM TRANQVILLVM SCRIPTIS

Auſonius Heſperio filio, S. D.

CAESAREOS proceres, in quorum regna, ſecundis
Conſulibus, dudum Romana potentia ceſſit,
Accipe bis ſenos, ſua quemque monoſticha ſignant,
Quorum per plenam ſeriem Suetonius olim
Nomina, res geſtas, vitamque, obitumque peregit.

Monoſticha de ordine XII imperatorum.

Primus regalem patefecit IVLIVS aulam
Caeſar, & AVGVSTO nomen tranſcripſit, & arcem.

I

Privignus poſt hunc regnat NERO CLAVDIVS, a quo
CAIVS, cognomen Caligae cui caſtra dederunt.
CLAVDIVS hinc potitur regno. Poſt quem NERO ſaevus
Vltimus Aeneadum. Poſt hunc tres, nec tribus annis;
GALBA ſenex, fruſtra ſocio confiſus inerti:
Mollis OTHO, infami per luxum degener aevo:
Nec regno dignus, nec morte VITELLIVS ut vir.
His decimus, fatoque accitus VESPASIANVS.
Et TITVS imperii felix brevitate. Secutus
Frater, quem CALVVM dixit ſua Roma NERONEM.

Tempus imperii XII Caeſarum.

IVLIVS, ut perhibent, divus trieteride regnat.
AVGVSTVS poſt luſtra decem ſex prorogat annos.
Et ter ſeptenis geminos NERO CLAVDIVS addit.
Tertia finit hyems graſſantia tempora CAII.
CLAVDIVS hebdomadem duplicem trahit: & NERO dirus
Tantumdem: ſummae Conſul ſed defuit unus.
GALBA ſenex, OTHO laſcive, & famoſe VITELLI,

Tertia vos Latio regnantes neſciit aeſtas,
Interitus dignos vita properante probroſa.
Implet fatalem decadem ſibi VESPASIANVS.
Ter, dominante TITO, cingit nova laurea Ianum:
Quindecies ſaevis potitur dum FRATER habenis.

De mortibus eorum.

IVLIVS interiit CAESAR graſſante ſenatu.
Addidit AVGVSTVM divis matura ſenectus.
Sera ſenex Capreis exſul NERO fata peregit.
Exegit poenas de CAESARE Chaerea mollis.
CLAVDIVS ambiguo concluſit fata veneno.
Matricida NERO proprii vim pertulit enſis.
GALBA ſenex periit, ſaevo proſtratus OTHONE.
Mox Otho famoſus, clara ſed morte potitus.
Prodiga ſuccedunt perimendi ſceptra VITELLI.
Laudatum imperium, mors lenis VESPASIANO.
At TITVS, orbis amor, rapitur florentibus annis.
Sera trucem perimunt, ſed juſta piacula, FRATREM.

EIVSDEM AVSONII

TETRASTICHA,

a Iulio Caeſare uſque ad tempora ſua.

Nunc & praedictos, & regni ſorte ſequentes
Expediam, ſeries quos tenet imperii.
Incipiam ab Divo, percurramque ordine cunctos,
Novi Romanae quos memor hiſtoriae.

Iulius Caeſar. I.

Imperium, binis fuerat ſollemne quod olim
Conſulibus, Caeſar Iulius obtinuit.
Sed breve jus regni, ſola trieteride geſtum,
Perculit armatae factio ſaeva togae.

Octavius Auguſtus. II.

Vltor, ſucceſſorque dehinc Octavius, idem
Caeſar: at Auguſti nomine nobilior.
Longaeva, & nunquam dubiis violata poteſtas,
In terris poſitum credidit eſſe deum.

Tiberius Nero. III.

Praenomen Tiberi nactus Nero prima juventae
Tempora laudato geſſit in imperio.
Fruſtra dehinc ſolo Caprearum clauſus in antro,
Quae prodit vitiis, credit operta locis.

Cajus Caligula. IV.

Poſt hunc caſtrenſis caligae cognomine Caeſar
Succeſſit ſaevo ſaevior ingenio:
Caedibus, inceſtiſque dehinc maculoſus, & omni
Crimine pollutum qui ſuperavit avum.

Claudius Caeſar. V.

Claudius irriſae privato in tempore vitae,
In regno ſpecimen prodidit ingenii.
Libertina tamen, nuptarum & crimina paſſus,
Non faciendo nocens, ſed patiendo fuit.

Nero. VI.

Aeneadum generis qui ſextus & ultimus haeres,
Polluit, & clauſit Iulia ſacra Nero.
Nomina quot pietas, tot habet quoque crimina vitae.
Diſce ex Tranquillo, quae meminiſſe piget.

Servius Galba. VII.

Spem fruſtrate ſenex, privatus ſceptra mereri
Viſus es; imperio proditus inferior:
Fama tibi melior juveni: ſed juſtior ordo eſt,
Complacuiſſe dehinc, diſplicuiſſe prius.

Marcus Otho. VIII.

Aemula polluto geſturus ſceptra Neroni,
Obruitur celeri raptus Otho exitio.
Fine tamen laudandus erit: qui morte decora
Hoc ſolum fecit nobile, quod periit.

Aulus Vitellius. IX.

Vitae ut ſors, mors foeda tibi, nec digne Vitelli,
Qui fieres Caeſar. Sic ſibi fata placent.
Vmbra tamen brevis imperii, quia praemia regni
Saepe indignus adit, non niſi dignus habet.

Divus Veſpaſianus. X.

Quaerendi attentus, moderato commodus uſu,
Auget nec reprimit Veſpaſianus opes.
Olim qui dubiam privato in tempore famam,
Rarum aliis, princeps tranſtulit in melius.

Titus Veſpaſianus. XI.

Felix imperio, felix brevitate regendi,
Expers civilis ſanguinis, orbis amor.
Vnum dixiſti moriens te crimen habere;
Sed nulli de te, non tibi credidimus.

Domitianus. XII.

Hactenus edideras dominos gens Flavia juſtos
Cur duo quae dederant, tertius eripuit?
Vix tanti eſt habuiſſe illos, quia dona bonorum
Sunt brevia; aeternum, quae nocuere, dolent.

Nerva. XIII.

Proximus extincto moderatur ſceptra tyranno
Nerva ſenex, princeps nomine, mente parens.
Nulla viro ſoboles. Imitatur adoptio prolem,
Quam legiſſe juvet, quam genuiſſe velit.

Trajanus. XIV.

Aggreditur regimen viridi Trajanus in aevo,
Belli laude prior, caetera patris habens.
Hic quoque prole carens, ſociat ſibi ſorte legendi,
Quem fateare bonum, diffiteare parem.

Aelius Hadrianus. XV.

Aelius hinc ſubiit mediis praeſignis in actis:
Principia & finem fama notat gravior.
Orbus & hic; ſociatque virum documenta daturum,
Adſciti quantum praemineant genitis.

Antoninus Pius. XVI.

Antoninus abhinc regimen capit: ille vocatu
Conſultiſque PIVS, nomen habens meriti.
Filius huic fato nullus: ſed lege ſuorum
A patria ſumpſit, qui regeret patriam.

Marcus Antoninus. XVII.

Poſt Marco tutela datur; qui ſcita Platonis
Flexit ad imperium, patre PIO melior.
Succeſſore ſuo moriens, ſed principe pravo,
Hoc ſolo patriae, quod genuit, nocuit.

Commodus. XVIII.

Commodus inſequitur, pugnis maculoſus harenae,
Threcidico princeps bella movens gladio.
Eliſo tandem perſolvens gutture poenas,
Criminibus faſſus matris adulterium.

Helvius Pertinax. XIX.

Helvi, judicio & conſulto lecte ſenatus,
Princeps decretis prodite, non ſtudiis.
Quod doluit maleſida cohors; errore probato,
Curia quod caſtris ceſſerat imperio.

Didius Iulianus. XX.

Dii bene, quod ſpoliis Didius non gaudet opimis:
Et cito perjuro praemia adempta ſeni.
Tuque, Severe pater, titulum ne horreſce novantis;
Non rapit imperium vis tua, ſed recipit.

Severus Pertinax. XXI.

Impiger egelido movet arma Severus ab Hiſtro,
Vt parricidae regna adimat Didio.
Punica origo illi: ſed qui virtute probaret,
Non obſtare locum, quum valet ingenium.

Baſſianus Antoninus Caracalla. XXII.

Diſſimilis virtute patri, & multo magis illi,
Cujus adoptivo nomine te perhibes.
Fratris morte nocens, punitus ſine cruento,
In riſu populi tu Caracalla magis.

Opilius Macrinus. XXIII.

Principis hinc cuſtos, ſumptum pro Caeſare ferrum
 Vertit in auctorem caede Macrinus iners.
Mox cum prole ruit. Gravibus pulſare querelis
 Ceſſet perfidiam. Quae patitur, meruit.

Antoninus Heliogabalus. XXIV.

Tune etiam Auguſtae ſedis penetralia foedas.
 Antoninorum nomina falſa gerens?

* * * * * * * * * * * * *

Reliqua deſiderantur.

In sequentes Imperatores Romanos, tum occidentalis, tum orientalis [redacted] imperii, usque ad Carolum V, eiusque fratrem Ferdinandus panxit tetrasticha Jac. Micyllus Lib. IV. Sylvarum.
Vide Del. poet. Germanorum, P. IV, p. 775-801.

AVSONII
BVRDIGALENSIS
ORDO NOBILIVM VRBIVM

Roma. I.

Prima urbes inter, divûm domus, aurea Roma.

Conſtantinopolis & Carthago. II.

Conſtantinopoli aſſurgit Carthago priori,
Non toto ceſſura gradu: quia tertia dici
Faſtidit, non auſa locum ſperare ſecundum,
Qui fuit ambarum. Vetus hanc opulentia praefert,
Hanc fortuna recens. Fuit haec, ſubit iſta; noviſque
Excellens meritis, veterem praeſtringit honorem:
Et Conſtantino concedere cogit Eliſſam.
Accuſat Carthago, deos jam plena pudoris,
Nunc quoque ſi cedat, Romam vix paſſa priorem.

Componat veſtros fortuna antiqua tumores.
Ite pares, tandem memores, quod numine divûm
Anguſtas mutaſtis opes & nomina: tu quum
Byzantina Lygos, tu Punica Byrſa fuiſti.

Antiochia & Alexandria. III.

Tertia Phoebeae lauri domus Antiochia,
Vellet Alexandri ſi quarta colonia poni.
Ambarum locus unus: & has furor ambitionis
In certamen agit vitiorum. Turbida vulgo
Vtraque, & amentis populi male ſana tumultu.
Haec Nilo munita quod eſt, penituſque repoſtis
Inſinuata locis, fecunda, & tuta ſuperbit.
Illa quod infidis opponitur aemula Perſis.
Et vos ite pares: Macetûmque attollite nomen.
Magnus Alexander te condidit: illa Seleucum
Nuncupat. Ingenuum cujus fuit anchora ſignum,
(Qualis inuſta ſolet) generis nota certa, per omnem
Nam ſobolis ſeriem nativa cucurrit imago.

Treveri. IV.

Armipotens dudum celebrari Gallia geſtit:
Trevericaeque urbis ſolium, quae proxima Rheno,
Pacis ut in mediae gremio ſecura quieſcit:
Imperii vires quod alit, quod veſtit & armat.
Lata per extentum procurrunt moenia collem.
Largus tranquillo praelabitur amne Moſella,
Longinqua omnigenae vectans commercia terrae.

Mediolanum. V.

Et Mediolani mira omnia, copia rerum,
Innumerae cultaeque domus, facunda virorum
Ingenia & mores laeti. Tum duplice muro
Amplificata loci ſpecies, populique voluptas
Circus, & incluſi moles cuneata theatri:
Templa, Palatinaeque arces, opulenſque Moneta,
Et regio Herculei celebris ſub honore lavacri,
Cunctaque marmoreis ornata periſtyla ſignis,
Moeniaque in valli formam circumdata labro.
Omnia quae magnis operum velut aemula formis
Excellunt: nec juncta premit vicinia Romae.

Capua. VI.

Nec Capuam pelago, cultuque, penuque potentem,
Deliciis, opibus, famaque priore ſilebo;
Fortuna variante vices: quae freta ſecundis,
Neſcivit ſervare modum. Nunc ſubdita Romae,
Aemula tunc. Fidei memor, an ne infida, ſenatum
Sperneret, an coleret dubitans, ſperare curules
Campanis auſa auſpiciis, unoque ſuorum
Conſule: ut imperium diviſi attolleret orbis.
Quin etiam rerum dominam, Latiique parentem
Appetiit bello: ducibus non freta togatis.
Hannibalis jurata armis; deceptaque in hoſtis
Servitium demens ſpecie tranſivit herili.
Mox ut in occaſum vitiis communibus acti
Corruerunt Poeni luxu, Campania faſtu,
(Heu nunquam ſtabilem ſortita ſuperbia ſedem!)
Illa potens, opibuſque valens, Roma altera quondam,
Comere quae paribus potuit faſtigia conis,
Octavum rejecta locum vix pene tuetur.

Aquileja. VII.

Non erat iſte locus: merito tamen aucta recenti,
Nona inter claras Aquileja cieberis urbes,
Itala ad Illyricos objecta colonia montes,
Moenibus & portu celeberrima: ſed magis illud
Eminet, extremo quod te ſub tempore legit,
Solveret exacto cui ſera piacula luſtro
Maximus, armigeri quondam ſub nomine lixae.
Felix, quae tanti ſpectatrix laeta triumphi
Puniſti Auſonio Rutupinum marte latronem.

Arelas. VIII.

Pande, duplex Arelate, tuos blanda hoſpita portus,
Gallula Roma Arelas: quam Narbo Martius, & quam
Accolit Alpinis opulenta Vienna colonis.
Praecipitis Rhodani ſic interciſa fluentis,
Vt mediam facias navali ponte plateam.
Per quem Romani commercia ſuſcipis orbis,
Nec cohibes: populoſque alios & moenia ditas:
Gallia quîs fruitur, gremioque Aquitania lato.

Emerita. IX.

Clara mihi poſt has memorabere nomen Iberum
Emerita: aequoreus quam praeterlabitur amnis,
Submittit cui tota ſuos Hiſpania faſces.
Corduba non, non arce potens tibi Tarraco certat,
Quaeque ſinu pelagi jactat ſe Bracara dives.

Athenae. X.

Nunc & terrigenis patribus memoremus Athenas,
Pallados & Conſi quondam certaminis arcem.
Paciferae primum cui contigit arbor olivae.
Attica facundae cujus mera gloria linguae.
Vnde per Ioniae populos & nomen Achaeum,
Verſa Graja manus, centum ſe effudit in urbes.

Catina & Syracuſae. XI.

Quis Catinam ſileat? quis quadruplices Syracuſas?
Hanc ambuſtorum fratrum pietate celebrem,
Illam complexam miracula fontis & amnis.
Qua maris Ionii ſubter vada ſalſa meantes

Conſo-

Conſociant dulces placita ſibi ſede liquores,
Incorruptarum miſcentes oſcula aquarum.

Toloſa. XII.

Non unquam altricem noſtri reticebo Toloſam,
Coctilibus muris quam circuit ambitus ingens,
Perque latus pulchro praelabitur amne Garumna:
Innumeris cultam populis, confinia propter
Ninguida Pyrenes, & pinea Caebennarum,
Inter Aquitanas gentes & nomen Iberum.
Quae modo quadruplices ex ſe quum effuderit urbes,
Non ulla exhauſtae ſentit diſpendia plebis:
Quos genuit cunctos gremio complexa colonos.

Narbo. XIII.

Nec tu Martie Narbo ſilebere: nomine cujus
Fuſa per immenſum quondam Provincia regnum,
Obtinuit multos dominandi jure colonos.
Inſinuant qua ſe Sequanis Allobroges oris:
Excluduntque Italos Alpina cacumina fines:
Qua Pyrenaicis nivibus dirimuntur Iberi:
Qua rapitur praeceps Rhodanus genitore Lemanno,

Interiuſque premunt Aquitanica rura Cebennae,
Vſque in Tectoſagos primaevo nomine Volcas,
Totum Narbo fuit. Tu Gallia prima togati
Nominis attollis Latio proconſule faſces.
Quis memoret portuſque tuos, monteſque lacuſque?
Quis populos vario diſcrimine veſtis, & oris?
Quodque tibi quondam Pario de marmore templum
Tantae molis erat, quantam non ſperneret olim
Tarquinius, Catuluſque iterum, poſtremus & ille,
Aurea qui ſtatuit Capitolî culmina Caeſar?
Te maris Eoi merces, & Iberica ditant
Aequora: te claſſes Libyci, Siculique profundi:
Et quidquid vario per flumina, per freta curſu
Advehitur, toto tibi navigat orbe κατάπλες.

Burdigala. XIV.

Impia jam dudum condemno ſilentia, quod te,
O patria, inſignem Baccho, fluviiſque, viriſque,
Moribus, ingeniiſque hominum, procerumque ſenatu,
Non inter primas memorem: quaſi conſcius urbis
Exiguae immeritas dubitem contingere laudes.
Non pudor hinc nobis. Nec enim mihi barbara Rheni

Ora, nec Arctoo domus eſt glacialis in Haemo.
Burdigala eſt natale ſolum: clementia caeli
Mitis ubi, & riguae larga indulgentia terrae;
Ver longum, brumaeque breves, juga frondea ſubſunt.
Fervent aequoreos imitata fluenta meatus.
Quadrua murorum ſpecies, ſic turribus altis
Ardua, ut aërias intrent faſtigia nubes.
Diſtinctas interne vias mirêre, domorum
Diſpoſitum, & latas nomen ſervare plateas,
Tum reſpondentes directa in compita portas,
Per mediumque urbis fontani fluminis alveum.
Quem pater Oceanus refluo quum impleverit aeſtu,
Adlabi totum ſpectabis claſſibus aequor.
Quid memorem Pario contectum marmore fontem
Euripi fervere freto? quanta umbra profundi!
Quantus in amne tumor! quanto ruit agmine praeceps
Margine contenti biſſena per oſtia curſus,
Innumeros populi non unquam exhauſtus ad uſus!
Hunc cuperes, rex Mede, tuis contingere caſtris,
Flumina conſumpto quum defecere meatu:
Hujus fontis aquas peregrinas ferre per urbes,
Vnum per cunctas ſolitus portare Choaſpem.

Salve, fons ignote ortu, ſacer, alme, perennis,
Vitree, glauce, profunde, ſonore, illimis, opace.
Salve urbis genius, medico potabilis hauſtu,
DIVONA Celtarum lingua, fons addite Divis.
Non Aponus potu, vitrea non luce Nemauſus
Purior; aequoreo non plenior amne Timavus.

Hic labor extremus celebres collegerit urbes.
Vtque caput numeri Roma inclyta, ſic capite iſto
Burdigala ancipiti confirmet vertice ſedem.
Haec patria eſt: patrias ſed Roma ſupervenit omnes.
Diligo Burdigalam: Romam colo, civis in hac ſum,
Conſul in ambabus. Cunae hic, ibi ſella curulis.

L V D V S
SEPTEM SAPIENTVM

Auſonius conſul Latino Drepanio Pacato proconſuli.

IGNOSCENDA iſthaec, an cognoſcenda rearis,
Attento, Drepani, perlege judicio.
Aequanimus fiam te judice: ſive legenda,
Sive tegenda putes carmina, quae dedimus.
Nam primum eſt meruiſſe tuum, Pacate, favorem:
Proxima defenſi cura pudoris erit.
Poſſum ego cenſuram lectoris ferre ſeveri:
Et poſſum modica laude placere mihi.
Novit equus plauſae ſonitum cervicis amare:
Novit & intrepidus verbera lenta pati.
Maeconio qualem cultum quaeſivit Homero
Cenſor Ariſtarchus, normaque Zenodoti.
Pone obelos igitur ſpuriorum ſtigmata vatum.
Palmas, non culpas eſſe putabo meas:

Et correcta magis, quam condemnata vocabo,
Apponet docti quae mihi lima viri.
Interea arbitrii ſubiturus pondera tanti,
Optabo, ut placeam: ſin minus, ut taceam.

Prologus.

Septem ſapientes, nomen quibus iſtud dedit
Superior aetas, nec ſecuta ſuſtulit,
Hodie in orcheſtram palliati prodeunt.
Quid erubeſcis tu, togate Romule,
Scenam quod introibunt tam clari viri?
Nobis pudendum hoc, non & Atticis quoque:
Quibus theatrum curiae praebet vicem.
Noſtris negotiis ſua loca ſortito data:
Campus comitiis, ut conſcriptis curia:
Forum, atque roſtra ſeparatis civium.
Vna eſt Athenis, atque in omni Graecia,
Ad conſulendum publici ſedes loci:
Quam in urbe noſtra ſero luxus condidit.
Aedilis olim ſcenam tabulatam dabat
Subito excitatam nulla mole ſaxea.
Muraena ſic, & Gallius: nota eloquar.

Poſtquam potentes, nec verentes ſumptuum,
Nomen perenne crediderunt, ſi ſemel
Conſtructa moles ſaxeo fundamine
In omne tempus conderet ludis locum:
Cuneata crevit haec theatri immanitas.
Pompejus hanc, & Balbus, & Caeſar dedit
Octavianus, concertantes ſumptibus.
Sed ego quid iſtaec? Non hac cauſa huc prodii,
Vt expedirem, quis theatra, quis forum,
Quis condidiſſet privas partes moenium:
Sed ut verendos, diiſque laudatos viros
Praegrederer, ac referrem, quid vellent ſibi.
Pronunciare ſuas ſolent ſententias,
Quas quiſque providentium anteverterit.
Scitis profecto quae ſint: ſed ſi memoria
Rebus vetuſtis cludit, veniet Ludius
Ediſſerator harum, quas teneo minus.

Ludius.

Delphis Solonem ſcripſe fama eſt Atticum,
Γνῶθι σεαυτὸν, quod Latinum eſt, Noſce te.
Multi hoc Laconis eſſe Chilonis putant.

Spartane Chilon ſit tuum, nec ne ambigunt,
Quod introfertur, ὅρα τέλος μακροῦ βίου,
Finem intueri longae vitae quo jubes.
Multi hoc Solonem dixe Croeſo exiſtimant.
Et Pittacum dixiſſe fama eſt Lesbium,
Γίγνωσκε καιρὸν. Tempus ut noris, jubet.
Sed καιρὸς iſte, tempeſtivum tempus eſt.
Bias Prieneus dixit, οἱ πλεῖστοι κακοί:
Quod eſt Latinum, Plures hominum ſunt mali:
Sed imperitos ſcito, quos dixit malos.
Μελέτη τὸ πᾶν, Periandri eſt Corinthii:
Eſſe meditationem totum qui putat.
Ἄριστον μέτρον eſſe dixit Lindius
Cleobulus; hoc eſt, Optimus cunctis modus.
Thales, ἐγγύα πάρεστι ἄτη protulit.
Spondere qui nos, noxa quod praeſeſt, vetat.
Hoc nos monere, foeneratis non placet.
Dixi; recedam: legifer venit Solon.

Solon.

De more Graeco prodeo in ſcenam Solon,
Septem Sapientum fama cui palmam dedit.

Sed fama non eſt judicii ſeveritas.
Neque me eſſe primum horum, nec imum exiſtimo:
Aequalitas quod ordinem neſcit pati.
Recte olim ineptum Delphicus juſſit deus
Quaerentem, quiſnam primus ſapientum foret,
Vt in orbe tereti nomina eorum incideret;
Ne primus eſſet, ne vel imus quiſpiam.
Eorum e medio prodeo gyro Solon:
Vt quod dixiſſe Croeſo regi exiſtimor,
Id omnis hominum ſecta ſibi dictum putet.
Graece coactum: ὅρα τέλος μακροῦ βίου:
Quod longius ſit, ſi Latine ediſſeras:
SPECTARE vitae jubeo cunctos terminum.
Proinde miſeros, aut beatos dicere
Evita: quod ſunt ſemper ancipiti ſtatu.
Id adeo ſic eſt. Si queam, paucis loquar.
Rex, an tyrannus, Lydiae Croeſus fuit
His in beatis, dives inſanum in modum,
Lateribus aureis templa qui divis dabat.
Is me evocavit. Venio dicto obediens,
Meliore ut uti rege poſſint Lydii.
Rogat, beatum prodam, ſi quem noverim,

Telana dico civem non ignobilem.
Pro patria pugnans iſte vitam objecerat.
Deſpexit. Alium quaerit. Inveni Aglaum,
Fines, qui agelli proprii nunquam exceſſerat.
At ille ridens: quo dein me ponis loco,
Beatus orbe toto qui ſolus vocor?
Spectandum dico terminum vitae prius:
Tum judicandum, ſi manet felicitas.
Dictum moleſte Croeſus accepit. At ego
Relinquo regem. Bellum ille in Perſas parat.
Profectus, victus, vinctus, regi deditus.
* * * * * * * * * * * * *
At ille captus, funeris ipſe inſtar ſui.
* * * * * * * * * * * * *
Quin flamma totum ſe per ambitum dabat,
Volvens in altum fumidos aeſtu globos.
At pene ſero Croeſus ingenti ſono,
O vere vates, inquit: ô Solon, Solon!
Clamore magno ter Solonem nuncupat.
Qua voce Cyrus motus, extingui jubet
Gyrum per omnem, & deſtrui ardentem pyram:
Et commodum profuſus imber nubibus

Repreſſit ignem. Croeſus ad regem illico
Deductus lectam per miniſtrorum manum,
Interrogatus, quem Solonem diceret,
Et quam ciendi cauſam haberet nominis,
Seriem per omnem cuncta regi ediſſerit.
Miſeratur ille: vimque fortunae videns,
Laudat Solonem: Croeſum in amicis habet.
Vinctumque pedicis aureis ſecum jubet
Reliquum quod eſſet vitae, totum degere.
Ego duorum regum teſtimonio
Laudatus, & probatus ambobus fui.
Quodque uni dictum eſt, quiſque ſibi dictum putet.
Ego jam peregi, qua de cauſa huc prodii.
Venit ecce Chilon. Vos valete, & plaudite.

Chilon.

Lumbi ſedendo, oculique ſpectando dolent,
Manendo Solonem quoad ſeſe recipiat.
Hui, quam pauca quam diu loquuntur Attici!
Vnam trecentis verſibus ſententiam
Tandem peregit; meque reſpectans abît.
Spartanus ego ſum Chilo, qui nunc prodeo.

Brevitate nota, qua Lacones utimur,
Commendo noſtrum γνῶθι σεαυτὸν, NOSCE TE,
Quod in columna jam tenetur Delphica.
Labor moleſtus iſte, fructi eſt optimi;
Quid ferre poſſis, quidve non, dignoſcere:
Noctu, diuque quae geras, quae geſſeris,
Ad uſque puncti tenuis inſtar quaerere,
Officia cuncta, pudor, honor, conſtantia,
In hoc: & illa ſpreta nobis gloria.
Dixi. Valete memores. Plauſum non moror.

Cleobulus.

Cleobulus ego ſum, parvae civis inſulae,
Magnae ſed auctor, qua cluo, ſententiae:
*Ἄριστον μέτρον quem dixiſſe exiſtimant.
Interpretare tu, qui orcheſtrae proximus,
Gradibus propinquis in quatuordecim ſedes:
*Ἄριστον μέτρον, an ſit OPTIMVS MODVS.
Dic. Annuiſti. Gratiam habeo. Perſequar
Per ordinem. Poëta dixe iſthoc loco
Afer videtur veſter: VT NE QVID NIMIS.
Et noſter quidam, μηδὲν ἄγαν. Huc pertinet

Vterque ſenſus, Italus, ſeu Dorius.
Fandi, tacendi, ſomni vigiliae eſt modus,
Beneficiorum, gratiarum, injuriae,
Studii, laborum, vita in omni quidquid eſt,
Iſtum requirit optimae pauſae modum.
Dixi. Recedam, ut ſit modus. Venit Thales.

Thales.

Mileſius Thales ſum: AQVAM qui principem
Rebus creandis dixi, ut vates Pindarus.
* * * * * * * * * * * * *
Dedere piſcatores extractum mari.
Namque hi jubente Delio me legerant:
Quod ille munus hoc ſapienti miſerat.
Ego recuſans non recepi: at reddidi
Ferendum ad alios, quos priores crederem.
Dein per omnes ſeptem ſapientes viros
Miſſum, ac remiſſum, rurſus ad me referunt.
Ego receptum conſecravi Apollini.
Nam ſi ſapientem deligi Phoebus jubet,
Non hominem quemquam, ſed deum credi decet.
Is igitur ego ſum. Cauſa ſed in ſcenam fuit

Mihi prodeundi, quae duobus ante me,
Aſſertor ut ſententiae fierem meae.
Ea diſplicebit; non tamen prudentibus,
Quos docuit uſus, & peritos reddidit.
Nos *ἐγγύα πάρεσι δ' ἄτη*, dicimus:
Latinum eſt, SPONDE: NOXIA EST PRAESTO tibi.
Per mille poſſum currere exempla, ut probem
Praedes vadeſque poenitudinis reos.
Sed nolo quemquam nominatim dicere.
Sibi quiſque veſtrûm dicat, & ſecum putet,
Spondere quantis damno fuerit & malo.
Gratum hoc officium maneat ambobus tamen.
Pars plaudite ergo: pars offenſi explaudite.

Bias.

Bias Prieneus dixi, *οἱ πλεῖσοι κακοί.*
Latine dictum ſuſpicor, PLVRES MALI.
Dixiſſe nollem. VERITAS ODIVM PARIT.
Malos ſed imperitos dixi, & barbaros,
Qui jus, & aequum, & ſacros mores negligunt.
Nam populus iſte, quo theatrum cingitur,
Totus bonorum eſt. Hoſtium tellus habet,

Dixiſſe quos me creditis, plures malos.
Sed nemo quiſquam tam malus judex fuat,
Qui non bonorum partibus ſe copulet.
Sive ille verè bonus eſt, ſeu dici ſtudet,
Iam fugit illud nomen inviſum mali.
Abeo. Valete, & plaudite, plures boni.

Pittacus.

Mitylena oriundus Pittacus ſum Lesbius.
Γίγνωσκε καιρὸν, qui dixi ſententiam.
Sed iſte *καιρὸς*, tempus ut noris, monet.
Et eſſe *καιρὸν*, tempeſtivum quod vocant.
Romana ſic eſt vox, VENITO IN TEMPORE.
Veſter quoque ille comicus Terentius,
Rerum omnium primum eſſe tempus autumat,
Ad Antiphilam quo venerat ſervus Dromo
Nullo impeditam, temporis ſervans vicem.
Reputate cuncti, quotiens offenſam incidat,
Spectata cui non fuerit opportunitas.
Tempus me abire, ne moleſtus. Plaudite.

Periander.

Ephyra creatus huc Periander prodeo,
Μελέτη τὸ πᾶν qui dixi: & qui dictum probo,
MEDITATIONEM id eſſe totum, quod geras.
Is quippe ſolus rei gerendae eſt efficax,
Meditatur omne qui prius negotium.
Adverſa rerum, vel ſecunda praedicat
Meditanda cunctis comicus Terentius.
Locare ſedes, bellum gerere, aut ponere:
Magnas, modicaſque res etiam, parvas quoque
Agere volentem, ſemper meditari decet.
Nam ſegniores omnes in coeptis novis,
Meditatio ſi rei gerendae defuit.
Nihil eſt, quod ampliorem curam poſtulet,
Quam cogitare, quid gerendum ſit. Dehinc
Incogitantes fors, non conſilium regit.
Sed ego me ad partes jam recipio. Plaudite,
Meditati, ut veſtram rem curetis publicam.

EORVN-

EORVNDEM
SEPTEM SAPIENTVM SENTENTIAE,
SEPTENIS VERSIBVS AB EODEM AVSONIO EXPLICATAE

Bias Prieneus.

Quaenam ſumma boni? Mens, quae ſibi conſcia recti.
Pernicies homini quae maxima? Solus homo alter.
Quis dives? Qui nil cupiat. Quis pauper? Avarus.
Quae dos matronae pulcherrima? Vita pudica.
Quae caſta eſt? De qua mentiri fama veretur.
Quod prudentis opus? Quum poſſit, nolle nocere.
Quod ſtulti proprium? Non poſſe, & velle nocere.

Pittacus Mityleneus.

Loqui ignorabit, qui tacere neſciet.
Bono probari malo, quam multis malis.

Demens ſuperbis invidet felicibus.
Demens dolorem ridet infelicium.
Pareto legi, quiſque legem ſanxeris.
Plures amicos re ſecunda compara.
Paucos amicos rebus adverſis proba.

Cleobulus Lindius.

Quanto plus liceat, tam libeat minus.
Fortunae invidiae eſt immeritus miſer.
Felix criminibus nullus erit diu.
Ignoſcas aliis multa: nihil tibi.
Parcit quiſque malis, perdere vult bonos.
Majorum meritis gloria non datur:
Turpis ſaepe datur fama minoribus.

Periander Corinthius.

Nunquam diſcrepat utile a decoro.
Plus eſt ſollicitus magis beatus.
Mortem optare malum, timere pejus.
Faxis, ut libeat, quod eſt neceſſe.
Multis terribilis, caveto multos.
Si fortuna juvat, caveto tolli.
Si fortuna tonat, caveto mergi.

Solon Athenienſis.

Dico tunc beatam vitam, quum peracta fata ſint.
Par pari jugator conjux. Quidquid impar, diſſidet.
Non erunt honores unquam fortuiti muneris.
Clam coarguas propinquum, propalam laudaveris.
Pulchrius multo parari, quam creari nobilem.
Certa ſi decreta ſors eſt, quid cavere proderit?
Sive ſint incerta cuncta, quid timere convenit?

Chilo Lacedaemonius.

Nolo minor me timeat, deſpiciatque major.
Vive memor mortis, uti ſis memor & ſalutis,
Triſtia cuncta exſuperans aut animo, aut amico.
Tu bene ſi quid facias, non meminiſſe fas eſt.
Quae benefacta accipias, perpe uo memento.
Grata ſenectus homini, quae parilis juventae.
Illa juventa eſt gravior, quae ſimilis ſenectae.

Thales Mileſius.

Turpe quid auſurus, te ſine teſte time.
Vita perit, mortis gloria non moritur.

Quod factūrus eris, dicere ſuſtuleris.
Crux eſt, ſi metuas, vincere quod nequeas.
Quum verè objurgas, ſic inimice juvas:
Quum falſo laudas, tunc & amice noces.
Nil nimium. Satis eſt: ne ſit & hoc nimium.

De iiſdem ſeptem Sapientibus, e Graeco.

Septenis patriam Sapientum, nomina, voces,
Verſibus expediam: ſua quemque monoſticha dicent:
Chilo, cui patria eſt Lacedaemon, Noſcere ſeipſum.
Periander, Trepidam moderare, Corinthius, iram.
Ex Mitylenaeis, Nimium nil, Pittacus oris.
Menſuram optimum, ait Cleobulus Lindius, in re.
Expectare Solon finem docet, ortus Athenis.
Plures eſſe Bias pravos, quem clara Priene.
Mileti, fugiſſe Thales vadimonia, alumnus.

AVSONII
BVRDIGALENSIS
EDYLLIA

Verſus Paſchales Procodiſti. I.

SANCTA ſalutiferi redeunt ſolemnia CHRISTI:
Et devota pii celebrant jejunia myſtae.
At nos aeternum cohibentes pectore cultum,
Intemeratorum vim continuamus honorum.
Annua cura ſacris, jugis reverentia nobis.
Magne Pater rerum, cui terra, & pontus, & aër,
Tartaraque & picti ſervit plaga lactea caeli:
Noxia quem ſcelerum plebes tremit, almaque rurſum
Concelebrat votis animarum turba piarum:
Tu brevis hunc aevi curſum, celeremque caducae
Finem animae donas aeternae munere vitae.
Tu mites legum monitus, ſacroſque prophetas
Humano impertis generi, ſervaſque nepotes,

Deceptum miſeratus Adam: quem capta venenis
Implicuit ſocium blandis erroribus Eva.
Tu Verbum, Pater alme, tuum, natumque, Deumque
Concedis terris totum, ſimilemque, paremque,
Ex vero verum, vivaque ab origine vivum.
Ille tuis doctus monitis hoc addidit unum:
Vt ſuper aequoreas nabat qui Spiritus undas,
Pigra immortali vegetaret membra lavacro.
Trina fides auctore uno, ſpes certa ſalutis
Hunc numerum junctis virtutibus amplectenti.
Tale & terrenis ſpecimen ſpectatur in oris
Auguſtus genitor, geminûm ſator Auguſtorum.
Qui fratrem, natumque pio complexus utrunque
Numine, partitur regnum, neque dividit unum,
Omnia ſolus habens, atque omnia dilargitus.
Hos igitur nobis trina pietate vigentes,
Rectores terrae placidos, caelique miniſtros,
Chriſte apud aeternum placabilis aſſere patrem.

Avsonivs lectori ſuo S. D.

Post Deum ſemper patrem colui: ſecundamque reverentiam genitori meo debui. Sequitur ergo hanc

ſummi Dei venerationem Epicedion patris mei. Titulus a Graecis auctoribus, defunctorum honori dicatus, non ambitioſus, ſed religioſus: quem commendo lectori meo, ſive is filius eſt, ſeu pater, ſive utrumque. Neque ut laudet exigo, ſed ut amet, poſtulo. Neque vero nunc patrem meum laudo, quod ille non eget, & ego functum oblectatione viventium onerare non debeo. Neque dico, niſi quod agnoſcunt, qui parti aetatis ejus interfuerunt. Falſum me autem, morte ejus obita, dicere, & verum tacere, ejuſdem piaculi exiſtimo. Imagini ipſius hi verſus ſubſcripti ſunt: neque minus in opuſculorum ſeriem relati. Alia omnia mea diſplicent mihi: hos relegiſſe amo. Vale.

Epicedion in patrem ſuum Iulium Auſonium. II.

Nomen ego Auſonius, non ultimus arte medendi:
Et mea ſi noſſes tempora, primus eram.
Vicinas urbes colui patriaque domoque,
Vaſates patria, ſed lare Burdigalam.

Curia me duplex, & uterque ſenatus habebat
Muneris exſortem, nomine participem.
Non opulens, nec egens, parcus ſine ſordibus egi.
Victum, habitum, mores ſemper eadem habui.
Sermone impromptus Latio: verum Attica lingua
Suffecit culti vocibus eloquii.
Obtuli opem cunctis poſcentibus artis inemptae;
Officiumque meum cum pietate fuit.
Iudicium de me ſtudui praeſtare bonorum:
Ipſe mihi nunquam, judice me, placui.
Officia in multos diverſo debita cultu,
Perſonis, meritis, tempore diſtribui.
Litibus abſtinui: non auxi, non minui rem.
Indice me nullus, ſed neque teſte perît.
Invidi nunquam. Cupere atque ambire refugi,
Iurare, aut falſum dicere, par habui.
Factio me ſibi non, non conjuratio junxit.
Sincero colui foedere amicitias.
Felicem ſcivi, non qui, quod vellet, haberet;
Sed qui per fatum non data non cuperet.
Non occurſator, non garrulus, obvia cernens,
Valvis & velo condita non adii.

Famam, quae poſſet vitam lacerare bonorum,
Non finxi: & veram ſi ſcierim, tacui.
Ira procul: ſpes vana procul: procul anxia cura;
Inque bonis hominum gaudia falſa procul.
Vitati coetus, ejuratique tumultus,
Et ſemper fictae principum amicitiae.
Deliquiſſe nihil nunquam laudem eſſe putavi,
Atque bonos mores legibus antetuli.
Iraſci promptus, properavi condere motum:
Atque mihi poenas pro levitate dedi.
Conjugium per luſtra novem ſine crimine concors,
Vnum habui, gnatos quattuor edidimus.
Prima obiit lactens. At qui fuit ultimus aevi,
Pubertate rudi non rudis interiit.
Maximus ad ſummum culmen pervenit honorum,
Praefectus Gallis, & Libyae, & Latio,
Tranquillus, clemens, oculis, voce, ore ſerenus,
In genitore ſuo mente animoque pater.
Hujus ego & natum & generum pro Conſule vidi.
Conſul ut ipſe foret, ſpes mihi certa fuit.
Matronale decus poſſedit filia, cujus
Egregia & nuptae laus erat, & viduae;

Quae nati, generique & progeneri, ſimul omnium
Multiplici illuſtres vidit honore domos.
Ipſe nec affectans, nec detrectator honorum,
Praefectus magni nuncupor Illyrici.
Haec me fortunae larga indulgentia ſuaſit,
Numine adorato, vitae abitum petere.
Ne fortunatae ſpatium inviolabile vitae
Fatali admorſu ſtringeret ulla dies.
Obtinui: auditaeque preces: ſpem, vota, timorem,
Sopitus placido fine, relinquo aliis.
Inter moerentes, ſed non ego moeſtus, amicos
Diſpoſitis jacui funeris arbitriis.
Nonaginta annos baculo ſine, corpore toto
Exegi, cunctis integer officiis.
Haec quicunque leges, non aſpernabere fari:
Talis vita tibi, qualia vota mihi.

Quum de palatio, poſt multos annos honoratiſſimus, quippe jam conſul, rediſſet ad patriam villulam, quam pater reliquerat, introgreſſus, his verſibus luſit, Luciliano ſtilo.

Auſonii villula. III.

Salve herediolum majorum regna meorum,
Quod proavus, quod avus, quod pater excoluit.
Quod mihi jam ſenior, properata morte, relinquit,
Heheu nolueram tam cito poſſe frui.
Iuſta quidem ſeries patri ſuccedere: verum
Eſſe ſimul dominos, gratior ordo piis.
Nunc labor & curae mea ſunt. Sola ante voluptas
Partibus in noſtris. Caetera patris erant.
Parvum herediolum, fateor. Sed nulla fuit res
Parva unquam aequanimis: adde etiam, unanimis.
Ex animo rem ſtare aequum puto, non animum ex re,
Cuncta cupit Croeſus, Diogenes nihilum;
Spargit Ariſtippus mediis in Syrtibus aurum;
Aurea non ſatis eſt Lydia tota Midae.
Cui nullus finis cupiendi eſt, nullus habendi.
Ille opibus modus eſt, quem ſtatuas animo.

Verum ager iſte meus quantus ſit, noſce: etiam me
Noveris, & noris te quoque, ſi potis es:
Quamquam difficile eſt ſe noſcere. Γνῶθι σεαυτὸν,
Quam propere legimus, tam cito negligimus.
Agri bis centum colo jugera. Vinea centum
Iugeribus colitur, prataque dimidium.
Sylva ſupra duplum quam prata, & vinea, & arvum.
Cultor agri nobis nec ſupereſt, nec abeſt.
Fons propter, puteuſque brevis, tum purus & amnis.
Naviger hic refluus me vehit, ac revehit.
Conduntur fructus geminum mihi ſemper in annum.
Cui non longa penus, huic quoque prompta fames.
Haec mihi non procul urbe ſita eſt; nec prorſus ad urbem:
Ne patiar turbas, utque bonis potiar.
Et quoties mutare locum faſtidia cogunt,
Tranſeo: & alternis rure, vel urbe fruor.

AVSONIVS Heſperio filio.

LIBELLVM, quem ad nepotulum meum, ſororis tuae filium, inſtar protreptici luſeram, venturus ipſe praemiſi legendum. Hoc enim malui, quam

Ipſe recitare: eſſet ut tibi cenſura liberior, quae duabus cauſis impediri ſolet: quod aures noſtras audita velocius, quam lecta praetereunt; & quod ſinceritas judicandi praeſentia recitantis oneratur. Nunc tibi utrumque integrum eſt. Quia & legenti tibi libera mora eſt: & judicaturo non obſtat noſtri verecundia. Sed heus tu, fili dulciſſime, habeo quod admoneam. Si qua tibi in his verſiculis videbuntur (nam vereor, ut multa ſint) fucatius concinnata, quam verius; & plus coloris quam ſucci habere: ipſe ſciens fluere permiſi, venuſtula ut eſſent magis, quam forticula; inſtar virginum,

— quas matres ſtudent

Demiſſis humeris eſſe, vincto pectore, ut graciles ſient.

Noſti caetera. Supereſt igitur, ut dicas: quid moraris judicationem meam de eo, quod ipſe pronuncias eſſe mendoſum? Dicam ſcilicet me hujuſmodi verſibus foris erubeſcere, ſed intra nos minus verecundari: namque ego haec annis illius magis, quam meis ſcripſi: aut fortaſſe & meis. *Δὶς παῖδες οἱ γέροντες.* Ad ſummam, valeat auctoritas tua. Mihi cum infante ratio eſt. Vale, fili dulciſſime.

Ad nepotem Auſonium protrepticon de ſtudio puerili. IV.

Sunt etiam Muſis ſua ludrica. Miſta Camoenis
Otia ſunt, mellite nepos; nec ſemper acerbi
Exercet pueros vox imperioſa magiſtri.
Sed requie ſtudiique vices rata tempora ſervant.
Et ſatis eſt puero memori legiſſe libenter.
Et ceſſare licet. Grajo ſchola nomine dicta eſt,
Iuſta laboriferis tribuantur ut otia Muſis.
Quo magis alternum certus ſuccedere ludum,
Diſce libens, longum delenitura laborem
Intervalla damus. Studium puerile fatiſcit,
Laeta niſi auſteris varientur feſta profeſtis.
Diſce libens, tetrici nec praeceptoris habenas
Deteſtere nepos. Nunquam horrida forma magiſtri.
Ille licet triſtis ſenio, nec voce ſerenus,
Aſpera contractae minitetur jurgia frontis,
Nunquam immanis erit: placita aſſuetudine vultus,
Qui ſemel imbuerit. Rugas nutricis amabit,
Qui refugit matrem. Pappos, aviaſque trementes
Anteferunt patribus ſeri nova cura nepotes.
Sic neque Peliden terrebat Achillea Chiron

Theſſalico permixtus equo: nec pinifer Atlas
Amphitryoniadem puerum: ſed blandus uterque
Mitibus alloquiis teneros mulcebat alumnos.
Tu quoque ne metuas: quamvis ſchola verbere multo
Increpet, & truculenta ſenex gerat ora magiſter.
Degeneres animos timor arguit: at tibi conſta
Intrepidus; nec te clamor, plagaeque ſonantes,
Nec matutinis agitet formido ſub horis:
Quod ſceptrum vibrat ferulae, quod multa ſupellex
Virgea, quod fallax ſcuticam praetexit aluta:
Quod fervent trepido ſubſellia veſtra tumultu.
Pompa loci, & vani fugiatur ſcena timoris.
Haec olim genitorque tuus, genitrixque ſecuti
Securam placido mihi permulſere ſenectam.
Tu ſenium, quodcunque ſuper labentibus annis
Fata dabunt, qui nomen avi geris indole prima,
Prime nepos, vel re vel ſpe mihi porge fruendum.
Nunc ego te puerum, mox in juvenilibus annis,
Iamque virum cernam, ſi fors ita juſſerit; aut ſi
Invidia eſt, ſperabo tamen, nec vota fatiſcent,
Vt patris, utque mei non immemor, ardua ſemper
Praemia Muſarum cupias: facundus & olim

Hac gradiare via, qua nos praeceſſimus: & cui
Proconſul genitor, praefectus avunculus inſtant.
Perlege quodcunque eſt memorabile. Priva monebo,
Conditor Iliados, & amabilis orſa Menandri
Evolvenda tibi. Tu flexu & acumine vocis
Innumeros numeros doctis accentibus effer.
Affectuſque inpone legens. Diſtinctio ſenſum
Auget, & ignavis dant intervalla vigorem.
Ecquando iſta meae contingent dona ſenectae?
Quando oblita mihi tot carmina, totque per aevum
Connexa hiſtoriae, ſoccos aulaeaque regum,
Et melicos, lyricoſque modos praefando, novabis,
Obductoſque ſeni facies puераſcere ſenſus?
Te praeeunte, nepos, modulata poëmata Flacci,
Altiſonumque iterum fas eſt didiciſſe Maronem.
Tu quoque, qui Latium lecto ſermone Terenti
Comis, & aſtricto percurris pulpita ſocco,
Ad nova vix memorem diverbia coge ſenectam.
Iam facinus, Catilina, tuum, Lepidique tumultum,
Ab Lepido & Catulo jam res & tempora Romae
Orſus, bis ſenos ſeriem connecto per annos.
Iam lego civili miſtum mavorte duellum,

Movit

Movit quod ſocio Sertorius exſul Ibero.
Nec rudis hoc avus admoneo, ſed mille docendo
Ingenia expertus. Multos lactantibus annis
Ipſe alui: gremioque fovens, & murmura ſolvens,
Eripui tenerum blandis nutricibus aevum.
Mox pueros molli monitu, & formidine leni
Pellexi, ut mites peterent per acerba profectus,
Carpturi dulcem fructum radicis amarae.
Idem veſticipes motu jam puberis aevi,
Ad mores, arteſque bonas, ſandique vigorem
Produxi: quanquam imperium cervice negarent
Ferre, nec inſertis praeberent ora lupatis.
Ardua temperies, dura experientia, rarus
Eventus, longo rerum ſpectatus ab uſu,
Vt regat indocilem mitis cenſura juventam.
Quae tolerata mihi, donec jam aerumna juvaret,
Leniretque uſu bona conſuetudo laborem.
Donec ad Auguſtae pia munera diſciplinae
Accirer, varioque accingerer auctus honore:
Aurea quum parere mihi palatia juſſum.
Abſiſtat Nemeſis: ferat & fortuna jocantem.
Praeſedi imperio, dum praetextatus in oſtro,

Digitized by Google

Et ſceptro, & ſolio, ſibi praefert jura magiſtri,
Majoreſque putat noſtros Auguſtus honores.
Quos mox ſublimi maturus protulit auctu:
Quaeſtor ut Auguſtis, patri, natoque crearer:
Vt praefecturam duplicem, ſellamque curulem,
Vt trabeam, pictamque togam, mea praemia, conſul
Induerer: faſtiſque meis praelatus haberer.
His ego quaeſivi meritum quam grande nepoti
Conſul avus: lumenque tuae praeluceo vitae.
Quamvis & patrio jamdudum nomine clarus,
Poſſes ornatus, poſſes honoratus haberi:
Acceſſit tamen ex nobis honor inclytus. Hunc tu
Effice, ne ſit onus: per te ut connixus in altum
Conſcendas; ſpereſque tuos, te conſule, faſces.

Genethliacon ad eundem Auſonium nepotem. v.

Carmina prima tibi quum jam puerilibus annis
Traderet aſſidui permulcens cura magiſtri,
Imbueretque novas aureis, ſenſuſque ſequaces,
Vt reſpondendas docili quoque murmure voces
Emendata rudi proferret lingua palato,

Addidimus nil triſte ſenes: ne cura monendi
Laederet, aut dulceis guſtus vitiaret amaris.
At modo, quum motu vigeas jam puberis aevi,
Fortiaque a teneris poſſis ſecernere; & ipſe
Admonitor morumque tibi, ſandique videri:
Accipe non praecepta quidem, ſed vota precantis
Quin gratantis avi, feſtum ad ſollemne nepotis.
Adnuito, ut reducem fatorum a fine ſenectam
Soſpes agam: feſtumque diem dubitataque cernam
Sidera, depoſito prope conclamatus in aevo.
Hoc, mellite nepos, duplicato foenore partum
Natali accedente tuo, munuſque ſalutis
Plenius hoc noſtrae, quod jam tibi puberis aevi
Creſcit honos, juvenemque ſenex jam cerno nepotem.
Sexta tibi haec primo remeat trieteris ab anno,
Septembres notis referens natalibus Idus.
Idus alma dies, geniis quoque culta deorum.
Sextiles Hecate Latonia vendicat Idus;
Mercurius Majas ſuperorum adjunctus honori.
Octobres olim genitus Maro dedicat Idus.
Idus ſaepe colas biſſenis menſibus omnes,
Auſonii quicunque mei celebraveris Idus.

Vale, nepos dulciſſime.

AVSONIVS Gregorio filio S.

En unquam vidiſti nebulam pictam in pariete? Vidiſti utique, & meminiſti. Treveris quippe in triclinio Aeoli fucata eſt pictura haec: Cupidinem cruci affigunt mulieres amatrices, non hae de noſtro ſaeculo, quae ſponte peccant: ſed illae Heroïcae, quae ſibi ignoſcunt, & plectunt deum: quarum partem in lugentibus campis Maro noſter enumerat. Hanc ego imaginem ſpecie & argumento miratus ſum. Deinde mirandi ſtuporem tranſtuli ad ineptiam poëtandi. Mihi, praeter lemma, nihil placet. Sed commendo tibi errorem meum. Naevos noſtros & cicatrices amamus: nec ſoli noſtro vitio peccaſſe contenti, affectamus, ut amentur. Verum quid ego huic eclogae ſtudioſe patrocinor? Certus ſum, quodcunque meum ſcieris, amabis. Quod magis ſpecto, quam ut laudes. Vale.

Cupido cruci affixus. VI.

Aëris in campis, memorat quos Muſa Maronis,
Myrteus amentes ubi lucus opacat amantes,

Orgia ducebant Heroïdes, & ſua quaeque,
Vt quondam occiderant, leti argumenta gerebant,
Errantes ſylva in magna, & ſub luce maligna
Inter arundineaſque comas, gravidumque papaver,
Et tacitos ſine labe lacus, ſine murmure rivos:
Quorum per ripas nebuloſo lumine marcent
Fleti olim regum & puerorum nomina flores,
Mirator Narciſſus, & Oebalides Hyacinthus,
Et Crocus auricomans, & murice pictus Adonis,
Et tragico ſcriptus gemitu Salaminius Aeas.
Omnia, quae lacrymis & amoribus anxia moeſtis
Exercent memores obita jam morte doloris:
Rurſus in amiſſum revocant Heroïdas aevum.
Fulmineos Semele decepta puerpera partus
Deflet, & ambuſtas lacerans per inania cunas
Ventilat ignavum ſimulati fulminis ignem.
Irrita dona querens, ſexu gaviſa virili,
Moeret in antiquam Caenis revocata figuram.
Vulnera ſiccat adhuc Procris: Cephalique cruentam
Diligit & percuſſa manum. Fert fumida teſta
Lumina Seſtiaca praeceps de turre puella.
Et de nimboſo ſaltum Leucate minatur

Maſcula Lesbiacis Sappho peritura ſagittis.
Harmoniae cultus Eriphyle moeſta recuſat,
Infelix nato, nec fortunata marito.
Tota quoque aëriae Minoïa fabula Cretae,
Picturarum inſtar tenui ſub imagine vibrat.
Paſiphaë nivei ſequitur veſtigia tauri.
Licia fert glomerata manu deſerta Ariadne.
Reſpicit abjectas deſperans Phaedra tabellas.
Haec laqueum gerit: haec vanae ſimulacra coronae:
Daedaliae pudet hanc latebras ſubiiſſe juvencae.
Praereptas queritur per inania gaudia noctes
Laodameïa duas, vivi functique mariti.
Parte truces alia ſtrictis mucronibus omnes
Et Thisbe, & Canace, & Sidonis horret Eliſſa.
Conjugis haec, haec patris, & haec gerit hoſpitis enſem.
Errat & ipſa olim, qualis per Latmia ſaxa
Endymioneos ſolita affectare ſopores
Cum face, & aſtrigero diademate Luna bicornis.
Centum aliae veterum recolentes vulnera amorum,
Dulcibus & moeſtis refovent tormenta querelis.
Quas inter medias furvae caliginis umbram

Diſpulit inconſultus Amor ſtridentibus alis.
Agnovere omnes puerum: memorique recurſu
Communem ſenſere reum, quanquam humida circum
Nubila & auratis fulgentia cingula bullis,
Et pharetram, & rutilae fuſcarent lampados ignem.
Agnoſcunt tamen: & vanum vibrare vigorem
Occipiunt: hoſtemque unum loca non ſua nactum,
Quum pigros ageret denſa ſub nocte volatus,
Facta nube premunt. Trepidantem & caſſa parantem
Suffugia, in coetum mediae traxere catervae.
Eligitur moeſte myrtus notiſſima luco,
Invidioſa deûm poenis. Cruciaverat illic
Spreta olim memorem Veneris Proſerpina Adonin.
Hujus in excelſo ſuſpenſum ſtipite Amorem,
Devinctum poſt terga manus, ſubſtrictaque plantis
Vincula moerentem, nullo moderamine poenae
Affigunt. Reus eſt ſine crimine, judice nullo
Accuſatus Amor. Se quiſque abſolvere geſtit,
Transferat ut proprias aliena in crimina culpas:
Cunctae exprobrantes tolerati inſignia leti
Expediunt: haec arma putant, haec ultio dulcis,
Vt quo quaeque perit, ſtudeat punire dolore.

Haec laqueum tenet, haec ſpeciem mucronis inanem
Ingerit: illa cavos amnes, rupemque fragoſam,
Inſanique metum pelagi, & ſine fluctibus aequor.
Nonnullae flammas quatiunt, trepidoque minantur
Stridentes nullo igne faces. Reſcindit adultum
Myrrha uterum lacrymis lugentibus: inque paventem
Gemmea fletiferi jaculatur ſuccina trunci.
Quaedam ignoſcentum ſpecie ludibria tantum
Sola volunt: ſtilus ut tenuis ſub acumine puncti
Eliciat tenerum, de quo Roſa nata, cruorem;
Aut pubi admoveant petulantia lumina lychni.
Ipſa etiam ſimili genitrix obnoxia culpae
Alma Venus tantos penetrat ſecura tumultus.
Nec circumvento properans ſuffragia nato
Terrorem ingeminat, ſtimuliſque accendit amaris
Ancipites Furias: natique in crimina confert
Dedecus ipſa ſuum: quod vincula caeca mariti
Deprenſo Mavorte tulit: quod pube pudenda
Helleſpontiaci ridetur forma Priapi.
Quod crudelis Eryx; quod ſemivir Hermaphroditus.
Nec ſatis in verbis. roſeo Venus aurea ſerto
Moerentem pulſat puerum, & graviora paventem.

Olli purpureum mulcato corpore rorem
Sutilis expreſſit crebro roſa verbere: quae, jam
Tincta prius, traxit rutilum magis ignea fucum.
Inde truces cecidere minae: vindictaque major
Crimine viſa ſuo, Venerem factura nocentem.
Ipſae intercedunt Heroïdes, & ſua quaeque
Funera crudeli malunt adſcribere fato.
Tum grates pia mater agit, ceſſiſſe dolentes,
Et condonatas pueros dimittere culpas.
  Talia nocturnis olim ſimulacra figuris
Exercent trepidam caſſo terrore quietem.
Quae poſtquam multa perpeſſus nocte Cupido
Effugit, pulſa tandem caligine ſomni
Evolat ad ſuperos, portaque evadit eburna.

AVSONIVS Paulo ſuo S. P. D.

PERVINCIS tandem: & operta muſarum mearum, quae initiorum velabat obſcuritas, quanquam non prophanus, irrumpis, Paule cariſſime. Quamvis enim te non ejus vulgi exiſtimem, quod Horatius arcet ingreſſu. tamen ſua cuique ſacra: nec idem

Cereri quod Libero, etiam ſub iiſdem cultoribus. Poëmatia, quae in alumnam meam luſeram, rudia, & inchoata ad domeſticae ſolatium cantilenae, quum ſine metu arcana ſecuritate fruerentur, proferre ad lucem, caligantia coëgiſti. Verecundiae meae ſcilicet ſpolium concupiſti: aut quantum tibi in me juris eſſet, ab invito indicari. Ne tu Alexandri Macedonis pervicaciam ſupergreſſus: qui fatalis jugi lora quum ſolvere non poſſet, abſcidit: & Pythiae ſpecum, quo die nefas erat patere, penetravit. Vtere igitur ut tuis, pari jure, ſed fiducia diſpari; quippe tua poſſunt populum non timere; meis etiam intra me erubeſco.

Vt voluiſti, Paule, cunctos Biſſulae verſus habes:
Luſimus quos in Suevae gratiam virgunculae,
Otium magis foventes, quam ſtudentes gloriae.
Tu moleſtus flagitator lege moleſta carmina.
Tibi, quod intriſti, exedendum eſt; ſic vetus verbum jubet;
Compedes, quas ipſe fecit, ipſus ut geſtet faber.

Ad lectorem hujus libelli.

Carminis incompti tenuem lecture libellum,
Pone ſupercilium.
Seria contractis expende poëmata rugis.
Nos Thymelen ſequimur.
Biſſula in hoc ſchedio cantabitur, aut Eraſinus.
Admoneo, ante bibas.
Iejunis nil ſcribo. Meum poſt pocula ſi quis
Legerit, hic ſapiet.
Sed magis hic ſapiet, ſi dormiet: & putet iſta
Somnia miſſa ſibi.

Auſonii Biſſula. Vbi nata ſit, & quomodo in manus domini venerit. VII.

Biſſula trans gelidum ſtirpe & lare proſata Rhenum,
Conſcia naſcentis Biſſula Danubii,
Capta manu, ſed miſſa manu, dominatur in ejus
Deliciis, cujus bellica praeda fuit.
Matre carens, nutricis egens, neſcivit herai
Imperium * * * * * * *

Fortunae ac patriae quae nulla opprobria ſenſit,
Illico inexperto libera ſervitio.
Sic Latiis mutata bonis, Germana maneret
Vt facies, oculos caerula, flava comas.
Ambiguam modo lingua facit, modo forma puellam;
Haec Rheno genitam praedicat, haec Latio.

De eadem Biſſula.

Delicium, blanditiae, ludus, amor, voluptas,
Barbara, ſed quae Latias vincis alumna pupas,
Biſſula nomen tenerae ruſticulum puellae,
Horridulum non ſolitis, ſed domino venuſtum.

Ad pictorem de Biſſulae imagine.

Biſſula nec ceris, nec fuco imitabilis ullo,
Naturale decus fictae non commodat arti.
Sandyx, & ceruſſa, alias ſimulate puellas;
Temperiem hanc vultus neſcit manus. Ergo age pictor,
Puniceas confunde roſas, & lilia miſce.
Quique erit ex illis color aëris, ipſe ſit oris.

Ad eundem.

Pingere ſi noſtram, pictor, meditaris alumnam,
Aemula Cecropias ars imitetur apes.

Precatio Auſonii conſulis deſignati, pridie Kal. Ianuarii faſcibus ſumptis. VIII.

Iane, veni: novus anne, veni: renovate veni Sol,
Conſulis Auſonii Latiam viſure curulem.
Ecquid ab Auguſta nunc majeſtate ſecundum,
Quod mireris, habes? Roma illa, domuſque Quirini,
Et toga purpurei rutilans praetexta ſenati,
Hoc capite aeternis ſignat ſua tempora Faſtis.
Anne, bonis coepte auſpiciis, da vere ſalubri
Apricas ventorum animas, da roſcida Cancro
Solſtitia, & gelidum Boream Septembribus horis.
Mordeat Autumnas frigus ſubtile pruinas;
Et tenuata modis ceſſet mediocribus Aeſtas.
Sementem Notus humificet: ſit Bruma nivalis,
Dum pater antiqui renovatur Martius anni.
Spiret odorato florum nova gratia Maïo.
Iulius & ſegetes coquat, & mare temperet Euris,

Sirius ardentem non augeat igne Leonem.
Diſcolor arboreos variet Pomona ſapores.
Mitiget Autumnus, quod maturaverit Aeſtas,
Et genialis Hyems parta ſibi dote fruatur.
Pacem mundus agat: nec turbida ſidera regnent.
Nulla tuos Gradive offendat ſtella penates.
Quae non aequa tibi; non Cynthia, non celer Arcas
Finitimus terris: non tu, Saturne, ſupremo
Vltime circuitu. Procul a Pyroente remotus
Tranquillum properabis iter. Vos cominus ite
Stella ſalutigeri Iovis, & Cythereïe Veſper.
Nonnunquam hoſpitibus facilis Cyllenius adſit.

Iane, veni: novus anne, veni: renovate veni Sol.
Hoſtibus edomitis, qua Francia mixta Suevis
Certat ad obſequium, Latiis ut militet armis:
Qua vaga Sauromates ſibi junxerat agmina Chuni,
Quaque Getes ſociis Hiſtrum adſultabat Alanis.
(Hoc mihi praepetibus victoria nuntiat alis.)
Iam venit Auguſtus, noſtros ut comat honores,
Officio exornans, quos participare cupiſſet.

Iane, veni: novus anne, veni: renovate veni Sol.
Aurea venturo Sol porrige gaudia Iano:

Faſcibus Auſonii ſuccedet Caeſar in annum,
Quintam Romulei praetextam habiturus honoris.
Ecce ubi ſe cumulat mea purpura (mitibus audi
Auribus hoc Nemeſis) poſt me dignatur oriri
Auguſtus conſul. Plus quam conferre videtur
Me ſibi: qui juſſit noſtros praecedere faſces.

Iane, veni: novus anne, veni: renovate veni Sol:
Coge ſecuturos bis ſena per oſtia menſes.
Tu tropicum ſoli da cedere; rurſus & illum
Terga dare, ut duplex tropicus varietur ab aſtro,
Et quater a ternis properet mutatio ſignis.
Aeſtivos impelle dies, brumamque morantem
Noctibus adceleret promiſſus Caeſaris annus.
Illum ego ſi cernam, tum terque quaterque beatus,
Tunc ero bis conſul, tunc tangam vertice coelum.

Item precatio Kalendis Ianuariis. IX.

Anne, bonis coepte auſpicis, felicia cernis
Conſulis Auſonii primordia: prome coruſcum
Sol aeterne caput: ſolitoque inluſtrior, almo
Lumine purpureum jubar exere lucis eoae.
Anne, pater rerum, quas Iani menſe bifrontis

Volvis in hybernum glaciali fine Decembrem,
Anne, veni, & feſtum veteris novus adſpice Iani,
Solemnes pervade vias, biſſenaque mundo
Curricula aequatis varians per tempora ſignis,
Praecipitem aeterna perfer vertigine curſum;
Sic prono raptate polo, contraria Phoebus
Vt momenta ferat ſervata parte dierum,
Et novus hyberno reparet ſua lumina pulſu.
Menſtrua ter decies redeunt dum cornua Lunae,
Exertus, obituſque manu volvente rotabis,
Legitimum Phoebi cohibens per ſigna meatum.

Auſonii Moſella. X.

Verdeutscht von G. E. Klausen, Prof. zu Altona, [im] Osterprogramm des dasigen Gymnasiums, im Jahre 1832. S. allg. Schulz. 1832. Abth. II. n. 81.

Transieram celerem nebuloſo lumine Navam,
Addita miratus veteri nova moenia vico:
Aequavit Latias ubi quondam Gallia Cannas:
Infletaeque jacent inopes ſuper arva catervae.
Vnde iter ingrediens nemoroſa per avia ſolum,
Et nulla humani ſpectans veſtigia cultus,
Praetereo arentem ſitientibus undique terris
Dumniſſum, riguaſque perenni fonte Tabernas,
Arvaque Sauromatum nuper metata colonis:

Et

Et tandem primis Belgarum conſpicor oris
Nivomagum, divi caſtra inclyta Conſtantini.
Purior hic campis aër: Phoebuſque ſereno
Lumine purpureum reſerat jam ſudus Olympum.
Nec jam, confertis per mutua vincula ramis,
Quaeritur excluſum viridi caligine caelum:
Sed liquidum jubar, & rutilam viſentibus aethram
Libera perſpicui non invidet aura diei.
In ſpeciem quum me patriae, cultumque nitentis
Burdigalae, blando pepulerunt omnia viſu,
Culmina villarum pendentibus edita ripis,
Et virides Baccho colles, & amoena fluenta
Subterlabentis tacito rumore Moſellae.

Salve amnis laudate agris, laudate colonis,
Dignata imperio debent cui moenia Belgae:
Amnis odorifero juga vitea conſite Baccho,
Conſite gramineas amnis viridiſſime ripas:
Naviger, ut pelagus; devexas pronus in undas,
Vt fluvius; vitreoque lacus imitate profundo;
Et rivos trepido potis aequiparare meatu,
Et liquido gelidos fontes praecellere potu,
Omnia ſolus habes, quae fons, quae rivus, & amnis,

Et lacus, & bivio refluus manamine pontus.
Tu placidis prolapſus aquis, nec murmura venti
Vlla, nec occulti pateris luctamina ſaxi.
Non ſuperante vado rapidos reparare meatus
Cogeris, extantes medio non aequore terras
Interceptus habes: juſti ne demat honorem
Nominis, excluſum ſi dividat inſula flumen.
Tu duplices ſortite vias, & quum amne ſecundo
Defluis, ut celeres feriant vada concita remi:
Et quum per ripas nuſquam ceſſante remulco
Intendunt collo malorum vincula nautae.
Ipſe tuos quotiens miraris in amne recurſus,
Legitimoſque putas prope ſegnius ire meatus?
Tu neque limigenis ripam praetexeris ulvis,
Nec piger immundo perfundis littora coeno:
Sicca ſed in prima aſpergis veſtigia lympha.
I nunc, & Phrygiis ſola levia conſere cruſtis,
Tendens marmoreum laqueata per atria campum.
Aſt ego deſpectis, quae cenſus opeſque dederunt,
Naturae mirabor opus, non cura nepotum,
Laetaque jacturis ubi luxuriatur egeſtas.
Hic ſolidae ſternunt humentia littora harenae,

Nec retinent memores veſtigia preſſa figuras.
Spectaris vitreo per levia terga profundo,
Secreti nihil amnis habens, utque almus aperto
Panditur intuitu liquidis obtutibus aër,
Nec placidi prohibent oculos per inania venti:
Sic demerſa procul durante per intima viſu
Cernimus, arcanique patet penetrale fluenti:
Quum vada lene meant, liquidarum & lapſus aquarum
Prodit caerulea diſperſas luce figuras:
Quod ſulcata levi criſpatur harena meatu:
Inclinata tremunt viridi quod gramina fundo.
Vtque ſub ingenuis agitatae fontibus herbae
Vibrantes patiuntur aquas: lucetque, latetque
Calculus: & viridem diſtinguit glarea muſcum.
Nota Caledoniis talis pictura Britannis,
Quum virides algas, & rubra corallia nudat
Aeſtus, & albentes concharum germina baccas,
Delicias hominum locupletum, quaeque ſub undis
Aſſimulant noſtros imitata monilia cultus.
Haud aliter placidae ſubter vada laeta Moſellae,
Detegit admixtos non concolor herba lapillos.
Intentos tamen uſque oculos errore fatigant

Interludentes examina lubrica piſces.
Sed neque tot ſpecies, obliquatoſque natatus,
Quaeque per adverſum ſuccedunt agmina flumen,
Nominaque, & cunctos numeroſae ſtirpis alumnos
Edere fas. Haud ille ſinit: cui cura ſecundae
Sortis, & aequorei ceſſit tutela tridentis.
Tu mihi flumineis habitatrix Naïs in oris,
Squamigeri gregis ede choros, liquidoque ſub alveo
Diſſere caeruleo fluitantes amne catervas.
Squameus herboſas Capito interlucet harenas
Viſcere prae tenero fartim congeſtus ariſtis,
Nec duraturus poſt bina trihoria menſis.
Purpureiſque Salar ſtellatus tergora guttis,
Et nullo ſpinae nociturus acumine Redo.
Effugienſque oculos celeri levis Vmbra natatu.
Tuque per obliqui fauces vexate Saravi,
Qua bis terna fremunt ſcopuloſis oſtia pilis,
Quum defluxiſti famae majoris in amnem,
Liberior laxos exerces Barbe natatus.
Tu melior pejore aevo; tibi contigit omni
Spirantum ex numero non inlaudata ſenectus.
Nec te puniceo rutilantem viſcere Salmo

Tranſierim, latae cujus vaga verbera caudae
Gurgite de medio ſummas referuntur in undas,
Occultus placido cum proditur aequore pulſus.
Tu loricato ſquamoſus pectore, frontem
Lubricus, & dubiae facturus fercula coenae,
Tempora longarum fers incorrupte morarum,
Praeſignis maculis capitis: cui prodiga nutat
Alvus, opimatoque fluens abdomine venter.
Quaeque per Illyricum, per ſtagna binominis Iſtri,
Spumarum indiciis caperis Muſtella natantum,
In noſtrum ſubvecta fretum, ne lata Moſellae
Flumina tam celebri defraudarentur alumno.
Quis te naturae pinxit color? atra ſuperne
Puncta notant tergum, quae lutea circuit Iris.
Lubrica caeruleus perducit tergora fucus.
Corporis ad medium fartim pingueſcis: at illinc
Vſque ſub extremam ſquallet cutis arida caudam.
Nec te delicias menſarum Perca ſilebo,
Amnigenos inter piſces dignande marinis,
Solus puniceis facilis contendere Mullis:
Nam neque guſtus iners, ſolidoque in corpore partes
Segmentis coeunt, ſed diſſociantur ariſtis.

Hic etiam Latio riſus praenomine, cultor
Stagnorum, querulis vis infeſtiſſima ranis
Lucius, obſcuras ulva coenoque lacunas
Obſidet. Hic nullos menſarum lectus ad uſus,
Fervet fumoſis olido nidore popinis.
Quis non & virides volgi ſolatia Tincas
Norit, & Alburnos praedam puerilibus hamis,
Stridenteſque focis opſonia plebis Alauſas?
Teque inter ſpecies geminas, neutrumque, & utrumque,
Qui necdum Salmo, nec jam Salar, ambiguuſque
Amborum medio Fario intercepte ſub aevo?
Tu quoque flumineas inter memorande cohortes
Gobio, non major geminis ſine pollice palmis,
Praepinguis, teres, ovipara congeſtior alvo:
Propexique jubas imitatus Gobio Barbi.
Nunc pecus aequoreum celebrabere magne Silure:
Quem velut Actaeo perductum tergora olivo
Amnicolam Delphina reor. Sic per freta magnum
Laberis, & longi vix corporis agmina ſolvis,
Aut brevibus defenſa vadis, aut fluminis ulvis.
Aut quum tranquillos moliris in amne meatus,

Te virides ripae, te caerula turba natantum,
Te liquidae mirantur aquae. Diffunditur alveo
Aeſtus, & extremi procurrunt margine fluctus.
Talis Atlantiaco quondam Balaena profundo,
Quum vento motuve ſuo telluris ad oras
Pellitur, excluſum fundit mare; magnaque ſurgunt
Aequora; vicinique timent decreſcere montes.
Hic tamen, hic noſtrae mitis Balaena Moſellae,
Exitio procul eſt: magnoque honor additus amni.
  Iam liquidas ſpectaſſe vias, & lubrica piſces
Agmina, multipliceſque ſatis numeraſſe catervas.
Inducant aliam ſpectacula vitea pompam:
Sollicitentque vagos baccheïa munera viſus:
Qua ſublimis apex longo ſuper ardua tractu
Et rupes, & aprica jugi, flexuſque, ſinuſque,
Vitibus aſſurgunt, naturalique theatro.
Gauranum ſic alma jugum vindemia veſtit.
Et Rhodopen, proprioque nitent Pangaea Lyaeo.
Sic viret Iſmarius ſuper aequora Thracia collis.
Sic mea flaventem pingunt vineta Garumnam.
Summis quippe jugis tendentis in ultima clivi,
Conſeritur viridi fluvialis margo Lyaeo.

Laeta operum plebes, feſtinanteſque coloni
Vertice nunc ſummo properant, nunc dejuge dorſo,
Certantes ſtolidis clamoribus: Inde viator
Riparum ſubjecta terens, hinc navita labens,
Probra canunt ſeris cultoribus; adſtrepit ollis
Et rupes, & ſylva tremens, & concavus amnis.
Nec ſoles hominum delectat ſcena locorum.
Hic ego & agreſtes Satyros, & glauca tuentes
Naïdas, extremis credam concurrere ripis,
Capripedes agitat cum laeta protervia Panas,
Inſultantque vadis, trepidaſque ſub amne ſorores
Terrent, indocili pulſantes verbere fluctum.
Saepe etiam mediis furata e collibus uvas
Inter Oreïadas Panope fluvialis amicas,
Fugit laſcivos paganica numina Faunos.
Dicitur, & medio quum ſol ſtetit igneus orbe,
Ad commune fretum, Satyros, vitreaſque ſorores,
Conſortes celebrare choros: quum praebuit horas
Secretas hominum coetu flagrantior aeſtus.
Tunc inſultantes ſua per freta ludere Nymphas,
Et Satyros merſare vadis, rudibuſque natandi
Per medias exire manus; dum lubrica falſi

Membra petunt, liquidoſque fovent pro corpore fluctus.
Sed non haec ſpectata ulli, nec cognita viſu,
Fas mihi ſit pro parte loqui: ſecreta tegatur,
Et commiſſa ſuis lateat reverentia rivis.
Illa fruenda palam ſpecies, quum glaucus opaco
Reſpondet colli fluvius: frondere videntur
Fluminei latices, & palmite conſitus amnis.
Quis color ille vadis, ſeras quum protulit umbras
Heſperus, & viridi perfundit monte Moſellam?
Tota natant criſpis juga motibus, & tremit abſens
Pampinus, & vitreis vindemia turget in undis:
Adnumerat virides deriſus navita vites,
Navita caudiceo fluitans ſuper aequora lembo,
Per medium, qua ſeſe amni confundit imago
Collis, & umbrarum confinia conſerit amnis.
  Haec quoque quam dulces celebrant ſpectacula pompas,
Remipedes medio certant quum flumine lembi,
Et varios ineunt flexus, virideſque per oras
Stringunt attonſis pubentia germina pratis!
Puppibus, & proris alacreis geſtire magiſtros,

Digitized by Google

Impubemque manum ſuper amnica terga vagantem
Dum ſpectat, tranſire diem, ſua ſeria, ludo
Poſt habet: excludit veteres nova gratia curas.
Tales Cumano deſpectat in aequore ludos
Liber, ſulphurei quum per juga conſita Gauri,
Perque vaporiferi graditur vineta Veſevi:
Quum Venus Actiacis Auguſti laeta triumphis,
Ludere laſcivos fera praelia juſſit Amores;
Qualia Niliacae claſſes, Latiaeque triremes
Subter Apollineae geſſerunt Leucados arces:
Aut Pompejani Mylaſena pericula belli
Euboicae referunt per Averna ſonantia cymbae,
Innocuos ratium pulſus, pugnaſque jocantes
Naumachiae, Siculo quales ſpectante Peloro
Caeruleus viridi reparat ſub imagine pontus.
Non aliam ſpeciem petulantibus addit ephebis
Pubertaſque amnis, & picti roſtra phaſelli.
Hos Hyperionio quum ſol perfuderit aeſtu,
Reddit nautales vitreo ſub gurgite formas,
Et redigit pandas inverſi corporis umbras.
Vtque agiles motus dextra, laevaque frequentant,
Et commutatis alternant pondera remis,

Vnda refert alios ſimulacra humentia nautas.
Ipſa ſuo gaudet ſimulamine nautica pubes.
Fallaces fluvio mirata redire figuras.
Sic ubi compoſitos oſtentatura capillos,
Candentem late ſpeculi explorantis honorem
Quam primum carae nutrix admovit alumnae,
Laeta ignorato fruitur virguncula ludo,
Germanaeque putat formam ſpectare puellae:
Oſcula fulgenti dat non referenda metallo:
Aut fixas praetentat acus; aut frontis ad oram
Vibratis coeptat digitis extendere crines:
Talis ad umbrarum ludibria nautica pubes
Ambiguis fruitur veri falſique figuris.
  Iam vero acceſſus facileis qua ripa miniſtrat,
Scrutatur toto populatrix turba profundo:
Heu male defenſus penetrali flumine piſcis!
Hic medio procul amne trahens humentia lina,
Nodoſis decepta plagis examina verrit;
Aſt hic tranquillo qua labitur agmine flumen,
Ducit corticeis fluitantia retia ſignis.
Ille autem ſcopulis ſubjectas pronus in undas,
Inclinat lentae convexa cacumina virgae,

Indutos eſcis jaciens letalibus hamos.
Quos ignara doli poſtquam vaga turba natantum
Rictibus invaſit, patulaeque per intima fauces
Sera occultati ſenſerunt vulnera ferri:
Dum trepidant, ſubit indicium: criſpoque tremori
Vibrantis ſetae nutans conſentit harundo.
Nec mora: & excuſſam ſtridenti verbere praedam
Dextera in obliquum raptat puer. Excipit ictum
Spiritus, ut fractis quondam per inane flagellis
Aura crepat, motoque adſibilat aëre ventus.
Exſultant udae ſuper arida ſaxa rapinae,
Luciferique pavent letalia tela diei.
Quinque ſub amne ſuo manſit vigor, aëre noſtro
Segnis anhelatis vitam conſumit in auris.
Iam piger invalido vibratur corpore plauſus;
Torpida ſupremos patitur jam cauda tremores,
Nec coëunt rictus: hauſtas ſed hiatibus auras
Reddit mortiferos exſpirans branchia flatus.
Sic ubi fabriles exercet ſpiritus ignes,
Accipit alterno cohibetque foramine ventos
Lanea fagineis alludens parma cavernis.
Vidi egomet quoſdam leti ſub fine trementes,

Digitized by Google

Collegiſſe animas: mox in ſublime citatos,
Cernua ſubjectum praeceps dare corpora in amnem
Deſperatarum potientes rurſus aquarum.
Quos impos damni puer inconſultus ab alto
Impetit, & ſtolido captat prenſare natatu.
Sic Anthedonius Boeotia per freta Glaucus
Gramina guſtatu poſtquam exitialia Circes
Expertus, carptas moribundis piſcibus herbas
Sumpſit, Carpathium ſubiit novus accola pontum,
Ille hamis & rete potens, ſcrutator operti
Nereos, aequoream ſolitus converrere Tethyn,
Inter captivas fluitavit praedo catervas.
Talia deſpectant longo per caerula tractu
Pendentes ſaxis inſtanti culmine villae.
Quas medius dirimit ſinuoſis flexibus errans
Amnis: & alternas comunt praetoria ripas.
Quis modo Seſtiacum pelagus Nepheleïdos Helles
Aequor, Abydeni freta quis miretur ephebi?
Quis Chalcedonio conſtratum ab littore pontum,
Regis opus Magni, mediis euripus ubi undis,
Europaeque Aſiaeque vetat concurrere terras?
Non hic dira freti rabies, non ſaeva furentum

Proelia Caurorum. Licet hîc commercia linguae
Iungere, & alterno ſermonem texere pulſu.
Blanda ſalutiferas permiſcent littora voces,
Et voces, & penè manus: reſonantia utrinque
Verba refert, medlis concurrens fluctibus Echo.
Qui potis, innumeros cultuſque habituſque retexens,
Pandere tectonicas per ſingula praedia formas?
Non hoc ſpernat opus Gortynius aliger, aedis
Conditor Euboïcae, caſus quem fingere in auro
Conantem Icarios, patrii pepulere dolores.
Non Philo Cecropius: non qui laudatus ab hoſte,
Clara Syracoſii traxit certamina belli.
Forſan & inſignes hominumque operumque labores
Hic habuit decimo celebrata volumine Marci
Hebdomas. Hîc clari viguere Menecratis artes,
Atque Epheſi ſpectata manus: vel in arce Minervae
Ictinus; magico cui Noctua perlita fuco
Allicit omne genus volucres, perimitque tuendo.
Conditor hic forſan fuerit Ptolemaïdos aulae
Dinochares: quadro cui in faſtigia cono
Surgit, & ipſa ſuas conſumit Pyramis umbras.
Iuſſus ob inceſti qui quondam foedus amoris

Arſinoen Pharii ſuſpendit in aëre templi.
Spirat enim tecti teſtudine Corus Achates,
Afflictamque trahit ferrato crine puellam.
Hos ergo aut horum ſimiles eſt credere dignum
Belgarum in terris ſcenas poſuiſſe domorum,
Molitos celſas fluvii decoramina villas.
Haec eſt nativi ſublimis in aggere ſaxi.
Haec procurrentis fundata crepidine ripae.
Haec refugit, captumque ſinu ſibi vindicat amnem.
Illa tenens collem, qui plurimus imminet amni,
Vſurpat faciles per culta, per aſpera, viſus:
Vtque ſuis fruitur dives ſpeculatio terris.
Quin etiam riguis humili pede condita pratis
Compenſat celſi bona naturalia montis,
Sublimique minans irrumpit in aethera tecto,
Oſtentans altam, Pharos ut Memphitica, turrim.
Huic proprium eſt clauſos conſepto gurgite piſces
Apricas ſcopulorum inter captare novales.
Haec ſummis innixa jugis labentia ſubter
Flumina deſpectu jam caligante tuetur.
Atria quid memorem viridantibus aſſita pratis?
Innumeriſque ſuper nitentia tecta columnis?

Quid quae fluminea ſubſtructa crepidine fumant
Balnea, ferventi cum Mulciber hauſtus operto
Volvit anhelatas tectoria per cava flammas,
Incluſum glomerans aeſtu exſpirante vaporem?
Vidi ego defeſſos multo ſudore lavacri
Faſtidiſſe lacus, & frigora piſcinarum,
Vt vivis fruerentur aquis; mox amne refotos
Plaudenti gelidum flumen pepuliſſe natatu.
Quod ſi Cumanis huc afforet hoſpes ab oris,
Crederet Euboïcas ſimulacra exilia Bajas
His donaſſe locis: tantus cultuſque nitorque
Allicit, & nullum parit oblectatio luxum.
Sed mihi qui tandem finis tua glauca fluenta
Dicere? dignandumque mari memorare Moſellam?
Innumeri quod te diverſa per oſtia late
Incurrunt amnes? Quanquam differre meatus
Poſſent: ſed celerant in te conſumere nomen.
Namque & Pronaeae Nemeſaeque adjuta meatu
Sura tuas properat non degener ire ſub undas,
Sura interceptis tibi gratificata fluentis:
Nobilius permixta tuo ſub nomine, quam ſi
Ignoranda patri confunderet oſtia ponto.

Te

Te rapidus Gelbis, te marmore clarus Erubrus
Feſtinant famulis quam primum adlambere lymphis.
Nobilibus Gelbis celebratus piſcibus: ille
Praecipiti torquens cerealia ſaxa rotatu,
Stridenteſque trahens per levia marmora ſerras
Audit perpetuos ripa ex utraque tumultus.
Praetereo exilem Leſuram, tenuemque Drahonum,
Nec faſtiditos Salmonae uſurpo fluores.
Naviger undiſona dudum me mole Saravus
Tota veſte vocat: longum qui diſtulit amnem,
Feſſa ſub Auguſtis ut volveret oſtia muris.
Nec minor hoc, tacitum qui per ſola pinguia labens
Stringit frugiferas felix Aliſontia ripas,
Mille alii, prout quemque ſuus magis impetus urget,
Eſſe tui cupiunt. Tantus properantibus undis
Ambitus, aut moles. Quod ſi tibi, dia Moſella,
Smyrna ſuum vatem, vel Mantua clara dediſſet:
Cederet Iliacis Simois memoratus in oris,
Nec praeferre ſuos auderet Tibris honores.
Da veniam mihi, Roma potens. Pulſa, oro, faceſſat
Invidia: & Latiae Nemeſis non cognita linguae,
Imperii ſedem, Romaeque tuere parentes.

Salve magne parens frugumque virûmque Moſella.
Te clari proceres, te bello exercita pubes,
Aemula te Latiae decorat facundia linguae.
Quin etiam mores, & laetum fronte ſevera
Ingenium, natura tuis conceſſit alumnis.
Nec ſola antiquos oſtentat Roma Catones:
Aut unus tantum juſti ſpectator & aequi
Pollet Ariſtides, vetereſque illuſtrat Athenas.
Verum ego quid laxis nimium ſpatiatus habenis
Victus amore tui praeconia detero? Conde
Muſa chelyn, pulſis extremo carmine nervis.
Tempus erit, quum me ſtudiis ignobilis otî
Mulcentem curas, ſeniique aprica foventem,
Materiae commendet honos: quum facta viritim
Belgarum, patrioſque canam decora inclyta mores.
Mollia ſubtili nebunt mihi carmina filo
Pierides, tenuique aptas ſubtegmine telas
Percurrent: dabitur noſtris quoque purpura fuſis.
Quis mihi tum non dictus erit? Memorabo quietos
Agricolas; legumque catos, fandique potentes,
Praeſidium ſublime reis; quos curia ſummos
Municipum vidit proceres, propriumque ſenatum:

Quos praetextati celebris facundia ludi
Contulit ad veteris praeconia Quintiliani.
Quique ſuas rexere urbes, purumque tribunal
Sanguine, & innocuas illuſtravere ſecures;
Aut Italum populos, aquilonigenaſque Britannos
Praefecturarum titulo tenuere ſecundo.
Quique caput rerum Romam, populumque patreſque
Tantum non primo rexit ſub nomine; quamvis
Praefuerit primis, feſtinat ſolvere tandem
Errorem, fortuna, tuum, libataque ſupplens
Praemia jam, veri faſtigia reddet honoris
Nobilibus repetenda nepotibus. At modo coeptum
Detexatur opus: dilata & laude virorum,
Dicamus laeto per rura virentia tractu
Felicem fluvium, Rhenique ſacremus in undis.
Caeruleos nunc Rhene ſinus, hyaloque virentem
Pande peplum, ſpatiumque novi metare fluenti,
Fraternis cumulandus aquis. Nec praemia in undis
Sola, ſed Auguſtae veniens quod moenibus urbis
Spectavit junctos natique patriſque triumphos,
Hoſtibus exactis Nicrum ſuper, & Lupodunum,
Et fontem Latiis ignotum annalibus Hiſtri.

Haec profligati venit modo laurea belli:
Mox alias aliaſque feret. Vos pergite juncti,
Et mare purpureum gemino propellite tractu.
Neu vereare minor, pulcherrime Rhene, videri,
Invidiae nil hoſpes habet. Potiere perenni
Nomine. Tu fratrem, famae ſecurus, adopta.
Dives aquis, dives Nymphis, largitor utrique
Alveus extendet geminis divortia ripis,
Communeſque vias diverſa per oſtia fundet.
Accedent vires, quas Francia, quaſque Chamaves,
Germanique tremant: tunc verus habebere limes.
Accedet tanto geminum tibi nomen ab amni.
Quumque unus de fonte fluas, dicere bicornis.
Haec ego, VIVISCA ducens ab origine gentem,
Belgarum hoſpitiis nunc per nova foedera notus,
Auſonius, nomen Latium, patriaque, domoque
Gallorum extremos inter, celſamque Pyrenen,
Temperat ingenuos qua laeta Aquitania mores,
Audax exigua fide concino. Fas mihi ſacrum
Perſtrinxiſſe amnem tenui libamine Muſae.
Nec laudem affecto. Veniam peto. Sunt tibi multi
Alme amnis, ſacros qui ſollicitare fluores

Aonidum, totamque ſolent haurire Aganippen.
Aſt ego quanta mei dederit ſe vena liquoris,
Burdigalam quum me in patriam, nidumque ſenectae
Auguſtus pater, & natus, mea maxima cura,
Faſcibus Auſoniis decoratum & honore curuli
Mittent, emeritae poſt tempora diſciplinae,
Latius Arctoi praeconia perſequar amnis.
Addam urbes, tacito quas ſubterlaberis alveo:
Moeniaque antiquis te proſpectantia muris:
Addam, praeſidiis dubiarum condita rerum,
Sed modo ſecuris non caſtra, ſed horrea Belgis.
Addam felices ripa ex utraque colonos,
Teque inter medios hominumque boumque labores,
Stringentem ripas, & pinguia culta ſecantem.
Non tibi ſe Liger anteferet, non Axona praeceps;
Matrona non, Gallos, Belgaſque interſita fines;
Santonico refluus non ipſe Carantonus aeſtu.
Concedes gelido Durani de monte volutus
Amnis: & auriferum poſtponet Gallia Tarnem.
Inſanumque ruens per ſaxa rotantia late
In mare purpureum, dominae tamen ante Moſellae
Numine adorato, Tarbellicus ibit Aturrus.

Corniger externas celebrande Moſella per oras,
Nec ſolis celebrande locis, ubi fonte ſupremo
Exeris auratum taurinae frontis honorem:
Quaque trahis placidos ſinuoſa per arva meatus:
Vel qua Germanis ſub portubus oſtia ſolvis:
Si quis honos tenui volet aſpirare camenae,
Perdere ſi quis in his dignabitur otia muſis,
Ibis in ora hominum, laetoque fovebere cantu.
Te fontes, vivique lacus, te caerula noſcent
Flumina: te veteres pagorum gloria luci;
Te Druna, te ſparſis incerta Druentia ripis,
Alpinique colent fluvii, duplicemque per urbem
Qui meat, & Dextrae Rhodanus dat nomina ripae.
Te ſtagnis ego caeruleis, magnumque ſonoris
Amnibus, aequoreae te commendabo Garumnae.

Avsonivs Symmacho S.

Latebat inter nugas meas libellus ignobilis: utinamque latuiſſet; neque indicio ſuo, tanquam ſorex, periret. Hunc ego quum, velut gallinaceus Euclionis, ſitu chartei pulveris eruiſſem, excuſſum relegi: atque ut avidus foenerator, improbum num-

mum malui occupare, quam condere. Dein cogitans mecum, non illud Catullianum,

Cui dono lepidum novum libellum:

ſed ἀμεσότερον, & verius:

Cui dono illepidum, rudem libellum:

non diu quaeſivi. Tu enim occurriſti: quem ego, ſi mihi poteſtas ſit ex omnibus deligendi unum, ſemper elegerim. Miſi itaque ad te frivola, gerris Siculis vaniora: ut quum agis nihil, haec legas: & ne nihil agas, defendas. Igitur iſte nugator libellus, jam diu ſecreta quidem, ſed vulgi lectione laceratus, perveniet tandem in manus tuas. Quem tu aut, ut Aeſculapius, redintegrabis ad vitam: aut, ut Plato, juvante Vulcano, liberabis infamia, ſi pervenire non debet ad famam. Fuit autem ineptiolae hujus iſta materia. In expeditione, quod tempus, ut ſcis, licentiae militaris eſt, ſuper menſam meam facta eſt invitatio, non illa de Rubrii convivio, ut Graeco more biberetur; ſed illa de Flacci ecloga, in qua propter mediam noctem, & novam lunam, & Murenae auguratum, ternos ter cyathos attonitus petit vates. Hunc locum de ter-

nario numero illico noſtra illa poëtica ſcabies coepit exſcalpere: cujus morbi quoniam facile contagium eſt, utinam ad te quoque prurigo commigret: & fuco tuae emendationis adjecto, impingas ſpongiam, quae imperfectum opus equi male ſpumantis abſolvat. Ac ne me neſcias glorioſum, coeptos inter prandendum verſiculos ante coenae tempus abſolvi: hoc eſt, dum bibo, & paulo ante quam biberem. Sit ergo examen pro materia & tempore. Sed tu quoque hoc ipſum paulo hilarior & dilutior lege; namque injurium eſt, de poëta male ſobrio lectorem abſtemium judicare. Neque me fallit fore aliquem, qui hunc jocum noſtrum acutis naribus, & caperata fronte condemnet: negetque me omnia, quae ad ternarium & novenarium numeros pertinent, attigiſſe. Quem ego verum dicere fatebor; juſte, negabo. Quippe ſi bonus eſt, quae omiſi, non oblita mihi, ſed praeterita exiſtimet. Dehinc qualiſcunque eſt, cogitet ſecum, quam multa de his non reperiſſet, ſi ipſe quaeſiſſet. Sciat etiam me nec omnibus erutis uſum, & quibuſdam oblatis abuſum. Quam multa enim de ternario ſciens neglexi! Tempora, &

perſonas, genera, & gradus, novem naturalia metra cum trimetris, totam grammaticam, & muſicam; libroſque medicinae, ter maximum Hermen, & amatorem primum philoſophiae, Varroniſque numeros, & quicquid prophanum vulgus non ignorat. Poſtremo, quod facile eſt, quum ipſe multa invenerit, comparet ſe atque me, occupatum cum ocioſo, pranſum cum abſtemio, jocum & ludum meum, diligentiam & calumniam ſuam. Alius enim alio plura invenire poteſt: nemo omnia. Quod ſi alicui & obſcurus videbor: apud eum me ſic tuebere. Primum ejuſmodi epyllia niſi vel obſcura ſint, nihil futura; deinde numerorum naturam non eſſe ſcirpum, ut ſine nodo ſint. Poſtremo, ſi etiam tibi obſcurus fuero, cui nihil neque non lectum eſt, neque non intellectum: tum vero ego beatus, quod affectavi, aſſequar, me ut requiras, me deſideres, de me cogites. Vale.

Gryphus Ternarii numeri. XI.

Ter bibe, vel totiens ternos; ſic myſtica lex eſt,
Vel tria potanti, vel ter tria multiplicanti,

Imparibus novies ternis contexere coebum.
Iuris idem tribus eſt, quod ter tribus, omnia in iſtis.
Forma hominis coepti, plenique exactio partus,
Quique novem novies fati tenet ultima finis.
Tres Ope progeniti fratres, tres ordine partae
Veſta, Ceres, & Iuno, ſecus muliebre, ſorores.
Inde triſulca Iovis ſunt fulmina. Cerberus inde;
Inde tridens: triplexque Helenes cum fratribus ovum.
Ter nova Neſtoreos implevit purpura fuſos.
Et totiens terno cornix vivacior aevo.
Quam novies terni glomerantem ſaecula tractus
Vincunt aeripedes ter terno Neſtore cervi,
Tres quorum aetates ſuperat Phoebeïus oſcen,
Quem novies ſenior Gangeticus anteit ales,
Ales Cinnameo radiatus tempora nido.
Tergemina eſt Hecate, tria virginis ora Dianae:
Tres Charites. Tria Fata. Triplex vox. Trina elementa.
Tres in Trinacria Siredones; omnia terna:
Tres volucres, tres ſemideae, tres ſemipuellae:
Ter tribus ad palmam juſſae certare Camoenis,
Ore, manu, flatu: buxo, fide, voce canentes.
Tres Sophiae partes: tria Punica bella. Trimeſtres

Annorum caelique vices: noctiſque per umbram
Tergemini vigiles. Ter clara inſtantis Eoi
Signa canit ſerus deprenſo Marte ſatelles.
Et qui conceptus triplicatae veſpere noctis,
Iuſſa quater ternis adfixit opima tropaeis.
Et Lyrici vates numero ſunt Mnemoſynarum.
Tres ſolas quondam tenuit quas dextera Phoebi:
Sed Citheron totiens ternas ex aere ſacravit
Relligione patrum, qui ſex ſpreviſſe timebant.
Trina Terentino celebrata trinoctia ludo:
Qualia bis genito Thebis Trieterica Baccho.
Tres primas Thracum pugnas tribus ordine ſellis,
Iuniadae patrio inferias miſere ſepulcro.
Illa etiam thalamos per trina aenigmata quaerens,
Qui bipes, & quadrupes foret, & tripes omnia ſolus,
Terruit Aoniam volucris, leo, virgo, triformis
Sphinx, volucris pennis, pedibus fera, fronte puella.
Trina in Tarpejo fulgent conſortia templo.
Humana efficiunt habitacula tergenus artes,
Parietibus quae ſaxa locat, quae culmine tigna,
Et quae ſupremo comit tectoria cultu.
Hinc Bromii quadrantal, & hinc Sicana medimna.

Hoc tribus, hoc geminis tribus explicat uſus agendi.
In Phyſicis tria prima, deus, mundus, data forma.
Tergenus omnigenum, genitor, genitrix, generatum.
Per trinas ſpecies trigonorum regula currit,
Aequilatus, vel crure pari, vel in omnibus impar.
Tres coit in partes numerus perfectus: ut idem
Congrege ter trino per ter tria diſſolvatur.
Tres primus, par, impar habet, mediumque: ſed ipſe
Vt tres, ſic quinque & ſeptem quoque dividit unus.
Et numero in toto poſitus ſub acumine centri,
Diſtinguit ſolidos coebo pergente trientes,
Aequipares dirimens partes ex impare terno,
Et paribus triplex medium: quum quattuor & ſex
Biſque quaternorum ſecernitur omphalos idem.
Ius triplex, tabulae quod ter ſanxere quaternae,
Sacrum, privatum, & populi commune quod uſ-
quam eſt.
Interdictorum trinum genus: Vnde repulſus
Vi fuero, aut Vtrobi fuerit, Quorumve bonorum.
Triplex libertas, capitiſque minutio triplex.
Trinum dicendi genus eſt: ſublime, modeſtum,
Et tenui filo. Triplex quoque forma medendi.

Quoi logos, aut methodos, cuique experientia nomen.
Et medicina triplex, ſervare, cavere, mederi.
Tres oratorum cultus, regnata Coloſſo
Quem Rhodos, Actaeae quem dilexiſtis Athenae,
Et quem de ſcenis tetrica ad ſubſellia traxit
Proſa Aſiae, in cauſis numeros imitata chororum.
Orpheos hinc tripodes, quia ſunt tria, terra, aqua, flamma.
Triplex ſideribus poſitus, diſtantia, forma.
Et modus, & genitrix modulorum muſica triplex,
Mixta libris, ſecreta aſtris, vulgata theatris.
Martia Roma triplex; equitatu, plebe, ſenatu.
Hoc numero Tribus, & ſacro de monte Tribuni.
Tres equitum turmae: tria nomina nobiliorum.
Nomina ſunt chordis tria: ſunt tria nomina menſi.
Geryones triplex: triplex compago Chimaerae.
Scylla triplex, commiſſa tribus, cane, virgine, piſce.
Gorgones, Harpyaeque, & Erinnyes agmine terno.
Et tres fatidicae, nomen commune, Sibyllae:
Quarum tergemini fatalia carmina libri:
Quos ter quinorum ſervat cultura virorum.
Ter bibe. Tres numerus ſuper omnia, ter Deus unus.

Hic quoque ne ludus numero tranſcurrat inerti,
Ter decies ternos habeat, decieſque novenos.

Technopaegnion. XII.

Avsonivs Pacato proconſuli.

Scio mihi apud alios pro laboris modulo, laudem non poſſe procedere. Quam tamen ſi tu indulſeris, ut ait Afranius in Thaïde: "Majorem laudem, quam laborem invenero". Quae lecturus es, monoſyllaba ſunt, quaſi quaedam puncta ſermonum: in quibus nullus facundiae locus eſt, ſenſuum nulla conceptio, propoſitio, redditio, concluſio, aliaque ſophiſtica, quae in uno verſu eſſe non poſſunt: ſed cohaerent ita, ut circuli catenarum ſeparati. Et ſimul ludicrum opuſculum texui, ordiri majuſcula ſolitus: ſed in tenui labor, at non tenuis gloria, ſi probantur. Tu facies, ut ſint aliquid. Nam ſine te monoſyllaba erunt, vel ſi quid minus. In quibus ego, quod ad uſum pertinet, luſi: quod ad moleſtiam, laboravi. Libello Technopaegnii nomen dedi: ne aut ludum laboranti, aut artem crederes defuiſſe ludenti. Vale.

AVSONIVS Paulino ſuo.

MISI ad te Technopaegnion, inertis otii mei inutile opuſculum. Verſiculi ſunt monoſyllabis coepti, & monoſyllabis terminati. Nec hic modo ſtetit ſcrupea difficultas, ſed acceſſit ad miſeriam cogitandi, ut idem monoſyllabum, quod eſſet finis extremi verſus, principium fieret inſequentis. Dic ergo &, ô mora, ô poena! rem vanam quippe curavi; exigua eſt, & faſtiditur: inconnexa, & implicatur: quum ſit aliquid, vel nihili deprehenditur. Laboravi tamen, ut haberet aut hiſtoricon quippiam, aut dialecticon. Nam poëticam, vel ſophiſticam levitatem neceſſitas obſervationis excluſit. Ad ſummam, non eſt quod mireris: ſed paucis literis additis, eſt cujus miſerearis: neque aemulari velis. Et ſi huc quoque deſcenderis, majorem moleſtiam capias, ingenii & facundiae detrimento, quam oblectationem, imitationis affectu. Vale.

Verſus monoſyllabis coepti, & finiti, ita ut a fine verſus ad principium recurrant.

Res hominum fragiles alit & regit & perimit fors.
Fors dubia, aeternumque labans: quam blanda fovet ſpes.
Spes nullo finita aevo: cui terminus eſt mors.
Mors avida, inferna mergit caligine quam nox.
Nox obitura vicem: remeaverit aurea quum lux.
Lux dono conceſſa deum: cui praevius eſt ſol.
Sol, cui nec furto Veneris latet armipotens Mars.
Mars nullo de patre ſatus: quem Threſſa colit gens.
Gens infrena virum: quibus in ſcelus omne ruit fas.
Fas hominem maſtare ſacris: ferus iſte loci mos.
Mos ferus audacis populi: quem nulla tenet lex.
Lex naturali quam condidit imperio jus.
Ius genitum pietate hominum, jus certa Dei mens.
Mens, quae coeleſti ſenſu rigat emeritum cor.
Cor vegetum mundi inſtar habens, animae vigor ac vis.
Vis tamen hic nulla eſt: verum eſt jocus & nihili res.

PRAE-

PRAEFATIO monoſyllaborum tantum in fine poſitorum.

VT in vetere verbo eſt, Sequitur vara vibiam: ſimilium augarum ſubtexo nequitiam. Et hi verſiculi monoſyllabis terminantur, exordio tamen libero, quamquam fine legitimo. Sed laboravi, ut quantum ejus poſſet apud aures indulgentiſſimas, abſurda concinerent, inſulſa reſiperent, hiulca congruerent: denique haberent & amara dulcedinem, & inamoena venerem, & aſpera levitatem. Quae quidem omnia quoniam inſuavis materia devenuſtat, lectio benigna conciliet. Tu quoque mihi tua crede ſecurior, quippe meliora: ut, quod per adagionem coepimus, proverbio finiamus, & Mutuum muli ſcabant.

Aemula diis, naturae imitatrix, omniparens ars.
Pacato ut ſtudeat ludus meus, eſto operi dux.
Arcta, inamoena licet, nec congrua carminibus lex,
Iudice ſub tanto fandi tamen accipiet jus.
Quippe & ridiculis data gloria, ni prohibet fors.

De membris.

Indicat in pueris ſeptennia prima novus dens.
Pubentes annos robuſtior anticipat vox.
Invicta & ventis, & ſolibus eſt hominum frons.
Edurum nervi cum viſcere conſociant os.
Palpitat irrequies, vegetum, teres, acre, calens cor.
Vnde vigent ſenſus, dominatrix quos vegetat mens;
Atque in verba refert modulata lege loquax os.
Quam validum eſt, hominis quota portio, caeruleum fel!
Quam tenue, & molem quantam fert corpoream crus!
Pondere ſub quanto noſtrum moderatur iter pes!

Inconnexa.

Saepe in conjugiis ſit noxia, ſi nimia eſt dos.
Sexus uterque potens, ſed praevalet imperio mas.
Qui recte faciet, non qui dominatur, erit rex.
Vexat amicitias, & foedera diſſociat lis.
Incipe, quidquid agas: pro toto eſt prima operis pars.
Inſinuat caelo, diiſque inferit emeritos laus.
Et diſciplinis conferta eſt, & vitiis urbs.

Vrbibus in tutis munitior urbibus eſt arx.
Auro magnus honos, auri pretium tamen eſt aes.
Longa dies operoſa viro, ſed temperies nox,
Qua caret Aethiopum plaga, pervigil, irrequies gens.
Semper ubi aeterna vertigine clara nitet lux.

De deis.

Sunt & caelicolum monoſyllaba. Prima deûm Fas,
Quae Themis eſt Grajis. Poſt hanc Rhea, quae Latiis Ops.
Tum Iovis & Conſi germanus, Tartareus Dis.
Et ſoror & conjunx fratris, regina deûm, Vis.
Et qui quadrijugo curru pater invehitur Sol.
Quique truces belli motus ciet armipotens Mars:
Quem nunquam pietas, nunquam bona ſollicitat Pax.
Nec cultor nemorum reticebere, Maenalide Pan,
Nec Genius domuum, Larunda progenitus Lar:
Fluminibuſque Italis praepollens ſulphureus Nar.
Quaeque piat divûm perjuria, noƈticolor Styx.
Velivolique maris conſtrator Leuconotos Libs.
Et nunquam in dubiis hominem bona deſtituens Spes.

De cibis.

Nec noſtros reticebo cibos, quos priſcus habet mos,
Irritamentum quibus additur aequoreum ſal.
Olim communis pecori cibus, atque homini glans,
Ante equidem campis quam ſpicea ſuppeteret frux.
Mox ador, atque adoris de polline pultificum far,
Inſtruxit menſas quo quondam Romulidûm plebs.
Hinc cibus, hinc potus, cum dilueretur aqua puls.
Eſt inter fruges morſu piper aequiparans gith.
Et Peluſiaco de ſemine plana, teres lens.
Et duplici defenſa putamine quinquegenus nux.
Quodque cibo & potu placitum, labor acer apum, mel.
Naturae liquor iſte novae: cui ſumma natat faex.

De hiſtoriis.

Solamen tibi, Phoebe, novum dedit Oebalius flos.
Flore alio reus eſt Narciſſi morte ſacer fons.
Caedis Adoneae mala gloria fulmineus Sus.
Perjurum Lapitham Iunonia ludificat nubs.
Ludit & Aeaciden Parnaſſia Delphicolae ſors.

Threïcium Lybicum freta Cimmeriumque ſecat bos.
Non ſine Hamadryadis fato cadit arborea trabs.
Quo generata Venus, Saturnia deſecuit falx.
Sicca inter rupes Scythicas ſtetit alitibus crux,
Vnde Prometheo de corpore ſanguineus ros.
Aſpergit cautes, & dira aconita creat cos.
Ibycus ut periit, vindex fuit altivolans grus.
Aeacidae ad tumulum mactata eſt Andromachae glos.
Carcere in Argivo Philopoemena lenta adiit mors.
Tertia opima dedit ſpoliatus Aremoricus Lars.
Sera venenato potu abſtulit Hannibalem nex.
Res Aſiae quantas leto dedit immeritas fraus!
Vltrix flagravit de rupibus Euboïcis fax.
Stat Iovis ad cyathum, generat quem Dardanius Tros.
Praepetibus pennis ſuper aëra vectus homo Cres.
Intulit inceſtam tibi vim, Philomela, ferus Thrax.
Barbarus eſt Lydus, bellax Geta, femineus Phryx.
Fallaces Ligures: nullo ſitus in pretio Car.
Vellera depectit nemoralia veſtifluus Ser.
Nota in portentis Thebana tricorporibus Sphinx.
Nota & parvorum cunis, muliebre pecus, Strix.

De vere primo.

Annus ab exortu cum floriparum referat ver,
Cuncta vigent: nemus omne viret: nitet auricomum rus:
Et fuſura umbras radicitus exigitur ſtirps.
Non denſo ad terram lapſu glomerata fluit nix.
Florum ſpirat odor, Libani ceu montis honor thus.

Per interrogationem & reſponſionem.

Quis ſubit in poenam capitali judicio? vas.
Quid ſi lis fuerit nummaria, quis dabitur? praes.
Quis Mirmilloni contenditur? aequimanus Thrax.
Inter virtutes quod nomen Mercurio? fur.
Thuribula, & paterae, quae tertia vaſa deûm? lanx.
Cincta mari quaenam tellus creat Hippocratem? Cos.
Grex magis, an regnum Minoïda ſollicitat? grex.
Quid praeter nubem Phaeacibus impoſitum? mons.
Dic, ceſſante cibo, ſomno quis opimior eſt? glis.
Tergora die clypeis accommoda quae faciat? glus.
Sponte ablativi caſus quis rectus erit? ſpons.
Quadrupes oſcinibus quis jungitur auſpiciis? mus.

Quid fluitat pelago, quod non natat in fluvio? pix.
Biſſenas partes quis continet aequipares? as.
Tertia defuerit ſi portio, quid reliquum? bes.

De litteris monoſyllabis Graecis ac Latinis.

Dvx elementorum ſtudiis viget in Latiis A.
Et ſuprema notis aſcribitur Argolicis Ω.
Hta quod Aeolidum, quodque ε valet, hoc Latilae e.
Praeſto, quod E Latium ſemper breve, Dorica vox E.
Hoc tereti argutoque ſono negat Attica gens ἑ.
Ω quod & o Graecum compenſat Romula vox O.
Littera ſum Iotae ſimilis, vox plena jubens, I.
Cecropiis ignota notis, ferale ſonans V.
Pythagorae bivium ramis pateo ambiguis Y.
Vocibus in Grajis nunquam ultima conſpicior M.
Zeta jacens, ſi ſurgat, erit nota, quae legitur N.
Maeandrum, flexuſque vagos imitata vagor ξ.
Dividuum Betae monoſyllabon Italicum B.
Non formam, at vocem Deltae gero Romuleum D.
Hoſtilis quae forma jugi eſt, hanc efficiet Π.
Auſonium ſi P ſcribas, ero Cecropium P.

Et Rho quod Graecum, mutabitur in Latium P.
Malus ut antennam fert vertice, ſic ego ſum T.
Spiritus hic, flatu tenuiſſima vivificans H.
Haec tribus in Latio tantum addita nominibus K.
Praevaluit poſtquam Gammae vice functa prius C.
Atque aliam pro ſe titulo replicata dedit Q.
Anſis cincta duabus erit quum Iota, leges Θ.
In Latio numerus denarius, Argolicum X.
Haec gruis effigies Palamedica porrigitur Φ.
Cappa fuit quondam Boeotia, nunc Latium K.
Furca, tricornigera ſpecie, penè ultima ſum Ψ.

Grammaticomaſtix.

E Logodaedalia ſtrides modo qui nimium trux,
Frivola condemnas? nequaquam. Cum pretio eſt merx,
Ennius ut memorat, replet te laetificum gau,
Livida mens hominum concretum felle coquat pus.
Dic, quid ſignificent catalecta Maronis? in his al
Celtarum poſuit, ſequitur non lucidius tau.
Imperium, litem, Venerem, cur una notet res?
Eſtne peregrini vox nominis, an Latii fil?
Et quod germano miſtum male letiferum min?

Lintribus in geminis conſtratus ponto ſit, an pons?
Bucolico ſepes dixit Maro, cur Cicero ſeps?
Vox ſolita, & cunctis notiſſima, ſi memor es, lac.
Cur condemnetur, ratio magis ut faciat lact?
An Lybiae ferale malum, ſit Romula vox ſeps?
Si bonus eſt inſons, contrarius, & reus eſt ſons?
Dives opum cur nomen habet Iove de Stygio Dis?
Vnde Rudinus ait, Divum domus altiſonum cael?
Et cujus de more, quod adſtruit, endo ſuam do?
Aut de fronde loquens, cur dicit populea frus.
Sed quo progredior? quae finis, quis modus & calx?
Indulge, Pacate, bonus, doctus, facilis vir.
Totum opus hoc ſparſum, crinis velut Antiphilae. Pax.

AVSONIVS Paulo S.

PERLEGE hoc etiam, ſi operae eſt, frivolum & nullius pretii opuſculum: quod nec labor excudit, nec cura limavit: ſine ingenii acumine, & morae maturitate. CENTONEM vocant, qui primi hac concinnatione luſerunt. Solae memoriae negotium ſparſa colligere, & integrare lacerata: quod ridere magis, quam laudare poſſis. Pro quo, ſi per Sigil-

laria in auctione veniret, neque Afranius Nauci daret, nec Cicum ſuum Plautus offerret. Piget enim Virgiliani carminis dignitatem tam joculari dehoneſtaſſe materia. Sed quid facerem? Juſſum erat; quodque eſt POTENTISSIMVM IMPERANDI GENVS, rogabat, qui jubere poterat, S. imperator Valentinianus, vir meo judicio eruditus: qui nuptias quondam ejuſmodi ludo deſcripſerat, aptis equidem verſibus & compoſitione feſtiva. Experiri deinde volens, quantum noſtra contentione praecelleret, ſimile nos de eodem concinnare praecepit. Quam ſcrupuloſum hoc mihi fuerit, intellige. Neque anteferri volebam, neque poſthaberi: quum aliorum quoque judicio detegenda eſſet adulatio inepta, ſi cederem: inſolentia, ſi ut aemulus eminerem. Suſcepi igitur ſimilis recuſanti: feliciterque & obnoxius gratiam tenui, nec victor offendi. Hoc, die uno & addita lucubratione properatum, modo inter liturarios meos quum reperiſſem, tanta mihi candoris tui & amoris fiducia eſt, ut ſeveritati tuae nec ridenda ſubtraherem. Accipe igitur opuſculum de inconnexis continuum, de diverſis unum, de feriis

ludicrum, de alieno noſtrum: ne in ſacris & fabulis, aut Thyonianum mireris, aut Virbium; illum de Dionyſio, hunc de Hippolyto reformatum. Et ſi pateris, ut doceam docendus ipſe, CENTO quid ſit abſolvam. Variis de locis, ſenſibuſque diverſis, quaedam carminis ſtructura ſolidatur: in unum verſum ut coëant aut caeſi duo, aut unus & ſequens cum medio. Nam duos junctim locare, ineptum eſt: & tres una ſerie, merae nugae. Diffunditur autem per caeſuras omnes, quas recipit verſus Heroïcus, convenire ut poſſit aut penthemimeris cum reliquo anapaeſto: aut trochaice cum poſteriore ſegmento: aut ſeptem ſemipedes cum anapaeſtico chorico: aut poſt dactylum atque ſemipedem, quicquid reſtat hexametro. Simile ut dicas ludicro quod Graeci ὀςομάχιον vocavere. Oſſicla ea ſunt: ad ſummam quatuordecim figuras geometricas habent. Sunt enim aequilatera: vel triquetra: extentis lineis aut rectis angulis, vel obliquis: iſoſcele: vel iſopleura, orthogonia quoque, vel ſcalena. Harum vertibularum variis coagmentis ſimulantur ſpecies mille formarum: Elephantus bellua, aut Aper beſtia,

Anſer volans, & Mirmillo in armis, ſubſidens Venator, & latrans Canis: quin & Turturis, & Cantharus, & alia hujuſmodi innumerabilium figurarum, quae alius alio ſcientius variegant. Sed peritorum concinnatio miraculum eſt; imperitorum junctura ridiculum. Quo praedicto, ſcies, quod ego poſteriorem imitatus ſum. Hoc ergo Centonis opuſculum, ut ille ludus tractatur, pari modo, ſenſus diverſi ut congruant: adoptiva quae ſunt, ut cognata videantur: aliena ne interluceant: accerſita ne vim redarguant: denſa ne ſupra modum protuberent: hiulca ne pateant. Quae ſi omnia ita tibi videbuntur, ut praeceptum, dices me compoſuiſſe Centonem. Et quia ſub Imperatore meo tum merui, procedere mihi inter frequentes ſtipendium jubebis: ſin aliter, aere dirutum facies: ut cumulo carminis in fiſcum ſuum redacto, redeant verſus, unde venerunt. Vale.

Cento nuptialis. XIII.

A. 5. Accipite haec animis: laetaſque advertite mentes,

A. 11. Ambo animis, ambo inſignes praeſtantibus armis:

B. 7. Ambo florentes, *genus inſuperabile A. 4. bello.

A. 6. Tuque prior, *nam te majoribus ire A. 3. per altum

A. 3. Auſpiciis manifeſta fides, *quo juſtior A. 1. alter.

A. 1. Nec pietate fuit, nec bello major & armis.

A. 4. Tuque puerque tuus, * magnae ſpes A. 12. altera Romae.

A. 8. Flos veterum, virtuſque virûm, *mea A. 1. maxima cura,

A. 12. Nomine avum referens, animo, manibuſque parentem.

A. 6. Non injuſſa cano. *Sua cuique ex- A. 10. orſa laborem,

A. 10. Fortunamque ferent. * Mihi juſſa A. 1. capeſſere fas eſt.

NOTA. Haec & ſequentia ex Virgilio conſarcinata. Adjectae ad utrumque marginem notae libros ejus indicant, A. Aeneidem, B. Bucolica, G. Georgica.

Digitized by Google

Coena nuptialis.

A. 5. Expectata dies aderat, * digniſque hymenaeis. A. 11.
A. 6. Matres atque viri, * juveneſque ante ora parentum G. 4.
A. 1. Conveniunt: ſtratoque ſuper diſcumbitur oſtro.
Dant famuli manibus lymphas, * onerantque caniſtris A. 8.
Dona laboratae Cereris, * pinguiſque ferinae A. 1.
A. 8. Viſcera toſta ferunt. * Series longiſſima rerum: A. 1.
A. 8. Alituum, pecudumque genus, * capreaeque ſequaces G. 1.
G. 3. Non abſunt illis, * nec oves, haedique petulci, G. 4.
G. 3. Et genus aequoreum, damae, * cervique fugaces. G. 3.
A. 11. Ante oculos, interque manus ſunt * mitia poma. B. 1.

Digitized by Google

A. 8. Poſtquam exempta fames, & amor compreſſus edendi:

A. 1. Crateras magnos ſtatuunt, * bacchumque miniſtrant. A. 8.

A. 2. Sacra çanunt. * Plaudunt choreas: & carmina dicunt. A. 6.

A. 6. Nec non Threicius longa cum veſte ſacerdos
Obloquitur numeris ſeptem diſcrimina vocum.

A. 9. At parte ex alia, * biforem dat tibia cantum, A. 10.

A. 4. Omnibus una quies operum; * cunctique relictis. A. 8.

Conſurgunt menſis, * per limina laeta frequentes A. 1.

A. 9. Diſcurrunt, variantque vices, * populuſque patreſque, A. 9.

A. 11. Matronae, pueri, * vocemque per ampla volutant A. 1.

Atria: dependent lychni laquearibus aureis. A. 1.

Deſcriptio egredientis ſponſae.

A. 4. Tandem progreditur * Veneris juſtiſ- A. 10. ſima cura,
A. 7. Iam matura viro, jam plenis nubilis annis:
A. 1. Virginis os, habitumque gerens, * cui A. 12. plurimus ignem
Subjecit rubor, & calefacta per ora cucurrit:
A. 7. Intentos volvens oculos, * uritque G. 3. videndo
A. 7. Illam omnis tectis, agriſque effuſa juventus,
Turbaque miratur matrum, * veſtigia A. 5. primi
Alba pedis, * dederatque comam dif- A. 1. fundere ventis.
A. 3. Fert picturatas auri ſubtegmine veſtes,
A. 1. Ornatus Argivae Helenae: * qualiſque A. 2. videri
A. 2. Caelicolis, & quanta ſolet * Venus A. 10. aurea contra:
A. 6. Talis erat ſpecies. * Talem ſe laeta A. 1. ferebat

A. 2.

A. 2. Ad ſoceros; * ſolioque alte ſubnixa A. 1.
reſedit.

Deſcriptio egredientis ſponſi.

A. 9. At parte ex alia * foribus ſeſe intulit A. 11.
altis

A. 9. Ora puer prima ſignans intonſa juventa,
Pictus acu chlamydem auratam, * quam A. 5.
plurima circum
Purpura Maeandro duplici Meliboea cucurrit,
A. 10. Et tunicam molli mater quam neverat auro:
A. 1. Os, humeroſque deo ſimilis, * lu- A. 1.
menque juventae.
A. 8. Qualis ubi oceani perfuſus Lucifer unda
Extulit os ſacrum caelo; * ſic ora fe- A. 3.
rebat
Sic oculos, * curſuque amens ad li- A. 2.
mina tendit
A. 2. Illum turbat amor, figitque in virgine vultus.
A. 1. Oſcula libavit, * dextramque ample- A. 8.
xus inhaeſit.

Oblatio munerum.

A. 5. Incedunt pueri, pariterque ante ora parentum
Dona ferunt, * pallam ſignis, auroque rigentem, A. 1.
A. 11. Munera portantes, aurique eboriſque talenta,
Et ſellam, * & pictum croceo velamen acantho, A. 1.
A. 1. Ingens argentum menſis, * colloque monile A. 1.
Baccatum, & duplicem gemmis auroque coronam.
A. 5. Olli ſerva datur, * geminique ſub ubere nati. A. 5.
A. 10. Quattuor huic juvenes, * totidem inuptaeque puellae: A. 2.
A. 5. Omnibus in morem tonſa coma. * Pectore ſummo A. 5.
Flexilis obtorti per collum circulus auri.

Digitized by Google

Epithalamium utrique.

A. 12. Tum ſtudio effuſae matres * ad limina ducunt. A. 10.
G. 4. At chorus aequalis, * pueri inuptaeque puellae, A. 2.
G. 2. Verſibus incomptis ludunt: * & carmina dicunt. A. 6.
B. 8. O digno conjuncta viro, * gratiſſima conjunx, A. 10.
A. 1. Sis felix, * primos Lucinae experta labores, G. 4.
G. 4. Et mater. Cape Maeonii carcheſia Bacchi.
B. 8. Sparge marite nuces. * Cinge haec altaria vitta, B. 8.
A. 8. Flos veterum, virtuſque virum: * tibi ducitur uxor, B. 8.
A. 1. Omnes ut tecum meritis pro talibus annos
Exigat: & pulchra faciat te prole parentem.
A. 9. Fortunati ambo; * ſi quid pia numina poſſunt. A. 4.

A. 3. Vivite felices. * Dixerunt, currite, B. 4.
fuſis,
Concordes ſtabuli fatorum numine Parcae.

Ingreſſus in cubiculum.

G. 4. Poſtquam eſt in thalami pendentia pumice tecta
Perventum, * licito tandem ſermone A. 8. fruuntur.
A. 8. Congreſſi jungunt dextras: * ſtratiſ- A. 4. que reponunt.
A. 1. At Cytherea novas artes, * & pro- A. 4. nuba Iuno
A. 11. Sollicitat: ſuadetque ignota laceſſere bella.
A. 1. Ille ubi complexu * molli fovet: at- A. 8. que repente
Accepit ſolitam flammam, * lectum- A. 4. que jugalem:
A. 6. O Virgo, nova mi facies, * gratiſſi- A. 10. ma conjunx:
A. 6. Veniſti tandem, * mea ſola, & fera A. 8. voluptas.

A. 2. O dulcis conjunx, non haec ſine numine divûm

A. 12. Proveniunt, * placitone etiam pu- A. 4. gnabis amori?

A. 4. Talia dicentem jam dudum averſa tuetur:

A. 12. Cunctaturque metu: telumque inſtare tremiſcit:

A. 1. Spemque metumque inter: * funditque has ore loquelas: A. 5.

A. 10. Per te, per, qui te talem genuere, parentes,

B. 2. O formoſe puer, * noctem non amplius unam A. 1.

A. 9. Hanc tu, oro, ſolare inopem, * & miſerere precantis. A. 10.

A. 12. Succidimus. Non lingua valet, non corpore notae

Sufficiunt vires; nec vox aut verba ſequuntur.

A. 9. Ille autem: cauſas nequicquam nectis inanes.

A. 12. Praecipitatque moras omnes, * ſolvitque pudorem. A. 4.

PARECBASIS.

* * * * * * * * * * * * *

Imminutio.

* * * * * * * * * * * * *

Contentus eſto, Paule mi.

* * * * * * * * * * * * *

Roſae. XIV.

Ver erat: & blando mordentia frigora ſenſu
Spirabat croceo mane revecta dies.
Strictior Eoos praeceſſerat aura jugales,
Aeſtiferum ſuadens anticipare diem.
Errabam riguis per quadrua compita in hortis,
Maturo cupiens me vegetare die.
Vidi concretas per gramina flexa pruinas
Pendere, aut olerum ſtare cacuminibus:
Caulibus & patulis teretes colludere guttas,
Et coeleſtis aquae pondere tunc gravidas.
Vidi Paeſtano gaudere roſaria cultu,
Exoriente novo roſcida lucifero.

Rara pruinoſis canebat gemma frutetis,
Ad primi radios interitura die.
Ambigeres, raperetne roſis aurora ruborem,
An daret: & flores tingeret orta dies.
Ros unus, color unus, & unum mane duorum.
Sideris, & floris, nam domina una Venus.
Forſan & unus odor: ſed celſior ille per auras
Diffluit: exſpirat proximus iſte magis.
Communis Paphie dea ſideris, & dea floris,
Praecipit unius muricis eſſe habitum.
Momentum intererat: quo ſe naſcentia florum
Germina comparibus dividerent ſpatiis.
Haec viret anguſto foliorum tecta galero:
Hanc tenui folio purpura rubra notat.
Haec aperit primi faſtigia celſa obeliſci,
Mucronem abſolvens purpurei capitis.
Vertice collectos illa exſinuabat amictus,
Iam meditans foliis ſe numerare ſuis:
Nec mora: ridentis calathi patefecit honorem,
Prodens incluſi ſemina denſa croci.
Haec modo, quae toto rutilaverat igne comarum,
Pallida collapſis deſeritur foliis.

Mirabar celerem fugitiva aetate rapinam,
  Et dum naſcuntur, conſenuiſſe roſas.
Ecce & defluxit rutili coma punica floris,
  Dum loquor: & tellus tecta rubore micat.
Tot ſpecies, tantoſque ortus, varioſque novatus
  Vna dies aperit: conficit una dies.
Conquerimur, Natura, brevis quod gratia florum eſt,
  Oſtentata oculis illico dona rapis.
Quam longa una dies, aetas tam longa roſarum,
  Quas pubeſcenteis juncta ſenecta premit.
Quam modo naſcentem rutilus conſpexit Eous,
  Hanc rediens ſero veſpere vidit anum.
Sed bene, quod paucis licet interitura diebus,
  Succedens aevum prorogat ipſa ſuum.
Collige virgo roſas, dum flos, novus, & nova pubes,
  Et memor eſto aevum ſic properare tuum.

Ex Graeco, Pythagoricum de ambiguitate eligendae vitae. XV.

Quod vitae ſectabor iter? ſi plena tumultu
Snnt fora: ſi curis domus anxia: ſi peregrinos
Cura domus ſequitur: mercantem ſi nova ſemper

Damna manent: ceſſare vetat ſi turpis egeſtas:
Si vexat labor agricolam, mare naufragus horror
Infamat, poenaeque graves in coelibe vita,
Et gravior cautis cuſtodia vana maritis.
Sanguineum ſi Martis opus: ſi turpia lucra
Foenoris, & velox inopes uſura trucidat?
Omne aevum curae: cunctis ſua diſplicet aetas.
Senſus abeſt parvis lactentibus: & puerorum
Dura rudimenta, & juvenum temeraria pubes,
Afflictat fortuna viros per bella, per aequor,
Iraſque, inſidiaſque, catenatoſque labores
Mutandos ſemper gravioribus. Ipſa ſenectus
Expectata diu, votiſque optata malignis
Objicit innumeris corpus lacerabile morbis.
Spernimus in commune omnes praeſentia; quoſdam
Conſtat nolle deos fieri. Iuturna reclamat,
Quo vitam dedit aeternam? Cur mortis adempta eſt
Conditio? Sic Caucaſea ſub rupe Prometheus
Teſtatur Saturnigenam, nec nomine ceſſat
Incuſare Iovem, data ſit quod vita perennis.
Reſpice & ad cultus animi. Sic nempe pudicum
Perdidit Hippolytum non felix cura pudoris.

At contra illecebris maculoſam ducere vitam
Quem juvat, aſpiciat poenas, & crimina regum,
Tereos inceſti, vel mollis Sardanapali.
Perfidiam vitare monent tria Punica bella:
Sed prohibet ſervare fidem deleta Saguntos.
Vive, & amicitias ſemper cole. Crimen ob iſtud
Pythagoreorum periit ſchola docta ſophorum.
Hoc metuens igitur, nullas cole. Crimen ob iſtud
Timon Palladiis olim lapidatus Athenis.
Diſſidet ambiguis ſemper mens obvia votis.
Nec voluiſſe homini ſatis eſt. Optata recuſat.
Eſſe in honore placet. Mox poenitet. Et dominari
Vt poſſit, ſervire volet. Idem auctus honore,
Invidiae objicitur. Pernox eſt cura diſertis:
Sed rudis ornatu vitae caret. Eſto patronus,
Et defende reos: ſed gratia rara clientis.
Eſto cliens: gravis imperii perſona patroni.
Exercent hunc vota patrum. Mox aſpera curis
Sollicitudo ſubit. Contemnitur orba ſenectus,
Et captatoris praeda eſt heredis egenus.
Vitam parcus agas: avidi lacerabere fama.
At largitorem gravius cenſura notabit.

Cuncta ſibi adverſis contraria caſibus. Ergo
Optima Grajorum ſententia. Quippe homini ajunt
Non naſci eſſe bonum, natum aut cito morte potiri.

De viro bono, Πυθαγορικὴ ἀκρόασις. XVI.

Vir bonus, & ſapiens, qualem vix repperit unum
Millibus e multis hominum conſultus Apollo,
Iudex ipſe ſui, totum ſe explorat ad unguem.
Quid proceres, vanique ferat quid opinio vulgi
Securus, mundi inſtar habens, teres, atque rotundus:
Externae ne quid labis per levia ſidat.
Ille, dies quam longus erit, ſub ſidere Cancri,
Quantaque nox tropico ſe porrigit in Capricorno,
Cogitat, & juſto trutinae ſe examine pendit,
Nequid hiet, nequid protuberet, angulus aequis
Partibus ut coëat, nil ut deliret amuſſis,
Sit ſolidum quodcunque ſubeſt: nec inania ſubtus
Indicet admotus digitis pellentibus ictus.
Non prius in dulcem declinat lumina ſomnum,
Omnia quam longi reputaverit acta diei.
Quae praetergreſſus? Quid geſtum in tempore? Quid non?

Cur iſti facto decus abfuit; aut ratio illi?
Quid mihi praeteritum; cur haec ſententia ſedit,
Quam melius mutare fuit? Miſeratus egentem,
Cur aliquem fracta perſenſi mente dolorem?
Quid volui, quod nolle bonum foret? Utile honeſto
Cur malus antetuli? Num dicto, aut denique vultu
Perſtrictus quiſquam? Cur me natura magis, quam
Diſciplina trahit? Sic dicta, & facta per omnia
Ingrediens, ortoque a veſpere cuncta revolvens,
Offenſus pravis, dat palmam & praemia rectis.

Ναὶ καὶ Ου πυθαγορικόν. XVII.

Eſt, & Non, cuncti monoſyllaba nota frequentant.
His demptis, nihil eſt, hominum quod ſermo volutet.
Omnia in his, & ab his ſunt omnia, ſive negotî,
Sive otî quicquam eſt, ſeu turbae, ſive quietis.
Alterutro pariter nonnunquam, ſaepe ſeorſis
Obſiſtunt ſtudiis: ut mores, ingeniumque
Vel faciles, vel difficiles contentio nacta eſt.
Si conſentitur, mora nulla intervenit, Eſt, Eſt.
Sin controverſum, diſſenſio ſubjiciet, Non.
Hinc fora diſſultant clamoribus: hinc furioſi

Iurgia ſunt Circi: cuneati hinc laeta theatri
Seditio: & tales agitat quoque curia lites.
Conjugia, & nati cum patribus, iſta quietis
Verba ferunt ſtudiis, ſalva pietate loquentes.
Hinc etiam placitis ſchola conſona diſciplinis
Dogmaticas agitat placido certamine lites.
Hinc omnis certat dialectica turba ſophorum.
Eſt lux, eſtne dies ergo? Non convenit iſtuc.
Nam facibus multis, aut fulguribus quotiens lux
Eſt nocturna homini, non eſt lux iſta diei.
Eſt & Non igitur, quotiens lucem eſſe fatendum eſt,
Sed non eſſe diem. Mille hinc certamina ſurgunt.
Hinc pauci, multi quoque talia commeditantes
Murmure concluſo rabioſa ſilentia rodunt.
Qualis vita hominum, duo quam monoſyllaba verſant!

De aetatibus animalium, Heſiodion.

XVIII.

Ter binos, deciesque novem ſuper exit in annos
Iuſta ſeneſcentum quos implet vita virorum.
Hos novies ſuperat vivendo garrula Cornix:
Et quater egreditur cornicis ſaecula Cervus.

Alipedem cervum ter vincit Corvus: & illum
Multiplicat novies Phoenix, reparabilis ales.
Quam vos perpetuo decies praevertitis aevo
Nymphae Hamadryades: quarum longiſſima vita eſt.
Hi cohibent fines vivacia fata animantum.
Caetera ſecreti novit Deus arbiter aevi
Tempora: quae Stilbon volvat, quae ſaecula Phaenon,
Quos Pyrois habeat, quos Iuppiter igne benigno
Circuitus: quali properet Venus alma recurſu:
Qui Phoeben, quanti maneant Titana labores.
Donec conſumpto, Magnus qui dicitur, anno
Rurſus in antiquum veniant vaga ſidera curſum:
Qualia diſpoſiti ſteterant ab origine mundi.

Monoſticha de aerumnis Herculis. XIX.

Prima Cleonaei tolerata aerumna leonis.
Proxima Lerneam ferro & face contudit hydram.
Mox Erymantheum vis tertia perculit aprum.
Aeripedis quarto tulit aurea cornua cervi.
Stymphalidas pepulit volucres diſcrimine quinto.
Threïciam ſexto ſpoliavit Amazona baltheo.
Septima in Augeïs ſtabulis impenſa laboris.

Octava expulſo numeratur adorea tauro.
In Diomedeis victoria nona quadrigis.
Geryone extincto decimam dat Iberia palmam.
Vndecimo mala Heſperidum deſtricta triumpho.
Cerberus extremi ſuprema eſt meta laboris.

Muſarum inventa & munera. XX.

CLIO geſta canens, tranſactis tempora reddit.
MELPOMENE tragico proclamat moeſta boatu.
Comica laſcivo gaudet ſermone THALIA.
Dulciloquos calamos EVTERPE flatibus urget.
TERPSICHORE affectus citharis movet, imperat, auget.
Plectra gerens ERATO, ſaltat pede, carmine, vultu.
Carmina CALLIOPE libris heroïca mandat.
VRANIE caeli motus ſcrutatur & aſtra.
Signat cuncta manu, loquitur POLYHYMNIA geſtu.
Mentis Apollineae vis has movet undique Muſas.
In medio reſidens complectitur omnia Phoebus.

AVSONII ECLOGARIVM

De ratione Librae.

Miraris quicunque manere ingentia mundi
Corpora, ſublimi caeli circumdata gyro,
Et tantae nullam moli intercedere labem:
Accipe, quod mirere magis. Tenuiſſima tantis
Principia, & noſtros non admittentia viſus,
Parvarum ſerie conſtant connexa atomorum.
Sed ſolidum in parvis, nullique ſecabile ſegmen.
Vnde vigor vireſque manent, aeternaque rerum
Mobilitas: nulloque unquam ſuperabilis aevo.
Divinis humana licet componere. Sic eſt
As ſolidus, quoniam bis ſex de partibus aequis
Conſtat: & in minimis paribus tamen una manet vis.
Nam ſi quid numero minuatur, ſumma vacillat,
Convulſaeque ruunt labefacto corpore partes.

Vt

Vt medium ſi quis vellat de fornice ſaxum,
Incumbunt cui cuncta, ſimul devexa ſequentur
Caetera, communemque trahent a vertice lapſum.
Non aliter libra eſt, ſi defuit uncia, totus
Non erit as: nomenque deunx jam caſſus habebit,
Nec dextans retinet nomen, ſextante remoto.
Et dodrans, quadrante carens, auctore carebit.
Divulſuſque triens prohibet perſiſtere beſſem.
Iam quincunx tibi nullus erit, ſi prima revellas.
Et ſemis, cui ſemis erit pereuntibus aſſis
Partibus: & cujus librae pars ſeptima, ſeptunx?
Libra igitur, totum ſi nulla in parte vacillet.
Ponderis, & numeri, morumque, operumque, & aquarum
Libra: nec eſt modulus, quem non hoc nomine ſignes.
Telluris, medio quae pendet in aëre, libra eſt,
Et Solis, Lunaeque vias ſua libra coërcet.
Libra die, ſomnique pares determinat horas.
Libra Caledonios ſine littore continet aeſtus.
Tu quoque certa mane morum mihi libra meorum.

De ratione puerperii maturi.

Omnia, quae vario rerum metimur in actu,
Aſtrorum dominatus agit: terrenaque tantum
Membra homini. E ſuperis fortuna, & ſpiritus auris,
Septeno moderanda choro: ſed praeſidet ollis
Sortitus regimen nitidae ſol aureus ethrae.
Nec ſola in nobis moderatur tempora vitae,
Dum breve ſolliciti ſpatium producimus aevi:
Creditur occultoſque ſatus, & tempora vitae
Materno ducenda utero, formare videndo,
Et nondum exortae leges componere vitae.
Namque ubi conceptus genitali inſederit arvo,
Haud dubium ſolem cuicunque inſiſtere ſigno.
Qui quum vicini ſtationem ceperit aſtri,
Contiguos nullum transfundit lumen in ortus.
Aſt ubi converſis poſt menſtrua tempora habenis,
Scandit purpureo jam tertia ſidera curru:
Obliqua exilem demittit linea lucem,
Aſpirans tenues per inertia pondera motus.
Quarta in ſede viget primi indulgentia ſolis.
Suadet & infuſus teneros coaleſcere fetus.

Fulgor tetragono aſpectu vitale coruſcat,
Clarum, & lene micans: quinti qui cardine ſigni
Incutit attonitam vegetato infante parentem.
Nam ſexto vis nulla loco: quia nulla tuendi
Aequati lateris ſignatur regula Phoebo.
Aſt ubi ſigniferae media in regione cohortis
Septimus accepit limes rutilantia flammis
Recto caſtra ſitu: turgentis foedera partus
Iam plena ſub luce videt. Nec fulgura parci
Luminis intendens, toto fovet igne coronae.
Hinc illud, quod legitimos Lucina labores
Praevenit; & gravidos ſentit ſubrepere nixus
Ante exſpectatum feſtina puerpera votum.
Quod niſi, ſepteno quum lumina ludit ab aſtro,
Impulerit tardi clauſtra oblurtantia partus,
Poſterior nequeat, poſſit prior: an quia ſexto
Aemulus octavi conſpectus inutilis aſtri
Neſcit compariles laterum formare figuras?
Sed nono incumbens ſigno, cunctantia matrum
Vota levat, trigono vires ſociante ſequenti.
At ſi difficilis partus trahit Ilythyïa
Tetragono abſolvet dubiarum vincla morarum.

Signa coeleſtia.

Ad Boreae partes Arcti junguntur, & Anguis.
Poſt has Arctophylax, pariterque Corona, Genuque
Prolapſus, Lyra, Avis, Cepheus, & Caſſiopea,
Auriga, & Perſeus, Deltoton, & Andromedae aſtrum.
Pegaſus, & Delphinus, Telum, Aquila, Anguitenenſque.
Signifer inde ſubeſt; bis ſex & ſidera complent.
Hic Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,
Libra, Scorpius, Arcitenens, Capricornus, & Vrnam
Qui tenet, & Piſces. Poſt hos in partibus Auſtri
Orion, Procyon, Lepus, ardens Sirius, Argo,
Hydrus, Chiron, Thuribulum quoque, Piſcis & ingens;
Hunc ſequitur Piſtrix, ſimul Eridanique fluenta.
Sed vaga praeterea dicuntur lumina ſeptem,
Luna & Mercurius, Venus, ac Sol, Mars quoque fulgens.
Hic Iovis & ſidus ſuper omnia ſidera lucens.
Celſior his Saturnus, tardior omnibus aſtris.

Ratio dierum anni vertentis.

Nonaginta dies & quattuor, ac medium Sol
Conficit, a tropico in tropicum dum permeat aſtrum,
Octipedem in Cancrum Phryxeo ab Ariete pergens.
Hoc ſpatio aeſtivi pulſusque, & meta diei.
Semidiemque, duosque dies; deciesque novenos,
A Cancro in Chelas, aequatae tempora noctis
Atque dii, curſu peragit Sol aureus altero,
Autumni Aeſtatisque ſimul confinia miſcens.
Vnde autumnales tranſcurrens ordine menſes,
Ad tropicum pergit ſignum gelidi Capricorni,
Octo dies decies octonis inſuper addens,
Quadrantemque dii: quinto qui protinus anno
Menſe Numae extremo nomen capit embolimaei.
Inde ad Agenorei feſtinans cornua tauri,
Scandit Lanigeri tropicum Sol aureus aſtrum,
Nonaginta dies decreto fine coërcens.
Hic tibi circus erit ſemper vertentibus annis,
Tercentum, ac ſenis decies & quinque diebus.

De nominibus ſeptem dierum.

Nomina, quae ſeptem vertentibus apta diebus
Annus habet, totidem errantes fecere planetae.
Quos indefeſſa volvens vertigine mundus,
Signorum obliqua jubet in ſtatione vagari.
Primum, ſupremumque diem radiatus habet Sol.
Proxima fraternae ſuccedit Luna coronae.
Tertius aſſequitur Titania lumina Mavors.
Mercurius quarti ſibi vendicat aſtra diei.
Inluſtrant quintam Iovis aurea ſidera Zonam.
Sexta ſalutigerum ſequitur Venus alma parentem.
Cuncta ſupergrediens Saturni ſeptima lux eſt.
Octavum inſtaurat revolubilis orbita Solem.

Hic verſus ſine auctore eſt. Quid quoque die demi de corpore oporteat.

Vngues Mercurio, barbam Iove, Cypride crines.

Hoc ſic refellendum.

Mercurius furto probat ungues ſemper acutos,
Articuliſque aciem non ſinit imminui.

Barba Iovi, crines Veneri decor: ergo neceſſe eſt,
 Vt nolint demi, quo ſibi uterque placet.
Mavors imberbes, & calvos Luna adamaſti.
 Non prohibent comi tum caput atque genas.
Sol & Saturnus nihil obſtant unguibus. Ergo
 Non placitum Divis tolle monoſtichium.

De menſibus, & quattuor anni temporibus.

Aeternos menſes, & tempora quattuor anni,
Quattuor iſta tibi ſubjecta monoſticha dicent.
Martius, Aprilis, Majus ſunt tempora Veris.
Iulius, Auguſtus, nec non & Iunius, Aeſtas.
Septembri, Octobri Autumnus, totoque Novembri.
Brumales, Ianus, Februarius, atque December.

De menſibus monoſticha.

Primus Romanas ordiris, Iane, Calendas.
 Februa vicino menſe Numa inſtituit.
Martius antiqui primordia protulit anni.
 Foetiferum Aprilem vindicat alma Venus.
Majorum dictus patrum de nomine Majus.
 Iunius aetatis proximus eſt titulo.

Nomine Caeſareo Quinctilem Iulius auget.
Auguſtus nomen Caeſareum ſequitur.
Autumnum Pomona tuum September opimat.
Triticeo October fenore ditat agros.
Sidera praecipitas pelago intempeſte November.
Tu genialem Hyemem, feſte December, agis.

Diſticha de iiſdem menſibus.

Iane nove, primo qui das tua nomina menſi,
Iane bifrons, ſpectans tempora bina ſimul.
Poſt ſuperûm cultus, vicino Februa menſe
Dat Numa cognatis Manibus inferias.
Martius & generis Romani praeſul & anni,
Prima dabas Latiis tempora conſulibus.
Aeneadum genitrix vicino nomen Aprili
Dat Venus; eſt Marti namque Aphrodita comes.
Maja dea, an major, Maï, te fecerit aetas,
Ambigo: ſed menſi eſt auctor uterque bonus.
Iunius hunc ſequitur duplici celebrandus honore,
Seu nomen Iuno, ſive Iuventa dedit.
Inde Dionaeo praefulgens Iulius aſtro,
Aeſtatis mediae tempora certa tenet.

Auguſtus ſequitur, cognatum a Caeſare nomen:
  Ordine ſic anni proximus, ut generis.
Nectuntur poſt hos, numerumque ex ordine ſignant:
  September, Bacchi munere praela rigans:
Et qui ſementis per tempora, fenore laetus,
  October, cupidi ſpem fovet agricolae:
Quique ſalo mergens ſollemnia ſigna November
  Praecipitat, coelo mox reditura ſuo.
Concludens numerum, genialia feſta December
  Finit, ut a bruma mox novus annus eat.

Quoteni dies ſint menſium ſingulorum.

Implent tricenas per ſingula menſtrua luces
Iunius, Apriliſque, & cum Septembre November.
Vnum ter denis cumulatius adde diebus
Per ſeptem menſes, Iani Martiſque Calendis,
Et quas Majus agit, quas Iulius, Auguſtuſque,
Et quas October, poſituſque in fine December.
Vnus erit tantum duodetriginta dierum,
Quem Numa praepoſito voluit ſuccedere Iano.
Sic tercentenis decies accedere ſenos,
Quadrantemque, & quinque dies ſibi computat annus.

De tribus menſtruis menſium.

Bis ſenas anno reparat Lucina Calendas:
Et totidem medias dat currere Iupiter Idus.
Nonarumque diem faciunt infra octo ſecundi.
Haec ſunt Romano tantum tria nomina menſi.
Caetera per numeros ſunt cognomenta dierum.

Quo menſe quotae Nonae, vel Idus ſint.

At Nonas modo quarta aperit, modo ſexta refert lux,
Sexta refert Maïi, Octobris, Martiſque recurſu,
Et qui ſolſtitio ſua tempora Iulius infert.
Caetera pars menſum quartis eſt praedita Nonis.
Omnes vero Idus octava luce recurrunt.

Quotae Calendae ſunt menſium ſingulorum.

Poſt Idus, quas quiſque ſuas habet ordine menſis,
Diverſae numero redeunt variante Calendae:
Dum rurſumque iterumque vocantur,
Vt tandem oblati procedant temporis ortus.
Ter ſenis, unoque die genialia feſta
Porrigit, ut Ianum arceſſat nova bruma morantem.

Hoc numero menſiſque Numae redit, Autumnique
Principium referens Bacchi September alumnus.
Iulius, & Maïus, poſituſque in fine December,
Octoberque die revocatur tardius uno.
Inde die redeunt minus uno, quattuor ultra,
Quos numero adjiciam, Sextilis, Iunius atque
Aprilis, poſt quos paenultimâ meta November.
Ter quinis, unoque die, Iunonie Mavors,
Vt redeas, referaſque exordia prima, cieris.
Hoc numero ad plenum vertens reparabitur annus.

In quo menſe quod ſignum ſit ad curſum Solis.

Principium Iani ſancit tropicus Capricornus.
Menſe Numae in medio ſolidi ſtat ſidus Aquari.
Procedunt duplices in Martia tempora Piſces.
Reſpicis Apriles, Aries Phryxee, Calendas.
Maïus Agenorei miratur cornua Tauri.
Iunius aequatos coelo videt ire Laconas.
Solſtitio ardentis Cancri fert Iulius aſtrum.
Auguſtum menſem Leo fervidus igne perurit.
Sidere, Virgo, tuò Bacchum September opimat.

Aequat & Oćtober ſementis tempore Libram.
Scorpion hybernus praeceps jubet ire November.
Terminat Arcitenens medio ſua ſigna Decembri.

Q. Ciceronis verſus eo pertinent, ut quod ſignum quo tempore illuſtre ſit, noverimus. Quod ſuperius quoque noſtris verſibus expeditur.

Flumina verna cient obſcuro lumine Piſces.
Curriculumque Aries aequat noćtiſque diique.
Cornua quem condunt florum praenuncia Tauri.
Aridaque aeſtatis Gemini primordia pandunt.
Longaque jam minuit praeclarus lumina Cancer.
Languificuſque Leo proflat ferus ore calores.
Poſt, modicum quatiens Virgo fugat orta vaporem.
Autumni reſerat portas, aequatque diurna
Tempora noćturnis diſpenſo ſidere Libra.
Et fetos ramos dinudat flamma Nepai.
Pigra Sagittipotens jaculatur frigora terris.
Bruma gelu glacians jubare ſpirat Capricorni.
Quam ſequitur nebulas rorans liquor altus Aquari:
Tenta ſupra, circaque vigent ubi flumina mundi.

At dextra, laevaque ciet rota fulgida Solis
Mobile curriculum, & Lunae ſimulacra feruntur.
Squamma ſub aeterno conſpectu torta Draconis
Eminet. Hunc inter fulgentem ſidera ſeptem
Magna quatit ſtellans: quam ſervans ſerus in alta
Conditur Oceani ripa cum luce Bootes.

A ſolſtitio in aequinoctium ratio.

Sol profectus a teporo veris aequinoctio,
Poſt ſemidiem poſtque totos nonaginta & quattuor,
Fervidis flagrans habenis pulſum aeſtivum conficit;
Inde Autumnus noctis horas librans aequo lumine,
Octo & octoginta goeris, & ſuper trihorio.
* * * * * * * * * * * * *
Inde floridum reflexis ver reviſit oreis
Additis ad hos priores goeros geminis orbibus.

De Feriis Romanis.

Nunc & Apollineos Tiberina per oſtia ludos,
Et Megaleſiacae matris operta loquar.
Vulcanique dies autumni exordia primi,
Quinquatruſque Deae Pallados expediam:

Et medias Idus, Maji, Auguſtique recurſu,
Quas ſibi Mercurius, quaſque Diana dicat.
Matronae quae ſacra colant pro laude virorum,
Mavortis primi cum rediere dies.
Feſta Caprotinis memorabo celebria nonis.
Quum ſtola matronis dempta teget famulas:
Quattuor illa etiam diſcretis partibus anni
Solſtitia, & luces nocte, dieque pares.
Nec Regifugium pulſis ex urbe tyrannis,
Laetum Romanis fas reticere diem.
Viſne Opis ante ſacrum, vel Saturnalia dicam,
Feſtaque ſervorum, quum famulantur heri?
Et nunquam certis redeuntia feſta diebus,
Compita per vicos quum ſua quiſque colit?
Aut duplicem cultum, quem Neptunalia dicunt,
Et quem de Conſo conſiliiſque vocant?
Feſta haec, navigiis, aut quae celebrata quadrigis,
Iungunt Romanos finitimoſque duces?
Adjiciam cultus, peregrinaque ſacra deorum,
Natalem Herculeum, vel ratis Iſiacae:
Nec non laſcivi Floralia laeta theatri,
Quae ſpectare volunt, qui voluiſſe negant.

Nunc etiam veteres celebrantur Equiria ludi.
Prima haec Romanus nomina Circus habet.
Et Dionyſiacos Latio cognomine ludos
Roma colit, Liber quae ſibi vota dicat.
Aediles plebeji etiam, aedileſque curules
Sacra, Sigillorum nomine dicta, colunt.
Et gladiatores funebria proelia notum
Decertaſſe foro: nunc ſibi harena ſuos
Vendicat: extremo qui jam ſub fine Decembris,
Falcigerum placant ſanguine Coeligenam.

De luſtralibus agonibus.

Quattuor antiquos celebravit Achaïa ludos.
Coelicolûm duo ſunt, & duo feſta hominum.
Sacra Iovis, Phoebique, Palaemonis, Archemorique:
Serta quibus pinus, malus, oliva, apium.

De locis agonum.

Prima Iovi magno celebrantur Olympia Piſae.
Parnaſſus Clario ſacravit Pythia Phoebo.
Iſthmia Portuno bimaris dicat acta Corinthi.
Archemori Nemeaea colunt funebria Thebae.

De auctoribus agonum.

Primus Olympiacae ſacravit feſta coronae
Iuppiter Argivi ſtadia ad longiſſima Circi.
Proximus Alcides Nemeae ſacravit honorem.
Haec quoque temporibus quinquennia ſacra notandis,
Iſthmia Neptuno data ſunt: & Pythia Phoebo,
Ancipiti cultu divorum hominumque ſepultis.

Quod iidem, qui ſacri agones ſunt, & funebres ludi habeantur.

Tantalidae Pelopi moeſtum dicat Elis honorem.
Archemori Nemeaea colunt quinquennia Thebae.
Iſthmia defuncto celebrata Palaemone, notum.
Pythia placando Delphi ſtatuere Draconi.

AVSO-

AVSONII
BVRDIGALENSIS
EPISTOLARVM
LIBER

AVSONIVS ad patrem, de ſuſcepto filio.

EPISTOLA I.

CREDIDERAM nil poſſe meis affectibus addi,
Quo, venerande pater, diligerere magis.
Acceſſit (grates ſuperis medioque nepoti,
Bina dedit noſtris qui juga nominibus.
Ipſe nepos te fecit avum. Mihi filius idem.
Et tibi ego. Hoc nato nos ſumus ambo patres.
Nec jam ſola mihi pietas mea ſuadet amorem:
Nomine te gemini jam genitoris amo.)
Acceſſit titulus, tua quo reverentia creſcat:
Quo doceam natum, quid ſit amare patrem.

Quippe tibi aequatus videor, quod parvulus iſto
Nomine honoratum me quoque nobilitat;
Atque aetas quia noſtra eadem. Nam ſupparis aevi
Sum tibi ego, & poſſum fratris habere vicem.
Nec tantum noſtris ſpatium interponitur annis,
Quanta ſolent alios tempora dividere.
Vidi ego natales fratrum diſtare tot annis,
Quot noſtros. Aevum nomina non onerant.
Pulchra juventa tibi ſenium ſic jungit, ut aevum,
Quod prius eſt, maneat: quod modo, ut incipiat.
Et placuiſſe reor geminis aetatibus, ut ſe
Non feſtinato tempore utraque daret.
Leniter haec flueret, haec non properata veniret,
Maturam frugem flore manente ferens.
Annos me neſcire tuos, pater optime, teſtor:
Totque putare meos, quot reor eſſe tuos.
Neſciat hos natus, numeret properantior haeres,
Teſtamenta magis, quam pia vota fovens:
Exemploque docens pravo juveneſcere natos,
Vt nolint patres ſe quoque habere ſenes.
Verum ego primaevo genitus genitore, fatebor
Supparis haec aevi tempora grata mihi.

Debeo quod natus, ſuadet pia cura nepotis,
Addendum patri, quo veneremur avum.
Tu quoque, mi genitor, geminata vocabula gaude,
Nati primaevi nomine factus avus.
Exiguum, quod avus. Faveant pia numina divûm,
Deque nepote ſuo fiat avus proavus.
Largius & poterunt producere fata ſenectam:
Sed rata vota reor, quae moderata magis.

Pater ad filium; quum temporibus tyrannicis ipſe Treveris remanſiſſet, & filius a patre profectus eſſet. Hoc inchoatum neque impletum ſic de liturariis ſcriptum. II.

Debeo & hanc noſtris, fili dulciſſime, curis
Hiſtoriam: quamquam titulo non digna ſereno
Anxia moeſtarum fuerit querimonia rerum.
Iam ſuper egelidae ſtagnantia terga Moſellae
Protulerat te, nate, rates: moeſtique parentis
Oſcula & amplexus diſcreverat invidus amnis.
Solus ego; & quamvis coetu celebratus amico,
Solus eram: profugaeque dabam pia vota carinae,

Solus adhuc te, nate, videns: celeriſque remulci
Culpabam properos adverſo flumine curſus.
Quis fuit ille dies? Non annus longior ille eſt,
Attica quem docti collegit cura Metonis.
Deſertus, vacuis ſoliſque exerceor Aris.
Nunc ego pubentes ſalicum deverbero frondes:
Gramineos nunc frango toros: virideſque per ulvas
Lubrica ſubſtratis veſtigia libro lapillis.
Sic lux prima abiit: ſic altera meta diei.
Sic geminas alterna rotat vertigo tenebras,
Sic alias: totuſque mihi ſic annus abibit,
Reſtituant donec tua me tibi fata parentem.
Hac ego conditione licet, vel morte paciſcar:
Dum decores ſuprema patris, tu nate, ſuperſtes.

Avsonivs Heſperio. III.

Qualis Picenae populator turdus olivae,
  Clunes opimat cereas:
Vel qui lucentes rapuit de vitibus uvas,
  Pendetque nexus retibus:
Quae veſpertinis fluitant nebuloſa ſub horis,
  Vel mane tenta roſcido:

Tales hybernis ad te de ſepibus, ipſos
Capi volentes, miſimus,
Bis denos. Tot enim crepero ſub lucis Eoae
Praeceps volatus intulit.
Tum quas vicinae ſuggeſſit praeda lacunae,
Anates maritas junximus,
Remipedes, lato populantes caerula roſtro,
Et crure rubras punico.
Iricolor vario pinxit quas pluma colore,
Collum columbis aemulas.
Defrudata meae non ſunt hoc fercula menſae.
Veſcente te, fruimur magis.
Vale bene, ut valeam.

AVSONIVS Theoni ſuo S. IV.

AVSONIVS, cujus ferulam nunc ſceptra verentur,
Paganum Medulis jubeo ſalvere Theonem.

Quid geris, extremis poſitus telluris in oris,
Cultor harenarum vates? Cui littus arandum,
Oceani finem juxta, Solemque cadentem:
Vilis arundineis cohibet quem pergula tectis:

Et tingit piceo lacrymoſa colonica fumo.
Quid rerum, muſaeque gerunt, & cantor Apollo?
Muſae non Helicone ſatae, nec fonte caballi:
Sed quae fecundo de pectore Clementini,
Inſpirant vacuos aliena mente poëtas.
Iure quidem: nam quis malit ſua carmina dici,
Qui te ſecuro poſſit proſcindere riſu?
Haec quoque ne noſtrum poſſint urgere pudorem,
Tu recita: & vere poterunt tua dicta videri.
Quam tamen exerces Medulorum in littore vitam?
Mercatuſne agitas, leviore nomiſmate captans,
Inſanis quod mox pretiis gravis auctio vendat?
Albentes ſevi globulos, & pinguia cerae
Pondera, Naryciamque picem, ſciſſamque papyrum,
Fumanteſque olidum paganica lumina taedas?
An majora gerens, tota regione vagantes
Perſequeris fures? Qui te, poſtrema timentes,
In partem, praedamque vocent. Tu mitis, & oſor
Sanguinis humani condonas crimina nummis,
Erroremque vocas, pretiumque imponis abactis
Bobus, & in partem ſcelerum de judice tranſis?
An cum fratre vagos dumeta per avia cervos

Circundas maculis, & multa indagine pinnae?
Aut ſpumantis apri curſum clamoribus urges,
Subſidiſque fero? Moneo tamen, uſque recuſes
Stringere fulmineo venabula cominus hoſti.
Exemplum de fratre time, qui veſte reducta
Oſtentat foedas prope turpia membra lacunas,
Perfoſſaſque nates vicino podice nudat.
Inde oſtentator volitat: mirentur ut ipſum
Gedippa, Vrſinuſque ſuus, proleſque Iovini,
Taurinuſque, ipſum priſcis heroïbus aequans.
Qualis in Olenio victor Calydonius apro,
Aut Erymantheo pubes fuit Attica monſtro.
Sed tu parce feris venatibus, & fuge nota
Crimina ſylvarum: ne ſis Cinyreïa proles,
Accedaſque iterum Veneri plorandus Adonis.
Sic certe crinem flavus, niveuſque lacertos,
Caeſariem rutilam per candida colla refundis:
Pectore ſic tenero, plana ſic junceus alvo,
Per teretes feminum gyros, ſuraſque nitentes
Deſcendis, talos a vertice pulcher ad imos.
Qualis floricoma quondam populator in Aetna,
Virgineas inter choreas Deoida raptam

Suſtulit emerſus ſtygiis fornacibus Orcus.
An quia venatus ob tanta pericula vitas,
Piſcandi traheris ſtudio? Nam tota ſupellex
Domnotoni tales ſolita eſt oſtendere gazas:
Nodoſas veſtes animantum Nerinorum,
Et jacula, & fundas, & nomina villica lini,
Colaque, & indutos terrenis vermibus hamos.
His opibus confiſe tumes? Domus omnis abundat
Littoreis dives ſpoliis, referuntur ab unda
Corroco, letalis Trygon, molleſque Plateſſae,
Vrentes Thynni, & male tecti ſpina Elegati.
Nec duraturi poſt bina trihoria Corvi.
An te carminibus juvat inceſtare canoras
Mnemoſynes natas, aut tris, aut octo ſorores?
Et quoniam huc ventum, ſi vis cognoſcere, quid ſit
Inter doctrinam, deridendaſque camoenas:
Accipe congeſtas myſteria frivola nugas,
Quas tamen explicitis nequeas deprendere chartis,
Scillite decies non ſi purgeris aceto,
Anticipeſque tuo Samii Lucumonis acumem:
Aut adſit interpres tuus,
Aenigmatum qui cognitor

Fuit meorum: quum tibi
Cadmi nigellas filias,
Melonis albam filiam,
Notaſque furvae ſepiae,
Cnidioſque nodos prodidit.
Nunc adſit: & certe modo
Praeſul creatus litteris,
Enucleabit protinus
Quod militantes ſcribimus.

Notos fingo tibi poëta verſus:
Quos ſcis Hendecaſyllabos vocari.
Sed neſcis modulis tribus moveri.
Iſtos compoſuit Phalaecus olim,
Qui Penthemimerin habent priorem:
Et poſt ſemipedem duos jambos.
Sunt quos Hexametri creant revulſi:
Vt Penthemimeris prior locetur:
Tum quod bucolice tome relinquit.
Sunt & quos generat puella Sappho:
Quos primus regit Hippius ſecundus:
Vt claudat Choriambon Antibacchus.
Sed jam non potis es, Theon, doceri:

Nec fas eſt mihi regio magiſtro
Plebeïam numeros docere pulpam.
Verum protinus ede, quod requiro.
Nil quaero, niſi quod libris tenetur:
Et quod non opicae tegunt papyri.
Quas ſi ſolveris, ô poëta, nugas,
Totam trado tibi ſimul Vacunam,
Nec jam poſt metues ubique dictum,
Hic eſt ille Theon poëta falſus,
Bonorum mala carminum taberna.

Eidem Theoni. V.

AVSONIVS Salve caro mihi dico THEONI,
Verſibus experiens quod volo, quodve queror.

Tertia fiſſipedes renovavit Luna juvencas,
Vt fugitas noſtram, dulcis amice, domum.
Nonaginta dies ſine te, chariſſime, traxi:
Huc adde aeſtivos. Hoc mihi paene duplum eſt.
Vis novies denos dicam, deciesque novenos
Iſſe dies? Anni portio quarta abiit.
Sexaginta horas ſuper & duo millia centum
Te ſine conſumpſi: quo ſine & hora gravis.

Millia bis nongenta jubet demenſio legum
  Adnumerata reos per tot obire dies.
Iam potui Romam pedes ire, pedeſque reverti,
  Ex quo te dirimunt millia pauca mihi.
Scirpea Domnotoni tanti eſt habitatio vati?
  Pauliacus tanti non mihi villa foret.
An quia per tabulam medico pugnante notatam,
  Debita ſumma mihi eſt; ne repetamus, abes?
Bis ſeptem rutilos regale nomiſma Philippos,
  Nec tanti fuerint, perdere malo, Theon:
Implicitum quam te noſtris interne medullis
  Deſore tam longi temporis in ſpatio.
Ergo aut praedictos jam nunc reſcribe Darios:
  Et redime, ut mora ſit libera deſidiae:
Aut alios a me totidem dabo: dummodo cari
  Conſpicer ora viri, pauperis uſque licet.
Puppe citus propera, ſinuoſaque lintea veli
  Pande. Medullini te feret aura noti
Expoſitum ſubter paradas, lectoque jacentem:
  Corporis ut tanti non moveatur onus.
Vnus Domnotoni te littore perferet aeſtus
  Condatem ad portum: ſi modo deproperes.

Inque vicem venti, quotiens tua flamina ceſſant,
Remipedem jubeas protinus ire ratem.
Invenies praeſto ſubjuncta petorita mulis.
Villa Lucani-mox potieris-aco.
Reſciſſo diſces componere nomine verſum.
Lucili vatis ſic imitator eris.

Eidem Theoni. VI.

AVSONIVS Conſul vatem reſaluto THEONEM.

Aurea mala, Theon, ſed plumbea carmina mittis.
Vnius maſſae quis putet has ſpecies?
Vnum nomen utriſque: ſed eſt diſcrimen utriſque:
Poma ut Mala voces, carmina vero mala.
Vale beatis nomen a divis Theon.
Metoche ſed iſta ſaepe currentem indicat.

AVSONIVS Theoni, quum ei triginta Oſtrea, grandia quidem, ſed tam pauca miſiſſet. VII.

Expectaveram, ut reſcriberes ad ea, quae dudum joculariter luſeram de ceſſatione tua valde impia, & mea efflagitatione, cujus rei munus reciprocum

quoniam in me colendo faſtidiſti, inventa inter tineas epiſtola veteri, quam de Oſtreis & Muſculis affectata obſcuritate condideram: quae adoleſcens temere fuderam, jam ſenior retractavi. Sed in eundem modum inſtaurata eſt ſatyrica, & ridicula concinnatio, ſaltem ut nunc reſpondeas notiſſimae cantilenae, qui illam novitiam ſilentio condemnaſti.

Oſtrea Bajanis certantia, quae Medulorum
Dulcibus in ſtagnis reflui maris aeſtus opimat,
Accepi, dilecte Theon, numerabile munus.
Verum quot fuerint, ſubjecta monoſticha ſignant.
Quot ter luctatus cum pollice computat index.
Geryones quot erant, decies ſi multiplicentur.
Ter quot erant Phrygii numerata decennia belli.
Aut ter ut Aeolidi menſis tenet ignicomus Sol.[1]
Cornibus a primis quot habet vaga Cynthia noctes.
Singula percurrit Titan quot ſigna diebus.
Quotque annis ſublimis agit ſua ſaecula Phaenon.
Quot numero annorum Veſtalis virgo miniſtrat.
Dardaniuſque nepos regno quot protulit annos.
Priamidae quot erant, ſi bis deni retrahantur.
Biſque viros numeres, qui fata Amphryſia ſervant.

Quot genuit foetus Albana ſub ilicibus ſus.
Et quot ſunt aſſes, ubi nonaginta trientes.
Vel quot habet junctos Vaſatica rheda caballos.
Quod ſi figuras fabulis adumbratas,
Numerumque doctis involutum ambagibus
Ignorat alto mens obeſa viſcere:
Numerare ſaltim more vulgi ut noveris,
In ſe retortas explicabo ſummulas.
Ter denas, puto, quinquieſque ſenas.
Vel bis quinque, dehinc decem, decemque.
Vel ſenas quater, & bis adde ternas.
Septenis quater addito unum & unum.
Duc binas decies, ſemelque denas.
Aut ter quattuor adde bis novenis.
Octonis quater, hinc duae recedant.
Binas ter decies, ſemel quaternas.
Et ſex adde novem vel octo ſeptem.
Aut ſeptem geminis bis octo junge.
Aut ne ſim tibi pluribus moleſtus,
Triginta numero fuere cunctae.
Iunctus limicolis muſculus Oſtreis
Primo compoſuit fercula prandio,

Gratus deliciis nobilium cibus,
Et ſumpti modicus pauperibus focis.
Non hic navifrago quaeritur aequore,
Vt creſcat pretium grande periculis:
Sed primore vado, poſt refugum mare,
Algoſo legitur littore concolor.
Nam teſtae duplicis conditur in ſpecu,
Quae ferventis aquae fota vaporibus,
Carnem lacteoli viſceris indicat.

Sed damnoſa nimis panditur area.
Fac campum replices, Muſa, papyrium:
Nec jam fiſſipedis per calami vias
Graſſetur Cnidiae ſulcus arundinis,
Pingens aridulae ſubdità paginae,
Cadmi filiolis atricoloribus.
Aut cunctis pariter verſibus oblinat
Fulvam lacticolor ſpongia ſepiam.

Parcamus vitio Domnotinae domus:
Ne ſit charta mihi carior Oſtreis.

Avsonivs Axio Paulo rhetori S. VIII.

Tandem eluctati retinacula blanda morarum,
Burdigalae molles liquimus illecebras.
Santonicamque urbem, vicino acceſſimus agro.
Quod tibi ſi gratum eſt, optime Paule, proba.
Cornipedes raptant impoſta petorita mulae:
Vel ciſio trijugi, ſi placet, inſilias:
Vel celerem mannum, vel ruptum terga veredum
Conſcendas, propere dummodo jam venias.
Inſtantis revocant quia nos ſolemnia Paſchae:
Libera nec nobis eſt mora deſidiae.
Perfer in excurſu vel terjuga millia epodon,
Vel falſas lites, quas ſchola veſtra ſerit.
Nobiſcum invenies nullas, quia liquimus iſtic
Nugarum veteres cum ſale relliquias.

Avsonivs Paulo. IX.

Oſtrea nobilium coenis, ſumptuque nepotum
Cognita, diverſoque maris defenſa profundo,
Aut refugis nudata vadis, aut ſcrupea ſubter
Antra, & muriceis ſcopulorum merſa lacunis,

Quae

Quae viridis muſcus, quae dedecor alga recondit,
Quae teſtis concreta ſuis, ceu ſaxa cohaerent,
Quae mutata loco, pingui mox condita limo,
Nutrit ſecretus concluſae uliginis humor,
Enumerare jubes, vetus ô mihi Paule ſodalis,
Aſſuefacte meis joculari carmine nugis.
Aggrediar; quamvis curam non iſta ſenilem
Sollicitent, frugique viro dignanda putentur.
Nam mihi non ſaliare epulum, non coena dapalis,
Qualem Penelopae nebulonum menſa procorum,
Alcinoique habuit nitidae cutis uncta juventus.
Enumerabo tamen, famam teſteſque ſecutus,
Pro ſtudiis hominum ſemper diverſa probantum.
Sed mihi prae cunctis mitiſſima, quae Medulorum
Educat Oceanus, quae Burdigalenſia nomen
Vſque ad Caeſareas tulit admiratio menſas,
Non laudata minus noſtri quam gloria vini.
Haec inter cunctas palmam meruêre priorem,
Omnibus ex longo cedentibus; iſta & opimi
Viſceris, & nivei, dulcique tenerrima ſucco,
Miſcent aequoreum tenui ſale tincta ſaporem.
Proxima ſint quaevis, ſed longe proxima multo

Ex intervallo: quae Maſſilienſia: portum
Quae Narbo ad Veneris nutrit; cultuque carentis
Helleſpontiaci quae protegit aequor Abydi:
Vel quae Bajanis pendent fluitantia pilis:
Santonico quae tecta ſalo, quae nota Genonis:
Aut Eborum miſtus pelago quae protegit amnis,
Vt multo jaceant algarum abducta receſſu:
Aſpera quae teſtis, & dulcia farris opimae.
Sunt & Aremorici qui laudent Oſtrea ponti:
Et quae Pictonici legit accola littoris: & quae
Mira Caledonius nonnumquam detegit aeſtus.
Accedunt, quae fama recens Byzantia ſubter
Littora, & inſana generata Propontidis acta,
Promoti celebrata ducis de nomine, laudat.
Haec tibi non vates, non hiſtoricus, neque toto
Orbe vagus conviva loquor, ſed tradita multis:
Vt ſolitum, quotiens dextrae invitatio menſae
Sollicitat lenem comi ſermone Lyaeum.
Haec non per vulgum mihi cognita, perque popinas,
Aut paraſitorum collegia Plautinorum:
Sed, feſtos quia ſaepe dies partim ipſe meorum
Excolui, inque vicem conviva vocatus adivi,

Natalis ſi forte fuit ſollemnis amico,
Conjugioque dapes, aut ſacra repotia patrum,
Audivi: meminique bonos laudare frequentes.

Avsonivs Paulo. x.

Si qua fides falſis unquam eſt adhibenda poëtis,
Nec plaſma ſemper allinunt,
Paule, Camoenarum celeberrime Caſtaliarum
Alumne quondam, nunc pater,
Aut avus, aut proavis antiquior, ut fuit olim
Tarteſſiorum regulus:
Intemerata tibi maneant promiſſa memento.
Phoebus jubet verum loqui.
Et ſi Pierias patitur lirare Sorores,
Nunquam ipſe torquet ἄυλακα.
Te quoque ne pigeat conſponſi foederis: & jam
Citus veni remo, aut rota.
Aequoris undoſi qua multiplicata recurſu,
Garumna pontum provocat.
Aut iteratarum qua glarea trita viarum,
Fert militarem ad Blaviam.

Nos etenim primis ſanctum poſt Paſcha diebus
Avemus agrum viſere.
Nam populi coetus, & compita ſordida rixis
Faſtidientes, cernimus
Anguſtas fervere vias, & congrege vulgo
Nomen plateas perdere.
Turbida congeſtis referitur vocibus Echo,
Tene, feri, duc, da, cave:
Sus lutulenta fugit, rabidus canis impete ſaevo,
Et impares plauſtro boves.
Nec prodeſt penetrale domus & operta ſubire:
Per tecta clamores meant.
Haec, & quae poſſunt placidos offendere mores,
Cogunt relinqui moenia:
Dulcia ſecreti repetantur ut otia ruris
Nugis amoena feriis.
Tempora diſponas ubi tu tua: juſque tuum ſit,
Vt nil agas, vel quod voles.
Ad quae ſi properas, tota cum merce tuarum
Veni camoenarum citus.
Dactylicos, elegos, choriambum carmen, epodos,
Socci & cothurni muſicam,

Carpentis impone tuis: nam tota ſupellex
 Vatum piorum chartea eſt.
Nobiſcum invenies catenoplia, ſi libet uti,
 Non Poena, ſed Graeca fide.

AVSONIVS Paulo S. XI.

Verſus meos, utili & conſcio ſibi pudore celatos, carmine tuo & ſermone praemiſſis, dum putas elici, repreſſiſti. Nam qui ipſe facundus, & muſicus, editionis alienae prolectat audaciam; conſilio, quo ſuadet, exterret. Tegat, oportet, auditor doctrinam ſuam, qui volet ad dicendum ſollicitare trepidantem; nec emerita adverſum tirunculos arma concutiat veterana calliditas. Senſit hoc Venus, de pulchritudinis palma diu ambiguo ampliata judicio. Pudenter enim, ut apud patrem, velata certaverat; neque deterrebat aemulas ornatus aequalis. At poſtquam in paſtoris examen deducta eſt lis dearum, qualis emerſerat mari, aut cum Marte convenerat, & conſternavit arbitrum, & contendentium certamen oppreſſit. Ergo niſi DELIRVS tuus in re tenui non tenuiter laboratus, opuſcula mea, quae

promi ſtudueras, retardaſſet: jamdudum ego, ut palmes audacior, in hybernas adhuc auras improbum germen egiſſem, periculum judicii gravis, inconſulta feſtinatione ſubiturus. Denique diſſonum, quem Colonomon exiſtimo proprie a philologis appellatum, ad te mittere, ut jubebas, recenti verſuum tuorum lectione non auſus, ea, quae tibi jam curſim fuerant recitata, tranſmitto. Etenim hoc popoſciſti, atque id ego malui: tu ut tua culpa ad eundem lapidem bis offenderes: ego autem quaecunque fortuna eſſet, ſemel erubeſcerem. Vide, mi Paule, quam ineptum laceſſieris: in verbis, rudem: in eloquendo, hiulcum: a propoſitis diſcrepantem: in verſibus, concinnationis expertem: in cavillando, natura invenuſtum, nec arte conditum: diluti ſalis, & fellis ignavi: nec de mimo planipedem, nec de comoedis hiſtrionem: ac niſi haec a nobis miſſa ipſe lecturus eſſes, etiam de pronunciatione rideres. Nunc commodiore fato ſunt: quod licet apud nos genuina, apud te erunt adoptiva.

Vinum quum bijugo parabo plauſtro
Primo tempore Santonos vehendum,

Ovum tu quoque paſſeris marini:
Quod nunc promus ait procul relictum
In fundo patriae Bigerritanae.

Αὐσόνιος Παύλῳ. XII.

Ἑλλαδικῆς μετέχων μέσης, Latiaeque camoenae,
Ἀξίῳ Αὐσόνιος, ſermone alludo bilingui.
Muſae quid facimus? τί κεναῖσιν ἐπ' ἐλπίσιν αὔτως
Ludimus ἀφραδίῃσιν ἐν ἤματι γηράσκοντες:
Σκυθονικοῖς campοισιν ὅπῃ κρυος ἄσπετον ἐςίν,
Erramus gelido-τρομεροὶ, rigidique poëtae
Πιερίδων τερενοπλοκάμων θεράποντες inertes.
Πάντα δ' ἔχει παγετός τε pedum, καὶ κρυμός ὀδόντων,
Θαλπωρῇ quia nulla πέλει χιονώδεϊ χώρῃ,
Et duplicant frigus ψυχρὰ carmina μητιόωντες.
Ἀρχόμενος δ' ἄρα μῆνιν ἐώϊα . . . . .
Primitias Παύλῳ noſtro πέμψω μελιηδεῖς.
Μνημοσύνης κρηδεμνοκόμοι πολὺ inclyta τέκνα
Ἐννέα verboſae, κρινοσέφανοί τε puellae.
Ἐνθ' ἄγε μοι τολυπευέτ' ἔπη, κερώδεα μολπὴν,
Φρόντibus ὑμετέραις πτέρινον praeferte libellum
Τματαρ . . . ςίχον . . . .

Παύλῳ ἐφαρμόζητε μεμιγμένον . ˙ . ᾠδήν.
Οὐ γάρ μοι Θέμις ἐςὶν in hac regione μένοντι
Ἄξιον ab noſtris ἐπιδευέα eſſe καμήναις.
Κεῖνος ἐμοὶ πάντων μέτοχος, qui feria noſtra,
Qui joca παντοδαπῇ novit tractare παλαίςρῃ.
Καὶ νῦν ſepoſitus μοναχῷ ἐνὶ rure Κρεβέννῳ,
Ἀςαφύλω ἐνὶ χώρῳ, habet θυμαλγέα λέσχην.
Οὔτε φίλοις ἑτάροις, nec menſae accommodus ulli.
Ὅττι ἀθελγινόοις αἰεὶ συνεμεν φάτο μούσαις.
Iam ſatis, ὦ φίλε Παῦλε, πόνων ἀπεπειρήθημεν.
Ἔντε foρῳ cauſαῖς τε, καὶ ingratαῖσι καθέδραις.
Ῥητορικοῖς ludοισι, καὶ ἔπλετο οὐδὲν ὄνειαρ.
Ἀλλ' ἤδη κεῖνος μὲν ἅπας juvenαλιος ἱδρὼς
Ἐκκέχυται μελέων, τρομερὴ λάβε βλέμμα ſenectus.
Καὶ minus in ſumptum δαπανῆς levis arca miniſtrat.
Οὐ γὰρ ἔχει ἀπάλαμνος ἀνὴρ . ˙ . ˙ . ˙ .
Κλεινικὸς ἠδ' ὁ γέρων . ˙ . ˙ . ˙ . ˙ .
Aequanimus ſi qua fueris, ἐς πάντα μάλ' εὔδειν
Malueris, λήθη δὲ πόνου ἔσετ' ἠδὲ πενίης.
Κεῖνο δὲ παγκάλλιςον, ut omnibus undique menſis
Σὺν φιάλῃ ἢ σὺν δέπαϊ συνοπάονι μουσέων
Θυμοῦ ἀκηχεμένου ſolatia blanda requiras.

Hic erit & fructus Δημήτερος ἀγλαοκάρπυ.
Ἔνθα σοὶ εἶδαρ ἔοι, πολυχανδέα pocula, θέντι
Κιρνᾶν, ἅικε θέλοις, νέκταρ vinoio bonoio.
Ambo igitur noſtrae παραλέξομεν otia vitae,
Dum res, & aetas, & ſororum
Νήματα πορφύρεα πλέκονται.

Αὐσόνιος Παύλῳ. XIII.

Ῥωμαίων ὕπατος ἀρεταλόγῳ ἠδὲ ποιητῇ
Αὐσόνιος Παύλῳ, σπεῦδε φίλους ἰδέειν.

Ad eundem Paulum. XIV.

Aequoream liqui te propter, amice, Garumnam,
Te propter campos incolo Santonicos.
Congreſſus igitur noſtros pete : ſi tibi cura,
Quae mihi, conſpectu jam potiere meo.
Sed tamen appropera, quantum pote corpore, & aevo,
Vt ſalvum videam, ſat cito te video.
Si poſt inſtauſtas vigor integratus habenas,
Et rediit membris jam ſua mobilitas:
Si riguam laetis recolis Pimpleïda Muſis,
Iam vates, & non flagrifer Automedon:

Pelle ſoporiferi ſenium, nubemque veterni:
  Atque alacri mediam carpe vigore viam.
Sed ciſium aut pigrum cautus conſcende veredum.
  Non tibi ſit rhedae, non amor acris equi.
Cantheris moneo male nota petorita vites.
  Nec celeres mulas ipſe Methyſcus agas.
Sic tibi ſint muſae faciles, meditatio prompta,
  Et memor: & liquidi mel fluat eloquii.
Sic, qui venalis tam longa aetate Crebennus
  Non habet emptorem, ſit tibi pro pretio.
Attamen ut citius venias, leviuſque vehare;
  Hiſtoriam, mimos, carmina, linque domi.
Grande onus in muſis: tot ſaecula condita chartis,
  Quae ſua vix tolerant tempora, noſtra gravant.
Nobiſcum invenies ἐπέων πολυμορφέα πληθὺν,
  Γραμματικῶν τε πλοκὰς, καὶ λογοδαιδαλίην,
Δάκτυλον ἡρῷον, καὶ ἀοιδοπόλον χορίαμβον,
  Σὺν Θαλίης τε χόρῳ σύρματα Τερψιχόρης.
Σωταδικόν τε κίναιδον, ἰωνικὸν ἀμφοτέρωθεν,
  Ῥυθμῶν πινδαρικῶν ἔννομον εὐεπίην.
Εἰλιπόδην σκάζοντα, καὶ ὀ σκάζοντα τρίμετρον.
  Ὀκτὼ Θουκυδίδου, ἔννεα Ἡροδότου.

Ῥητορικῶν θαυμαστὰ, σοφῶν ἐρικυδέα φῦλα,
  Πάντα μάλ᾽ ὅσσ᾽ ἐθέλοις, καὶ πλέον, αἴκε θέλοις.
Hoc tibi de noſtris ἀσπαστικὸν offero libris.
  Vale. Valere ſi voles me, jam veni.

Avsonivs Tetradio ſalutem. XV.

O qui venuſtos uberi facundia
  Sales opimas, Tetradi:
Caveſque, ne ſit triſtis & dulci carens
  Amara concinnatio:
Qui felle carmen atque melle temperans,
  Torpere muſas non ſinis;
Pariterque fucas, quaeque guſtu ignava ſunt,
  Et quae ſapore triſtia:
Rudes camoenas qui Sueſſae praevenis:
  Aevoque cedis, non ſtilo.
Cur me propinquum Santonorum moenibus
  Declinas, ut Lucas boves
Olim reſumpto praeferoces proelio
  Fugit juventus Romula?
Non ut tigris te, non leonis impetu,
  Amore ſed caro expeto.

Videre alumni geſtio vultus mei,
  Et indole optata frui.
Invitus olim devoravi abſentiae
  Neceſſitatem priſtinae,
Quondam docendi munere adſtrictum gravi
  Iculiſma quum te abſconderet.
Et invidebam devio, ac ſolo loco,
  Opes camoenarum tegi.
At nunc frequentes, atque claros, nec procul,
  Quum floreas inter viros:
Tibique noſtras ventus auras deferat,
  Aureſque ſermo verberet:
Cur me ſupino pectoris faſtu tumens
  Spernis poëtam conſulem?
Tuique amantem, teque mirantem, ac tua
  Deſiderantem carmina,
Oblitus alto negligis faſtigio?
  Plectendus exemplo tuo:
Ni ſtabilis aevo pectoris noſtri fides
  Quanquam recuſantes amet.
Vale: valere ſi voles me: pervola
  Cum ſcrinio, & muſis tuis.

AVSONIVS Probo praefecto praetorio S.

XVI.

Oblata per antiquarios mora, ſcio promiſſi mei gratiam expectatione conſumptam, Probe, vir optime. In ſecundis tamen habeo non fefelliſſe. Apologos Titiani, & Nepotis Chronica, quaſi alios apologos, (nam & ipſa inſtar ſunt fabularum) ad nobilitatem tuam miſi, gaudens atque etiam glorians fore aliquid, quod ad inſtitutionem tuorum, ſedulitatis meae ſtudio, conferatur. Libello tamen apologorum antetuli paucos epodos, ſtudio in te obſervantiae meae impudentiſſimos, paucos quidem, ut ego loquax judico: verum tu, quum legeris, etiam nimium multos putabis. Adjuro benevolentiam tuam, verecundiae meae teſtem, eos mihi ſubita perſuaſione fluxiſſe. Nam quis hoc diu cogitaret? Quod ſane ipſi per ſe probabunt. Fors fuat, ut ſi mihi vita ſuppetet, aliquid rerum tuarum, quamvis incultus, expoliam: quod tu & ſi lectum non probes, ſcriptum boni conſulas. Quumque ego imitatus ſim veſaniam Choerili, tu ignoſcas

magnanimitate Alexandri. Hi igitur, ut Plautus ait, interim erunt antelogium fabularum, garruli, & deceptores. Qui compoſiti ad honorificentiae obſequium, ad aurium convicium concurrerunt. Vale, & me dilige.

Ad Librum, ut eat ad Probum.

Perge, ô libelle, Sirmium,
Et dic hero meo, ac tuo
Ave atque ſalve plurimum.
Quis iſte ſit nobis herus,
Neſcis libelle? An, quum ſcias,
Libenter audis, quod juvat?
Poſſum abſolute dicere:
Sed dulcius circumloquar,
Diuque fando, perfruar.
Hunc dico, qui lingua potens,
Minorem Atridam praeterit,
Orando pauca, & muſica.
Qui grandines Vlixei,
Mellifluentem Neſtora,
Concinnatorem & Tullium.

Qui ſolus, exceptis tribus
Heris, herorum primus eſt,
Praetorioque maximus.
Dico hunc ſenati praeſulem,
Praefectum eundem, & conſulem,
(Nam conſul aeternum cluet)
Collegam Auguſti conſulis,
Columen curulis Romulae
Primum in ſecundis faſcibus.
Nam primus e cunctis erit
Conſul, ſecundus principi.
Generi hic ſuperſtes aureo,
Satorque prolis aureae,
Convicit Aſcraeum ſenem,
Quoi ſaeculum omne ferreum:
Qui vincit aevi injuriam,
Stirpis novator Anniae:
Paribuſque comit infulis
Aniciorum ſtemmata.
Probum loquor. Scis optime,
Quem nemo fando dixerit,
Qui non prius laudaverit.

Perge, ô libelle, & utere
Felicitate intermina.
Quin & require; ſi ſinet
Tenore fari obnoxio:
Age vera proles Romuli,
Effare cauſam nominis.
Vtrumne mores hoc tui
Nomen dedere: an nomen hoc
Secuta morum regula?
An ille venturi ſciens
Mundi ſupremus arbiter,
Qualem creavit moribus,
Iuſſit vocari nomine?
Nomen datum praeconiis,
Vitaeque teſtimonio.
Libelle felix: quem ſinu
Vir tantus involvet ſuo,
Nec occupari tempora
Grato queretur otio.
Quem mille cum vocis modis,
Leni aut ſuſurro impertiet:
Cuique vigiles luminum

Vacare

Vacare dignabunt corae.
Quem mente, & aure conſciis,
Quibuſdam omiſſis, pelleget.
Quaecunque fortuna eſt tibi,
Perge, ô libelle, & utere
Felicitate intermina.
Dic me valere, & vivere.
Dic vivere ex voto pio,
Sanctis precantem vocibus,
Vt quem curulis proxima
Collegio nati dedit:
Hunc rurſus Auguſtus prior
Suis perennet faſcibus.
Subnecte & illud leniter:
Apologos, en, miſit tibi
Ab uſque Rheni limite
Auſonius, nomen Italum,
Praecepter Auguſti tui,
Aeſopiam trimetriam:
Quam vertit exili ſtilo,
Pedeſtre concinnans opus,
Fandi Titianus artifex.

Vt hic avi ac patris decus
Mixto refulgens ſanguine,
Probianoque, ac Anicio:
(Vt quondam in Albae moenibus
Supremus Aenea ſatus,
Silvios Iulis miſcuit:)
Sic iſte, qui natus tuus,
Flos floſculorum Romuli
Nutricis inter lemmata,
Lallique ſomniferos modos,
Sueſcat peritis fabulis,
Simul jocari & diſcere.
Et adde votum, quod pio
Concepimus rei Deo:
Vt genitor Auguſtus dedit
Collegio nati Probum:
Sic Gratianus hunc novum
Stirpi futurae copulet.
Rata ſunt futura quae loquor.
Sic merita, ſic fatum jubet.
Sed jam ut loquatur Iulius,
Fandi modum invita accipe

Volucripes dimetria:
Aveque dicto, dic, Vale.

AVSONIVS Symmacho. XVII

Modo intelligo, quam mellea res ſit oratio: quam delenifica, & quam ſuada facundia. Perſuaſiſti mihi quod epiſtolae meae apud Capuam tibi redditae concinnatio inhumana non eſſet. Sed hoc non diutius, quam dum epiſtolam tuam legi: quae me blanditiis inhiantem tuis, velut ſucco nectaris delibuta, ducit. Vbi enim chartulam pono, & me ipſum interrogo, tum abſinthium meum reſipit: & circumlita melle tuo pocula deprehendo. Si vero, id quod ſaepe facio, ad epiſtolam tuam redii, rurſus inlicior: & rurſum ille ſuaviſſimus, ille floridiſſimus tui ſermonis adflatus, depoſita lectione vaneſcit, & teſtimonii pondus prohibet ineſſe dulcedini. Hoc me velut aërius bracteae fucus, aut picta nebula, non longius, quam dum videtur oblectat: Chamaeleontis beſtiolae vice, quae de ſubjectis ſumit colorem. Aliud ſentio ex epiſtola tua, aliud ex conſcientia mea: & tu me audes facundiſſimorum

hominum laude dignari? Tu, inquam, mihi iſta; qui te ultra commendationem hominum protuliſti? Quiſquam ne ita nitet, ut comparatus tibi non ſordeat? Quis ita ad Aeſopi venuſtatem, quis ad ſophiſticas Iſocratis concluſiones, quis ad enthymemata Demoſthenis, aut opulentiam Tullianam, aut proprietatem noſtri Maronis accedat? Quis ita affectat ſingula, ut tu imples omnia? Quid enim aliud es, quam ex omni bonarum artium ingenio collecta perfectio? Haec, domine mi, fili Symmache, non vereor, ne in te blandius dicta videantur eſſe, quam verius. Et expertus es fidem meam, mentis, atque dictorum: dum in comitatu degimus ambo, aevo diſpari. Vbi tu veteris militiae praemia tiro meruiſti: ego tirocinium jam veteranus exercui. In comitatu tibi verus fui, nedum me peregrem exiſtimes compoſita fabulari. In comitatu, inquam, qui frontes hominum aperit, mentes tegit, ibi me & parentem, & amicum, & ſi quid utroque carius eſt, cariorem fuiſſe ſenſiſti. Sed abeamus ab his: ne iſthaec commemoratio ad illam Soſiae formidinem videatur accedere. Illud quo-

que, quod pene praeterii, qua affectione addidiſti, ut ad te didaſcalicum aliquod opuſculum, aut ſermonem protrepticum mitterem? Ego te docebo, docendus adhuc, ſi eſſem id aetatis, ut diſcerem? Aut ego te vegetum atque alacrem commonebo? Eadem opera & muſas hortabor, ut canant: & maria, ut effluant: & auras, ut vigeant: & ignes, ut caleant, admonebo: aut, ſi quid invitis quoque nobis natura fit, ſuperfluus inſtigator agitabo. Sat eſt unius erroris, quod aliquid meorum, me poenitente, vulgatum eſt; quod bona fortuna in manus amicorum incidit. Nam ſi contra id eveniſſet, nec tu mihi perſuaderes, placere me poſſe. Haec ad litteras tuas reſponſa ſint. Caetera, quae noſcere habes, compendifaciam. Sic quoque jam longa eſt epiſtola. Iulianum familiarem domus noſtrae, ſi quid tamen de nobis percunctandum arbitraris, allego: ſimul admoneo, ut quum cauſſam adventus ejus agnoveris, juves ſtudium, quod ex parte foviſti. Vale.

Ad Vrſulum grammaticum Trevirorum: cui ſtrenas Calendis Ianuariis ab Imperatore non datas, reddi fecit. XVIII.

Primus jucundi fuit hic tibi fructus honoris,
  Auguſtae fauſtum munus habere manus.
Proximus ex longo gradus eſt, Quaeſtoris amici
  Curam pro ſtrenis excubuiſſe tuis.
Ergo, interceptos regale nomiſma Philippos
  Accipe tot numero, quot duo Geryones.
Quot terni bijuges: demptoque triente Camoenae,
  Quotque ſuper terram ſidera Zodiaci:
Quot commiſſa viris Romana, Albanaque fata:
  Quotque doces horis, quotque domi reſides.
Oſtia quot pro parte aperit ſtridentia Circus:
  Excepto, medium quod patet ad ſtadium.
Quot pedibus gradiuntur apes, & verſus Homeri:
  Quotque horis pelagus profluit, aut refluit.
Protulit in ſcenam quot dramata fabellarum,
  Arcadiae medio qui jacet in gremio.
Vel quot juncturas geometrica forma favorum
  Conſerit extremis omnibus, & mediis.

Quot telios primus numeris, ſoluſque probatur;
Quot par, atque impar partibus aequiparat.
Bis ternos, & ter binos qui conſerit unus:
Qui ſolus totidem congeminatus habet.
Quot faciunt juncti ſubterque ſupraque locati,
Qui numerant Hyadas, Pleïadaſque ſimul.
* * * * * * * * * * * * *
Vrſule collega nobilis Harmonio,
Garmonio: quem Claranus, quem Scaurus, & Aſper,
Quem ſibi conferret Varro, priorque Crates,
Quique ſacri lacerum collegit corpus Homeri,
Quique notas ſpuriis verſibus appoſuit:
Cecropiae commune decus, Latiaeque camoenae,
Solus qui Chium miſcet, & Ammineum.

AVSONIVS Ponto Paulino filio. XIX.

Condiderat jam ſolis equos Tarteſſia Calpe:
Stridebatque freto Titan inſignis Ibero:
Iam ſuccedentes quatiebat Luna juvencas:
Vinceret ut tenebras radiis, velut aemula fratris.
Iam volucres, hominumque genus ſuperabile curis,
Mulcebant placidi tranquilla oblivia ſomni.

Tranſierant Idus, medius ſuprema December
Tempora venturo properabat jungere Iano.
Et nonas decimas ab ſe nox longa Calendas
Iugiter acciri celebranda ad feſta jubebat.

Neſcis, puto, quid velim tot verſibus dicere. Medius fidius neque ipſe bene intelligo: tamen ſuſpicor. Iam prima nox erat ante diem nonum decimum Calendarum Ianuariarum, quum redditae ſunt mihi litterae tuae oppido quam litteratae. His longe jucundiſſimum poëma ſubdideras, quod de tribus Suetonii libris, quos ille de regibus dedit, in epitomen coëgiſti, tanta elegantia, ſolus ut mihi videare aſſecutus, quod contra rerum naturam eſt, brevitas ut obſcura non eſſet. In his verſibus ego iſta cognovi.

Europamque Aſiamque duo vel maxima terrae
Membra. Quibus Lybiam dubie Salluſtius addit,
Europae adjunctam: poſſit quum tertia dici:
Regnatas multis, quos fama obliterat: & quos
Barbara Romanae non tradunt nomina linguae,
Illibanum, Numidamque Avelim, Parthumque Vononem,

Et Caranum, Pellaea dedit qui nomina regum.
Quique Magos docuit myſteria vana Necepſus:
Et qui regnavit ſine nomine mox Seſooſtris.

Haec tu quam perite, & concinne, quam modulate, & dulciter, ita juxta naturam Romanorum accentuum enuntiaſti, ut tamen veris ac primigeniis vocibus ſua faſtigia non perirent. Iam quid de eloquentia dicam? liquido adjurare poſſum, nullum tibi ad poëticam facundiam Romanae juventutis aequari. Certe ita mihi videris. Si erro, pater ſum, fer me: & noli exigere judicium, obſtante pietate. Verum quum pie diligam, ſincere ac ſevere judico. Affice me, ero, tali munere frequenter: quo & oblector, & honoror. Acceſſit tibi ad artem poëticam mellea adulatio. Quid enim aliud agunt,

Audax Icario qui fecit nomina ponto,
Et qui Chalcidicas moderate enavit ad arces,

niſi ut & vegetam, & ſublimem alacritatem tuam, temeritatem voces: me vero, & conſultum, & quem filius debeat imitari, ſalutari prudentia praeditum dicas? Quod equidem contra eſt. Nam tu ſumma ſic appetis, ut non decidas: ſenectus mea

ſatis habet, ſi conſiſtat. Haec ad te breviter, & illico, veſperis illius ſecuto mane dictavi. Ita enim tabellarius tuus, ut epiſtolam referret, inſtabat. Nam ſi mihi otium fuerit, oblectabile negotium erit ad te prolixius delirare, te ut eliciam, mihi ut ſatisfaciam, Vale.

Avsonivs Paulino S. P. D. XX.

Paulino Auſonius. Metrum ſic ſuaſit, ut eſſes
Tu prior, & nomen praegrederere meum.
Quanquam & faſtorum titulo prior, & tua Romae
Praeceſſit noſtrum ſella curulis ebur.
Et quae jamdudum tibi palma poëtica pollet,
Lemniſco ornata eſt, quo mea palma caret.
Longaevae tantum ſuperamus honore ſenectae.
Quid refert? Cornix non ideo ante cycnum.
Nec quia mille annos vivit Gangeticus ales,
Vincit centum oculos, regie pave, tuos.
Cedimus ingenio, quantum praecedimus aevo.
Aſſurgit muſae noſtra Camoena tuae.
Vive, vale: & totidem venturos congere Ianos,
Quot tuus, aut noſter conſeruere patres.

AVSONIVS Paulino ſuo S. D. XXI.

Quanto me affecit beneficio, non delata quidem, ſed ſuſcepta querimonia mea, Pauline fili! veritus diſplicuiſſe oleum, quod miſeras, munus iteraſti. addito etiam Barcinonenſis muriae condimento, cumulatius praeſtitiſti. Scis autem me id nomen MVRIAE, quod in uſu vulgi eſt, nec ſolere, nec poſſe dicere: quum ſcientiſſimi veterum & Graeca vocabula faſtidientes, Latinum in GARI appellatione non habeant. Sed ego quocunque nomine loquar, liquor iſte SOCIORVM vocatur. Vale.

Iam patinas implebo meas, ut parcior ille
Majorum menſis applaria ſuccus inundet.

Quid autem tam amabile, tamque hoſpitale, quam quod tu, ut me participes, delicias tuas in ipſa primitiarum novitate defraudas? O melle dulcior, ô gratiae venuſtate feſtivior, ô ab omnibus patrio ſtringende complexu! Sed haec atque alia hujuſmodi documenta liberalis animi, alicui fortaſſe, & aliquando, quamvis rarius: illud de epiſtolarum tuarum eruditione, de poëmatis jucunditate, de in-

ventione, & continuatione, juro omnia, nulli unquam imitabile futurum: etſi fateatur imitandum. De quo opuſculo, ut jubes, faciam. Exquiſitius univerſa limabo: & quamvis per te manus ſumma contigerit, caelum ſuperfluae expolitionis adhibebo: magis ut tibi paream, quam ut perfectis aliquid adjiciam. Interea tamen, ne ſine corollario poëtico tabellarius tuus rediret, paucis jambicis praeludendum putavi: dum illud, quod a me heroïco metro deſideras, inchoatur. Iſti tamen, ita te & Heſperium ſalvos habeam, quod ſpatio lucubratiunculae unius effuſi, quanquam hoc ipſi de ſe probabunt, tamen nihil diligentiae ulterioris habuerunt. Vale.

Iambe Parthis, & Cydonum ſpiculis,
Iambe pinnis alitum velocior,
Padi ruentis impetu torrentior,
Magna ſonorae grandinis vi denſior,
Flammis coruſci fluminis vibratior,
Iam nunc per auras Perſei talaribus,
Petaſoque ditis Arcados vectus, vola.
Si vera fama eſt Hippocrene, quam pedis

Pulſu citatam cornipes fudit fremens:
Tu fonte in ipſo procreatus Pegaſi,
Primus novorum metra junxiſti pedum:
Illicque muſis concinentibus novem,
Caedem in draconis concitaſti Delium.
Fer hanc ſalutem praepes & volucripes
Paulini ad uſque moenia. Hebromagum loquor,
Et protinus, jam ſi reſumptis viribus
Alacri refecti corporis motu viget,
Salvere juſſum mox repoſce mutuum.
Nihil moreris: jamque dum loquor, redi,
Imitatus illum ſtirpis auctorem tuae:
Triplici furentem qui Chimaeram incendio
Supervolavit, tutus igne proximo.
Dic & Valere: dic, Avere te jubet
Amicus, & vicinus, & fautor tuus,
Honoris auctor, altor ingenii tui.
Dic & magiſter, dic parens, dic omnia
Blanda atque ſancta caritatis nomina.
Aveque dicto, dic Vale, & actutum redi.
Quod ſi rogabit, quid ſuper ſcriptis novis
Maturus aevi, nec rudis dijudicem:

Neſcire dices, ſed paratum jam fore
Heroïcorum verſuum plenum eſſedum.
Cui ſubjugabo de molarum ambagibus,
Qui machinali ſaxa volvunt pondere,
Tripedes caballos terga ruptos verbere:
His ut vehantur tres ſodales nuntii.
Fors & rogabit, quos ſodales dixeris
Simul venire: dic, Trinodem dactylum
Vidi paratum crucianti canterio:
Spondeus illi lentipes ibat comes,
Paribus moratur qui locis curſum meum:
Mihique ſimilis, ſemper adverſus tamen,
Nec par, nec impar, qui Trochaeus dicitur.
Haec fare curſim, nec moratus pervola,
Aliquid reportans interim munuſculi
De largitate muſici promptarii.

AVSONIVS Paulino ſuo. XXII.

Multas, & frequentes mihi gratiae tuae cauſas, & occaſio ſubinde nata concinnat, & naturae tuae facilitas benigna conciliat, Pauline fili. Nam quia nihil, poſcente me, abnuis, magis acuis procaciam

quam retundis: ut nunc quoque in cauſa Philonis procuratoris quondam mei experiere: qui apud Hebromagum conditis mercibus, quas per agros diverſos coëmit, conceſſo ab hominibus tuis uſus hoſpitio, immature periclitatur expelli. Quid niſi indulſeris, rogante me, ut & mora habitandi ad commodum ſuum utatur: & nauſo, aliave quavis navi uſque ad oppidum praebita, frugis aliquantulum noſtrae advehi poſſit, Lucaniacus ut inopia liberetur mature: tota illa familia hominis litterati non ad Tullii frumentariam, ſed ad Curculionem Plauti pertinebit. Hoc quo facilius impetrarem, aut quo majorem verereris moleſtiam, ſi negares; concinnatam jambis ſignatamque ad te epiſtolam miſi, ne ſubornatum diceres tabellarium, ſi ad te ſine ſigni fide veniret. Signavi autem; non ut Plautus ait:

Per ceram, & linum, literaſque interpretes,

ſed per poëticum charaſterem magis notavimus; tanquam ſignum impreſſum judicares.

Philon, meis qui villicatus praediis,

Vt ipſe vult epitropos;

(Nam glorioſum Graeculus nomen putat,
Quod ſermo fucat Doricus)
Suis querelis aſſerit noſtras preces:
Quas ipſe lentus proſequor.
Videbis ipſum, qualis aſtet comminus,
Imago fortunae ſuae,
Canus, comoſus, hiſpidus, trux, attubus,
Terentianus Phormio.
Horrens capillis ut marinus aſperis
Echinus, aut verſus mei.
Hic ſaepe falſus meſſibus vegrandibus,
Nomen peroſus villici,
Semente ſera, ſive multum praecoqua,
Et ſiderali inſcitia,
Coelum laceſſens, ſeque culpae ſubtrahens,
Reos peregit coelites.
Non cultor inſtans, non arator gnaruris,
Promuſque, quam condus magis.
Terram infidelem, nec feracem criminans,
Negotiari maluit.
Mercatur quoquo foro venalium.
Mutuatur ad Graecam fidem.

Sapienſ-

Sapienſque ſupra Graeciae ſeptem viros,
Octavus acceſſit ſophos.
Et nunc paravit triticum caſco ſale,
Novuſque pollet emporus.
Adit inquilinos, rura, vicos, oppida,
Soli & ſali commercio,
Acatis, phaſelis, lintribus, ſtlatis, rate,
Tarnim & Garumnam permeat.
Ac lucra damnis, damna mutans fraudibus,
Se ditat, & me pauperat.
Is nunc ad uſque vectus Hebromagum tuam,
Sedem locavit mercibus.
* * * * * * * * * * * * *
Vt inde nauſo devehat
* * * * * * * * * * * * *
Noſtros in uſus, ut refert,
Hunc ergo paucis ne graveris hoſpitem.
* * * * * * * * *
Adjutus ut mox navis auxilio tuae,
Ad uſque portus oppidi,
Iam jam Peruſina, & Saguntina fame,
Lucaniacum liberet.

X

Hoc ſi impetratum munus abs te accepero,
Prior colêre, quam Ceres.
Triptolemon olim, ſive Epimenidem vocant,
Aut Bulianum Buzygen,
Tuo locabo poſtferendos nomini.
Nam munus hoc fiet tuum.

Avsonivs Paulino. xxiii.

Proxima, quae noſtrae fuerat querimonia chartae,
Credideram, quod te, Pauline, inflectere poſſet,
Eliceretque tuam blanda objurgatio vocem.
Sed tu juratis velut alta ſilentia ſacris
Devotus teneas, perſtas in lege tacendi.
Non licet: an ne pudet, ſi quis tibi jure paterno
Vivat amicus adhuc, maneaſque obnoxius heres?
Ignavos agitet talis timor. At tibi nullus
Sit metus: & morem miſſae, acceptaeque ſalutis
Audacter retine. Vel ſi tibi proditor inſtat,
Aut quaeſitoris gravior cenſura timetur,
Occurre ingenio, quo ſaepe occulta teguntur.
Threïcii quondam quam ſaeva licentia regis
Fecerat elinguem, per licia texta querelas

Edidit, & tacitis mandavit crimina telis.
Et pubibunda ſuos malo commiſit amores
Virgo, nec erubuit tacituro conſcia pomo.
Depreſſis ſcrobibus vitium regale miniſter
Credidit, idque diu texit fidiſſima tellus:
Inſpirata dehinc vento cantavit arundo.
Lacte incide notas: areſcens charta tenebit
Semper inaſpicuas: prodentur ſcripta favillis.
Vel Lacedaemoniam ſcytalen imitare, libelli
Segmina Pergamei tereti circumdata ligno
Perpetùo inſcribens verſu: qui deinde ſolutus
Non reſpondentes ſparſo dabit ordine formas,
Donec conſimilis ligni replicetur in orbem.
Innumeras poſſum celandi oſtendere formas,
Et clandeſtinas veterum reſerare loquelas,
Si prodi, Pauline, times, noſtraeque vereris
Crimen amicitiae, Tanaquil tua neſciat iſtud.
Tu contemne alios, nec dedignare parentem
Adfari verbis. Ego ſum tuus altor, & ille
Praeceptor primus, primus largitor honorum,
Primus in Aonidum qui te collegia duxi.

AVSONIVS Paulino S. XXIV.

Diſcutimus, Pauline, jugum, quod certa fovebat
Temperies: leve quod poſitu, & tolerabile junctis,
Tractabat paribus concordia mitis habenis:
Quod per tam longam ſeriem volventibus annis
Fabula non unquam, numquam querimonia movit.
Nulla querela loco pepulit, non ira, nec error,
Nec quae compoſitis maleſuadae credula cauſis,
Concinnat veriſimilis ſuſpicio culpas.
Tam placidum, tam mite jugum: quod utrique parentes
Ad ſenium noſtrum traxere ab origine vitae:
Impoſitumque piis heredibus, uſque manere
Optarunt dum longa dies diſſolveret aevum.
Et manſit, dum laeta fides, nec cura laborat
Officii ſervare vices: ſed ſponte feruntur
Incuſtoditum ſibi continuantia curſum.
Hoc tam mite jugum docili cervice ſubirent
Martis equi, ſtabuloque feri Diomedis abacti:
Et qui mutatis ignoti Solis habenis
Fulmineum Phaëtonta Pado merſere jugales.
Diſcutimus, Pauline, tamen: nec culpa duorum

Iſta, ſed unius tantum tua. Namque ego ſemper
Contenta cervice feram. Conſorte laborum
Deſtituor. Nec tam promptum geſtata duobus
Vnum deficiente pari perferre ſodalem.
Non animus, vireſque labant: ſed iniqua ferendo
Conditio eſt oneri, quum pondus utrumque relicto
Ingruit; acceduntque alienae pondera librae.
Sic pars aegra hominis trahit ad contagia ſanum
Corpus; & exigui quamvis diſcrimine membri,
Tota per innumeros artus compago vacillat.
Obruar uſque tamen, veteris ne deſit amici
Me durante fides: memorique ut fixa ſub aevo
Reſtituant profugum ſolatia caſta ſodalem.
Impie, Pirithoo disjungere Theſea poſſes,
Euryalumque ſuo ſocium ſecernere Niſo.
Te ſuadente fugam, Pylades liquiſſet Oreſtem;
Nec cuſtodiſſet Siculus vadimonia Damon.
Quantum oblectamen populi, quae vota bonorum
Sperato fraudata bono? Gratantia cuncti
Verba loquebantur. Iam nomina noſtra parabant
Inferere antiquis aevi melioris amicis.
Cedebat Pylades: Phrygii quoque gloria Niſi

Iam minor, & promiſſa obiens vadimonia Damon.
Nos documenta magis felicia: qualia magnus
Scipio, longaevique dedit ſapientia Laeli.
Nos ſtudiis animiſque iiſdem, miracula cunctis:
Hoc majora, pares fuimus quod diſpare in aevo.
Ocyus illa jugi fatalis ſolvere lora
Pellaeum potuiſſe ducem reor, abdita opertis
Principiis, & utroque caput celantia nodo.
Grande aliquod verbum nimirum diximus, ut ſe
Inferret nimiis vindex Rhamnuſia votis;
Arſacidae ut quondam regis non laeta triumphis
Grandia verba premens ultrix dea Medica belli
Siſtere Cecropidum in terris monumenta paranti
Obſtitit: & Graïo jam jam fingenda tropaeo,
Vltro etiam victis Nemeſis ſtetit Attica Perſis.
Quae tibi Romulidas proceres vexare libido eſt?
In Medos, Arabaſque tuos per nubila, & atrum
Perge chaos. Romana procul tibi nomina ſunto.
Illic quaere alios oppugnatura ſodales:
Livor ubi iſte tuus, ferrugineumque venenum
Opportuna tuis inimicat pectora fucis.
Paulinum, Auſoniumque, viros, quos ſacra Quirini

Purpura, & auratus trabeae velavit amictus,
Non decet inſidiis peregrinae cedere divae.
Quid queror, Eoique inſector crimina monſtri?
Occidui me ripa Tagi, me Punica laedit
Barcino, me bimaris juga ninguida Pyrenaei.
Quaeque ſuo longe dirimit provincia tractu
Trans montes, ſolemque alium, trans flumina & urbes,
Et quod terrarum, coelique extenditur inter,
Emeritenſis Anae, lataeque fluenta Garumnae.
Quod ſi intervallis ſpatium tolerabile limes
Poneret exiguus: (quamvis longa omnia credant,
Qui ſimul eſſe volunt:) faceret tamen ipſa propinquos
Cura locos, mediis jungens diſtantia verbis,
Moenibus e patriis formam quoque veſtis & oris.
Santonus ut ſibi Burdigalam, mox jungit Aginnum
Illa ſibi, & populos Aquitanica rura colentes:
Vtque duplex Arelas, Alpinae tecta Viennae,
Narbonemque pari ſpatio ſibi conſerit: & mox
Quincuplicem ſocias tibi Martie Narbo Toloſam.
Hoc mihi ſi ſpatium vicinis moenibus eſſet,
Tunc ego te ut noſtris aptum complecterer ulnis:
Adflaretque tuas aures noſtrae aura loquelae.

Nunc tibi trans Alpes, & marmoream Pyrenen
Caeſareae Auguſtae domus eſt. Tyrrhenica propter
Tarraco, & oſtrifero ſuperaddita Barcino ponto.
Ter juga Burdigalae, trino me flumina coetu
Secernunt turbis popularibus: otiaque inter
Vitiferi exercent colles, laetumque colonis
Vber agri, tum prata virentia, tum nemus umbris
Mobilibus, celebrique frequens eccleſia vico:
Totque mea in Novero ſibi proxima praedia pago,
Diſpoſitis totum vicibus variata per annum:
Egelidae ut tepeant hyemes, rabidoſque per aeſtus
Adſpirent tenues frigus ſubtile aquilones.
Te ſine ſed nullus grata vice provenit annus.
Ver pluvium ſine flore fugit. Canis aeſtifer ardet.
Nulla autumnales variat Pomona ſapores.
Effuſaque hyemem contriſtat Aquarius unda.
Agnoſciſne tuam, Ponti dulciſſime, culpam?
Nam mihi certa fides, nec commutabilis unquam
Paulini illius veteris reverentia durat:
Quaeque meo, atque tuo fuerat concordia patri.
Si tendi facilis cuiquam fuit arcus Vlixei,
Aut praeter dominum vibrabilis ornus Achillei,

Nos quoque tam longo Rhamnuſia foedere ſolvet.
Sed cur tam moeſto ſero triſtia carmina verſu?
Et non in meliora animus ſe vota propinquat?
Sit procul iſte metus. Certa eſt fiducia nobis:
Si genitor natuſque Dei pia verba volentum
Accipiat, noſtro reddi te poſſe precatu:
Ne ſparſam raptamque domum, lacerataque centum
Per dominos, veteris Paulini regna fleamus:
Teque vagum toto quam longa Hiſpania tractu,
Immemorem veterum, peregrinis fidere amicis.
Accurre, ô noſtrum decus, ô mea maxima cura,
Votis, ominibuſque bonis, precibuſque vocatus,
Adpropera: dum tu juvenis, dum noſtra ſenectus
Servat inexhauſtum tibi gratificata vigorem.
Et quando iſte meas impellet nuntius aures?
Ecce tuus Paulinus adeſt. Iam ninguida linquit
Oppida Iberorum, Tarbellica jam tenet arva.
Hebromagi jam tecta ſubit; jam praedia fratris
Vicina ingreditur; jam labitur amne ſecundo;
Iamque in conſpectu eſt; jam prora obvertitur amni;
Ingreſſuſque ſui celebrata per oſtia portus
Totum occurſantis populi praevertitur agmen:

Et ſua praeteriens, jam jam tua limina pulſat.
Credimus, an, qui amant, ipſi ſibi ſomnia fingunt?

AVSONIVS Paulino ſuo S. XXV.

Quarta tibi haec notos detexit epiſtola queſtus,
Pauline: & blando reſidem ſermone laceſſit.
Officium ſed nulla pium mihi pagina reddit,
Fauſta ſalutigeris adſcribens orſa libellis.
Vnde iſtam meruit non felix charta repulſam,
Spernit tam longo ceſſatio quam tua faſtu?
Hoſtis ab hoſte tamen per barbara verba ſalutem
Accipit: & Salve mediis intervenit armis.
Reſpondent & ſaxa homini. Percuſſus ab antris
Sermo redit. Redit & nemorum vocalis imago:
Littorei clamant ſcopuli, dant murmura rivi,
Hyblaeis apibus ſepes depaſta ſuſurrat.
Eſt & arundineis modulatio muſica ripis:
Cumque ſuis loquitur tremulum coma pinea ventis.
Incubuit foliis quotiens levis Eurus acutis,
Dindyma Gargarico reſpondent cantica luco.
Nil mutum natura dedit. Non aëris ales,
Quadrupedeſve ſilent, habet & ſua ſibila ſerpens,

Et pecus aequoreum tenui vice vocis anhelat.
Cymbala dant flictu ſonitum, dant pulpita ſaltu
Icta pedum. Tentis reboant cava tympana tergis.
Iſiacos agitant Mareotica ſiſtra tumultus.
Nec Dodonaei ceſſat tinnitus aheni,
In numerum quotiens radiis ferientibus ictae
Reſpondent dociles modulato verbere pelves.
Tu velut Oebaliis habites taciturnus Amyclis,
Aut tua Sigalion Aegyptius oſcula ſignes,
Obnixum Pauline taces. Agnoſco pudorem:
Quod vitium fovet ipſa ſuum ceſſatio jugis.
Dumque pudet tacuiſſe diu, placet officiorum
Non ſervare vices: & amant longa otia culpam.
Quis prohibet Salve atque Vale brevitate parata
Scribere? feliceſque notas mandare libellis?
Non ego longinquos ut texat pagina verſus
Poſtulo: multiplicique oneres ſermone tabellas.
Vna fuit tantum, qua reſpondere Lacones,
Littera: & irato regi placuêre negantes.
Eſt etenim comis brevitas. Sic fama renatum
Pythagoram docuiſſe refert. Quum multa loquaces
Ambiguis ſererent verbis, contra omnia ſolum

Eſt, reſpondebat, vel Non. O certa loquendi
Regula! nam brevius nihil eſt, nec plenius iſtis:
Quae firmata probant, aut infirmata relidunt.
Nemo ſilens placuit: multi brevitate loquendi.
Verum ego quo ſtulte dudum ſpatioſa locutus
Provehor? Vt diverſa ſibi vicinaque culpa eſt,
Multa loquens & cuncta ſilens; non ambo placemus:
Nec poſſum reticere, jugum quod libera nunquam
Fert pietas, nec amat blandis poſtponere verum.
Vertiſti, Pauline, tuos dulciſſime mores?
Vaſconis hoc ſaltus, & ninguida Pyrenaei
Hoſpitia, & noſtri facit hoc oblivio coeli?
Imprecer ex merito quid non tibi Iberica tellus?
Te populent Poeni: te perfidus Annibal urat:
Te belli ſedem repetat Sertorius exul.
Ergo meum, patriaeque decus, columenque ſenati,
Bilbilis, aut haerens ſcopulis Calagorris habebit?
Aut quae dejectis juga per ſcrupoſa ruinis
Arida torrentem Sicorim deſpectat Hilerda?
Hic trabeam, Pauline, tuam, Latiamque curulem
Conſtituis, patrioſque iſtic ſepelibis honores?
Quis tamen iſta tibi tam longa ſilentia ſuaſit?

Impius ut nullos hic vocem vertat in uſus:
Gaudia non illum vegetent: non dulcia vatum
Carmina, non blandae modulatio flexa querelae,
Non fera, non illum pecudes, non mulceat ales,
Non quae paſtorum nemoralibus abdita lucis
Solatur noſtras Echo reſecuta loquelas.
Triſtis, egens, deſerta colat: tacituſque pererret
Alpini convexa jugi: ceu dicitur olim
Mentis inops, coetus hominum, & veſtigia vitans,
Avia perluſtraſſe vagus loca Bellerophontes.
  Haec precor, hanc vocem Boeotia numina muſae
Accipite: & Latiis vatem revocate Camoenis.

AVSONII

BVRDIGALENSIS

AD

GRATIANVM

IMPERATOREM

DISCIPVLVM,

GRATIARVM ACTIO

PRO CONSVLATV.

Ago tibi gratias, Imperator Auguſte; ſi poſſem, etiam referrem. Sed nec tua fortuna deſiderat remunerandi vicem: nec noſtra ſuggerit reſtituendi facultatem. Privatorum iſta copia eſt, inter ſe eſſe munificos. Tua beneficia ut majeſtate praecellunt, ita mutuum non repoſcunt. Quod ſolum igitur noſtrae opis eſt, gratias ago: verum ita, ut apud Deum fieri amat, ſentiendo copioſius, quam loquendo. Atque non in ſacrario modo imperialis oraculi, qui locus horrore tranquillo & pavore ve-

nerabili raro eundem animum praeſtat & vultum: ſed uſque quaque gratias ago, tum tacens, tum loquens, tum in coetu hominum, tum ipſe mecum, & cum voce patui, & cum meditatione ſeceſſi, omni loco, actu, habitu, & tempore. Nec mirum, ſi ego terminum non ſtatuo tam grate profitendi, quum tu finem facere neſcias honorandi. Quis enim locus eſt, aut dies, qui non me hujus, aut ſimilis gratulationis admoneat? Admoneat autem? O inertiam ſignificationis ignavae! Quis, inquam, locus eſt, qui non beneficiis tuis agitet, inflammet? Nullus, inquam, Imperator Auguſte, quin admirandam ſpeciem tuae venerationis incutiat: non palatium, quod tu, quum terribile acceperis, amabile praeſtitiſti: non forum, & baſilica olim negotiis plena, nunc votis, votiſque pro tua ſalute ſuſceptis: (nam de ſua cui non, te imperante, ſecuritas?) non curia honorificis modo laeta decretis, olim ſollicitis moeſta querimoniis: non publicum, in quo occurſus gaudentium plurimorum neminem patitur ſolum gratulari: non domus commune ſecretum. Lectus ipſe, ad quietem datus, beneficiorum tuorum repu-

tatione tranquillior. Somnus, abolitor omnium, imagines tuas offert. Ipſa autem ſedes honoris, Sella curulis, glorioſa pompis imperialis officii, in cujus me faſtigio (ex qua mediocritate?) poſuiſti, quotiens a me cogitatur, vincor magnitudine, redigor ad ſilentium, non ingratus beneficiis, ſed oppreſſus. Ades enim locis omnibus. Nec jam miramur licentiam poëtarum, qui omnia Deo plena dixerunt. Spem ſuperas, cupienda praevenis, vota praecurris: quaeque animi noſtri celeritas Divinum inſtar affectat, beneficiis praeeuntibus anteceditur. Praeſtare tibi eſt, quam nobis optare, velocius. Ago igitur gratias, optime Imperator. Ac ſi quis nunc ſermonem meum iiſdem verbis tam ſaepe repetitum inopiae loquentis aſſignat, experiatur hoc idem perſequi: ſed nihil poterit proferre facundius. Aguntur enim gratiae non propter majeſtatis ambitum, nec ſine argumentis, Imperatori Fortiſſimo: teſtis eſt uno pacatus anno & Danubii limes, & Rheni. Liberaliſſimo: oſtentat hoc dives exercitus. Indulgentiſſimo: docet ſecuritas erroris humani. Conſultiſſimo: probat hoc tali Principe Oriens ordinatus.

natus. Piiſſimo: hujus vero laudis locupletiſſimum teſtimonium eſt pater divinis honoribus conſecratus: inſtar filii ad imperium frater aſcitus: a contumelia belli patruus vindicatus: ad praefecturae collegium filius cum patre conjunctus: ad conſulatum praeceptor evectus. Poſſem ire per omnes appellationes tuas, quas olim virtus dedit: quas proxime fortuna conceſſit: quas adhuc indulgentia divina meditatur. Vocarem Germanicum, deditione gentilium: Alemanicum, traductione captorum: vincendo & ignoſcendo, Sarmaticum. Connecterem omnia merita virtutis, & cognomina felicitatis: ſed alia eſt iſta materia, & ſuo parata ſecreto: quum placuerit ſignanter & breviter omnia, quae novimus, indicare, nec perſequi: ut qui terrarum orbem unius tabulae ambitu circumſcribunt, aliquando detrimento magnitudinis, nullo diſpendio veritatis. Nunc autem, quod diei hujus proprium, de conſulatu gratias agam. Sed procurrunt & aliae dignitates, atque in vocem gratulationis erumpunt, ac ſe prius debere profitentur. Tot gradus nomine Comitis propter tua incrementa congeſti, ex tuo merito, te

ac patre principibus, Quaeſtura communis: & tui tantum Praefectura beneficii, quae & ipſa non vult vice ſimplici gratulari, liberalius diviſa quam juncta: quum teneamus duo integrum, neuter deſideret ſeparatum. Sed illa, ut paulo ante promiſi, habebunt ſui muneris peculiare ſecretum. Conſulatus hic meus orat atque obſecrat, ut obnoxiam tibi uni ſinas fieri ejus dignitatem, quem omnibus praetuliſti. Quot quidem & ipſe ſibi invenit gradus? Cum clariſſimo viro collega meo honore conjunctus, nuncupatione praelatus, Conſul ego, Imperator Auguſte, munere tuo non paſſus ſepta, neque campum, non ſuffragia, non puncta, non loculos: qui non prenſaverim manus, nec conſalutantium confuſus occurſu, aut ſua amicis nomina non reddiderim, aut aliena impoſuerim: qui Tribus non circumivi, Centurias non adulavi, jure vocatis claſſibus non intremui, nihil cum ſequeſtre depoſui, cum diribitore nil pepigi. Romanus populus, Martius campus, Equeſter ordo, roſtra, ovilia, ſenatus, curia, unus mihi omnia Gratianus. Iure meo, Auguſte Maxime, affimare poſſum incolumi omnium

gratia, qui ad hunc honorem diverſa unquam virtute venerunt, venturique ſunt, (ſuus enim cuique animus, ſuum meritum, ſibique mens conſcia eſt) jure, inquam, meo affirmare poſſum, me mihi videri a caeteris eſſe ſecretum. Sunt, quos votorum cruciat inanitas: non optavi. Quos exercet ambitus: non petivi. Qui aſſiduitate exprimunt: non coëgi. Qui offeruntur occaſione: non affui. Quos juvat opulentia: obſtat temporum diſciplina. Non emi: nec poſſum continentiam jactare; non habui. Vnum praeſtare tentavi, & hoc ipſum quaſi meum vendicare non poſſum: in tua enim poſitum eſt opinione, ſi merui. Feciſti autem & facies alios quoque conſules, Piiſſime Gratiane, ſed non & cauſa pari. Viros gloriae militaris: habent enim tecum, ut ſemper laboris, ita dignitatis plerumque conſortium. Virtutis quam honoris antiquiore collegio. Viros nobilitatis antiquae: dantur enim multa nominibus; & eſt Roma pro merito, viros fide inclytos, & officiis probatos: quorum me etſi non ſecerno numero, tamen, quod ad honoris viam pertinet, ratione diſpertio. Quartum hunc gradum

novi beneficii tui, Auguſte, conſtituis auferre tibi ipſi, quo alter ornetur: bona animi tui ad alienam referre praeſtantiam, eruditionemque naturae, quam Deo & patri & tibi debes, ad alterius gratiam gratius retorquere, quam verius. Tua haec verba ſunt a te mihi ſcripta: SOLVERE TE, QVOD DEBEBAS: ET ADHVC DEBERE, QVOD SOLVERIS. O mentis aureae dictum bracteatum! O de pectore candidiſſimo lactei ſermonis alimoniam! Quiſquamne tam parcus eſt in oſtentatione beneficii? Quiſquam pondus gratiae ſuae vim meriti profitetur alieni? Quiſquam denique quod indulget, quaſi ab obnoxio deferatur, pretium mavult vocare quam donum? Certent huic ſententiae veteres illi & Homerici oratores, ſubtilis deducta oratione Menelaus, & inſtar profundae grandinis ductor Ithaceſius, & melleo delibutus eloquio jam tertiae Neſtor aetatis: ſed neque ille concinnius eloquetur, qui ſe Laconica brevitate collegit: neque ille contortius, qui cum ſenſibus verba glomeravit: nec iſte dulcius, cujus lenis oratio mulcendo potius, quam extorquendo perſuaſit. Solvere te dicis, quod debebas: & debiturum eſſe, quum

ſolveris. Auguſte juvenis, coeli tibi & humani generis rector hoc tribuat, ut praelatus antiquis, quos etiam elegantia ſententiae iſtius anteceſſiſti, vincas propria ſingulorum: in Menelao regiam dignationem, in Vlixe prudentiam, in Neſtore ſenectutem. Subjiciet aliquis, iſta quidem adeptus es: ſed effare, quo merito? Quid me oneras ſciſcitator? RATIONEM FELICITATIS NEMO REDDIT. Deus, & qui Deo proximus, tacito munera diſpertit arbitrio: & beneficiorum ſuorum indignatus per homines ſtare judicium, mavult de ſubditis dediſſe miraculum. Quo, inquis, merito? Ego nullum ſcio, niſi quod tu, Piiſſime Imperator, debere te dicis: & hoc debere, latiſſime pertinet: ſive hoc eruditionis tuae foenus exiſtimas: ſive ſine foenore gloriam liberalitatis affectas: ſive te pondere conceptae ſponſionis exoneras: ſeu fideicommiſſum patris exſolvis: ſeu magnanimitate coeleſti, oſtentatione ſuppreſſa, Dei munus imitaris. Debere te dicis. Cui? Quando? Quo nomine? Lege ſyngrapham, nomina creditorem. Accepti & expenſi tabulae conferantur: videbis alio ſummae iſtius tranſire rationem. Tibi

coepit Deus debere pro nobis. Quid autem mihi debes, Gratiſſime Imperator? Patitur enim humanitas tua, ut praeter regias virtutes, privata appellatione lauderis. Quid tu mihi debes? & contra, quid non ego tibi debeo? Anne quod docui? Hoc ego poſſum verius retorquere, dignum me habitum, qui docerem: tot facundia, doctrinaque praeſtantes, inclinata in me dignatione praeteritos, ut eſſet, quem tu matura jam aetate ſubcinctum per omnes honorum gradus feſtinata bonitate proveheres: timere ut vidéreris, ne in me vita deficeret, dum tibi adhuc aliquid, quod deberes praeſtare, ſupereſſet. Negat Cicero conſularis ultra ſe habere, quod cupiat. Ego autem jam conſul, & ſenex, adhuc aviditatem meam jam fatebor. Te videre ſaepius in hoc magiſtratu, Gratiane, deſidero: ut & ſex Valerii Corvini, & ſeptem Caji Marii, & cognominis tui Auguſti tredecim conſulatus unus aequipares. Tibi plures poteſt aetas & fortuna tua praeſtare: verum ego in numero parcior, quia tu in munere liberalior: ipſum enim te ſaepius hoc honore defraudas, ut & aliis largiaris. Scis enim, Imperator Doctiſſi-

me, (rurſum enim utar laude privata) ſcis, inquam, ſeptem ac decem Domitiani conſulatus, quos ille, invidia alteros provehendi, continuando conſeruit, ita in ejus aviditate deriſos, ut haec eum pagina Faſtorum ſuorum, immo faſtidiorum, fecerit inſolentem, nec potuerit praeſtare felicem. Quod ſi Principi honoris iſtius temperata &, quae vocatur, aurea debet eſſe mediocritas; quid privati ſtatus hominibus? Quid aequanimis? Quid jam ſenibus erga ſe oportet eſſe moderaminis? Ego quidem, quod ad honores meos pertinet, & vota ſaturavi: tu tamen, Imperator Optime, tu Piiſſime, tu quem non fatigat liberalitas, niſi quando ceſſavit: tu, inquam, Indulgentiſſime Gratiane, ut ad benefaciendum ſubito es, nec opinus ingenio, adhuc aliquid, quod hoc nomine mihi praeſtetur, invenis. Sic intellexere omnes. Sic nobis ordinem ipſe feciſti. Sic amicus Deo es, ut a te jam impetratum ſit, quod optatur: a quo, & quod nondum optamus, adipiſcimur. At rurſum aliquis adjiciat, aut ſermone libere, aut cogitatione liberius: nonne olim & apud veteres multi ejuſmodi doctores fuerunt? An tu ſolus prae-

ceptor Auguſti? Immo ego cum multis conjunctus officio; ſed cum pauciſſimis ſecretus exemplo. Nolo Conſtantini temporum taxare collegas: Caeſares docebantur. Superiora contingam. Dives Seneca, nec tamen conſul, arguetur rectius, quam praedicabitur, non erudiiſſe indolem Neronis, ſed armaſſe ſaevitiam. Quintilianus conſularia per Clementem ornamenta ſortitus: honeſtamenta nominis potius videtur, quam inſignia poteſtatis habuiſſe. Quomodo & Titianus magiſter. Sed glorioſus ille municipalem ſcholam apud Viſontionem Lugdunumque variando, non aetate quidem, ſed vilitate conſenuit. Vnica mihi amplectenda eſt Frontonis imitatio: quem tamen Auguſti magiſtrum ſic conſulatus ornavit, ut praefectura non cingeret. Sed conſulatus ille cujuſmodi? Ordinario ſuffectus, bimeſtri ſpatio interpoſitus, in ſexta anni parte conſumptus: quaerendum, ut reliquerit tantus orator, quibus conſulibus geſſerit conſulatum. Ecce aliud, quod aliquis opponat: In tanti ergo te oratoris faſtigium glorioſus attollis? Cui talia requirenti reſpondebo breviter. Non ego me contendo Frontoni, ſed Antonino praefero Gra-

tianum. Celebrant quidem ſollemnes iſtos dies omnes ubique urbes, quae ſub legibus agunt, & Roma de more, & Conſtantinopolis de imitatione, Antiochia pro luxu, & Carthago diſcincta, & domus fluminis Alexandria: ſed Treviri principis beneficio: & mox cum ipſo auctore beneficii. Loca inter ſe diſtant, vota conſentiunt. Vnus in ore omnium Gratianus, poteſtate Imperator, virtute Victor, Auguſtus ſanctitate, Pontifex religione, indulgentia Pater, aetate Filius, pietate utrumque. Non poſſum fidei cauſa oſtendere imagines majorum meorum, ut ait apud Salluſtium Marius: nec deductum ab Heroibus genus, ad deorum ſtemma replicare: nec ignotas opes, & patrimonia ſparſa ſub regnis: ſed ea, quae nota ſunt, dicere potius quam praedicare, patriam non obſcuram, familiam non poenitendam, domum innocentem, innocentiam non coactam, anguſtas opes, veruntamen libris & liberis dilatatas: frugalitatem ſine ſordibus, ingenium liberale, animum non illiberalem, victum, veſtitum, ſupellectilem, munda, non ſplendida: veteribus ut illis conſulibus (excepta, quae tum erat, bellicarum

collatione virtutum) ſi quis me conferre dignetur, ſeponat opulentiam, non derogaturus induſtriam. Verum quoniam gratiis agendis jam dudum ſuccumbo materiae: tu orationi meae, Gratiane, ſuccede. Tu Gratiane, qui hoc nomen ſic per fortunam adeptus es, ut nemo verius ambitione quaeſierit: [neque enim juſtius Metellus cognomento Pius, patre revocato, qui eſſet impius exſulante; aut verius Sylla Felix, qui felicior ante, quam vocaretur; quam tu, Gratianus: cui & hoc nomen eſt, & illa Metelli Syllaeque cognomina.] Tu, inquam, Gratiane, qui hoc non ſingulis factis, ſed perpetua grate agendi benignitate meruiſti; cui, niſi ab avo deductum eſſet, ab omnibus adderetur: tu ipſe tibi, inquam, pro me gratiam refer: tu, tuaeque virtutes: bonitas, qua in omnes prolixus es, perpetuus in me: pietas, qua Orbem tuum temperas, quamque in ulciſcendo patruo probas, tuendo in fratre cumulas, ornando in praeceptore multiplicas. Agat gratias clementia, quam humano generi impertis: liberalitas, qua ditas omnes: fortitudo, qua vincis; & mens iſta aurea, quam de communi Deo plus

quam ullus hauſiſti. Agant & pro me gratias voces omnium Galliarum: quarum Praefecto hanc honorificentiam detuliſti. Vltra progredior; & hoc quia debere te dicis, agat, quae optime agere poteſt, vox iſta, quam docui. Iam dudum autem quam grati animi, tam ſermonis exigui, ut ſupra dictum eſt, ſuccumbo materiae, neque adhuc illa perſtrinxi, quae ne infantiſſimus quidem, niſi idem impiiſſimus, eminentia per famam, & omnium gaudiis teſtata ſuppremeret; quae ſupra vires dicendi meas poſita, cunctor attingere, aut ingrati crimine arguendus, aut temerarii profeſſione culpandus: tamen alterum quum ſubeundum ſit, audaciam quam malevolentiam malo reprehendi. Tu, Auguſte venerabilis, diſtrictus maximo bello, aſſultantibus tot millibus barbarorum, quibus Danubii ora praetexitur, comitia conſulatus mei armatus exerces. Tributa iſta, quod in urbe Sirmio geruntur, an, quod in procinctu, Centuriata dicentur? An (ut quondam) Pontificalia vocabuntur, ſine arbitrio multitudinis ſacerdotum tractata collegio? Sic potius, ſic vocentur, quae tu Pontifex Maximus Deo participatus

habuiſti. Non eſt ingenii mei, Piiſſime Imperator, talia comminiſci. Verba ſunt literarum tuarum: quibus apud me auctoritatem ſummi numinis, & vim tuae voluntatis amplificas. Sic enim loqueris: QVVM DE CONSVLIBVS IN ANNVM CREANDIS SOLVS MECVM VOLVTAREM, VT ME NOSTI, VT FACERE DEBVI, VT VELLE TE SCIVI CONSILIVM MEVM AD DEVM RETVLI. EIVS AVCTORITATI OBSECVTVS, TE CONSVLEM DESIGNAVI, ET DECLARAVI, ET PRIOREM NVNCVPAVI. Cujus orationis ordo lucidior? Quae doctrina tam diligens propriis comitiorum verbis loqui, nec vocabulis moris antiqui nomina peregrina miſcere? Valete modo claſſes populi, & urbanarum tribuum praerogativae, & Centuriae jure vocatae. Quae comitia pleniora unquam fuerunt, quam quibus praeſtitit Deus conſilium, Imperator obſequium? Et nunc ego, Piiſſime Imperator, ne faſtigium auditorii ſacri dictorum tuorum timidus interpres offendam, divinitatis tuae prope cum piaculo verba tranſcurro. QVVM DE CONSVLIBVS, inquis, IN ANNVM CREANDIS.

Erudita vox, & cura ſolemnis! SOLVS MECVM VOLVTAREM. O profundi altitudo ſecreti! Habes ergo conſiliatorem, & non metuis proditorem. VT ME NOSTI. Quid familiarius? VT FACERE DEBVI. Quid conſtantius? VT VELLE TE SCIVI. Quid dici blandius poteſt? CONSILIVM MEVM AD DEVM RETVLI. Et quemadmodum SOLVS, cui praeſto eſt tam grande conſilium? An plenius cum Senatu, cum Equeſtri ordine, cum plebe Romana, cum exercitu tuo, & provinciis omnibus deliberaſſes? CONSILIVM MEVM AD DEVM RETVLI. Non ut, credo, novum ſumeres, ſed ut ſanctius fieret, quod volebas. EIVS AVCTORITATI OBSECVTVS: ſcilicet ut in conſecrando patre, in ulciſcendo patruo, in cooptando fratre feciſti. TE CONSVLEM DESIGNAVI, ET DECLARAVI, ET PRIOREM NVNCVPAVI. Quis haec verba te docuit? Ego tam propria & tam Latina neſcivi. DESIGNAVI, ET DECLARAVI, ET NVNCVPAVI. Non fit hoc temere. Habet moras ſuas diſpertitis gradibus tam matura cunctatio. Has ego litteras tuas ſi in omnibus pilis atque porticibus,

unde de plano legi poſſint, inſtar edicti pendere mandavero: nonne tot ſtatuis honorabor, quot fuerint paginae libellorum? Sed ad blandiora feſtino. Ab hac enim litterarum ad me datarum parte digreſſus, eo quoque deſcendiſti, ut quaereres, qualis ad me trabea mitteretur. Omne largitionum tuarum miniſterium ſollicitudine fatigaſti. Non ergo ſupra conſulatum mihi eſt adhibita per te cura tam diligens, pro me cura tam felix? In Illyrico arma quatiuntur. Tu mea cauſa per Gallias civilium decorum indumenta diſpenſas. Loricatus de toga mea tractas. In procinctu, & cum maxime dimicaturus, palmatae veſtis meae ornamenta diſponis: feliciter, & bono omine. Namque iſte habitus, ut in pace conſulis eſt, ſic in victoria triumphantis. Parum eſt, ſi qualis ad me trabea mittatur, interroges: te coram promi jubes. Nec ſatis habes, ut largitionum miniſtri ex more fungantur: eligis ipſe de multis: & quum elegeris, munera tua verborum honore proſequeris. PALMATAM, inquis, TIBI MISI, IN QVA DIVVS CONSTANTIVS PARENS NOSTER INTEXTVS EST. Me beatum!

cujus inſignibus talis cura praeſtetur. Haec plane, haec eſt picta, ut dicitur veſtis, non magis auro ſuo, quam tuis verbis. Sed multo plura ſunt in ejus ornatu, quae per te inſtructus intelligo. Geminum quippe in uno habitu radiat nomen Auguſti. Conſtantius in argumento veſtis intexitur: Gratianus in muneris honore ſentitur. Acceſſit tam impenſo beneficio tuo pondus quorundam ſciſcitatione cumulatum. Interrogatus, quem priorem decerneres conſulem, NEC DVBITANDVM eſſe dixiſti tu: &, qui tecum boni ſunt, dubitare non poterant. Sed tamen ad hoc dictum erexerant animos, qui libenter clariſſimum virum, collegam meum, quem praeſentem habebat occaſio, praelatum credidiſſent. Fatigantes tamen, quod intellexerant, requirebant. Hic tu, ſicut mihi renuntiatum eſt, noto illo pudore tuo pauliſper haeſiſti: non rationis ambiguus, ſed eorum dubitationem vultu & rubore condemnans, qui ſtudium ſuum interpretationis errore palpabant. Deinde illico ſubdidiſti: QVID DE DVOBVS CONSVLIBVS DESIGNATIS QVAERITIS, QVIS ORDO SIT NVNCVPATIONIS? ANNE

ALIVS, QVAM QVEM PRAEFECTVRA CONSTITVIT? O ſelicem verecundiam tuam, cui iſta popularis ratio tam prudenter occurrit! Sciſti aliud, Gratiane, quod diceres: ſed propter quorundam verecundiam dicere noluiſti. Scrupuloſus hic mihi locus eſt: & propter eam, quam nunquam appetivi, gloriam, recuſandus. Cum prior renunciatus ſim, ſatis eſt tuum tenere judicium. Interpretes valete meritorum. Neque autem ego, Sacratiſſime Imperator, in tenui beneficio gradum nuncupationis amplector. Num eſt haec gloria ignota Ciceroni? Praetorem me, inquit, populus Romanus primum fecit, conſulem priorem. Ex ipſa ejus ſententia intelligitur commendabilius ei videri, uni quam pluribus eſſe praepoſitum. Nulla enim eſt quidem contumelia ſecundi: ſed ex duobus gloria magna praelati. Alexandri Macedonis hoc fertur, quum legiſſet illos Homericos verſus, quibus Hectore provocante, e novem ducibus, qui omnes pugnare cupiebant, unum deligi placeret ſortis eventu, trepida ubi conceptione votorum Iovem Optimum Maximum totus precatur exercitus, ut Ajacem, vel

Tydei

Tydei filium, aut ipſum regem ditium Mycenarum ſortiri patiatur Agamemnonem: Occiderem, inquit, illum, qui me tertium nominaſſet. O magnanimitatem fortiſſimi viri! nominari inter novem tertius recuſabat; ubi certe pluribus antecelleret, quam ſubeſſet. Quanta hic verecundia gravaretur poſterior de duobus? Eſt enim in hoc numero arduae plena dignationis electio. Quum univerſis mortalibus duo, qui fiant Conſules, praeferuntur, qui alteri praeponitur, non uni, ſed omnibus antefertur. Expectare nunc aures praeſentium ſcio, & eminere in omnium vultu intelligo, quid deſiderio concipiatur animorum. Exiſtimant enim, quum ea, quae ad grates agendas pertinebant, ſummatim tenuiore filo, ut dicitur, deducta libaverim, aliqua me etiam de majeſtatis tuae laudibus debere perſtringere. Quanquam me iſtam dixerim ſepoſuiſſe materiam, & in tempus aliud reſervare, nihilominus tamen, ut nunc aliqua contingam, nutu & prope murmure cohortantur. Itaque faciam; quando cogunt volentem. Sed majoribus ſeparatis, tenuiora memorabo, nulla ſpe ad plenum exequendi: ſed univerſi ut in-

telligant, eorum, quae intus praedicanda ſunt, a me poſcendam eſſe notitiam, ab aliis dignitatem. Nec excellentia, ſed quotidiana tractabo. Nullum tu unquam diem ab adoleſcentia tua, niſi adorato Dei numine, & reus voti, & illico abſolutus egiſti; lautis manibus, mente pura, immaculabili conſcientia, & quod in paucis eſt, cogitatione ſincera. Cujus autem unquam egreſſus auſpicatior fuit, aut inceſſus modeſtior, aut habitudo cohibitior, aut familiaris habitus condecentior, aut militaris accinctior? In exercendo corpore quis curſum tam perniciter incitavit? Quis palaeſtram tam lubricus expedivit? Quis ſaltum in tam ſublime collegit? Nemo adductius jacula contorſit, nemo ſpicula crebrius jecit, aut certius deſtinata percuſſit. Mirabamur poëtam, qui infrenos dixerat Numidas: & alterum, qui ita collegerat, ut diceret, in equitando verbera & praecepta eſſe fugae, & praecepta ſiſtendi. Obſcurum hoc nobis legentibus erat. Intelleximus te videntes, quum idem arcum intenderes, & habenas remitteres: aut equum ſegnius euntem verbere concitares, vel eodem verbere intemperantiam

coërceres. Qui te viſi ſunt hoc docuiſſe, non faciunt: immo qui viſi ſunt docuiſſe, nunc diſcunt. In cibis autem, cujus ſacerdotis abſtinentior cerimonia? In vino, cujus ſenis menſa frugalior? Operto conclavis tui non ſanctior ara Veſtalis, non Pontificis cubile caſtius, nec pulvinar Flaminis tam pudicum. In officiis amicorum non dico paria reddis: antevenis, & quotiens in obſequendo praecedimus, erubeſcis pudore tam obnoxio, quam in nobis eſſe deberet ab Imperatore praeventis. In illa vero ſede, ut ex more loquimur, Conſiſtorii, ut ego ſentio, ſacrarii tui, nullus unquam ſuperiorum aut dicenda penſius cogitavit, aut conſultius cogitata diſpoſuit, aut diſpoſita maturius expedivit. Et aliqua de oratoriis virtutibus tuis dicerem, niſi vererer mihi gratificari. Non enim Sulpicius acrior in concionibus, nec majoris Gracchi commendabilior modeſtia fuit, nec patris tui gravior auctoritas. Qui tenor vocis, quum incitata pronuncias! quae inflexio, quum remiſſa! quae temperatio, quum vtraque diſpenſas! Quis oratorum laeta jucundius, facunda cultius, pugnantia denſius, denſata glomeratius, aut dixit,

aut, quod eſt liberum, cogitavit? Vellem, ſi rerum natura pateretur, Xenophon Attice, in aevum noſtrum venires, tu qui ad Cyri virtutes exſequendas votum potius, quam hiſtoriam commodaſti: quum diceres, non qualis eſſet, ſed qualis eſſe deberet. Si nunc in tempora iſta procederes, in noſtro Gratiano cerneres, quod in Cyro tuo non videras, ſed optabas. Atque iſta omnia, quae quaſi punctis quibuſdam acuminata ſignavi, ſi facundia pro voluntate ſuppeteret, & quamquam non copioſus, exequerer, ubertatem ſtilo rerum magnitudine ſuggerente. Sed nec hujus diei, nec hujus iſta materiae. Qui dicturi eſtis laudes Principis noſtri, habetis velut ſeminarium, unde orationum veſtrarum jugera compleatis. Ego iſta perſtrinxi, atque ut ſciunt omnes, poſſum videri familiaris notitiae ſecretus interpres domeſtica iſtaec non tam praedicare, quam prodere. Atque ut iſta dixi de cognitis mihi, atque intra aulam familiaribus: poſſem & foris celebrata memorare; niſi omnia omnes, & ſeparatim ſibi quiſque noviſſet. Poſſem pari brevitate dicere ſuperiora. EMENDATISSIMI VIRI EST

POENITENDA NON FACERE. At tu nunquam poenitenda feciſti, & ſemper veniam poenitentibus obtuliſti. PVLCHRVM EST INDVLGERE TIMENTIBVS: ſed tu perpetuae bonitatis edictis occurriſti omnibus, ne timerent. MAGNIFICVM EST LARGIRI HONORES. Tu honoratos & liberalitate ditaſti. LAVDABILE EST IMPERATOREM FACILES INTERPELLANTIBVS PRAEBERE ADITVS, NEC DE OCCVPATIONE CAVSARI. Tu confirmas adire cunctantes: etiam querimoniis explicatis, ne quid adhuc ſileatur, interrogas. Celebre fuit Titi Caeſaris dictum, PERDIDISSE SE DIEM, QVO NIHIL BONI FECERAT. Sed celebre fuit, quia Veſpaſiani ſucceſſor dixerat: cujus nimia parſimonia & auſteritas vix ferenda miram fecerat filii lenitatem. Tu Valentiniano genitus, cujus alta bonitas, praeſens comitas, temperata ſeveritas fuit, parto & condito optimae reipublicae ſtatu, intelligis poſſe te eſſe leniſſimum ſine diſpendio diſciplinae. Neque vero unum aliquod bonum uno die praeſtas: ſed indulgentias ſaeculares per ſingula horarum momenta

multiplicas. Vel illud unum cujuſmodi eſt, de condonatis reſiduis tributorum? quod tu quam cumulata bonitate feciſti! Quis unquam imperatorum hoc provinciis ſuis aut uberiore indulgentia dedit, aut certiore ſecuritate proſpexit, aut prudentia conſultiore munivit? Fecerat & Trajanus olim: ſed partibus retentis, non habebat tantam oblectationem conceſſi debiti portio, quanta ſuberat amaritudo ſervati. Et Antoninus indulſerat: ſed imperii non beneficii ſucceſſor invidit, qui ex documentis tabuliſque populi condonata repetivit. Tu argumenta omnia flagitandi publicitus ardere juſſiſti. Videre in ſuis quaeque foris omnes civitates conflagrationem ſalubris incendii. Ardebant ſtirpes fraudum veterum: ardebant ſeminaria futurarum. Iam ſe cum pulvere favilla miſcuerat, jam nubibus fumus involverat: & adhuc obnoxii in paginis concrematis ductus apicum, & ſeſtertiorum notas cum titubantia & trepidatione cernebant: quod meminerant lectum, legi poſſe, etiam tunc verentes. Quid te, Imperator Auguſte, indulgentius? Quid poteſt eſſe conſultius? Quae bona praeſtas, efficis ne caduca

ſint: quae mala adimis, proſpicis ne poſſint eſſe recidiva. Haec provincialibus indulgentiae bona. Quid illa noſtro ordini? Quid illa militibus? Antoninorum comitas fuit; & jam inde Germanicorum, cohorti amicorum, & legionibus familiaris humanitas. Sed ego nolo benevolentiam tuam aliorum collatione percellere. Abundant in te ea bonitatis & virtutis exempla, quae ſequi cupiat ventura poſteritas; & ſi rerum natura pateretur, adſcribi ſibi voluiſſet antiquitas. Neceſſe eſt tamen aliquid comparari, ut poſſit intelligi, bona noſtra quo praeſtent. Aegrotantes amicos Trajanus viſere ſolebat: hactenus in eo comitas praedicanda eſt. Tu & viſere ſolitus, & mederi. Praebes miniſtros, inſtruis cibos, fomenta diſpenſas, ſumptum adjicis medelarum, conſolaris affectos, revaleſcentibus gratularis. In quot vias de una ejus humanitate progrederis? Legionibus univerſis, ut in communi marte evenit, ſi quid adverſi acciderat, vidi te circumire tentoria, Satin ſalvae, quaerere: tractare vulnera ſauciorum: & ut ſalutiferae apponerentur medelae, atque ut non ceſſaretur, inſtare. Vidi quoſdam faſtidientes

cibum te commendante, ſumpſiſſe. Audivi confirmantia ad ſalutem verba profari: occurrere deſideriis ſingulorum: hujus ſarcinas mulis aulicis vehere: his ſpecialia jumenta praebere: illis miniſteria perditorum inſtaurare lixarum: aliorum egeſtatem tolerare ſumptu: horum nuditatem velare veſtitu. Omnia agere indefeſſe, & benigne, pietate maxima, oſtentatione nulla: omnia praebere aegris, nihil exprobrare ſanatis. Inde cunctis ſalute noſtra carior factus, meruiſti, ut haberes amicos obnoxios, promptos, devotos, fideles, in aevum omne manſuros: quales caritas, non fortuna conciliat. Concludam deinceps orationem meam, Piiſſime Auguſte, ſermonis magis fine, quam gratiae. Namque illa perpetua eſt: & ſpatio non tranſmeabili, terminum calcis ignorat. Flexu tamen parvo, nec a te procul, convertar ad Deum. Aeterne omnium genitor, ipſe non genite; opifex, & cauſa mundi, principio antiquior, fine diuturnior, qui templa tibi & aras penetralibus initiatorum mentibus condidiſti: tu Gratiano humanarum rerum domino, ejuſmodi ſemina noſtri amoris inoleſti, ut nihil in

digreſſu ſegnior factus, meminiſſet & relicti: illuſtraret abſentem, praeſentibus anteferret. Dein quia intereſſe primordiis dignitatis per locorum intervalla non poterat; ad ſollemnitatem condendi honoris occurreret beneficiis, ne deeſſet officium. Quae enim memoria unquam tranſcurſum tantae celeritatis, vel in audacibus Graecorum fabulis, commenta eſt? Pegaſus volucer actus a Lycia, non ultra Ciliciam permeavit. Cyllarus atque Arion inter Argos Nemeamque ſenuerunt. Ipſi Caſtorum equi, quod longiſſimum iter eſt, non niſi mutato vectore tranſcurrunt. Tu Gratiane, tot Romani imperii limites, tot flumina & lacus, tot veterum interſepta regnorum ab uſque Thracia, per totum, quam longum eſt, latus Illyrici, Venetiam, Liguriamque, & Galliam veterem, inſuperabilia Rhaetiae, Rheni aquoſa, Sequanorum invia, porrecta Germaniae, celeriore tranſcurſu, quam eſt properatio noſtri ſermonis, evolvis, nulla requie otii, ne ſomni quidem, aut cibi munere liberali, ut Gallias tuas inopinatus illuſtres: ut conſulem tuum, quamvis deſideratus, anticipes: ut illam ipſam,

quae auras praecedere ſolet, famam, facias tardiorem. Hoc ſenectuti meae, hoc honori a te datum. Supremus ille Imperii, & conſiliorum tuorum Deus conſcius, & arbiter, & auctor, indulſit, ut ſellam curulem (cujus ſedem frequenter ornabis) ut praetextam meam purpurae tuae luce fucatam, ut trabeam non magis auro ſuo, quam munere tuo ſplendidam, quae ab Illyrico ſermonis dignitas honeſtavit, apud Gallias illuſtriora praeſtares: quaeſtorem ut tuum, praefectum ut tuo praetorio, conſulem tuum, & quod adhuc cunctis meis nominibus anteponis, praeceptorem tuum, quem pia voce declaraveras, juſta ratione praetuleras, liberali largitate ditaveras, Auguſtae dignationis officiis conſecrares.

APVD GRATIANVM AVGVSTVM.

AVSONII
BVRDIGALENSIS
PERIOCHAE
IN
HOMERI ILIADEM
ET
ODYSSEAM

IN ILIADEM.

Si Homerum ſcriptorem Troici belli eatenus, qua Iliadem ſuam incipit, quaque finit, percenſeamus: orſum ab iracundia Achillis ad ſepulturam Hectoris, quattuor & viginti libros contexuiſſe monſtrabimus. Haec ejus ſpecies apparet ſummam cutem primi operis intuenti. Verum hoc ſcripturae ipſius tempus Trojano bello non totum, ſed paene ultimum fuit. Nam ſi ratio putanda eſt oppugnationis decennis, nonus fere annus, idemque prope finem ſui,

ea negotia continebit, quae ab injuria Agamemnonis, ac Briſeidis uſurpatione, uſque ad funus Hectoris digna memoratu erunt: illa temporum ſeries, quae ab ejuſdem belli cauſis, atque origine, pertinent ad urbis excidium. Atqui ex eo eveniet, ut ignaris judicandi, & poëticae oeconomiae expertibus, multa nobilia ab exordio belli uſque ad Achillis jurgium omiſſa videantur. Nec minus multa ab Hectoris funere ad uſque deletum Ilium. Quorum quidem maxima expectatio erat, propter tam longi certaminis conſummationem: ſed ut divinum poëtam nihil, quod illuſtre fuerit, omiſiſſe appareat: atque omnia, quae finiri oportuit, contigiſſe: breviter, & in epitomae ſpeciem, belli Troici cauſam originis, apparatuſque, quae annis ſuperioribus acciderunt, retexuimus. Horum omnium prima origo eſt Paridis judicium inter deas: deinde claſſis contextio: qua idem Paris in Europam navigavit. Tum raptio Helenae: quae opinione veterum bipertita eſt: quod plerique Helenam juxta Homericum plaſma ad Trojam deportatam fuiſſe exiſtimaverunt: nonnulli autem opinati ſunt, quum Alexan-

der curſu deerraſſet, delatuſque ad Aegyptum fuiſſet, cognita hoſpitalis foederis injuria, per Aegyptium regem ſervantiſſimum juſti virum, Helenam cum iis, quae una cum eadem fuerant abrepta, Paridi ſublatam, expugnatoque demum Ilio Menelao reſtitutam.

Periocha libri I Iliados.

Iram diva refer nati Peleos Achillei
Peſtiferam: quae mille dedit diſcrimina Achivis.

Chryſes Apollinis ſacerdos, ob redimendam filiam quum Agamemnoni ſupplicaſſet, contumelioſe repulſus, deum precatur ultorem. Inſecuta ſubinde gravi peſtilentia, quum Graecorum exercitus interiret; cogit Achilles concilium; & ab eodem invitus Calchas morbi cauſam compellitur indicare. Qua cognita, Agamemnon concitatur in Achillem: qui percitus iracundia, etiam caedem regis audebat, niſi eum in ultimum furorem progredi Minerva vetuiſſet. A quo Briſeis concubina in locum Chryſeidis, quae patri reddebatur, abducta eſt. Inde Thetis mater ad coelum, lacrymas & contumelia filii miſe-

rata, proficiſcitur. Quae fiducia defenſi quondam cum Aegeone Iovis, ultum iri affectans injuriam, obteſtatur ſummum deorum, ut Trojanos in rebus belli ſuperiores eſſe patiatur. Quibus Iuno compertis, iracunde adverſum conjugem commovetur. Sed gliſcens jurgium, per deridiculum, miniſtrante Vulcano, ſimul conſilii ſpecie intercedente, lenitur.

Periocha II Iliados.

Coeleſtes, hominumque genus ſuperabile curis,
Tranquilla obſcuri carpebant munera ſomni.
At non pervigilem nox irrequieta Tonantem
Leniit, immodicos volventem corde paratus,
Caedibus ut Grajum laeſum ulciſcatur Achillem.

Iupiter Agamemnonem ſomno monet proelii faciendi tempus adeſſe: ne cunctetur dimicare. Tum ille in concilium proceribus advocatis, mandatum Iovis, & ſpeciem nocturnae quietis explanat. Mox in concione, multitudine congregata, pertentat militum voluntatem: utque depoſito bello ad ſua quique redeant, cohortatur. Iamque omnibus navigationem adornantibus, foeda diſceſſio ab Vlixe cohi-

betur: a quo etiam Therſites deformis, & loquax, in Heroum contumelias verborum licentia promptus, cum acerba objurgatione pulſatur. Ipſe Minervae monitu cunctos a profectione deterret. Sumpto deinde cibo armatur exercitus. Neque ſecius a Trojanis inſtructa acies, Iride ita monente, producitur. Sequitur enumeratio copiarum viritim: ut per catalogi ſeriem milites, naves, duces, patriae referantur.

Periocha III Iliados.

Argivos ſua quemque acies in bella ſequuntur.
Diſpoſiti in turmas equitum, cuneoſque pedeſtres,
Turbida clangentes confundunt agmina Troës.

Inſtructum proelio exercitum, priuſquam feriret acies, Priamus ſpectat e muris: & monſtratu Helenae, de viris inſignibus edocetur. Dehinc Menelaus ad ſingulare certamen ab Alexandro provocatur. Qui fruſtra Agamemnone dehortante, congreditur, facta inter utroſque populos ſponſione, & foedere per ſacra firmato, ſub ea conditione, ut victorem Helena cum dote ſequeretur. Sed ſupera-

tus Paris, regreſſuſque ad urbem, jurgio uxoris excipitur. Ab Agamemnone foederis pacta repetuntur.

Periocha IV Iliados.

Iupiter interea cum Diis genitalibus una
Concilium cogit ſuperum, de rebus Achivis.

Iovi placet delere Trojam: ad quod pertinacia Iunonis urgetur. Quumque id fieri Minerva properaret, diſcidum foederis comminiſcitur: & Pandarum ſagittandi peritum aſtu ſuadentis aggreditur, ut clam vulnerato Menelao belli cauſa crudeſcat. Quo facto, a Graecis proelium inſtauratur: congreſſiſque exercitibus mutua clade decernitur.

Periocha V Iliados.

Hic & Tydidem monitum Tritonia Pallas
Audaci virtute replet. Vomit aurea flammas
Caſſis, & undantem clipeus defulgurat ignem.
Ipſe autumnali clarum micat aemulus aſtro.

Diomedes auxilio Minervae ſtrenue proeliatur. Venus quoque filio ſubvenire conata, vulnere affecta digreditur. Mars etiam fit ſaucius, exceditque bello.

bello. Sequitur Tlepolemi, Sarpedoniſque congreſſio; & Tlepolemus Herculis filius certamine victus, occiditur.

Periocha VI Iliados.

Solae decertant acies ſine numine Divum,
Ceſſante auxilio; ſua cuique exorſa laborem,
Fortunamque ferunt, proprii diſcrimine fati.

Trojanis fortuna inclinatiore pugnantibus, vates Helenus ſuadet, ut Minerva placetur. Igitur Hecuba ab Hectore monita, ut peplum in arcem inferat, peragit vota cum matribus. Alexander objurgatus a fratre, pergit in proelium. Glaucus Lycius, Aetoluſque Diomedes congreſſi ut dimicarent, quum jam certamen oriretur, paterna inter ſe hoſpitia recordati, facta armorum permutatione, diſcedunt.

Periocha VII Iliados.

Haec ubi dicta dedit, portis ſeſe extulit Hector.

Minervae Apolliniſque conſenſu, fortiſſimus Graecorum ab Hectore provocatur. Novem ducibus

ad dimicandum paratis, pugnaturum deligi placet ſortis eventu. Ab Ajace Telamonio proelium ſingulare conſeritur. In quo Hector, lapide ictus, in ſuorum ſe recipit multitudinem. Perſeverante certamine caduceator Idaeus intervenit. Tum invicem miſſis muneribus pugna ſedatur. Hector Ajacem gladio, Ajax Hectorem balteo muneratur: interceſſu noctis exercitus quique in ſua diſcedunt. Die altero interfectorum humatio procuratur. Graecorum etiam navalia, foſſa ac vallo circumdata, muniuntur.

Periocha VIII Iliados.

Aurora in croceis fulgebat lutea bigis.

Acto deorum concilio, Iupiter pro parte pronunciat, ſua quiſque exercitus ſorte decernat: Nullus deorum odio in alteros vel favore procedat. In Idam montem ipſe digreſſus. Vnde Graeci immiſſo terrore conterriti, turpi fuga ad munimenta compulſi, foſſa & aggeribus ſeſe tuentur. Iunonem ac Minervam Graecis auxiliari volentes, monitis Iovis Iris exterret: diremptoque ob noctem certamine,

victores Trojani in ipſo proelii loco excubias obſidionis inſtituunt: multiſque ignibus factis per totam noctem de belli ratione conſultant.

Periocha IX Iliados.

Interea vigilum excubiis cohibentur Achivi.

Graecis & praeterita dimicatione perculſis, & inſtante conterritis, proceres ab Agamemnone convocantur. Quibus rex fugae conſilia, & apparatum ordinandae per noctem navigationis indicit, Diomede & Neſtore dehortantibus. Suadente autem Neſtore, Ajax & Vlixes legantur ad Achillem, dona ingentia pollicentes, ſi deſiſtat iraſci, & ſe auxiliatorem feſſis rebus accommodet. Sed Achille in iracundia pertinaciter permanente, legati Achivorum, re non impetrata, irriti revertuntur.

Periocha X Iliados.

Caetera per naves ſomno ſopita manebat
Turba ducum, ſolum cura anxia vexat Atriden.

Vlixes & Diomedes ſpeculatum nocte progreſſi, Dolonem conſpicantur, qui & ipſe promiſſis Hecto-

ris incitatus, Graecorum conſilia exploratum prodierat: & fateri univerſa compulſum eodem loco interficiunt. A quo de adventu Rhoeſi Thracum regis edocti, ipſum, & cum eo duodecim obtruncant: equoſque ejus praemium ſimul & teſtimonium graſſationis abducunt, inſignes candore & celeritate, ut & nivibus & ventis antecederent.

Periocha XI Iliados.

Tithoni croceum linquens aurora cubile
Spargebat terras, referens opera atque labores.

Ab omnibus Graecis egregie quidem, ſed improſpere dimicatur. Quorum proceribus vulneratis, incognitae multitudini pugna committitur. Qua afflictione fortunae Achilles pauliſper inflexus, Patroclum mittit praeſentia cogniturum. Qui quum adverſi ſtatus nuntius reverteretur, Eurypylum contemplatur aegrum ex vulnere; fomentiſque medicae artis admotis, redintegrat ſanitati.

Periocha XII Iliados.

Actorides fovet Eurypylum dum vulnere feſſum.

Res dubiae apud Graecos vel potius afflictae, ultimae fortunae ſtatu aguntur, praeſtantibus procerum vulneratis, caetero exercitu fugato aut formidine perculſo. Trojani navalium munimenta reſcindunt: vallumque tranſgreſſi auguriis juvantur ex eventu ambiguis. Itaque & pars muri ab Sarpedone convellitur, & ab Hectore ictu lapidis porta diſcutitur, & in ipſis navalibus pugna conferitur.

Periocha XIII Iliados.

Iuppiter admovit Troës, atque Hectora claſſi.

Neptunus miſeratione commotus, Argivorum tuendis navibus auxiliator accedit: & uſurpata vatis effigie, Ajaces duos in proelium cohortatur: nec minus caeteram multitudinem praeſentia majeſtatis inſtigat. Idomeneus egregio certamine eminet. Trojani jam referentes gradum, firmati rurſum per Hectorem, contrahuntur, & ingenti clamore utrinque certatur.

Periocha XIV Iliados.

Concuſſit, quamvis potantem, Neſtora clamor,
Attonitaſque aures pepulit gravitate tumultus.

Iuno vinculum Veneris, cui Ceſto nomen eſt, mutuata, ad Iovem pergit in ſeceſſum montis Idae: exoratoque Somno, ut eum committeret in ſoporem: dehinc vigilias ejus uxoriis labefactat illecebris. Cujus ignoratione Neptunus abutitur: fortunamque Graecorum promptius auxiliando reſtituit, Ajace Locro ultra caeteros proeliante.

Periocha XV Iliados.

Iam vallum foſſamque ſuper Trojana juventus
Inſtiterat, captae minitans incendia claſſi.

Iupiter ſomno expergitus, vidit ſtatum certaminis innovatum, pellique Trojanos, Graecis opem ferente Neptuno. Itaque aſpere Iunone increpata, & minaciter per Iridem conterrito fratre, jubet auxiliatorem deſiſtere. Ipſe Apollinem recreando allegat Hectori: monetque pro Phrygibus belli inſtaurare fortunam. Tum & Ajax Telamonius ſtre-

nue proeliatur: & ab eodem plurimis hoſtium interfectis, conflagratio claſſis arcetur.

Periocha XVI Iliados.

Dum face, dum ferro celſam oppugnare carinam
Troës, & Argolici pergunt defendere reges.

Achilles Graecorum ſtatum jam ſub extrema ſorte miſeratur. Armis ſuis Patroclum permittit armari. Qui cum Myrmidonum produxiſſet exercitum, conſternatoſque Trojanos Achillis ſpecie fefelliſſet, ruentes ſupra vallum, & invicem officientes, caeco pavore uſque ad campi aperta compellit. Deinde congreſſus Sarpedonem perimit: multiſque hoſtium caeſis, ipſe ab Hectore interficitur, prius ab Euphorbo vulneratus.

Periocha XVII Iliados.

Actoridem caeſum nec te Menelae fefellit.

Circa interemptum Patroclum pugna contrahitur. Cum in diverſa exercitus contenderent: Graeci, ut corpus defenderent; Trojani, ut ad ludibrium cadaver eriperent: a Menelao Euphorbus occidi-

tur: & ad oſtentationem glorioſi facinoris Achillis exuviis Hector armatur. Antilochus ad Achillem, nuntius cladis acceptae, Menelao inſtante, feſtinat. Qui & ipſe poſtea cum Merione intra navalium munimenta ſe recipit: quum tota moles belli Ajacibus ingruiſſet.

Periocha XVIII Iliados.

Dum furit in medio belli vis ignea Martis.

Achilles in miſerabilem modum Patrocli deflet interitum. Quem vi doloris affectum conſolantibus verbis mater alloquitur: nec inultum amicum fore pollicens, perlaturam ſeſe Vulcani arma promittit. Interea & Iris ab Iunone dimittitur: cujus inſtantia Achilles extra vallum, quanquam inermis, egreditur: conterritiſque Trojanis ſuper alios aliis praecipitantibus, late fuga & latius formido porrigitur. Eodemque tempore & Vulcanus exoratus a Thetide, tota nocte, quam longa eſt, coeleſtia in gratiam Nymphae arma molitur.

Periocha XIX Iliados.

Oceanum interea ſurgens Aurora reliquit.

Achilles armis coeleſtibus ope Vulcani, & munere matris, inſtruitur. Dein Graecorum primoribus in concilium vocatis, iracundiam ſuam abolitione deponit: & promiſſis ab rege muneribus coram concione ditatur. Tum militibus cibum capere juſſis, ipſe abſtinet. Infeſto deinde atque intento exercitu, pergit in proelium.

Periocha XX Iliados.

Iamque adeo celſis armati e navibus ibant,
Millia, quot magnis unquam venere Mycenis.

At integris amborum copiis inter utroſque exercitus pugna conſeritur. Dein permiſſu Iovis, in partes deorum ſtudia dividuntur. Quum pro Graecis Iuno & Minerva decertarent, neque ſecius eos Neptunus & Mercurius & Vulcanus aſſererent: Trojanos Apollo cum Venere, & Diana cum matre; Mars etiam, & cum eis Scamander, adjuvarent: tum Aeneam, diis & viribus iniquis cum Achille

congreſſum, quanquam ſtudens Graecis, nube circundatum Neptunus eripuit.

Periocha XXI Iliados.

Intulerat fluvio trepidas fuga foeda catervas.

Trojanis uſque ad Scamandri fluminis alveum fuga & terrore compulſis, quum jam longius abeundi ſpatium non pateret: in ipſo amne quum flumen exundat, ibi ab Achille duodecim Trojanorum juvenum vinciuntur: qui Patrocli inferiis immolarentur. Ipſe Vulcanus ardoribus ſuis vim torrentis exurit. Tum in campum Achille progreſſo, paſſim ſtudia deorum pro ſua ſingulari parte depugnant. Trojanorum exercitus, inſtante victore, in moenia urbis impingitur.

Periocha XXII Iliados.

Pulſa metu Phrygios luſtrabant agmina muros.

Hector ſingulari certamine cum Achille cengreditur, Priamo atque Hecuba, ne pugnaret, orantibus: Minerva e contrario ſpecie Deiphobi, ut dimicet, adhortante. Hector interfectus & religatus

ad currum, ter circum moenia Trojana raptatur: deinde lacerum corpus defertur ad naves, ultione Patrocli, & victoris iracundia, ad ulteriora ſupplicia reſervandum.

Periocha XXIII Iliados.

Troja vacat lacrymis, ludis Argiva juventus.

Funebres ludi in honorem Patrocli frequentantur. Quibus Diomedes equis ſuperat, lucta & curſu Vlixes, alioque alii certationis genere anteſtant.

Periocha XXIV Iliados.

Quiſque ſuas repetunt miſſo certamine naves.

Iupiter Thetidem mittit ad filium, cum mandatis ejuſmodi, ut in defunctum ſaevire deſiſtat, fatique hominum in exanimo hoſte vereatur, ad ſepulturam corpore reſtituto. Ejuſdem juſſu & Iris cohortatur Priamum, ut auro filium rependat exanimum. Qui Mercurio duce inter nocturnas hoſtium profectus excubias, Achilli ſupplex advolvitur: redemptumque filium juſtitio publico & dolet, & ſepelit.

IN ODYSSEAM.

Periocha libri I Odyſſeae.

Dic mihi Muſa virum, captae poſt tempora Trojae,
Qui mores hominum multorum vidit & urbes.

Minerva in Itacham, Iove ita volente, deſcendit: Mentiſque Taphiorum ducis ſumit effigiem, ſuaſura Telemacho, ut ad Neſtorem Menelaumque feſtinet: qui recens domum regreſſi, certi aliquid de Vlixe noviſſent. Tunc Phemius cithariſta, adhibitus convivio procorum, inchoat flebilem cantilenam navigationis improſperae: quae profectos ab Ilio Graecos diverſis ſparſit exiliis. Quem Penelope degreſſa Chalcidico, argumento tam miſerabilis offenſa materiae, ut alia concinat, adhortatur.

Periocha II Odyſſeae.

Oceano extulerat roſeos Aurora jugales.

Telemachus Ithaceſios proceres cogit ad curiam: atque ibidem de contumelia domus, & bonorum profligatione conqueſtus, conſilia profectionis exponit, Antinoo reſiſtente: qui eum, priuſquam ma-

ter nuberet, abire prohibebat. Qua altercatione diu protracta, concilium diſſolutum eſt. Telemachus ad littus procis ignorantibus pergit: adſtantem ſibi adorans Minervam, peregrinationi accommoda parat, hortante maxime dea: quae populum, ipſumque Telemachum Mentoris ſimulatione fallebat. Inſtructo ergo remigio, & nave deducta, Telemachus & Minerva de portu veſpere inſtante ſolverunt.

Periocha III Odyſſeae.

Iam Sol Oceano radiatos prompſerat ortus.

Telemachus Neſtorem de patre percontatus, nihil novi accipit ab ignorante: verum idem ſenex ſequenti die, cum Piſiſtrato filio ut ad Menelaum pergat, hortatur. Nec mora facta conſilio. Nocte quippe ea, quae conſecuta eſt, apud Pheras oppidum hoſpitio Dioclis diverſati, altera Lacedaemonem pervehuntur.

Periocha IV Odyſſeae.

Iamque adeo ventum validae Lacedaemonis arces.

Telemachum, & qui cum eo venerant, Menelaus

comiter hoſpitio accipit. Saneque ſub veſpera quaedam de Vlixe cognoſcunt. Die vero altera, totum navigationis ordinem Menelaus explanat: quodque in Ogygia inſula, promiſſis & illecebris nymphae Calypſonis, Vlixes remoratur, exponit. Quae quidem Proteus eidem narraverat de Graecorum ducibus requirenti. Proci autem poſtquam de abitu Telemachi compererunt, inſtructa deductaque navi, viginti, qui ſeſe legerant, navigavere, redeunti inſidias molientes. Circa Aſteriam ergo inſulam, quae Ithacam Samumque interjacet, deliteſcentes, occaſionem fraudis exſpectant.

Periocha v Odyſſeae.

Liquerat in tepido Tithonum Aurora cubili.

Mercurius in Ogygiam inſulam devolat, ut Iovis monitis Calypſo conterrita, Vlixem patiatur diſcedere. Qui contextu ratis temere properatae, navigationem ſolus aggreditur. Duodevigeſima die, tempeſtate commota, ex iracundia infeſtante Neptuno, trabium compago diſſolvitur. Quo caſu prodi- tur ultimae ſpei: & irritis conatibus nando ab Ino

dea miſericorde ſervatur. Quae calanticam capiti ſuo demptam natanti accommodat. Cujus ille ſuſtentatu ad uſque Phaeacum littus evadit.

Periocha VI Odyſſeae.

Carpebat ſomnos dudum aerumnoſus Vlixes.

Vlixes poſtquam ad Phaeacum littus enaverat, fatigationem diluit ſomno. Sed quum virgo Nauſicaa regis Alcinoi, ludum in acta cum aequalibus exerceret, ſomno excitatus, ut erat nudus, erupit, foliorum oppoſitu pudenda velatus: & quum ſupplex ad genua regiae virginis advolveretur, Minervae inſtinctu movit miſericordiam ſalutarem: impoſituſque carpento & veſte donatus, uſque ad templum Minervae, quod ante urbem eſt, ita ſuadente virginis pudore, provehitur: ibique familiare ſibi numen ſolita veneratione precatur.

Periocha VII Odyſſeae.

Orabat ſuperos dudum Laërtia proles.

Minerva in puellae ſpeciem mutata, Vlixem primum in oppidum, mox in domum regiam ducit.

Quumque Arete uxor Alcinoi, & unde veſtem haberet, & cujas eſſet, & qua ſorte delatus, ſermone ipſius comperiſſet: bonum animum habere juſſus, ſuadente veſpera, concedit quieti.

Periocha VIII Odyſſeae.

Iam coelum rutilat roſeis Aurora quadrigis.

Alcinous navigationis aerumnam ſummatim ab Vlixe cognoſcit. Exinde juſſis primoribus in curiam convenire, adventum hoſpitis & infortunia diutinae jactationis explanat. Accitoque ad convivium Vlixe, citharam jubet pulſare Demodocum: qui, quum de Dureo equo & de Troico cantaret excidio, lacrymas Vlixi, memoria fortunae ſuperioris, elicuit. Quas quum occultare ſedulo conaretur, aut vultu diſſimulans, aut veſte detergens, oculos in ſe omnium, & maxime regis advertit. Tum Alcinous, cauſa fletuum cognita, ut cuncta ex ordine tolerata diſſereret, benigne omnia pollicitus adhortatur.

Periocha

Periocha IX Odyſſeae.

Tum vice ſermonis fatur Laërtius heros.

Quattuor iſtinc libri de Vlixis errore contexti ſunt. Namque ab Alcinoo rogatus, ſeriem multiplicis erroris exponit, ut ab Ilio profectus, primum ad Ciconas delatus ſit, atque illic expugnata Iſmaro civitate, multis amiſſis fugatus abſceſſerit, utque inde Maleam Laconiae promontorium circumegerit, ac dein ad Lotophagos venerit, mox ad Cyclopum inſulam, quae Lotophagis adjacet, cum una nave proceſſerit: eaque ſedulo occultata, ipſe cum duodecim ſociis in antrum Polyphemi penetraverit: qui cruentis dapibus expletus, quas caede ſociorum ejus inſtruxerat, vino etiam, quod Vlixes ingeſſerat, temulentus, quum in ſomnum procubuiſſet, ab Vlixe caecatus, poenas immanitatis exſolvit.

Periocha X Odyſſeae.

Aeoliam ventorum agimur patriamque domumque.

Hinc refert Aeoliam ſe fuiſſe pervectum, doniſque donatum ab Aeolo rege ventorum, qui omni-

bus comiter praebitis, quo ſecurior navigaret, ventos etiam dederit utre concluſos: utque, cum jam Ithacae propinquaret, refuſus ſit in ſoporem; ſociique ejus opes aliquas in ſcorto ineſſe exiſtimantes, dormiente ipſo, vincula diſſolverint: adverſiſque flatibus ab ipſa patria jam ſint relati. Inde ut Antiphatem, Laeſtrygonaſque delatus ſit. Ibi amiſſis, una minus, caeteris navibus, Circeum littus acceſſerit: ibique veneficio potentis deae Eurylochus, & praemiſſi cum eo ſocii in ferarum ora converſi ſint. Ipſe etiam ſimilia paſſurus, Mercurio procurante vitaverit; caeteroſque ſocios ad ſpeciem priſtinam redigi, virtutis admiratione, compulerit.

Periocha XI Odyſſeae.

At poſtquam ventum ad naves & littora ponti.

Digreſſus a Circe Avernum pervenit: qui locus deſcenſus ad Manes exiſtimatur. Ibi ſacris rite perfectis, ſcrobem complet ſanguine victimarum: & circumvolantibus animabus, nullam ſinit hauſtum cruoris attingere, niſi, ut Circe monuerat, prius Tireſias vates inde libaſſet. Ibi & Heroïdas pluri-

mas videt. Quarum enumerationem multa veterum fabularum venuſtate contexit.

Periocha XII Odyſſeae.

Iamque adeo Oceani liquidos pede liquerat amnes.

Compertis a Tireſia vate, quae oportuit ſcire, regreditur ad Circen: ab eaque, ut evitet mala caetera, edocetur: ut Sirenas praetereat, letalem navigantium cantilenam: ut Scyllam praetervehatur, & Charibdim, freti Siculi famoſa portenta. Quibus malis non ſine gravi perpeſſione ſuperatis, Trinacriam pervehitur, ubi incuſtodita Solis armenta, fruſtra prohibente ipſo, caeteri ſocii, penuria cogente, dilaniant: dirîſque prodigiis admiſſa boum caede, terrentur: ac mox inde navigantes, fulmine ad unum omnes intereunt, excepto Vlixe; qui fragmento lacerae navis inhaerens, & adminiculo ejus adjutus, ad Ogygiam inſulam ſolus enavit.

Periocha XIII Odyſſeae.

Conticuere omnes, intentique ora tenebant.

Enarratis omnibus, quae in multiplici errore

pertulerat, a principibus Phaeaciae viris donis plurimis honoratur; a quibus remigio, & neceſſariis omnibus navis inſtruitur; dormienſque in Ithacam quietiſſima navigatione devehitur. Atque illic in portu patrio cum muneribus univerſis quieſcens, & omnium ignarus exponitur; Phaeacibus eo dormiente remeantibus.

Periocha XIV Odyſſeae.

Egreditur portu, tenuis quo ſemita ducit.

Somno expergitus Vlixes portum & littus patriae non ſine animi conſternatione cognoſcit: admiraturque, ut advectus, ut expoſitus, ut relictus ſit, ut cuncta neſciret. Requirit univerſa donorum: quae poſtquam incolumia videt, quam poteſt tutiſſime occultat; conſiliiſque a Minerva confirmatus, ad ſervum ſuum Eumaeum ſubulcum ſimulatus accedit, naufragi, & mendicantis imitatu. Interrogatus deinde quis eſſet, ait ſe eſſe Creſſium: in Aegyptum navigantem Troja fuiſſe delatum. Eumaeum etiam cum affectione moeſtiſſima perurgens, & cogente denique veſpere, & imbre continuo, ſagulo amici-

tur. Atque ibidem multa ſecum volvens, tandem concedit quieti.

Periocha xv Odyſſeae.

It Lacedaemonias arces Tritonia Pallas.

Telemachus a Minerva per ſomnium commonetur, domum ut rediret. Matureque digreſſus cubili, a Menelao veniam reverſionis exorat. Qua comiter impetrata, regreditur ad navem in portu Pylio manentem. Piſiſtratoque ad urbem atque ad patrem remiſſo, ipſe propere ſolvit e littore, comite navigationis aſſumpto Theoclymeno vate Argivo, uno ex iis, quos Melampus Amythaonis erudivit. Vitatiſque inſidiatoribus procis, advehitur in patriam. Et ſociis quidem portum petere juſſis, ipſe diverſo itinere ad agrum Eumaeumque proficiſcitur.

Periocha xvi Odyſſeae.

Commune Eumaeus mapale & divus Vlixes.

Telemachus Eumaeum, nuntium reditus, mittit ad matrem. Ipſe, Minerva ita volente, patrem cognoſcit: & cum eo deinceps agenda diſponit.

Penelope autem cognito reditu filii, in conventum procorum, qua verecundia ſinebat, egreditur: increpatiſque inſidiatoribus filii, non minus irata, quam moeſta diſcedit.

Periocha XVII Odyſſeae.

Iam coelum roſeis rutilat Tritonia bigis.

Telemachus anxiae matri ordinem peregrinationis enarrat. Vlixes ad oppidum, Eumaeo opitulante, perducitur. Domum, in qua proci epulabantur, ingreſſus, emendicat cibos, miſerabiliter ambiendo. Inde ab Antinoo injurioſe afficitur. Cui Penelope diras ob inhumanum facinus imprecatur. A qua miſſus Eumaeus eſt, ut hoſpes, ſic enim ſe ferebat, ad eam provocaretur. Qui tum quidem invitatus, gratiam facit: ſed venturum ſeſe ad veſperam pollicetur.

Periocha XVIII Odyſſeae.

Irus adeſt populi per mendicabula notus.

Mendicante intra proprios lares Vlixe, alius quoque pari egeſtate Irus acceſſit, popularis Ithaceſius, ſtipes in triviis ſolitus rogare. Iurgium ergo inq-

piae communis aemulatione conferitur, quod ex verbis proceſſit ad manus, hortantibus procis, quo magis rixa crudeſceret, propoſitoque praemio caprini ventris omento. Victor igitur Vlixes, feminecem Irum extra januam projicit, ridicula adhortatione compellans. Penelope etiam munera ſibi a procis, pro opibus cujuſque conferri, ſingulorum ſtudia experiens, depoſcit: quae mature, utpote a cupientibus, offeruntur.

Periocha XIX Odyſſeae.

At parte interiore domus ſecretus Vlixes.

Vlixes & Telemachus arma omnia de medio amoliuntur, procis perniciem comparantes: ne quid aut munimenti, aut teli relinqueretur, qui vel cavere vim, vel inferre poſſent. Ad Penelopen inde accitu ipſius pergit: ibique, ut Eumaeo dixerat, Cretenſem ſe eſſe mentitur, Vlixemque apud ſe hoſpitio diverſatum comminiſcitur. Mox cum Euryclia ejus nutrix, hoſpitalis officii cauſa, pedes ejus elueret, tactu manus animadvertit cicatricem, quam habebat ex vulnere in Parnaſſo quondam ſuis den-

te percuſſus. Quo argumento, alumnum ſuum eſſe agnoſcit. Sed ab eodem, ne quid ultra vel quaerat vel garriat, coërcetur.

Periocha xx Odyſſeae.

Iamque procos genua amplectens orabat Vlixes.

Epulantibus procis Cteſippus in Vlixem crus bubulum jacit: ſed deſtinatione non potitur. Theoclymenus autem apud Ithacenſes divinationis expertus, imminens procis vaticinatur exitium. Quorum multa cavillatione deriſus, menſa & domo tanquam furioſus, excluditur.

Periocha xxi Odyſſeae.

Hic mentem dedit Icariae Tritonia Pallas.

Vlixes Eumaeo & Philoetio, fidei eorum induſtriaeque confiſus, quis ſit revelat. Et poſtquam facta cognitio eſt, caedem procorum tempore inſtrui placet. Quos Vlixes aſtu aggreditur, ut ipſum quoque intendendo arcum, vires ſeniles explorare patiantur, quem uni quondam Vlixi facilem, ſi quis intenderet, habiturus eſſet praemium, jus Penelopes nuptiarum.

Sed prohibentibus procis, ne id ridiculus & mendicus auderet, quod fruſtra juventus tam lecta tentaſſet, dat Telemachus Vlixi, caeteris abnuentibus, experiendi poteſtatem. Et hinc naſcitur admiratio prima virtutis, dedecore ſuo caeteris erubeſcentibus, quorum ignaviam ſenex & mendicus arguerit.

Periocha XXII Odyſſeae.

Squallentes humeris habitus rejecit Vlixes.

Vlixes loco ulteriore capto intendit arcum, omnibuſque foribus occluſis, ne qua pateret effugium, pleroſque vino ſaucios, aut novitate rei ſtupidos, aut quidlibet aliud meditantes conficit. Quum primum omnium confixiſſet Antinoum, qui audacia & petulantia caeteros ſuperaverat: Eumaeus, & Telemachus, & Philoetius ſumptis & ipſi armis, egregia in conſternatos caede graſſantur. Iamque omnibus interemptis, duobus tantummodo parcitur: Phemio citharoedo, qui miniſterii cauſa adhibitus, nihil omnino in Vlixis domo, quod contumelioſum eſſet, ediderat: & Medonti praeconi, cujus modeſtiae etiam Telemachus ſuffragabatur. Et qui cum Tele-

macho erant, Melanthium, famulorum Vlixis unum, qui procorum proterviam ſemper armaverat, cruciabiliter occidunt. Puellas inde duodecim, quae cum procis flagitioſe conſueverant, ſuſpendio perimunt. Vlixes caede ad plenum perpetrata, ignem adolet; incenſoque ſulfure domum piaculo purgat.

Periocha XXIII Odyſſeae.

Chalcidicum greſſu nutrix ſuperabat anili.

Euryclia nutrix geſtae rei nuntia, Penelopen de ſomno excitat. Quae advenientem ad ſe maritum non temere ipſum eſſe perſuadet. Quadam cubiculi lege, & genialis lectuli poſitu ſibi tantum & Vlixi cognito, an ipſe ſit maritus, explorat. In coetum deinde conveniunt, totamque noctem mutuo ſermone conſumunt. Et hinc quidem elegans replicatio laborum, quos Vlixes pertulit, mira concinnatione colligitur.

Periocha XXIV Odyſſeae.

Tartaream vocat in ſedem Cyllenius umbras.

Procorum animas recenti & communi caede con-

geſtas, catervatim Mercurius ad inferna compellit. Tunc circa Agamemnonem Manes heroïci congregantur. Miratique lectorum juvenum congregem denſitatem, uno agmine commeantem, cauſas interitionis accipiunt. Tum apud inferos quoque virtus Vlixis, & Penelopes pudicitia praedicantur, ab Agamemnone prae caeteris, cui diſpar fuerat in utroque fortuna. Vlixes ad Laërtem patrem in agrum profectus, & inopinato reditu, & rerum geſtarum relatu, affecit ſenem: afficitur ab eo cognitis, quas exantlaſſet aerumnis. Subinde & patres procorum, neces juvenum properant ultum ire: conſilioque, & vi communicatis, ante expectatum, agro ſuperveniunt. Sed eos jam comitatior Vlixes fundit, fugatque. Verum gliſcentibus odiis, & majore ſeditione aut tumultu ſpectato, ex ſententia Iovis in Ithacam Minerva deſcendit: & conciliata utrinque pace, ſtudia, & motus partium, rerum geſtarum abolitione componit.

AVSONII
BVRDIGALENSIS
PRAEFATIVNCVLAE
TRES

Theodoſio Auguſto Avsonivs.

Agricolam ſi flava Ceres dare ſemina terrae,
Gradivus jubeat ſi capere arma ducem,
Solvere de portu claſſem Neptunus inermem:
Fidere tam fas eſt, quam dubitare nefas:
Inſanum quamvis hiemet mare, crudaque tellus
Seminibus, bello nec ſatis apta manus.
Nil dubites auctore bono. Mortalia quaerunt
Conſilium. Certus juſſa capeſſe Dei.
Scribere me Auguſtus jubet: & mea carmina poſcit,
Penè rogans: blando vis latet imperio.
Non habeo ingenium: Caeſar ſed juſſit: habebo.
Cur me poſſe negem, poſſe quod ille putat?

Invalidas vires ipſe excitat: & juvat idem,
Qui jubet. Obſequium ſufficit eſſe meum.
Non tutum renuiſſe Deo. Laudata pudoris
Saepe mora eſt: quotiens contra parem dubites.
Quin etiam non juſſa parant erumpere dudum
Carmina. Quis nolit Caeſaris eſſe liber?
Ne ferat indignum vatem, centumque lituras,
Mutandas ſemper deteriore nota?
Tu modo te juſſiſſe, pater Romane, memento:
Inque meis culpis da tibi tu veniam.

AVSONIVS Syagrio ſuo S.

Auſonius genitor nobis. Ego nomine eodem
Qui ſim, qua ſecta, ſtirpe, lare, & patria,
Adſcripſi, ut noſſes, bone vir, quicunque fuiſſem,
Et notum memori me coleres animo.
Vaſates patria eſt patri: gens Aedua matri
De patre: Tarbellis ſed genitrix ab Aquis.
Ipſe ego Burdigalae genitus: diviſa per urbes
Quattuor antiquas ſtirpis origo meae.
Hinc late fuſa eſt cognatio, nomina multis
Ex noſtra, ut placitum, ducta domo veniant

Derivata aliis. Nobis ab ſtemmate primo
 Et non cognati, ſed genitiva placent.
Sed redeo ad ſeriem: genitor ſtuduit Medicinae,
 Diſciplinarum quae dedit una Deum.
Nos ad grammaticen ſtudium convertimus: & mox
 Rhetorices etiam quod ſatis attigimus.
Nec fora non celebarata mihi: ſed cura docendi
 Cultior: & nomen grammatici merui:
Non tam grande quidem, quo gloria noſtra ſubiret
 Aemilium aut Scaurum, Berytiumque Probum;
Sed quo noſtrates, Aquitanica nomina, multos
 Collatus, non & ſubditus, adſpicerem.
Exactiſque dehiuc per trina decennia faſtis
 Aſſerui doctor municipalem operam.
Aurea & Auguſti palatia juſſus adire
 Auguſtam ſobolem grammaticus docui:
Mox etiam rhetor. Nec enim fiducia nobis
 Vana, aut non ſolidi gloria judicii.
Cedo tamen fuerint fama potiore magiſtri,
 Dum nulli fuerit diſcipulus melior.
Alcides Atlantis, & Aeacides Chironis,
 Paene Jove iſte ſatus, filius ille Jovis,

Theſſaliam, Thebaſque ſuos habuere penates:
At meus hic toto regnat in orbe ſuo.
Cujus ego Comes, & Quaeſtor, & culmen honorum,
Praefectus Gallis, & Libyae, & Latio:
Et prior indeptus faſces, Latiamque curulem,
Conſul, collega poſteriore, fui.
Hic ego Auſonius: ſed tu ne temne, quod ultro
Patronum noſtris te paro carminibus,
Pectoris ut noſtri ſedem colis, alme Syagri,
Communemque habitas alter ego Auſonium:
Sic etiam noſtro praefatus habebere libro,
Differat ut nihilo, ſit tuus, anne meus.

AVSONIVS Latino Pacato Drepanio, filio.

Cui dono lepidum novum libellum?
Veronenſis ait poëta quondam:
Inventoque dedit ſtatim Nepoti.
At nos illepidum, rudem libellum,
Burras, quiſquilias, ineptiaſque,
Credemus gremio cui fovendum?
Inveni trepidae ſilete nugae,

[library stamp]

Nec doctum minus, & magis benignum,
Quam quem Gallia praebuit Catullo.
Hoc nullus mihi carior meorum.
Quem pluris faciunt novem Sorores
Quam cunctos alios, Marone dempto.
PACATVM haud dubie, Poëta, dicis.
Ipſe eſt. Intrepide volate verſus:
Et nidum in gremio fovete tuto.
Hic vos diligere, hic volet tueri.
Ignoſcenda teget, probata tradet.
Poſt hunc judicium timete nullum.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google